

Matti Pihlajamaa

TÄMÄN PÄIVÄN VOIMAVAROJA, HUOMISEN JOHTAJIA?

Genealoginen analyysi nuorten osallistumisen
ja globaalin kehityksen hallinnasta YK:ssa

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Syyskuu 2022

TIIVISTELMÄ

Matti Pihlajamaa: Tämän päivän voimavaroja, huomisen johtajia? Genealoginen analyysi nuorten osallistumisen ja globaalin kehityksen hallinnasta YK:ssa

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma / Kansainvälinen politiikka

Syyskuu 2022

Nuoruudesta käydään monenlaisia yhteiskunnallisia kamppailuja. Aiemman tutkimuksen mukaan nuoriin keskittyneiden toimijoiden määrä eri politiikkatasoilla on kasvanut suorastaan räjähdysmäisesti viime vuosikymmenten aikana. Osa tutkijoista on esittänyt, että nuorten äänten kuulemisesta ja mukaan ottamisesta on muodostunut yksi globaalin kehityspolitiikan normeista.

Tutkielmassa teen genealogisen luennan nuorten osallistumisen ja globaalin kehityksen hallinnasta YK:n kontekstissa. Tutkielmalla osallistun viimeaikaiseen kansainvälisen politiikan lapsuutta ja nuoruutta käsittelevään tutkimuskeskusteluun, jossa on kritisoitu tieteenalaa ja politiikkakäytäntöjä lapsuuteen ja nuoruuteen liittyvien kysymysten sivuuttamisesta. Teoreettis-metodologisesti nojaan kirjallisuuteen, joka käsittelee globaalia hallinnan analytiikkaa sekä queer- ja transfeminististä tutkimusta. Tutkielman aineisto koostuu yhteensä 32:sta YK-toimijoiden julkaisemasta raportista, oppaasta, päätöslauselmasta tai muusta asiakirjasta vuosilta 1960–2020.

Selvitän, millaisia jatkuvuuksia ja katkoksia nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvissä YK:n hallintakäytänteissä ilmenee. Toiseksi tarkastelen, miten hallintakäytännöt risteävät kamppailuihin sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin erontekoihin liittyvistä normatiivisuuksista. Kolmanneksi pohdin, miten hallintakäytännöt tuottavat tietynlaisia käsityksiä 'kansainvälisestä' tai 'globaalista'. Tarkastelen kysymyksiä hallinnan neljän ulottuvuuden kautta keskittymällä näkyvyyden muotoihin, identiteetteihin, teknisiin ulottuvuuksiin sekä tietoon ja totuuskäsityksiin. Jäsenen analyysia aineistosta tunnustamiini kolmeen genealogiseen momenttiin, joista ensimmäinen nojaa YK:n nuorisopolitiikan institutionalisoitumiseen (1960-), toinen Maailman nuoriso-ohjelmaan (1995-) ja kolmas Agenda 2030:een (2015-).

Analyyssini osoittaa, että YK:n hallintakäytännöt ovat 1960-luvulta lähtien nostaneet nuoria näkyväksi pitkälti globaaliin liberaaliin biopolitiikkaan nojaten. Hallinta on tuottanut väestötiedon avulla yhtenäisen globaalin 'nuorisoväestön' ja määrittänyt nuoruutta kategorisilla ikäjakaumilla. Asiakirjat tekevät nuorten osallistumista näkyväksi esimerkiksi osallistumisen porrasmallilla, valokuvilla sekä jaotteluilla poliittiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen osallistumiseen. Siten ne pyrkivät hienovaraisin keinoin tekemään rajanvetoja toivotun ja ei-toivotun nuorten osallistumisen välillä. Nuorille rakennetaan jo varhaisimmissa asiakirjoissa identiteettiä ensisijaisesti globaalin kehityksen osallistujina ja kumppaneina. Lisäksi nuorille rakennetaan identiteettejä markkina- ja yrittäjäkansalaisina sekä voimautettavana ja haavoittuvana ryhmänä. Hallintakäytännöt pyrkivät näin tuottamaan nuorista itsestään ja globaalista kehityksestä vastuuta ottavia toimijoita, jotka tukevat YK:n asettamien tavoitteiden saavuttamista.

Tutkielmassa osoitan, että nuorten osallistuminen ja osallistaminen on tuotettu YK:n hallintakäytännöissä pääosin tekniseksi kysymykseksi. Kiinnostava uusi havainto on, että osallistumista pyritään vahvistamaan myös minätekniologioiden ja affektiivisuuden kautta. YK:n hallinnan tekniikat eivät kuitenkaan kohdistu pelkästään nuoriin. Ne pyrkivät monin tavoin ohjaamaan institutionaalisia toimijoita ja purkamaan niiden käytänteiden aikuiskeskeisyyttä. Hallintakäytänteiden totuuskäsitys nivoo nuorten osallistumisen osaksi kehitystä ja sen (uus)liberaaleja päämääriä. Lisäksi osallistumiseen liittyviä interventioita legitimoidaan vastauksena demokratioiden ja poliittisten järjestelmien ongelmiin, yhteiskunnallisten riskien ehkäisyä sekä keinona paremman tulevaisuuden rakentamiseksi.

Analyyssini mukaan hallintakäytännöt kytkeytyvät monin tavoin neuvotteluihin sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin eroihin liittyvistä normatiivisuuksista. Ne tuottavat binääristä käsitystä sukupuolesta ja uusintavat oletusta heteroseksuaalisesta elämäntilasta. Lisäksi ne tuottavat käsitystä, jossa 'kansainvälinen' tai 'globaali' erotetaan omaksi erilliseksi politiikkatasokseen. Näin YK:n hallintakäytännöt pyrkivät luomaan globaaleja normeja nuorten osallistumisesta ja globaalista kehityksestä sekä ohjaamaan eri tasoja toimijoita niiden noudattamiseen kurittavan vallan avulla.

Avainsanat: nuoret, osallistuminen, hallinta, kansainväliset järjestöt, kehitys, sukupuoli, seksuaalisuus, genealogia, feministinen tutkimus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO NUORTEN OSALLISTUMISEN JA GLOBAALIN KEHITYKSEN (TOISIN) TUTKIMISEEN	1
2. KANSAINVÄLISEN POLITIIKAN JA KEHITYKSEN KAMPPAILUJA NUORTEN OSALLISTUMISESTA	7
2.1. KANSAINVÄLINEN POLITIIKKA LAPSUUTTA JA NUORUUTTA 'LÖYTÄMÄSSÄ'	7
2.2. NUORUUS, IKÄ JA SUKUPOLVI GLOBAALISSA KEHITYSTUTKIMUKSESSA	12
2.3. NUORET JA GLOBAALI KEHITYS NUORISOTUTKIMUKSEN TRADITIOISSA	16
2.4. NUORTEN (GLOBAALI) OSALLISTUMINEN EPÄSUORANA HALLINTANA	18
3. TYÖKALUJA GLOBAALIN HALLINNAN KRIITTISEEN TARKASTELUUN	28
3.1. GLOBAALIN HALLINNAN ANALYTIIKAN MAHDOLLISUUKSISTA JA RAJOITTEISTA	28
3.2. HALLINNAN ANALYTIikka YK:N JA GLOBAALIN KEHITYKSEN VALTASUHTEITA PURKAMASSA	34
3.3. NÄKÖKULMIA HALLINTAAN JA VALTAAN MICHEL FOUCAULT'N TEORETISOINNISSA	38
3.4. FEMINISTISIÄ INTERVENTIOITA (GLOBAALIN) HALLINNAN TUTKIMUKSEEN	46
3.5. KOHTI INTERSEKTIONAALISTA QUEER- JA TRANSFEMINISTISTÄ TARKASTELUA	50
4. METODOLOGISET JA EETTISET VALINNAT TUTKIMUKSEN ERI VAIHEISSA	55
4.1. HALLINNAN ANALYTIikka TUTKIMUKSELLISENA LÄHESTYMISTAPANA	55
4.2. LÄHTÖKOHTANA NUORTEN OSALLISTUMISEN JA GLOBAALIN KEHITYKSEN ONGELMALLISTAMINEN	58
4.3. GENEALOGINEN TUTKIMUSOTE NYKYKÄYTÄNTÖJEN KYSEENALAISTAJANA	60
4.4. HALLINNAN ULOTTUVUUDET TUTKIMUSKYSYMYSTEN MUOTOILUA VIITOITTAMASSA	63
4.5. FEMINISTINEN TUTKIMUSETIIKKA ASIAKIRJOJEN LUENNASSA	65
5. ENSIMMÄINEN GENEALOGINEN MOMENTTI: KOHTI YK:N NUORISOPOLITIIKAN INSTITUTIONALISOITUMISTA (1960-)	72
5.1. AINEISTON ESITTELY JA GENEALOGINEN JOHDANTO	72
5.2. NÄKYVYYDEN MUODOT	76
5.3. IDENTITEETIT	81
5.4. TEKNISET ULOTTUVUUDET	83
5.5. TIETO JA TOTUUSKÄSITYKSET	87
6. TOINEN GENEALOGINEN MOMENTTI: MAAILMAN NUORISO-OHJELMALLA NUORTEN TEHOKKAASEEN OSALLISTUMISEEN (1995-)	91
6.1. AINEISTON ESITTELY JA GENEALOGINEN JOHDANTO	91
6.2. NÄKYVYYDEN MUODOT	96
6.3. IDENTITEETIT	101
6.4. TEKNISET ULOTTUVUUDET	105
6.5. TIETO JA TOTUUSKÄSITYKSET	110
7. KOLMAS GENEALOGINEN MOMENTTI: NUORET AGENDA 2030:N TOIMEENPANIJOINA (2015-)	118
7.1. AINEISTON ESITTELY JA GENEALOGINEN JOHDANTO	118
7.2. NÄKYVYYDEN MUODOT	121
7.3. IDENTITEETIT	124
7.4. TEKNISET ULOTTUVUUDET	126
7.5. TIETO JA TOTUUSKÄSITYKSET	133
8. POHDINTA JA HUOMIOITA TULEVALLE TUTKIMUKSELLE	140
LÄHDELUETTELO	149
LIITE: AINEISTOTAULUKOT	161

1. JOHDANTO NUORTEN OSALLISTUMISEN JA GLOBAALIN KEHITYKSEN (TOISIN) TUTKIMISEEN

Vuosituhanen taitteen jälkeen nuoruuteen liittyvät kysymykset ovat esiintyneet tiuhaan tahtiin kansainvälisen politiikan ja globaalien kehityksen toimijoiden asialistoilla (Bersaglio ym. 2015, 58). Mayssoun Sukarieh ja Stuart Tannock (2015, 2) ovat kuvanneet nuoriin keskittyneiden järjestöjen, ajatuspajojen ja mediatoimijoiden kasvua paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla suorastaan räjähdysmäiseksi. Nuoria ja globaalia kehitystä käsittelevät politiikkakäytännöt ja tutkimuskirjallisuus esittävät usein, että syyt aiempaa tiiviimpään nuoruuden tarkasteluun löytyvät nuorten määrän kasvusta globaalissa väestössä ja erityisesti globaalissa etelässä. Väitteeseen kytkeytyvät argumentit siitä, että nuoret tulisi tunnustaa globaalien kehityksen aktiivisina toimijoina esimerkiksi vakaiden, demokraattisten ja taloudellisesti menestyvien yhteiskuntien luomiseksi (Herrera 2006, 1425–1426). Brock Bersaglion, Charis Ennsin ja Thembela Kepen (2015, 58) mukaan nuorten äänen kuulemisesta ja mukaan ottamisesta on muodostunut yksi globaalien kehityspolitiikan normeista. Viimeaikainen tutkimuskirjallisuus on usein ollut inspiroitunut eri puolilla maailmaa olevien nuorten ilmastoaktivismista, jota osa tutkijoista on kutsunut yhdeksi aikamme tärkeimmistä ja laajimmalle ulottuvista liikkeistä (Bowman 2019; Han & Agn 2020; Daly 2022). Nuoriin, kestävään kehitykseen ja ilmastonmuutokseen liittyvä kiinnostus on lisääntynyt myös suomenkielisessä tutkimuskirjallisuudessa (Kiilakoski 2021; Rättilä & Honkatukia 2021). Nuorisobarometrin 2021 mukaan selkeä enemmistö suomalaisista nuorista piti tärkeänä, että Suomi toimii kansainvälisesti kestäväen kehityksen puolesta (Kiilakoski & Laine 2021, 57–59).

Uteliaisuuteni tutkielman aihepiiriä kohtaan heräsi, kun aloin miettiä kriittisemmin edellä esitettyjä väitteitä nuorisokysymysten uutuudesta ja nuorten toimijuuksien korostamisesta globaalissa kehityspolitiikassa. Kirjoitusprosessiin minua innosti yhtäältä monitieteinen opintotaustani, jonka avulla olen oppinut tarkastelemaan valtasuhteiden toimintaa erityisesti kansainvälisen politiikan, sukupuolentutkimuksen ja kasvatustieteiden näkökulmista käsin. Toisaalta olen toiminut itse ’nuorena’ aktivistina tai vaikuttajana sekä erilaisissa työtehtävissä tematiikan parissa. Filosofin Michel Foucault’n (1990, 154) ajattelun ammentamana kiinnostuin ”sen osoittamisesta, millaisiin oletuksiin sekä tuttuihin, haastamattomiin ja harkitsemattomiin ajattelutapoihin meidän hyväksymämme käytännöt nojaavat”¹. Aloin jäsentää tutkimusprosessiani vastauksena Sukariehin ja Tannockin (2015, 2) aiemman kirjallisuuden pohjalta tekemiin huomioihin siitä, että tutkijat eivät juurikaan reflektoi kriittisesti syitä

¹ [A critique] is a matter of pointing out on what kinds of assumptions, what kinds of familiar, unchallenged, unconsidered modes of thought, the practices we accept rest (Foucault 1990, 154).

nuoriin kohdistuvien politiikkakäytäntöjen ja akateemisen kiinnostuksen lisääntymiseen. Heidän mukaansa päätöksentekoprosessit, tutkimus ja kehitysohjelmat osaltaan tuottavat nuoria globaaliksi sosiaalisiksi kategoriaksi, jolla on käyttöarvoa yhä laajemman toimijajoukon tarkoituksiin (mt., 16). Näiden näkökulmien viitoittamana teen tutkielmassa kriittisen genealogisen luennan nuorten osallistumisen ja globaalin kehityksen hallinnasta Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kontekstissa. Tarkastelen tutkielmassa yhteensä 32:ta YK-toimijoiden julkaisemaa raporttia, opasta, päätöslauselmaa tai muuta asiakirjaa vuosilta 1960–2020. Kysyn tutkielmassa, millaisia jatkuvuuksia ja katkoksia nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvissä YK:n hallintakäytänteissä ilmenee. Toiseksi analyysini tarkastelee sitä, miten hallintakäytännöt risteävät kamppailuihin sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin erontekoihin liittyvistä normatiivisuuksista. Kolmanneksi luentani pohtii, miten hallintakäytännöt tuottavat tietynlaisia käsityksiä 'kansainvälisestä' tai 'globaalista'.

Osallistun tutkielmalla viimeaikaiseen kansainvälisen politiikan lapsuutta ja nuoruutta käsittelevään tutkimuskeskusteluun. Tieteenalalla on hiljattain alettu kritisoida kansainvälisen politiikan käytäntöjä ja tutkimusta siitä, että ne päätyvät usein sivuuttamaan lapsuuteen ja nuoruuteen liittyvät kysymykset (Beier 2015; Lee-Koo 2020, 22–23). Tutkijoiden puheenvuoroissa ovat korostuneet vaatimukset siitä, että tieteenalan ja erityisesti sen valtavirtateorioiden tulisi oppia pois tällaisesta ajattelusta (Beier 2020, 6). Lisäksi on esitetty, että tieteenalan tulisi kuunnella enemmän lasten ja nuorten ääniä sekä painottaa heidän toimijuuksiaan. Tämä voisi tutkijoiden mukaan auttaa myös politiikkakäytäntöjen aikuiskeskeisyyden purkamisessa, mikäli oletetaan lasten ja nuorten olevan konstitutiivisessa suhteessa kansainväliseen politiikkaan. (Holzscheiter 2020, 65–67; Beier 2020, 6.) Tähänastisessa kansainvälisen politiikan tutkimuskirjallisuudessa on tarkasteltu esimerkiksi lapsuuden ja nuoruuden diskursiivisten kehystysten merkityksiä sekä lasten ja nuorten kokemuksia ja toimijuuksia suhteessa konflikteihin, kriiseihin, rauhaan ja globaaliin talouteen (Beier 2020, 1–4; Lee-Koo 2020, 22–23; Holzscheiter 2020, 67). Merkittävä osa teoretisoinnista on nojannut kriittisen turvallisuustutkimuksen otteeseen (Lee-Koo 2020, 35–36).

Kansainvälisen politiikan tieteenala on herännyt nuoruutta käsitteleviin tutkimuskeskusteluihin myöhemmin kuin moni lähitieteenala (Holzscheiter 2020, 67). Tutkielmani pyrkiikin nostamaan tieteenalan keskusteluihin näkökulmia globaalin kehitystutkimuksen, nuorisotutkimuksen ja sukupuolentutkimuksen kirjallisuudesta. Tällaisessa tutkimuksessa on kiinnitetty huomiota eri toimijoiden valtakamppailuihin nuoruuden yhteiskunnallisista merkityksistä ja tarkasteltu sitä, miten nuorten positiivisia toimijuuksia pyritään valjastamaan eri poliittisiin päämääriin (Sukarieh & Tannock 2015, 17–24). Tutkijat ovat korostaneet viimeaikaisten globaalien kehityskäytäntöjen vahvistavan uusliberaalia rationaliteettia ja esittäneet, että tutkimuksen on tarkasteltava nuorisokysymyksiä suhteessa

laajempiin kehityksen ideaaleihin (mt., 7–8; Bersaglio ym. 2015). Globaalien kehityksinterventioiden on osoitettu kohdistuvan ikänormatiivisesta käsikirjoituksesta 'poikkeaviin' yksilöihin kuten lapsityöntekijöihin (Huijsmans ym. 2014, 165–167). Käytäntöjen on myös väitetty vahvistavan normatiivisia oletuksia iästä ja sukupuolesta. Viimeaikaisessa kirjallisuudessa on korostettu tyttöihin ja nuoriin naisiin kohdistuvien interventioiden nojaavan uusliberaliin hallintaan (Kofman & Gill 2013; Potvin 2019). Marjaana Jauhola (2011) on tarkastellut, miten kehityksinterventiot neuvottelevat heteronormatiivisuudesta ja muista risteävistä normeista esimerkiksi tuottamalla heteroseksuaalisesta työstä merkitsijän maapallon tulevaisuudelle. Sukupuolen ja intersektionaalisen näkökulman käsittely jää kuitenkin kokonaisuudessaan liian vähäiselle huomiolle nuoria ja kestävästä kehityksestä tarkastelevassa kirjallisuudessa (Davies & Sweetman 2018; Fransberg ym. 2021, 149–150). Toisaalta tutkijat ovat korostaneet globaalien kehityskäytäntöjen sisältävän mahdollisuuksia vastarinnalle ja toisin toistamiselle (Sukarieh & Tannock 2015, 30–31; Rye & Vold 2019, 329–330; Jauhola 2011; Seppälä 2014; Li 2007, 275–277). Myös Suomessa on havaittu nuorten erilaisia jakolinjoja kestävästä kehityksen kysymyksiin ja osoitettu, että noin kaksi kolmasosaa nuorista kannattaa sosiaalista ja ekologista kestävyyttä, mutta suhtautuu kriittisesti talouskasvuun (Hirvilampi ym. 2021, 177–178).

Tutkielmani tarkastelee YK:n kontekstia, jossa nuorisotematikkaa on alettu institutionalisoida 1960-luvulta lähtien. Yleisesti ottaen nuoret ovat olleet kansainvälisten järjestöjen huomion kohteena myöhemmin ja vähemmän kuin lapset (Ansell 2016b, 26). YK:ssa nuorisokysymyksiä on käsitelty eri aikoina ennen kaikkea suhteessa osallistumiseen, kehitykseen ja rauhaan. YK-järjestelmän ensimmäisenä nuorisokysymyksiä käsittelevänä merkkipaaluna voidaan pitää yleiskokouksen vuonna 1965 hyväksymää julistusta rauhan, keskinäisen kunnioituksen ja kansojen välisen yhteisymmärryksen edistämisestä nuorten keskuudessa. Se tarkastelee nuorten merkitystä tulevaisuuden rakentamisessa sekä politiikkoja, joiden avulla YK:n tavoitteiden toteutumista voidaan edistää nuorten keskuudessa. Vuonna 1981 YK:hon perustettiin nuorisoyksikkö, jonka seuraajana toimii nykyisin nuorisokysymysten koordinoititaho YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosastolla. Yleiskokous julisti vuoden 1985 kansainväliseksi nuorten vuodeksi, jolloin YK-järjestelmässä pyrittiin vahvistamaan keinoja nuorten huomioimiseksi. Vuonna 1995 yleiskokous hyväksyi Maailman nuoriso-ohjelman, joka koostuu ensimmäistä kertaa yhteen valtioiden allekirjoittamia sitoumuksia ja politiikkasuosituksia nuorisokysymyksistä. Ohjelma sisältää kymmenen periaatetta nuorista ja kehityksestä, ja sitä on myöhemmin täydennetty viidellä periaatteella. 2010-luvun aikana nuorisokysymyksiä on institutionalisoitu perustamalla YK-järjestelmän sisäinen nuorisokysymyksiä koordinoiva verkosto ja pääsihteerin nuorten erityisedustajan tehtävä sekä hyväksymällä koko YK-järjestelmän ensimmäinen nuorisostrategia. Vuodesta 2015 lähtien nuorten osallistumista on institutionalisoitu rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä, kun YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi päätöslauselman 2250 sekä tähän

kytkeytyvät päätöslauselmat 2419 ja 2535. Nuoria korostetaan myös yhtenä erityisenä ryhmänä kestävän kehityksen tavoitteiden eli Agenda 2030:n toimeenpanossa.

Tutkielmani laajentaa viimeaikaisen nuorten osallistumista käsittelevän kirjallisuuden huomioita historiallisista ja kansainvälisen politiikan näkökulmista käsin. Useat tutkijat ovat korostaneet tarvetta nuorisotutkimuksen globaalin vastuun lisäämiseksi ja nuorten osallistumista ohjaavien globaalien rakenteiden tarkastelemiseksi (Laine 2012, 66–67; Ansell 2016a; Sukarieh & Tannock 2015, 6–8). Kansainvälisen politiikan tähänastinen tutkimus lasten ja nuorten osallistumisesta on keskittynyt tutkimaan heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa globaaliin päätöksentekoon (Lee-Koo 2020, 32–33). Toisaalta tieteenalan kirjallisuudessa on korostunut näkökulma instituutioiden tapoihin kehittää keinoja lasten ja nuorten osallistamiseksi (Holzscheiter 2020). Hallinnan analyttisestä otteesta ammentavat tutkijat ovat kiinnittäneet kriittistä huomiota erilaisiin valtasuhteisiin, joita nuorten osallistamiskäytänteisiin liittyy. Tutkimuskirjallisuudessa ovat toistuneet huomiot siitä, että toimet pyrkivät (uus)liberaalin rationaliteetin mukaisesti muovaamaan nuorista itsestään vastuullisia ja riskejään hallitsevia (globaaleja) aktiivisia kansalaisia (Kwon 2019; Egbo 2012, 86–87; Banjac 2017, 481–482; Bessant 2003, 88; Bernard 2016, 130). Käytäntöjen on todettu rajoittavan ja mahdollistavan sitä, millainen nuorten toiminta ja osallistuminen on mahdollista (Banjac 2017). Kun tutkijat ovat tarkastelleet nuorten omia kokemuksia kansainvälisen politiikan institutionaalisesta osallistumisesta, eivät monet välttämättä näe omalla osallistumisellaan olleen varsinaista merkitystä päätöksentekoon (Yunita ym. 2018). Argumentti on yhdenmukainen yleisempien nuorten osallistumista koskevien huomioiden kanssa, joissa on esitetty nuorten äänen merkityksen vaihtelevan asiasta riippuen (Eranti & Boldt 2021, 68). Neuvottelut nuorten osallistumisesta ja kansalaisuudesta kytkeytyvät heteronormatiivisuuteen ja erityisesti tyttöihin liitettyihin stereotyyppisiin oletuksiin (Edelman 2004; Jauhola 2011; Taft 2020). Toisaalta Anna Anderson (2018) on kritisoinut tähänastista kirjallisuutta siitä, että se keskittyy lähinnä nykyhetkeen sivuuttaen hallinnan ajalliset jatkuvuudet ja katkokset. Tässä tutkielmassa vastaan kritiikkiin tarkastelemalla aineistoa genealogisen tutkimusotteen viitoittamana. Näin pyrin purkamaan vallitsevia totuuskäsityksiä nuorten osallistumisesta ja globaalista kehityksestä sekä avaamaan kriittistä tilaa niiden toisin ajattelemiselle ja tekemiselle.

Teoreettis-metodologisesti teen edellä esittelemiini keskusteluihin interventioita, jotka puhuvat globaalin hallinnan analyttisen sekä queer- ja transfeministisen tutkimusotteen puolesta. Nojaan tutkielmassa aiempaan tutkimuskirjallisuuteen, joka ymmärtää hallintaa laajasti toiminnan ja käyttäytymisen ohjaamisena (Walters 2012; Dean 2010; Miller & Rose 2010; Bröckling ym. 2011; Foucault 1991c, 93). Näin ymmärrettynä huomio kiinnittyy väljästi erilaisiin hallinnan tekniikoihin, rationaliteetteihin ja valtasuhteisiin sekä siihen, miten 'kansainvälisestä' tai 'globaalista' tuotetaan

ymmärrettävä kenttä (Walters 2012; Corry 2013, 49–50). Lähestymistapaa on aiemmin sovellettu esimerkiksi alkuperäiskansojen hallintaa ja YK-järjestelmän uudistamista koskeviin kysymyksiin (Lindroth 2015; Jaeger 2010). Tutkielmassa tarkastelen YK:ta jatkuvassa kamppailussa olevien valtasuhteiden verkostona, jossa valta toimii monin eri tavoin ja kompleksisesti eri toimijoiden välillä (Lindroth 2015). Viitataan tähän tutkielmassani väljästi 'YK:n kontekstin' käsitteellä, joka kuvaa osuvasti myös aineistossa esiin nousevaa toimijoiden ja tiedon muotojen moninaisuutta. 'YK-järjestelmän' käsitteellä viitataan kapeammin YK:hon institutionaalisen rakenteena, johon sisältyvät jäsenvaltioiden foorumit, järjestön sihteeristö sekä erityisjärjestöt, alaohjelmat ja rahastot (Leisma 2009, 30).

Toisaalta esitän, että kansainvälisen politiikan tutkimuksen tulisi ottaa vakavammin neuvottelut sukupuoliin, seksuaalisuuteen ja niihin risteäviin erontekoihin liittyvistä normatiivisuuksista. Queer-teoreettinen ote mahdollistaa kansainvälisen politiikan 'normaaliin' liittyvien oletusten haastamisen sekä niihin liittyvän poliittisuuden tarkastelun. Sen avulla on tutkittu muun muassa sukupuoliin ja seksuaalisuuteen liittyvien normien merkitystä ulkopoliittikan muovaamisessa, globaalissa poliittisessa taloudessa ja modernien valtioiden muodostumisessa. (Richter-Montpetit 2018, 222–225.) Queer-tarkastelun avulla voidaankin haastaa ja vinouttaa normatiivisia oletuksia, jotka ylläpitävät tieteenalan metodologista nationalismia ja hegemonisia tapoja ymmärtää 'kansainvälistä' (Kangas ym. 2018). Queer-teoriaan nivoutuen ja erityisesti sen länsikeskeisiä lähtökohtia kyseenalaistaen Chamindra Weerawardhana (2018) on puhunut transfeministisen otteen puolesta tieteenalalla. Trans-tutkimuksen ja dekoloniaalisen tutkimuksen kontribuutioista ammentavan otteen lähtökohtina ovat kehojen ja sukupuoli(t)en moninaisuus sekä koloniaalisuuteen ja länsikeskeisyyteen liittyvien asetelmien purkaminen. Transfeministinen tarkastelu voikin mahdollistaa aiempaa moninaisemman ymmärryksen globaalien politiikan sukupuolihierarkioista (Sjoberg 2012).

Aloitin tutkielman käsittelemällä nuoruuteen, lapsuuteen ja ikään liittyviä huomioita kansainvälisen politiikan, globaalien kehitystutkimuksen ja nuorisotutkimuksen näkökulmista. Paikannan tutkielman sijoittumista laajempaan teoreettiseen keskusteluun ja esittelen viimeaikaista nuorten (globaalia) osallistumista käsittelevää tutkimuskirjallisuutta. Toisessa luvussa kuvaan tutkielmani teoreettisia lähtökohtia globaalien hallinnan analytiikan sekä (queer- ja trans)feministisen tutkimuskirjallisuuden pohjalta. Tarkastelen luvussa Foucault'n teoretisointia hallinnasta ja vallasta sekä siitä käsin tehtyä tutkimusta YK:sta, globaalista kehityksestä ja erilaisista normatiivisuuksista. Kolmannessa luvussa esittelen tutkielman metodologisia ja eettisiä valintoja. Pohdin hallinnan analyttisen tutkimuksen suhdetta genealogiseen tutkimusotteeseen ja avaan feministisen tutkimuskirjallisuuden pohjalta tekemiäni eettisiä valintoja tutkielman eri vaiheissa. Seuraavat luvut esittelevät analyysini keskeisimpiä

huomioita. Jäsennän analyysia aineistosta tunnistamiini kolmeen genealogiseen momenttiin, jotka kuvaavat diskurssien kohtaamiseen liittyviä säilyvyyksiä ja muutoksia (Teittinen 2000, 33). Ensimmäinen momentti rakentuu YK:n nuorisopolitiikan institutionalisoitumisen ympärille (1960-), toinen momentti Maailman nuoriso-ohjelman (1995-) ympärille ja kolmas momentti Agenda 2030:n ympärille (2015-). Kunkin momentin kohdalla aloitan analyysin esittelemällä aineistoa ja kartoittamalla genealogisen johdannon. Tämän jälkeen esittelen analyttisiä huomioitani, jotka olen jäsentänyt hallinnan neljän ulottuvuuden avulla. Nämä ulottuvuudet ovat näkyvyyden muodot, identiteetit, tekniset ulottuvuudet sekä tieto ja totuuskäsitykset (Dean 2010, 33). Päätän tutkielmani keskustelemalla analyysini merkityksestä aiemman tutkimuskirjallisuuden valossa ja esittämällä ehdotuksia jatkotutkimuksen tarpeista.

2. KANSAINVÄLISEN POLITIIKAN JA KEHITYKSEN KAMPPAILUJA NUORTEN OSALLISTUMISESTA

2.1. Kansainvälinen politiikka lapsuutta ja nuoruutta 'löytämässä'

Viimeaikaisessa kansainvälisen politiikan tutkimuskirjallisuudessa on alettu kiinnittää kasvavassa määrin huomiota lapsuuden ja nuoruuden 'löytämiseen' (Beier 2020; Beier 2015). Tieteenalan keskusteluissa ikään liittyvät teoreettiset huomiot ovat kuitenkin marginaalisempia kuin globaalien kehitystutkimuksen ja muiden lähitieteenalojen parissa. Anna Holzscheiterin (2020, 67) mukaan esimerkiksi sosiologiaan ja ihmismaantieteeseen verrattuna kansainvälisessä politiikassa on tunnistettu lasten ja nuorten toimijuudet liian hitaasti ja kapeasti. Toisaalta lähitieteenaloilla käytyjen keskustelujen on korostettu vauhdittaneen lapsuuden ja nuoruuden tarkastelemista kansainvälisessä politiikassa (Beier 2020, 6–9). Ammennan myöhemmissä alaluvuissa myös lähitieteenalojen parissa tehdystä kirjallisuudesta. Pyrin näin tuomaan niiden yhteydessä käytyjä huomioita vahvemmin osaksi kansainvälisen politiikan nykykeskusteluja. Samanaikaisesti pidän lapsuuden ja nuoruuden tutkimista juuri kansainvälisen politiikan näkökulmasta perusteltuna, sillä useilla lähitieteenaloilla on tutkittu lasten osallistumista ja nuorten aktivismia pääosin kansallisissa tai paikallisissa poliittisissa rakenteissa (Holzscheiter 2020, 75–77).

Merkittävä osa kansainvälisen politiikan ikään keskittyvästä tutkimuskirjallisuudesta on kehystänyt lähtökohtansa ennen kaikkea lapsuuden tutkimiseen. Käytännössä tutkimukset käsittelevät usein rinnakkain lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä kysymyksiä. Tässä tutkielmassa en tarkastele järjestelmällisesti tutkimuskirjallisuuden sisäisiä eroja lapsuutta ja nuoruutta koskevien kamppailujen välillä vaan keskustelen kirjallisuuden kanssa yleisemmällä tasolla. Pyrin ennen kaikkea paikantamaan tutkielmani tieteenalan ajankohtaisiin keskusteluihin. Toivon tutkielmani osaltaan inspiroivan tulevaa tutkimusta hienosyisempään tarkasteluun erilaisista ikään liittyvistä teoreettisista käsitteellistämistä myös kansainvälisen politiikan tutkimuksessa.

Tutkimuskirjallisuudessa on argumentoitu, että lapsuutta ja nuoruutta tulisi tarkastella vahvemmin niin kansainvälisissä politiikkakäytänteissä kuin tieteenalan keskusteluissa. Aiemmin esitettyjen näkemysten perusteella kummatkaan eivät kiinnitä riittävästi huomiota näiden kietoutumiseen tieteenalan perinteisiin kysymyksiin kuten diplomatiaan, konflikteihin, turvallisuuteen, ihmisoikeuksiin ja globaaliin poliittiseen talouteen (Beier 2020, 1–4). Holzscheiterin (2020, 65–67) mukaan nykyinen tutkimus ei tunnista lapsia ja nuoria kansainvälisen politiikan keskeisiksi subjekteiksi, vaikka

ymmärrys heitä koskevien asioiden merkityksestä kansainvälisissä hallintakäytänteissä on hiljalleen alkanut lisääntyä. Hänen mukaansa on perusteltua olettaa, että niin politiikkakäytäntöihin kuin tutkimuskeskusteluihin liittyvät puutteet vahvistavat toisiaan. Lasten ja nuorten toimijuuksien sivuuttaminen tutkimuskeskusteluissa voi johtaa esimerkiksi heidän poliittisen edustuksensa rajoitteisiin globaalissa hallinnassa. Vastaavasti globaaliin poliittiseen osallistumiseen liittyvät rajoitukset voivat vahvistaa lapsuuteen ja nuoruuteen liittyvistä kysymyksistä vaikenemista tutkimuskeskusteluissa. Katrina Lee-Koo (2020, 37) onkin argumentoinut, että kansainvälisen politiikan tieteenalan tulisi kuunnella lapsia, heidän ääniään ja heidän tuomiaan näkökulmia kansainväliseen politiikkaan. Tällainen voisi muuttaa hänen mukaansa paitsi tieteenalaa myös kansainvälisiä politiikkakäytäntöjä.

Kun kansainvälisen politiikan kirjallisuudessa keskitytään lapsuuteen ja nuoruuteen, ei niitä tulisi käsitteellistää uuden kysymyksen 'tuomisena' tieteenalalle. Lähemmin tarkasteltuna voidaan huomata, että lapset ja nuoret ovat olleet osa kansainvälisen politiikan diskursseja ja tutkijoiden kriittistä tarkastelua jo pitkään (Beier 2020; Beier 2015). Lee-Koo (2020, 21) on esittänyt muun tutkimuskirjallisuuden pohjalta, että lapsuuteen liitetyt diskurssiiviset kehystykset muovaavat poliittisista toimijoista tehtyjä luokitteluja 'hyviksi' tai 'pahoiksi' sekä tapoja kuvitella ja määritellä moraalista ja humaania politiikkaa. Toisaalta hän huomioi, että diskurssit ja muut politiikkakäytännöt muovaavat käsitteitä lapsuuksista ja nuoruuksista. Lasten on esitetty olevan konstitutiivisessa suhteessa globaaliin politiikkaan. Näin ymmärrettynä lapset sekä vaikuttavat sen toimintaan että ovat sen muovaamia, ja lapsuuden hallinta konstituoii kansainvälistä poliittista järjestystä (Beier 2020, 6).

Aiemman tutkimuksen perusteella kansainväliset politiikkakäytännöt ja tieteenalan valtavirtatutkimus rakentavat lapsille ja nuorille kapeita asemoiteja. Lee-Koo (2020, 22–23) on väittänyt kansainvälisen politiikan suhtautuvan lapsiin dualistisesti. Yhtäältä heidän ajatellaan osoittavan erilaisia toimijuuksia kriisitilanteissa, ja heihin liittyvien kuvastojen ja symboliikan muovaavan kansainvälistä politiikkaa. Toisaalta merkittävä osa tieteenalan kirjallisuutta on päätenyt häivyttämään heidän rooliaan, korostamaan heidän haavoittuvuuttaan tai asemoimaan heitä ilmiöiden uhreiksi. Holzscheiterin (2020, 67) mukaan vaikuttaisikin siltä, että lasten ja nuorten kohdalla kansainvälisessä politiikassa toistuu asetelma, jossa 'kovia' kansainvälisen politiikan kysymyksiä käsitellään aikuisten asiantuntijoiden kesken. Lasten ja nuorten rooliksi jää tällöin päätösten kohteena oleminen. Holzscheiter (mt., 68–72) on kritisoinut myös aiempia kansainvälisiä lapsenoikeusnormeja tarkastelleita tutkimuksia. Hänen mukaansa ne keskittyvät usein lasten puolesta vaikuttamistyötä tekeviin aikuisiin sekä päätyvät tuottamaan dikotomisen jaottelun 'viattoman' lapsen sekä 'poikkeavan', 'radikaalin' ja 'rikollisen' nuoren välillä. Tutkimuksen tulisi Holzscheiterin mukaan keskittyä enemmän lapsiin ja nuoriin

ihmisoikeusnormien muokkaajina sen sijaan, että tarkasteltaisiin ainoastaan kansainvälisten lapsuutta koskevien normien vaikutuksia kansallisiin lainsäädäntöihin.

Lapsuutta ja nuoruutta tarkastelleet kansainvälisen politiikan tutkijat ovat esittäneet kritiikkiä varsinkin tieteenalan valtavirtakoulukuntien teoreettisten oletusten ongelmakohdista. Kritiikissä ovat toistuneet ennen kaikkea argumentit siitä, että kansainvälisen politiikan valtavirtateoriat liberaali ja realistinen koulukunta eivät tarkastele riittävästi lasten ja nuorten poliittisia toimijuuksia. Tutkimuskirjallisuudessa onkin esitetty, että tieteenalan valtavirtateoriat sivuuttavat lapsuuden teoreettisesti hyödyllisenä käsitteenä globaalien poliittisten tapahtumien selittämisessä (Lee-Koo 2020, 23). Tieteenalan on toivottu kiinnittävän enemmän huomiota tapoihin, joilla lapset ja nuoret haastavat tai uusintavat globaalia poliittista järjestystä (Beier 2020, 6–9). Viimeaikaisessa tutkimuksessa onkin tarkasteltu esimerkiksi nuorten ilmastoaktivistien strategista litigointia yhtenä strategisena keinona haastaa kansainvälisen ihmisoikeusjärjestelmän tähänastisia käytäntöjä (Daly 2022).

Lee-Koo (2020, 24–25) on vetänyt yhteen kansainvälisen politiikan liberaaliin koulukuntaan kohdistunutta lapsuuden ja nuoruuden näkökulmista esitettyä teoreettista kritiikkiä. Liberaalia koulukuntaa on kritisoitu sen pyrkimyksestä tuottaa universaalia määritelmää lapsuudesta, jolloin kaikille lapsille määritetään yhteisiä piirteitä kuten ikä. Näin ajateltuna lapsia määrittää liberaalin koulukunnan mukaan myös aikuisten oikeuksien ja velvollisuuksien puuttuminen. Tällaisessa ajattelussa heille myönnetään iän perusteella universaaleja oikeuksia suojeluun ja heidän kehityksensä tukemiseksi. Liberaali käsitys on Lee-Koon mukaan onnistunut tuottamaan monia kiistämättömästi hyviä asioita kuten lasten turvaamisen erilaisilta rakenteellisilta ongelmilta. Kriitikot ovat kuitenkin korostaneet, että liberaalin kehystyksen lupaamaa universaalia määritelmää lapsen siirtymästä aikuiseksi ei ole olemassa. Tässä tutkielmassa nojaan kriittisten lähestymistapojen näkemyksiin, joiden mukaan lapsuutta ja nuoruutta tulisi tarkastella kategorisen iän sijaan ennemminkin sosiaalisena konstruktiona ja subjektiivisina kokemuksina.

Osa tutkijoista on esittänyt, että useissa ei-länsimaisissa yhteiskunnissa lapsuutta määritellään hyvin eri tavalla kuin liberaalissa kehystyksessä. Rajanvedot aikuisten ja lasten välillä ovat myös erilaisia liberaalien yhteiskuntien kesken sekä eri aikakausina. (Brocklehurst 2006, 11.) Vanessa Pupavac (2001) on argumentoinut, että kansainvälisten sopimusten käsitys lapsuudesta on tuottanut länsimaisista standardeista mittapuun, jota vasten muunlaiset käsitteellistämistavat lapsuudesta asetetaan. Kansainvälisiä sopimuksia onkin kritisoitu siitä, että ne tuottavat kulttuurisesti ja poliittisesti erityisistä lapsuuden kokemuksista globaalin normin. Tällaiseen normatiiviseen käsitykseen sopimattomat lapset puolestaan määrittyvät poikkeaviksi, epänormaaleiksi tai jopa moraalittomiksi. Samassa

yhteydessä heidän yhteiskuntiaan mielletään sivistymättömiksi tai kehittymättömiksi. Lisäksi liberaalin käsityksen on nähty ylläpitävän ajatusta siitä, että lapset eivät pysty kantamaan poliittista toimivaltaa (Huynh 2015, 37–42; ks. Lee-Koo 2020, 26). Lee-Koon (2020, 26–27) mukaan liberaali teoria näyttäisikin vahvistavan lasten kuvaamista haavoittuvina uhreina kansainvälisen politiikan toimijoiden sijaan. Kriitikoiden mukaan haavoittuvuuden jatkuvalla toistamisella politiikkakäytännöt ja tutkimus päätyvät kieltämään lasten ja nuorten toimijuuksien mahdollisuuden. Kritiikin kohteena ei siis ole esimerkiksi se, etteikö kriisitilanteissa olevia lapsia tosiasiallisesti tulisi suojella.

Kansainvälisen politiikan realistista koulukuntaa on kritisoitu siitä, että sen teoreettiset lähtökohdat kehystävät lapset ja lapsuuden merkityksettömäksi tutkimuskohteeksi. Realistisen koulukunnan keskiössä on tarkastella kansainvälistä politiikkaa globaalien anarkian muutosten sekä 'kovan' vallan ja valtioiden toiminnan pohjalta. Tällaisten oletusten pohjalta realistinen teoria käsitteellistää lasten toiminnan osaksi 'yksityisen' piiriä, jolloin teoriaperinne ei pidä heidän toimijuuttaan merkittävänä makrotason globaalien politiikan muovaamisessa. Tutkimuskirjallisuudessa on kuitenkin huomautettu, että lapset ovat osa realismin valtioiden jatkuvuutta ja selviytymistä käsitteleviä teorioita. Niissä yhdeksi päämääräksi asettuu usein lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaaminen, jota valtiot voivat realismin mukaan parhaiten toteuttaa maksimoimalla omaa valtaansa kansainvälisessä järjestelmässä suhteessa muihin valtioihin. (Mt., 28.)

Viime vuosina teoreettisia työkaluja lasten tilanteiden näkyväksi tekemiseksi on kehitetty erityisesti ammentamalla kriittisen turvallisuustutkimuksen otteesta. Kriittisen turvallisuustutkimuksen hyödyllisyyttä on perusteltu kolmesta syystä. Ensimmäiseksi dekonstruktiivinen ote tietoon tekee mahdolliseksi purkaa vallitsevia väitteitä lapsia, lapsuutta ja tietoa jäsentävistä suhteista. Toiseksi lasten toimijuuden tarkasteleminen on osoittanut lasten moninaisia kokemuksia kansainvälisessä politiikassa sekä sitä, miten heidän päätöksensä ja tekonsa muovaavat konflikteja, kriisejä, rauhaa ja globaalia taloutta. Kolmanneksi kriittisistä lähestymistavoista ammentaminen voi mahdollistaa sen, että lapset itse tuottavat tietoa kansainvälisestä politiikasta. Toisaalta osa tutkijoista on esittänyt, että ikään perustuvat syrjivät käytänteet lävistävät yhä merkittävää osaa kriittisen turvallisuustutkimuksen käytänteitä. (Mt., 35–36.)

Turvallisuustutkijoiden lisäksi ikään, lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä kriittisiä huomioita ovat esittäneet useat kansainvälisen poliittisen talouden tutkijat. Ensimmäiseksi tällainen tutkimus on purkanut sosiaaliseen ja valtioiden uusintamiseen liittyviä kysymyksiä. Esimerkiksi Cindi Katzin (2001) mukaan globaali kapitalismi muovaa monin tavoin sosiaaliseen uusintamiseen liittyviä käytäntöjä. Sen vaikutukset näkyvät niin lastenhoitoon liittyvissä globaaleissa muuttoliikkeissä, lasten hoivaan

liittyvässä sukupuolittuneessa työnjaossa, poliittisissa päätöksissä lasten kasvuympäristöistä kuin ylikansallisten ympäristöhaittojen seurauksissa äidinmaitoon. Katz (2004) onkin argumentoinut lapsuuden ja sen materiaalien käytöjen liittyvän voimakkaasti sosiaaliseen, poliittiseen ja ympäristön muutokseen. Toiseksi kansainvälisen poliittisen talouden tutkijat ovat tarkastelleet ikääntymiseen liittyviä kysymyksiä. Muun muassa Tiina Vaittinen (2017) on väitöskirjassaan tutkinut vanhusten ruumiillisiin tarpeisiin ja hoivaan liittyviä valtasuhteita globaalin poliittisen talouden rakenteissa. Hän on esittänyt, että maailmaa tulisi teoretisoida hoivatarpeen globaalina biopoliittisena taloutena. Tällöin keskiöön asetuisivat erilaiset ylikansalliset suhteet, jotka koskevat hoivaa ja heitteillejättöä.

Lisäksi viimeaikaisessa kansainvälisen politiikan tutkimuksessa on korostettu perhe- ja läheissuhteiden merkitystä kansainvälisillä areenoilla. Kristin Haugevik (2019, 44) on kritisoinut erityisesti kansainvälisen politiikan neorealistista ja liberaalia koulukuntaa läheissuhteisiin liittyvän tarkastelun sivuuttamisesta pelkkien materiaalien tekijöiden kustannuksella. Iver B. Neumann, Haugevik ja Jon Harald Sande Lie (2019, 1–2) ovatkin argumentoineet, että läheissuhteisiin liittyvää käsitteistöä hyödyntävä analyysi voi auttaa hahmottamaan kansainvälisillä areenoilla vaikuttavien toimijoiden välisiä usein itsestään selvänä pidettyjä suhteita. Muun muassa puolueiden tapa kutsua toisissa valtioissa toimivia vastaavia puolueita 'sisarikseen' on yksi osoitus siitä, miten läheissuhteisiin liittyvät kysymykset voivat mahdollistaa ja rajata poliittisten toimijoiden liikkumatilaa (mt., 5). Diplomaattisessa vuorovaikutuksessa puolestaan on käytetty 'perhesiteisiin' viittaavaa sanastoa tuomaan valtioita lähemmäs toisiaan ja muovaamaan niiden ulkopoliittista liikkumatilaa (Haugevik 2019, 53–57). Aiemmassa tutkimuksessa on myös nostettu esiin, miten läheissuhteisiin liittyvien paternalististen metaforien kuten 'kansakuntien perheen' avulla on oikeutettu koloniaalista ja rasistista kansainvälistä politiikkaa (Skumsrud Andersen & de Carvalho 2019). V. Spike Peterson (2020) on purkanut perhe- ja läheissuhteiden sekä 'rodun' politiikan kietoutumia maailmanpolitiikassa. Hän on väittänyt, että perhe- ja läheissuhteisiin liittyvät käsitykset ovat historiallisesti ohjanneet valtioiden muodostumista. Itsensä uusintamisessa onnistuneet valtiot ovat Petersonin mukaan esimerkiksi säännelleet lisääntymistä, kerryttäneet ylijäämäresursseja sekä vaalineet kansalaisten samastumista ja uskollisuutta valtiota kohtaan. Käytännöt ovat tuottaneet sukupuolen kaksijakoista ymmärrystä, omaisuuden kerrostumista luokkasidonnaisesti sekä rodullistavia jaotteluja sisä- ja ulkopuolisten välille. Nykyhetkessä näiden jatkumot näkyvät esimerkiksi taloudellisina eriarvoisuuksina, nationalistisena populismina, siirtolaisvastaisina diskursseina ja ksenofobisena väkivaltana. (Mt.)

Edellä esittelemieni huomioiden viitoittamana pyrin tutkielmassani purkamaan kansainvälisen politiikan valtavirtateorioiden oletuksia lapsuudesta ja nuoruudesta sekä niihin liittyvistä läheisistä ilmiöistä. J. Marshall Beierin (2020) tavoin ajattelen, että tieteenalan ja erityisesti sen valtavirtateorioiden

olisi pyrittävä oppimaan pois vakiintuneista lapsuutta ja nuoruutta marginalisoivista teoretisoimisen tavoista. Lee-Koota (2020, 23) mukaillen pidän tärkeänä kiinnittää analyyttistä huomiota lapsuuteen ja nuoruuteen sekä väljemmin ikään liittyviin valtasuhteisiin. Tällainen tarkastelu mahdollistaa nähdäkseni kansainvälisen politiikan tieteenalan totuttujen analyysitapojen kriittisen reflektoinnin. Toisaalta pyrin tutkielmallani laajentamaan tieteenalalla tähän asti esitettyä kritiikkiä tarkastelemalla lapsuutta ja nuoruutta globaalien hallinnan analytiikan teoreettisten työkalujen avulla. Tällainen tutkimusote mahdollistaa esimerkiksi lasten ja nuorten osallistumiseen ja toimijuuksiin liittyvien kysymysten problematisoinnin tähän asti esitettyä kritiikkiä moniulotteisemmin.

2.2. Nuoruus, ikä ja sukupolvi globaalissa kehitystutkimuksessa

Gloaalissa kehitystutkimuksessa esitetyt argumentit lapsuuden ja nuoruuden tutkimuksesta mukailivat monilta osin kansainvälisen politiikan tieteenalasta tehtyjä huomioita. Kehityksen tutkijat ovat viime vuosina tarkastelleet nuoruuteen liittyviä kysymyksiä ikään ja sukupolveen liittyvien teoreettisten käsitteiden avulla. Laajassa kuvassa globaalissa kehitystutkimuksessa kuitenkin tarkastellaan nuoruutta ja kehitystä vain harvoin kvalitatiivisesta lapsuuden- ja nuorisotutkimuksesta ammentavilla otteilla. Keskeinen argumentti tutkimuskirjallisuudessa on ollut, että nuoret ovat globaalia kehitystä koskevissa teorioissa ja käytännöissä läsnä lähinnä poissaolonsa kautta. Roy Huijsmans, Shanti George, Roy Gigengack ja Sandra J.T.M Evers (2014, 164–165) viittaavat tällä siihen, että nuoria pidetään pääasiassa kehitysinterventioiden ja politiikkatoimien kohteina. Nuoret ovat siis esillä poliittisten puheiden sisällöissä ja raporttien kuvastoissa, kun ne oikeuttavat globaaleja kehitystoimia 'seuraaviin sukupolviin' tai 'tulevaisuuteen' vetoavan retoriikan avulla. Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa onkin argumentoitu, että vallitsevat globaalit kehityskäytänteet ja tutkimus ovat aikuiskeskisiä (Huijsmans 2016, 2–3).

Tässä tutkielmassa nojaan globaalien kehitystutkimuksen ikää relationaalisesti tarkastelemaan kirjallisuuteen. Näin ymmärrettynä ikä rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, ja iän merkityksistä neuvottelemisen on laajempien yhteiskunnallisten valtasuhteiden lävistämää. Peter Hopkinsin ja Rachel Painin (2007) mukaan eri ikäryhmien identiteetit tuotetaan vuorovaikutteisessa suhteessa muihin ikään tai sukupolveen perustuviin ryhmiin. Relationaalinen tutkimusote kiinnittää näin huomiota esimerkiksi siihen, että usein tarkkaa kronologista ikää tärkeämpiä voivat olla ikään liittyvät suhteelliset erot. Tämä viittaa esimerkiksi arvioihin siitä, onko henkilö toista nuorempi tai vanhempi (Huijsmans 2016). Relationaalisesti ymmärrettynä iällä on vahva performatiivinen ulottuvuus, jolloin ikää ajatellaan sen tuottavuuden kautta. Tämä viittaa siihen, että se saa asioita aikaan toistotekojen avulla. (Laz 1998; vrt. Butler 2006.)

Toinen tutkielmani lähtökohtia jäsentävä käsite on ikänormatiivisuus, joka liittyy läheisesti iän performatiivisuuteen. Käsite viittaa asioiden erottamiseen tai yhdistämiseen johonkin kronologisen iän perusteella universaaliksi määriteltyyn elämänvaiheeseen (Huijsmans 2016, 10). Huijsmans ym. (2014, 165–167) ovat esittäneet, että ikänormatiivisuuden perusteella nuoriin kohdistetaan kategorisia 'yhden koon' kehitysinterventioita heidän ikänsä perusteella. Toisaalta iän perusteella voidaan sulkea joitakin henkilöitä kehitysinterventioiden ulkopuolelle, vaikka käsiteltävät asiat voisivat olla relevantteja myös heille. Globaalit kehityskäytännöt keskittyvät ikänormatiivisuuden vuoksi usein kohdistamaan interventioita normatiivisesta käsikirjoituksesta 'poikkeaviin' yksilöihin kuten lapsityöntekijöihin. Lisäksi tutkimuskirjallisuudessa on esitetty, että normatiiviset ikäjaottelut voivat vaikeuttaa samanlaisuuksien näkemistä eri-ikäisten ihmisten välillä. Toisaalta ne voivat hankaloittaa myös erilaisuuksien näkemistä saman ikäisten ihmisten välillä, kun normatiivisia käsityksiä yhdistetään kokonaisuun elämänvaiheisiin. (Laz 1998.)

Relationaalinen ja performatiivinen lähestymistapa eroavat kiinnostavasti kronologista ikää kategorisesti tarkastelevasta tutkimuskirjallisuudesta. Kategorisia määritelmiä korostavat lähestymistavat ottavat annettuna kronologisen iän, joka viittaa ikään henkilön syntymästä kuluneina kalenterivuosina. Tällaisissa määritelmässä nuoria käsitteellistetään tiettyyn ikäjakaumaan perustuen muissa elämänvaiheissa olevista ihmisistä erillisenä ryhmänä. Huijsmansin ym. (2014, 164–165) mukaan merkittävä osa globaaleja kehityskysymyksiä tarkastelevasta kirjallisuudesta nojaa tällaiseen otteeseen. Kategorista lähestymistapaa on heidän mukaansa kritisoitu siitä, että kronologista ikää sovelletaan usein ainoastaan suhteessa lapsiin, nuoriin tai ikääntyneisiin erillisinä ryhminä. Tällöin ikään liittyvä käsitteellistäminen päättyy tarkastelemaan yhtä ikäryhmää eikä kiinnittämään huomiota globaalien kehityskäytänteiden aikuiskeskeisiin valtasuhteisiin. Kronologiseen ikään nojaavat tarkastelut eivät myöskään huomioi moninaisia tapoja, joilla nuorten tilanteet ovat yhteydessä muissa elämänvaiheissa olevien ihmisten tilanteisiin. Christina Clark-Kazak (2016) on osoittanut YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kuvaavan ikää vain eri ikäryhmiin keskittyvien poikkeavien kategorioiden näkökulmasta. Tämän seurauksena ne eivät kiinnitä riittävästi huomiota sukupolvien välisiin valtasuhteisiin. Hän on kritisoinut kehityspolitiikan ja -käytänteiden tapaa käyttää kronologista ikää 'neutraalina' hallinnollisena välineenä määrittämään ihmisten kelpoisuutta tiettyihin projekteihin. Näin ajateltuna erillisten ikäkategorioiden painottaminen globaaleissa kehitysdiskursseissa voi pikemminkin vahvistaa negatiivisia ikään liittyviä stereotypioita ja uusintaa ikänormatiivisia valtasuhteita.

Kronologisen iän annettuna ottamisen sijaan tarkastelen nuoruuteen liittyviä kysymyksiä Nicola Ansellin (2009) tavoin suhteessa laajempiin diskursseihin, instituutioihin ja hallintakäytänteisiin.

Tällaisten lähtökohtien avulla en pyri kieltämään kronologisen iän merkitystä yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Pikemminkin kysyn, miten kronologista ikää hyödynnetään erilaisissa hallintakäytänteissä, sekä miten siitä on muodostunut tietynlainen ennakkoehto moderneille hallinnan muodoille (Scott 1998, ks. Huijsmans ym. 2014, 165). Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on argumentoitu, että kronologiseen ikään nojaavaa taloustieteellistä, lääketieteellistä ja kehityspsykologista tietoa hyödynnetään oikeuttamaan talouskasvua vauhdittavia globaaleja kehitysinterventioita (Huijsmans 2016). Kronologisen iän perusteella nuorille myönnetään erityisiä oikeuksia, heille tuotetaan monimuotoisia palveluita ja toisaalta heidät jätetään ulkopuolelle monista tavoista osallistua 'aikuisten maailmaan' (Melchiorre & Atkins 2011).

Kronologista ikää käytetään usein erilaisten ilmiöiden selittäjänä, jolloin iän risteymät muihin yhteiskunnallisiin valtasuhteisiin jäävät huomioimatta (Laz 1998, 95). Kehityksen tutkijat ovat purkaneet vallitsevien kehityskäytäntöjen oletuksia esimerkiksi iän ja sukupuolen risteymistä käsin. Muun muassa Ofra Koffman ja Rosalind Gill (2013) ovat argumentoineet globaalien kehityskäytäntöjen alkaneen jäsentää tyttöihin kohdistuvia interventioita uusilla tavoilla 2000-luvun puolivälissä Nike-yhtiön johdolla toteutetusta 'Girl Effect' -kampanjasta lähtien. Sen jälkeiset käytännöt kytkeytyvät globaalin kehityksen uusliberalisoitumiseen ja länsimaisissa yhteiskunnassa voimistuneisiin postfeministisiin keskusteluihin. Heidän mukaansa globaalit kehityskäytännöt pyrkivät rakentamaan globaalin etelän naisista ja työistä uusliberaaleja ihannesubjekteja, joita kuvataan stereotyyppisesti miehiä 'vastuullisempina' toimijoina ja 'arvokkaampina' sijoituskohteina. Näin käytännöt ylläpitävät toiseuttavia jaotteluja globaalin etelän ja pohjoisen välillä sekä painottavat uusliberaaleja yksilökeskeisiä diskursseja rakenteellisempaan epätasa-arvoon puuttumisen sijaan.

Vastaavat argumentit ovat toistuneet Plan International -järjestön raskauden ehkäisyyn tähtäävää kampanjaa tutkineen Jacqueline Potvinin (2019) huomioissa. Hänen mukaansa 'voimauttamiseen' tähtäävä kampanja pyrkii rakentamaan nuorista tytöistä vastuullisia toimijoita, jotka murtavat 'köyhyyden kierteen' tekemällä rationaalisia seksuaalisuuteen ja lisääntymiseen liittyviä valintoja. Hän käsitteellistää kampanjaa biovallan muotona, joka tavoittelee globaalia kehitystä sääntelemällä tyttöjen lisääntymistä ja seksuaalisuutta. Marjaana Jauhola (2011) puolestaan on esittänyt Acehin tsunamin jälkeistä jälleenrakentamista tarkastellessaan, että kehityskäytännöt ovat tuottaneet heteroseksuaalisen nuoren tytön hahmosta merkitsijän tsunamin jälkeisen jälleenrakennusprosessin sekä kansakunnan, maapallon ja globaalin feminismin menestykselle. Tarkastellessaan jälleenrakennuksen yhteydessä tuotettua radiokuunnelmaa Jauhola on toisaalta huomauttanut, että käytännöt voivat samanaikaisesti avata mahdollisuuksia nuoruutta, sukupuolta ja seksuaalisuutta koskevien yksinkertaistavien kategorisointien vastustamiseen.

Iän lisäksi globaalit kehitystutkijat ovat tarkastelleet nuoruutta sukupolveen liittyvän käsitteistön avulla. Huijmsansin ym. (2014) mukaan iän ja sukupolven käsitteitä ei useinkaan eroteta tutkimuskirjallisuudessa toisistaan käsitteiden monimerkityksellisyyden vuoksi. Keskeisenä käsitteellisenä erona iän ja sukupolven välillä pidetään sitä, että iän avulla voidaan hahmottaa joitakin yksilöiden välistä vuorovaikutusta muovaavia valtasuhteita. Sukupolven käsitteellä puolestaan voidaan ymmärtää laajemmin yhteiskuntien rakentumista ikään perustuville ryhmittelyille sekä sitä, miten nämä ovat suhteessa laajempiin muutoksen ja jatkuvuuden prosesseihin (Huijmsans 2016, 11). Sukupolviin liittyviä teoreettisia määritelmiä on tehty tutkimuskirjallisuudessa esimerkiksi sukulaisuuteen, elämänvaiheeseen tai kohortteihin nojautuen (Hart 2014, 223–224; Huijmsans 2016, 11–18). Globaalin kehityksen 'sukupolvittumista' tarkastelevat teoriat pyrkivät ymmärtämään kehityskäytäntöjä sukupolviin perustuvien sosiaalisten suhteiden näkökulmasta. Huomio kiinnittyy usein lapsiin ja nuoriin, mutta tulokulmaa voidaan soveltaa myös muunlaiseen tarkasteluun (Huijmsans 2016, 4). Tällaisten tutkimusotteiden keskiössä on sosiaalisen uusintamisen käsite, kun taas lapsuuden- ja nuorisotutkimuksellisten lähestymistapojen käsitteellinen painotus on usein toimijuuden tarkastelussa. Sukupolvittumisen puolesta puhuneet tutkijat ovat kritisoineet lapsuuden- ja nuorisotutkimuksellisia otteita liiallisesta muutoksen korostamisesta. Huijmsans ym. (2014) ovatkin argumentoineet, että nuoria tutkittaessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota sosiaaliseen uusintamiseen ja jatkuvuuteen erilaisten muutosten ohella. Sosiaalinen uusintaminen on heidän mukaansa sukupolvittunutta, sillä siinä on kyse vanhempien ja nuorempien sukupolvien välisestä sosiaalisesta jatkuvuudesta ja muutoksesta. Siihen kuuluvat myös eri elämänvaiheiden sosiaalinen konstruointi sekä niihin liittyvät jatkuvuudet ja muutokset (mt., 168).

Osa tutkijoista on ehdottanut sukupolveen liittyvien viitekehysten tilalle sosiaalisen iän käsitettä. Esimerkiksi Clark-Kazak (2016, 104–105) on kritisoinut sitä, että sukupolvittumista korostava näkökulma päätyy keskittymään analyyseissaan lähinnä lapsuuteen ja nuoruuteen. Tällainen näkökulma ei kata väljemmin eri sukupolvia ja niiden välisiä kytköksiä. Hän on ehdottanut, että sukupolvien välisiä valtasuhteita tulisi tarkastella sosiaalisen iän käsitteellä, joka viittaa sekä eri ikäryhmille sosiaalisesti konstruoiuihin määritelmiin että sukupolvien välisiin valtasuhteisiin (Clark-Kazak 2009). Sosiaalisen iän viitekehys olettaa, että kronologinen ikä voi olla hallinnollisesti hyödyllinen tapa kuvata biologista kehitystä. Se pitää kronologista ikää kuitenkin epätäydellisenä sekä tietyissä historiallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa konstruoiutuna tapana hahmottaa henkilön kehitystä. Sosiaalisen iän käsite on Clark-Kazakin mukaan teoreettisesti hyödyllinen, sillä sen avulla voidaan tutkia laajemminkin sosiaalisesti konstruoiuja ikäkatteioita suhteessa toisiinsa. Käsite on alun perin kehitetty edistämään sosiaaliseen ikään liittyvien kysymysten valtavirtaistamista globaaleihin

kehitysdiskursseihin, -politiikkoihin ja -ohjelmiin. Hienoisista eroista huolimatta sosiaalisen iän käsite asettuu sukupolvittumista koskevien teorioiden kannalle. (Clark-Kazak 2016; Clark-Kazak 2009.)

Tässä tutkielmassa en tee tarkkoja rajanvetoja ikään ja sukupolveen liittyvien käsitteiden välillä. En myöskään keskity analyysissäni suoraan sosiaalisen uusintamisen tai muutoksen väliseen jännitteeseen. Olen kiinnostunut ennen kaikkea ikään ja hallinnalliseen valtaan liittyvistä kytköksistä, joita aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on esitetty. Tällaisen kirjallisuuden avulla puran erilaisia normatiivisia oletuksia ja valtasuhteita, joita nuorten osallistumista koskeviin globaaleihin politiikkakäytäntöihin liittyy. Lähtökohtani ammentavat yleisemmin argumenteista, joissa on huomautettu nuorten olevan yksi eniten hallinnoituista väestöosista (Bessant 2003, 88), nuorten olevan aikuisille sukupolville tapa vaikuttaa tulevaisuuteen (Smith 2013) sekä sukupolvien välisten epätasa-arvoisten valtasuhteiden vaikuttavan olennaisesti sosiaaliseen uusintamiseen globaalien kehityskysymysten yhteydessä (Huijsmans ym. 2014, 168). Lisäksi tällaisessa tutkimuskirjallisuudessa on purettu asetelmaa, jossa niin kutsutuissa kehityskonteksteissa elävien lasten ja nuorten elämiin tehtävien globaalien kehityshinterventioiden oikeutuksesta tulee kyseenalaistamaton kysymys. Karen Valentinin ja Lotte Meinertin (2009) mukaan näin on käynyt, kun erilaiset käytännöt yhdistävät sukupolvien väliset epätasa-arvoiset valtasuhteet globaalin pohjoisen ja etelän välisiin rakenteellisiin eriarvoisuuksiin.

2.3. Nuoret ja globaali kehitys nuorisotutkimuksen traditioissa

Tutkielmani tuo viimeaikaisia nuorisotutkimuksen alalla käytyjä keskusteluja mukaan osaksi kansainvälisen politiikan tutkimusta. Nuorista ja nuoruudesta käytyjä kamppailuja on nähdäkseni perusteltua tarkastella kansainvälisen politiikan ja globaalin kehitystutkimuksen lisäksi yleisemmästä nuorisotutkimuksellisesta näkökulmasta. Koska erilaisten nuorisotutkimuksen sisäisten keskustelujen kattava tarkastelu ei ole mielekästä tämän tutkielman laajuuteen nähden, nojaan nuorisotutkimuksen eri suuntausten tyypittelyssä Sukariehin ja Tannockin (2015, 6–8) tekemään jaotteluun nuorisotutkimuksen kolmesta lähestymistavasta. Näin ymmärrettynä nuorisotutkimuksellisia otteita voidaan tyypitellä erilaisia sosiaalisia kategorioita, siirtymävaihetta, tai kulttuurisia toimijuuksia painottaviin suuntauksiin. Kullakin näistä suuntauksista on erityisiä teoreettisia lähtökohtia jäsentää nuoria ja nuoruutta koskevia kysymyksiä.

Oma tutkielmani ammentaa ennen kaikkea nuorisotutkimuksen suuntauksesta, joka tarkastelee nuoruuden konstruointia sosiaalisena kategoriana. Muihin suuntauksiin verrattuna tällainen tutkimusote huomioi vahvemmin erilaisia rakenteellisia näkökulmia. Se tarkastelee nuoruuden muuttuvia

merkityksiä ja painoarvoa (kapitalististen) yhteiskunnallisten ja taloudellisten voimien muovaamana. (Mt.) Tutkielmassani soveltama hallinnan analyttinen viitekehys ei kuitenkaan sisällä suoranaisia oletuksia yksilön ja rakenteen välisestä suhteesta. Se tarjoaa pikemminkin teoreettisen viitekehyksen nuorten hallintaan liittyvien moninaisten valtasuhteiden ja oletusten jäsentämiseksi.

Sukariehin ja Tannockin (mt.) jaottelun toinen lähestymistapa tarkastelee nuoruutta siirtymävaiheena. Tällaisissa tutkimuksissa on tarkasteltu yleensä kvantitatiivisilla menetelmillä nuorten kehityskaareen liittyviä siirtymiä, joita ovat esimerkiksi siirtymä koulutuksesta työelämään tai muuttaminen lapsuuden kodista omaan kotiin. Siirtymävaihetta tarkastelevan tutkimuksen keskeisenä argumenttina on ollut, että erityisesti globaalissa pohjoisessa nuorten siirtymistä on tullut aiempaa yksilöllisempiä ja monitahoisempia.

Kolmas suuntaus puolestaan on tutkinut kvalitatiivisten menetelmien avulla nuoria kulttuurisina toimijoina. Tällaisessa kirjallisuudessa on tarkasteltu nuorten subjektiviteettia ja toimijuutta populaarikulttuurin kuluttamisessa ja konstruomisessa. Nuorten toimijuutta korostavat tutkimukset ovat pyrkineet ymmärtämään, mitä nuoruus ja siihen kietoutuvat ilmiöt merkitsevät nuorille itselleen. Siirtymävaihetta ja kulttuurista toimijuutta painottavat tutkimusotteet ovat hallinneet nuorisotutkimuksellista keskustelua 1990-luvulta lähtien, ja viime vuosina tutkimuskeskustelu on painottunut pitkälti näiden lähestymistapojen välisiin jännitteisiin. (Mt.)

Nojaamalla sosiaalisia kategorisointeja painottavaan otteeseen kyseenalaistan tiettyjä jälkimmäisten otteiden ongelmallisia lähtökohtia. Sukariehin ja Tannockin (mt.) tavoin ajattelen niiden keskeisen ongelman olevan usein toistuva asetelma, jossa tutkimuksen tavoitteeksi mielletään nuoriin liitettyjen negatiivisten stereotyyppien purkaminen ja positiivisen käsityksen edistäminen. Pidän positiivista käsitystä korostavaa argumenttia puutteellisena. Negatiivisten stereotyyppien korvaaminen positiivisilla stereotyyppioilla ei vielä tarkastele kriittisesti, miten ja miksi nuorista halutaan tuottaa tietynlaisia kehystyksiä erilaisten hallinnallisten päämäärien toteuttamiseksi. Nuoruutta on myös kautta historian kuvattu toistuvasti sekä negatiivisten että positiivisten stereotyyppien kautta pitämällä nuoria samanaikaisesti nykyhetken ongelmana ja tulevaisuuden toivona (Sukarieh & Tannock 2011).

Pyryn tutkielman avulla laajentamaan nuorisotutkimuksellisten otteiden tapaa keskittyä lähinnä paikallisiin tai kansallisiin kamppailuihin. Sofia Laine (2012, 66–67) on väittänyt, että suomalaisen nuorisotutkimuksen tulisi kantaa enemmän globaalia vastuuta. Hänen mukaansa tutkimuksen tulisi perustua vahvemmin niin sanottuun metodologiseen kosmopolitanismiin. Tällä hän viittaa paikallisten ilmiöiden kansainvälisten yhteyksien tutkimiseen monitieteellisesti, moniäänisesti, monipaikkaisesti

ja useita metodologisia valintoja hyödyntäen. Sukarieh ja Tannock (2015, 6–8) ovat puolestaan esittäneet, että nuorisotutkimuksessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota globaaliin poliittiseen talouteen. He ovat argumentoineet nuorten kategoriaan liittyvien konstruointien tarkastelua globaalista näkökulmasta käsin. Tämä viittaa heidän mukaansa ennen kaikkea nuoruuden muuttuvien merkitysten tarkasteluun niin globaalissa etelässä kuin globaalissa pohjoisessa. Globaalin kehitystutkimuksen parissa globaalin poliittisen talouden näkökulman puolesta on argumentoinut muun muassa Ansell (2016a).

Tässä tutkielmassa jaan edellä mainitut käsitykset globaaliin politiikkaan liittyvän analyysin tärkeydestä. Omassa teoreettisessa viitekehityksessäni en kuitenkaan nojaa 'globaalin' tai 'kansainvälisen' määrittelyyn valmiiksi kuviteltuna kenttänä esimerkiksi globaalin pohjoisen ja etelän välillä. Tarkastelen pikemminkin väljästi niitä käsitettävyyden ehtoja, joilla 'kansainvälinen' tai 'globaali' tehdään ymmärrettäväksi omassa aineistossani. En esimerkiksi ota annettuna tietynlaisen globaalin hallintamentaliteetin olemassaoloa vaan tutkin analyttisesti, miten käsitykset 'globaalista' tai 'kansainvälisestä' kietoutuvat nuorten osallistumisen hallintaan (Larner & Walters 2004; Walters 2012). Lisäksi olen kiinnostunut siitä, miten erilaiset nuoruutta ja globaalia kehitystä koskevat tiedon muodot sekä sukupuoliin, seksuaalisuuteen ja risteäviin eroihin liittyvät normatiivisuudet tuottavat ja voivat vinouttaa tapoja ymmärtää 'kansainvälistä' tai 'globaalia' (Kangas ym. 2018, 357–359).

Aiemman tutkimuskirjallisuuden mukaan globaalia kehitystutkimusta tulisi saattaa paremmin yhteen lapsuuden- ja nuorisotutkimuksen tutkimuskeskustelujen kanssa. Tämän on argumentoitu esimerkiksi syventävän molempien ymmärrystä niiden tutkimista ilmiöistä (Huijsmans ym. 2014, 164, 171). Huijsmansin (2016, 2) mukaan erityisesti globaalissa kehitystutkimuksessa ei olla ammennettu riittävästi lapsuuden- ja nuorisotutkimuksen viimeaikaisista tutkimuskeskusteluista. Osa on kuitenkin kritisoinut sitä, että lapsuutta, nuoruutta ja ikääntyneitä tarkastelevan tutkimuksen eriytyminen erillisiksi tutkimusohjelmiksi on jättänyt pitkälti kyseenalaistamatta globaaliin kehitykseen liittyvien käytänteiden ja tutkimuksen aikuiskeskeisyyden (Hopkins & Pain 2007, 288). Vastaavia argumentteja on nähdäkseni hyödyllistä pohtia jatkossa kattavammin myös kansainvälisen politiikan ajankohtaisissa tutkimuskeskusteluissa.

2.4. Nuorten (globaali) osallistuminen epäsuorana hallintana

Tutkielmassa tarkastelen kriittisesti nuorten osallistumisen ja globaalin kehityksen hallintaa YK:n kontekstissa. Teen luentaa yhteiskunnallisissa olosuhteissa, joissa nuoret otetaan yhä useammin mukaan erilaiseen institutionaaliseen päätöksentekoon. Myös nuorten osallistumista painottavien

politiikkadiskurssien määrän on todettu kasvaneen. (Bernard 2016, 116.) Tutkimani englanninkieliset lähteet käsitteellistävät nuorten osallistumista käyttämällä käsitteitä kuten *youth participation*, *youth engagement* tai *youth inclusion*. Suomenkieliseen keskusteluun suhteutettuna kukin näistä käsitteistä voi viitata joko nuorten osallistumiseen, osallistamiseen, osallisuuteen tai jonkinlaiseen näiden käsitteiden yhdistelmään. Tutkielmassa olen pyrkinyt kääntämään viittaukset kussakin yhteydessä sopivimmaksi katsomallani tavalla. Toisaalta ajattelen käsitteisiin liittyvän liukuvuutta. Siksi en ota osallistumiseen liittyviä käsitteitä tutkielmassani annettuina vaan olen pikemminkin kiinnostunut niiden käyttöön liittyvästä vallasta. Osallistumista koskevaa käsitteistöä ja valtaa on pohdittu runsaasti myös kansainvälisen politiikan feministisessä tutkimuksessa, jossa on esimerkiksi haastettu poliittisen toimijuuden maskuliinisia oletuksia ja tarkasteltu osallistumista poliittista toimijuutta lisäävänä transformatiivisena prosessina (ks. Koens & Gunawardana 2021, 466–470). Globaalissa kehitystutkimuksessa puolestaan on jäljitetty viimeaikaisen osallistumista painottavien lähestymistapojen juuria siirtomaa-ajalle sekä purettu käsitteen merkityksiä globaalissa kehityspolitiikassa (Cornwall 2006; Cornwall & Brock 2005).

Aiemmassa suomenkielisessä tutkimuskirjallisuudessa on esitetty erilaisia tapoja määritellä osallistumiseen liittyviä käsitteitä. Tutkielmani näkökulmasta olennaista on huomioida tällaisen kirjallisuuden tapa tehdä jaotteluja osallistumisen, osallistamisen ja osallisuuden välillä. Brita Koskiahon (2002) ja Aino Kuusimäen (2017, 80–82) ovat havainnollistaneet käsitteiden keskeisiä eroja kuvaamalla osallistumista vapaaehtoiseksi ja omaehtoiseksi toiminnaksi jonkin tavoitteen saavuttamiseksi tai jonkin ongelman vastustamiseksi. Osallistamisessa puolestaan on kyse siitä, että jokin taho pyytää tai vaatii toisia osallistumaan tiettyihin yhteiskunnallisiin hankkeisiin. Keskeinen ero on siis siinä, kuka toiminnan käynnistää. Nuorten osallisuutta vahvistavaa tutkimusta tarkastellut Noora Pyry (2012) on kuitenkin kuvannut nuorten osallistamista ongelmalliseksi käsitteeksi, sillä siihen voi sisältyä ajatus henkilön aktivoimisesta tai voimaannuttamisesta. Lisäksi käsite voi jättää huomioimatta nuorten olmassa olevat osallistumisen ja toimimisen tavat sekä sen, että nuoret eivät välttämättä halua osallistua aktiivisesti hankkeen toteuttamiseen. Osallisuuden käsite puolestaan voi tarkoittaa laajasti osallistumista, osallistamista tai valtaistamista (Koskiahon 2002, 36–37). Usein käsitettä kuitenkin käytetään viittaamaan ennen kaikkea henkilön kuulumisen tunteeseen (Sassi 2002, 59). Nuorten osallisuus voi tarkoittaa myös monenlaiseen sosiaaliseen toimintaan viittaavan osallistumisen kokemuksellista ja subjektiivista puolta (Alanko 2010, 57–58). Nuorten poliittista ja yhteiskunnallista osallistumista on operationalisoitu monin tavoin kvantitatiivisiin menetelmiin nojaavassa kirjallisuudessa, jota en kuitenkaan käsittele tässä yhteydessä yksityiskohtaisemmin tutkielmani erilaisen tiedonintressin vuoksi (ks. esim. Pekkarinen & Myllyniemi 2018; Eskelinen & Neuvonen 2017; Lötjönen 2017; Myllyniemi 2013).

Kansainvälisen politiikan tieteenalan tähänastinen tutkimus lasten ja nuorten osallistumisesta on korostanut heidän toimijuuksiensa merkitystä. Esimerkiksi Lee-Koo (2020, 32–33) on kehottanut kansainvälisen politiikan tutkijoita tarkastelemaan lasten ja nuorten mahdollisuuksia tehdä globaaliin politiikkaan vaikuttavia valintoja. Lasten ja nuorten toimijuuksien edistämistä on puolustettu argumenteilla, joiden mukaan he voivat toteuttaa toimijuuttaan monin eri tavoin vauhdittaakseen tai vastustakseen muutosta kansainvälisen politiikan eri osa-alueilla. (Mt., 29–32). Kansainvälisen politiikan tutkimuskirjallisuudessa on myös tarkasteltu kansainvälisten järjestöjen tapoja vastata vaatimuksiin lasten ja nuorten edustuksen lisäämisestä. Ensimmäiseksi järjestöjen institutionaaliset rakenteet saattavat erottaa lapsikysymykset muista asiakysymyksistä, jotka kuitenkin olisivat merkittäviä lapsuuden näkökulmasta. Tällaisen strategian on kuitenkin kuvattu erottavan lapsiasiat yleisemmistä ihmis-oikeuksiin ja oikeudenmukaisuuteen liittyvistä poliittisista kysymyksistä. Toiseksi kansainväliset järjestöt voivat suunnitella osallistumiseen ja vuorovaikutukseen liittyvät säännöt aikuisia suosivalla tavalla. Esimerkiksi rajaavilla diplomaattisilla puhe- ja toimintatavoilla voidaan saada lasten puhe- ja toimintatavat näyttämään epäasiallisilta. Kolmanneksi lapsia ja nuoria kehystetään esittämällä heidät 'marginalisoituina' tai 'tulevaisuutena', jolloin heille pyritään myöntämään poliittisen subjektin asema nykyhetken sijaan vasta myöhemmin. (Holzscheiter 2020, 80–83.)

Tieteenalalla on esitetty kritiikkiä lasten ja nuorten osallistumista koskevista institutionaalisista rakenteista. Tutkimuskirjallisuudessa on yhtäältä argumentoitu lapsen oikeuksia koskevien erillisten hallintainstituutioiden perustamisen lisänneen lasten ja lapsuuden näkyvyyttä kansainvälisen politiikan asiakysymyksenä. Toisaalta lapsiasioiden määrittämisen erillisille elimille ja hallintainstituutioiden pirstaloitumisen on nähty vaikuttavan negatiivisesti lasten mahdollisuuksiin saada ääniään kuuluviksi. Näin ajateltuna lasten poliittista toimijuutta rajoitetaan tiettyihin lapsierityisiin instituutioihin sen sijaan, että lasten ja nuorten osallistumisesta tulisi yleinen kansainvälisten instituutioiden periaate. (Mt., 69–70). Nuorten ilmastoaktivismia tutkineen Aoife Dalyn (2022, 7) mukaan kansainvälinen ihmisoikeusjuridiikka tuottaa binäärisen käsityksen yli ja alle 18-vuotiaiden nuorten välillä. Tämän seurauksena ainoastaan yli 18-vuotiaita nuoria käsitteellistetään usein juridisesti toimivaltaisina, vaikka lasten ja nuorten tilanteet vaihtelevat huomattavasti iästä riippumatta. Kun lapsille ja nuorille annetaan mahdollisuus puhua korkean tason kansainvälisillä poliittisilla areenoilla, on Holzscheiterin (2020, 77–78) mukaan kyseessä yleensä poikkeuksellinen tai lapsierityinen tapahtuma. Kansainvälisillä areenoilla 'lasten äänen' näyttäisivät näin muodostavan usein nuoret aikuiset, jotka eivät enää ikänsä puolesta ole määriteltävissä lapsiksi. Heidän ajatellaan kuitenkin olevan oikeutettuja puhumaan laajemman lapsijoukon puolesta lapsuuden aikaisten elämäkokemustensa vuoksi.

Jaan aiemmin esitetyt argumentit tarpeesta purkaa kansainvälisen politiikan valtavirtateorioiden sisäänrakennettuja oletuksia. Tutkielmassa pyrin kuitenkin kritisoimaan lasten ja nuorten toimijuuksien edistämiseen painottuvia yksiselitteisiä argumentteja liian pelkistetystä tavasta tarkastella nuorten osallistumista. Argumentoin ennen kaikkea sellaisen moniulotteisen tarkastelutavan puolesta, jossa puretaan kriittisesti nuorten osallistumista muovaamaan pyrkiviä globaaleja hallintakäytäntöjä. Tarkastelen globaalia nuorisopolitiikkaa ja nuorten osallistumista ennen kaikkea hallinnan analytiikan teoreettisen käsitteistön avulla. Hallinnan analytiikka on monitieteinen tutkimussuuntaus, joka käsitteellistää hallintaa väljästi yksilöiden ja yhteisöjen toiminnan ja käyttäytymisen ohjaamisena. Se kiinnittää huomiota erilaisiin hallinnan tekniikoihin, rationaliteetteihin sekä moninaisiin valtasuhteisiin. (Walters 2012; Dean 2010; Bröckling ym. 2011.) Esittelen hallinnan analyttistä kirjallisuutta tarkemmin seuraavassa tutkielman teoreettisia lähtökohtia avaavassa luvussa.

Kun nuorten osallistumista ja globaalia kehitystä tarkastellaan hallinnan analytiikan näkökulmasta, on keskeistä purkaa uusliberalismin käsitettä. Wendy Browniin (2015, 20) nojaten ymmärrän sitä löyhänä ja liikkuvana merkitsijänä. Siksi tarkastelen uusliberalismia moniäänisenä ja ristiriitaisena ilmiönä (Larner 2006, 214). Lainaamassani tutkimuskirjallisuudessa esiintyy erilaisia tapoja ymmärtää uusliberalismia. Wendy Larnerin (mt., 200) mukaan on keskeistä ymmärtää, että kukin niistä hahmottaa hieman eri tavoin poliittisten interventioiden laajuutta ja sisältöä. Tutkielmassa käsitteellistän uusliberalismia hallinnan analyttiseen kirjallisuuteen nojaten ennen kaikkea hallintamentaliteettina. Näin ymmärrettynä uusliberalismia voidaan teoretisoida erityisenä hallinnallisen järkeilyn tapana, joka pyrkii 'taloudellistamaan' (*economize*) elämän kaikkia osa-alueita eli ulottamaan niille markkinaperustaista toimintaa sekä taloudellisia arvoja, käytäntöjä ja mittareita (Çalışkan & Callon 2009; Brown 2015, 17, 30–31). Tällainen hallinnallinen eetos pyrkii tuottamaan ihmisistä ja valtioista yritysmäisiä toimijoita ja sopeuttamaan heitä markkinoiden normeihin (Larner 2006, 206; Brown 2015, 22). Tarkastelen uusliberalismia ja muita hallintamentaliteetteja tarkemmin Foucault'n teoretisointia käsittelevässä alaluvussa.

Erotuksena hallintamentaliteetista uusliberalismia voidaan ymmärtää kapeammin taloustieteelliseen oppiin nojaavana poliittisena viitekehystenä, joka painottaa markkinoiden vapautta. Näin ymmärrettynä uusliberalismi ilmenee esimerkiksi taloudellista tehokkuutta ja kansainvälistä kilpailukykyä painottavina talouspoliittisina linjauksina sekä painottamalla aiemmin julkisesti tuotettujen hyödykkeiden ja palvelujen markkinaperustaista tarjoamista. (Larner 2006, 200–201; Brown 2015, 28.) Kolmanneksi uusliberalismia voidaan käsitteellistää erityisesti uusmarxistisista teorioista ammentaen ideologiana. Näin ymmärrettynä uusliberalismi ymmärretään poliittista viitekehystä laajempina pyrkimyksinä saavuttaa hegemonista asemaa yhteiskunnan eri osa-alueilla. Huomio kiinnittyy pelkkää

oikeistolaista talousoppia monimutkaisempaan poliittiseen mielikuvitukseen sekä monenlaisiin instituutioihin, organisaatioihin ja prosesseihin. (Larner 2006, 203–205.) Uusliberalismia ideologiana tarkastelleet tutkijat ovatkin painottaneet näkemystä, jonka mukaan markkinoiden vapauttaminen toimi ennen kaikkea keinona palauttaa tuottoja kapitalistiselle luokalle (ks. Brown 2015, 30).

Hallinnan analyttistä otetta hyödyntämällä globaaleja nuorisokonferensseja tutkinut Soo Ah Kwon (2019) on argumentoinut konferenssien olevan osa liberaalia kansainvälistä hallintaa. Liberaali hallinta pyrkii hallitsemaan vapauden avulla eli järjestämällä niitä olosuhteita, joissa yksilöt voivat hyödyntää erilaisia vapauksia (Bröckling ym. 2011, 5). Se on hallinnallinen rationaliteetti, joka ottaa pääkohteekseen väestön sekä pyrkii taloudelliseen ja säästävään hallintaan (Walters 2012, 30–33). Liberaali hallinta muovaa Kwonin mukaan nuorten käyttäytymistä itsestään vastuussa oleviksi ja omia riskejään hallitseviksi globaaleiksi kansalaisiksi. Nuorisokonferenssien tavoitteena ei hänen mukaansa ole haastaa vallitsevia poliittisia ja taloudellisia normeja vaan pikemminkin houkutella nuoria harjoittamaan ’pakollista osallistumista’ (*compulsory participation*). YK-tasolla nuorten osallistumista käsittelevien ohjekirjojen on myös todettu rakentavan nuorille ’vastuullisen kansalaisen’ identiteettiä, joka siirtää vastuuta paremman yhteiskunnan luomisesta aikuisilta suoraan nuorille itselleen (Egbo 2012, 86–87). Ansell (2016a) puolestaan on argumentoinut YK-järjestelmään kuuluvien toimijoiden julkaisemien maailman kehitysraporttien (*World Development Report*) ja maailman lasten tilaa tarkastelevien raporttien (*State of the World’s Children*) olevan valvomaan pyrkiviä hallinnan tekniikoita. Näin ajateltuna ne tuottavat tietoa ja muovaavat lapsiin ja nuoriin suunnattua politiikkaa ja käytäntöjä. Ansellin mukaan raporttien tapa nostaa nuoria esiin globaalin kehityksen subjekteina pyrkii valjastamaan heitä uusliberaaleihin päämääriin.

Hallinnan analytiikan näkökulma on tärkeä, sillä Maria Bernardin (2016) mukaan tähänastinen tutkimuskirjallisuus nuorten osallistumisesta on tarkastellut pääsääntöisesti nuorten ulossulkemiseen liittyviä kysymyksiä. Näin nuorisotutkimuksen kriittisetkään suuntaukset eivät välttämättä kiinnitä huomiota nuorten osallistamiseen pyrkivien käytäntöjen valtasuhteisiin. Kwon (2019, 938) on esittänyt, että nuorisotutkimuksen tulisi tarkastella kriittisesti sekä rajoittavia että vahvistavia vallan muotoja, jotka muovaavat nuorten tilanteita. Analyysini kiinnittää huomiota tällaisiin hallinnallisiin käytänteisiin, joita Kwon (2013) on käsitteellistänyt vahvistavaksi hallinnaksi (*affirmative governmentality*). Hän viittaa käsitteellä sellaisiin diskursseihin ja käytäntöihin, jotka kontrolloivat nuoria positiivisiksi kuvattujen interventoiden avulla. Sukariehin ja Tannockin (2015, 19) mukaan voimakkaampi siirtymä positiiviseen nuorten toimijuuden tukemiseen ajoittuu 1980-luvulle, kun uusliberaali ideologia ja inhimillistä pääomaa korostavat teoriat alkoivat tarkastella nuoria ’voimavaroina’ tai ’resursseina’.

Toisaalta he painottavat näkökulman jatkuvuuksia aiempiin diskursseihin, sillä uudenlainen hallinta näyttäisi yhä piiloisesti nojaavan niiden käsityksiin nuorten haavoittuvuuksista.

Jaan Rina Egbon (2012, 86–87) käsityksen, jonka mukaan kaikenlaiset yritykset parantaa nuorten tilanteita tuottavat seurauksia nuorille riippumatta toimien ajatelluista tavoitteista. Seuraukset voivat olla myös arvaamattomia ja erisuuntaisia kuin hallinnan niille asettamat tavoitteet. Näin ajateltuna nuorten osallistamista voidaan pitää epäsuorana hallinnan tekniikkana, jonka tavoitteena on esimerkiksi vastuullistaa nuoria sekä tuottaa heistä itseään tarkkailevia ja kurittavia subjekteja. Tällaisesta viitekehyksestä käsin nuorten osallistumiseen liittyvien kansainvälisten politiikkakäytäntöjen on argumentoitu samanaikaisesti tukevan nuorten kasvamista omia 'ongelmiaan' hallitseviksi 'aktiivisiksi kansalaisiksi' sekä rajoittavan sitä, millainen nuorten toiminta on mahdollista, toivottavaa ja arvokasta (Banjac 2017, 481–482). Nuorten osallistumisen korostaminen voikin Judith Bessant (2003, 87–88) mukaan laajentaa heidän hallintaansa sen sijaan, että se osallistamistoimien oikeuttamisessa käytetyn retoriikan mukaisesti vahvistaisi nuorten valtaa päätöksenteossa. Kritiikkiä on kohdistettu myös nuorten osallistamisen tokenistisuuteen, jolla tutkijat viittaavat nuorten todellisen vaikutusvallan puuttumiseen edustuksesta huolimatta. Toisaalta institutionaalisen osallistamisen on osoitettu nojaavan eriarvoisuutta ylläpitäviin yksilökeskeisiin uusliberaaleihin narratiiveihin. (Kwon 2013; Bessant 2003.)

Hallinnan analyttisellä otteella voidaan purkaa nuorisopolitiikkaan ja nuorten osallistumiseen liittyvää valtaa. Suomen ja EU:n nuorisopolitiikkoja analysoineen Katariina Mertasen (2020) tavoin tarkastelen nuorisopoliittisia asiakirjoja nuoriin liittyvien 'ongelmien' tuottajana, jolloin ajattelen niiden sisältävän diskursiivisia oletuksia nuoriin liitetyistä kyvyistä ja ominaisuuksista. Mertasen tavoin olen kiinnostunut selvittämään, millaisiin hallinnallisiin rationaliteetteihin (globaali) nuorisopolitiikka perustuu. Useat tutkijat ovatkin väittäneet uusliberaalin rationaliteetin lävistävän nuorisopolitiikkaa ja nuorten osallistumiseen liittyviä hallintakäytänteitä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Uusliberaali rationaliteetti korostaa usein riskejä ja niiden kustannustehokasta ratkaisemista (Besley 2009; Besley 2010). 'Riskille alttiiden' nuorten konstruktiot toistuvat esimerkiksi EU:n nuorisopolitiikassa, jossa nuorten on kuvattu olevan työttömyyden, syrjäytymisen ja köyhyyden vaarassa (Banjac 2017). Tällaiset diskurssit päätyvät Gordon Taitin (1995) mukaan keskittämään päätöksentekoa erilaisiin ennaltaehkäiseviin politiikkatoimiin.

Vallitsevat nuorisopoliittiset toimet pyrkivät usein muuttamaan yhteiskunnallisten rakenteiden sijaan nuorten toimintaa. Mertasen (2020) mukaan Suomen ja EU:n nuorisopolitiikat rakentavat tuotteliaan kansalaisen ideaalia käsitteellistäessään 'nuoriso-ongelmaa'. Hänen analyysinsä osoittaa, että

hallintakäytänteet päätyvät tuottamaan erilaisista yhteiskunnallisista kysymyksistä nuorten 'ongelmia', joiden ratkaisemisessa vastuullistetaan nuoria ja pyritään ohjaamaan heidän käyttäytymistään yksilötasolla. Viimeaikaisessa tutkimuksessa on korostettu suomalaisen nuorisopolitiikan nojaavan haavoittuvuuden eetokseen, joka pyrkii ohjaamaan haavoittuviksi tunnistettuja nuoria 'oikeille puolille' useiden toimijoiden tarjoamien tukipalvelujen verkostoissa. Eetos risteää uusliberaaliin rationaliteettiin löytämällä ratkaisut poliittisiin, taloudellisiin, yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja rakenteellisiin ongelmiin yksilöitä vastuuttamalla ja tukemalla. (Brunila ym. 2019.) Myös Bessant (2003, 88) on esittänyt, että uusliberaaliin rationaliteettiin nojaavien kehystysten avulla yhteiskunnallisiin ongelmiin puututaan 'korjaamalla' nuorten toimintaa yksilötasolla ja tekemällä interventioita heidän arkisen toimintansa muuttamiseksi. Nuorten osallistumiseen liittyvät käytännöt pyrkivät näin tuottamaan nuorista kaikkivoipia yksilöitä (Bernard 2016, 130).

Oletuksia 'tasa-arvoisesta' tai neutraaliksi kuvatusta nuorten osallistumisesta on tarkasteltava kriittisesti. EU:n nuorisodialogia tutkinut Marinko Banjac (2017) on esittänyt, että nuoria osallistavien käytänteiden pyrkimyksenä on muovata nuorten käyttäytymistä ja päätöksiä välineellisesti sellaisten päämäärien saavuttamiseksi, joita päättäjät pitävät toivottavina. Nuorisodialogia kehystetään Banjacin mukaan 'tasa-arvoisten kumppanien' väliseksi, mutta kyse ei ole poliittisesti neutraalin päätöksenteon fasilitoimisesta. Pikemminkin hallinta pyrkii muovaamaan dialogiin osallistuvien toimijoiden suhteita ja mahdollistamaan tehokkaita hallinnan muotoja konstruoimalla uudenlaisia subjektiviteetteja. Näin ajateltuna strukturoitu dialogi toimii institutionaalisenä ja strategisena käytäntönä, joka pyrkii optimoimaan verkostomaisessa hallinnassa mukana olevien toimijoiden omaa toimintaa. Myös Bessant (2003, 92–94) on argumentoinut, että nuorten pitäminen tasa-arvoisina toimijoina päätöksenteossa on stereotyyppinen oletus, sillä nuorilla on usein hyvin rajallinen ääni päätöksenteon kokonaisuudessa. Tällöin huomio ei kiinnity nuorten ja muiden osallistujien välisiin eriarvoisuuksiin. Lisäksi tutkimuskirjallisuudessa on huomattu nuorten välisten erojen näkyvän osallistumisen käytänteissä sekä nuorilta edellytetyn 'osaamisen' pohjautuvan eurooppalaisiin ja länsimaisiin normeihin nojaaviin poliittisiin prosesseihin (Kwon 2019, 934–935).

Uusliberalismi ei kuitenkaan ole ainoa nuorten osallistumista koskeva hallinnallinen rationaliteetti. Väitöskirjassaan Mertanen (2020) on osoittanut, että Suomen ja EU:n nuorisopolitiikat perustuvat uusliberalismin lisäksi paternalistiseen rationaliteettiin, joka nojaa nuorten hoivaamiseen ja kontrollointiin. Rationaliteetit myös kietoutuvat monin tavoin toisiinsa. Toisaalta osa nuorten osallistumista tarkastelleista tutkijoista on venyttänyt tapoja teoretisoida uusliberalistista rationaliteettia. Esimerkiksi Beste İşleyen ja Nadine Kreitmeyr (2021) ovat kiinnittäneet huomiota Jordaniassa nuorten voimaantumiseen tähtäävien yrittäjyysohjelmien kytköksiin autoritäärisen uusliberalismin, jossa valtio

pyrkii varmistamaan pääoman kasautumisen käyttämällä pakottavaa, hallinnollista ja juridista valtaa. Valtion järjestämät nuorten yrittäjyyttä edistävät ohjelmat toimivat heidän mukaansa vallitsevien yhteiskunnallisten ja taloudellisten tilanteiden uusintajina. Ne muodostavat eliittien ja nuorten yrittäjien välillä yhteiskuntasopimuksia, jotka vaientavat hallitsevaa regiimiä ja uusliberalismia kritisoivia ääniä sekä jättävät huomiotta sosioekonomisesti marginalisoidut nuoret.

Rebecca Raby (2014, 86) on lasten osallistumisesta tarkastelevassa analyysissään esittänyt, että osallistumista voidaan käsitteellistää monin tavoin. Hän pitää perusteltuna kritisoida uusliberaaliin hallintaan nojaavaa käsitystä osallistumisesta yksilötason toimintana. Raby argumentoi osallistumisen mahdollistavan yhteiskunnallisten epäoikeudenmukaisuuksien haastamista, kun se ymmärretään kollektiivisemmin. Näin erilaiset aloitteet voivat lisätä lasten ja nuorten ymmärrystä ja taitoja tunnistaa eriarvoisuuksia sekä vastata niihin kollektiivisesti. Aiemmassa tutkimuksessa onkin argumentoitu, että poliittisesti aktiivisia lapsia pidetään epämukavina subjekteina kansainvälisen politiikan areenoilla. Heidän osallistumisensa voi herättää voimakkaita reaktioita joidenkin valtioiden edustajissa, mikäli heidän näkemyksensä ovat ristiriidassa näennäisesti universaalien kansainvälisen konsensuksen kanssa (Holzscheiter 2020, 77–78). Nuorten globaalia ilmastoaktivismia tarkastelleen tutkimuksen mukaan tämä on näkynyt esimerkiksi nuorten aktivistien vähättelynä ja heidän tarkoituksensa kyseenalaistamisena (Daly 2022, 5).

Hallinnan analyttisen otteen avulla on analysoitu nuorten neuvotteluita ja tulkintoja hallintakäytänteistä. Bernard (2016, 127–128) on esimerkiksi huomannut, että nuoret saattavat performoida heiltä oletettua 'hyvän nuoren' roolia institutionaalisissa nuorten osallistumiskäytännöissä. Myös vakiintuneemmat nuorisojärjestöt ovat kritisoineet institutionaalisia prosesseja, joissa he ovat mukana (Banjac 2017, 481). Kwon (2019) puolestaan on esittänyt globaaleihin nuorisokonferensseihin osallistuneiden nuorten samanaikaisesti olevan halukkaita maksimoimaan osallistumistaan sekä suhtautuvan kriittisesti niihin rakenteisiin, jotka on luotu heidän osallistumisensa mahdollistamiseksi. Kwonin haastattelemat osallistujat kritisoivat YK-järjestelmää esimerkiksi siitä, että sen käytännöt priorisoivat epätasa-arvoisesti korkean tason puhuja. Nuoret kertoivat myös, että konferensseissa heidän osallistumisensa suhtaudutaan tokenistisesti. Konferenssien rakenne tuntui nuorten mukaan tekevän syvemmän asioihin paneutumisen mahdottomaksi.

Haluan tutkielmalla laajentaa tähänastisen hallinnan analyttisen tutkimuksen kritiikkiä, jotta se huomioisi voimakkaammin ajallisten erojen tarkastelun. Pyrin näin kyseenalaistamaan kansainvälisissä politiikka- ja tutkimuskäytänteissä usein toistuvaa kehystystä nuorten osallistumisesta 'uutena' tai 'hiljattain merkitystä kasvattaneena' kysymyksenä. Holzscheiterin (2020, 65) tavoin argumentoin

tässä tutkielmassa, että lasten ja nuorten poliittista toimijuutta kansainvälisessä politiikassa ei tule pitää erityisesti nykyhetkelle ominaisena ilmiönä. Hän on kuvannut, että historiallisesta näkökulmasta tarkasteltuna nuoret ovat olleet aktiivisia poliittisia toimijoita esimerkiksi Vietnamin sotaa ja uusien ydinaseiden sijoittamista Länsi-Eurooppaan koskenutta NATO:n kaksoispäätöstä 1960–80-luvuilla vastustaneiden rauhanliikkeiden toiminnassa. Anna Andersoniin (2018) nojaten ajattelen, että myös hallinnan analyttiset tutkimukset nuorten osallistumisesta tuottavat usein liian kapeaa käsitystä itsestään vastuuta ottavien nuorten subjektien 'uutuudesta'. Näin ymmärrettynä tutkimukset keskittyvät usein ainoastaan myöhäisen modernin riskiyhteiskuntien tilanteisiin ja käsitteellistävät, että niiden hallinnallinen rationaliteetti olisi 'kehittynyt' liberaalista uusliberaaliksi.

Nuorten osallistumiseen liittyvien valtasuhteiden historiallisia jatkumoa ja katkoksia voidaan tehdä näkyväksi genealogisen tutkimusotteen avulla. Anderson (mt.) on osoittanut, että nykykirjallisuudessa toistuvia huomioita itsestään vastuuta ottavista ja autonomisista subjekteista on tuotettu jo 1800-luvulla nuorten osallistumista koskevilla diskursseilla. Hänen tarkastelemansa diskurssit liittyivät koulupoikien kurittamiseen Englannissa sekä vankilareformien yhteydessä käytyyn keskusteluun nuorten rangaistuslaitoksen luomisesta Englantiin, Ranskaan ja Iso-Britannian siirtomaana olleeseen Australiaan. Näissä diskursseissa voidaan havaita sekä jatkuvuuksia että katkoksia nykyisiin nuorten osallistumista koskeviin käytäntöihin. Näin Andersonin havainnot kuitenkin kyseenalaistavat ennen kaikkea ajatusta nuorten epäsuoran hallinnan 'uutuudesta'.

Tutkijat ovat osoittaneet nuorten osallistumiseen liittyvän hallinnan kytkeytyvän kamppailuihin erilaisista normatiivisuuksista. Tällainen kirjallisuus on korostanut muun muassa heteronormatiivisuuden ja tulevaisuuden, nuoruuden ja sukupuolen sekä seksuaalisuuden ja kansalaisuuden diskursiivisia kytkeytymisiä toisiinsa. Lee Edelman (2004) on teoretisoinut reproduktiivista futurismia, jolla hän on kritisoinut yhteiskuntien heteronormatiivista ajattelua tulevaisuuden määrittelyä ennen kaikkea lisääntymisen ja lasten kautta. Edelmanin mukaan lapsuutta ja tulevaisuutta käsittelevät kuvastot määrittelevät poliittisen diskurssin käsitettävyyden ehtoja ylläpitäen heteroseksuaalisuuden oletettua ensisijaisuutta (mt., 2–3). Queer-kritiikki kohdistuu lapsihahmon itsestään selvään yhdistämiseen tulevaisuuden arvoksi. Perhekeskeisen narratiivin sijaan queer-teoreettinen käsitys poliittisuudesta painottaa identiteetin määrittelemättömyyttä sekä sen häiritsemisen mahdollisuuksia (mt., 11, 17). Laajemminkin ajan ymmärtämisen heteronormatiivisuutta on kritisoinut esimerkiksi J. Jack Halberstam (2005, 4), jonka mukaan 'normaali' temporaalisuus nojaa keskiluokkaiseen heteroseksuaaliseen lisääntymiskeskeiseen elämäntapaan. Sitä ohjaavat länsimaiset normatiiviset käsitykset nuoruuden ja aikuisuuden rajanvedoista sekä pitkän elämän tavoittelusta.

Laurent Berlant (1995) puolestaan on korostanut aikuisten tuottavan tyttölapsesta fantasioidensa kohteena olevan tyttökansalaisen hahmon, jossa tyttölasta ajatellaan avoimen tulevaisuutensa kautta lähes rajattoman potentiaalin kenttänä (ks. Jauhola 2011). Jessica Taftin (2020) mukaan viimeisen kymmenen vuoden aikana tyttöaktivistit ovat olleet näkyvämmiin esillä mediassa. Hän on esittänyt, että vallitsevat mediadiskurssit yhdistävät tyttöaktivisteihin toiveikkuuden, harmittomuuden ja sankarillisuuden piirteitä. Diskurssit näyttävät näin tuottavan sellaista tyttöaktivistin kuvausta, joka voi paradoksaalisesti toimia lamauttavana voimana kollektiiviselle poliittiselle toiminnalle ja päätyä korostamaan yksilökeskeisiä sankaritarinoita. Taft näkee diskurssien jatkuvassa neuvottelussa kuitenkin mahdollisuuksia toisenlaisille esittämisen tavoille.

3. TYÖKALUJA GLOBAALIN HALLINNAN KRIITTISEEN TARKASTELUUN

3.1. Globaalin hallinnan analytiikan mahdollisuuksista ja rajoitteista

Hallinnan analyttinen tutkimusote kiinnittää huomiota erilaisiin hallinnan koneistoihin, strategioihin, tekniikoihin, rationaliteetteihin ja käytäntöihin, joiden tarkoituksena on yksilöiden ja yhteisöjen toiminnan ja käyttäytymisen ohjaaminen (*conduct of conduct*) (Walters 2012; Dean 2010; Miller & Rose 2010; Bröckling ym. 2011). Historiallisesti tarkasteltuna hallinnan analyttinen ote on noussut historia- ja yhteiskuntatieteellisiin tutkimuskeskusteluihin 1970-luvulta lähtien (Bröckling ym. 2011, 8; Walters 2012, 1–2). Teoreettisesti lähestymistapa nojaa erityisesti Foucault'n hallintaa ja valtaa käsittelevään kirjallisuuteen. Foucault'n (1991c, 93) mukaan hallinnan keskiöön asettuvat alueiden sijaan 'asiat', joilla hän viittaa moninaisiin ihmisten välisiin suhteisiin sekä niiden kytkeytymiseen vaurauden, resurssien, alueiden, ihmisten välisten toimintatapojen ja onnettomuuksien kaltaisiin ilmiöihin. Mitchell Deania (2010, 17) mukaillen pidän kuitenkin keskeisenä tunnistaa, että hallinnan tutkijat suhtautuvat Foucault'n tuotantoon monin tavoin. Tässä tutkielmassa käsitteellistän hallinnan analyttistä tutkimusotetta Foucault'n teoreettiseen antiin nojaavana, mutta en ajattele sen muodostavan yhtenäistä 'foucault'laista' näkökulmaa. Foucault'hon nojaamisen lisäksi hallinnan analyttiset tutkijat ovatkin kehittäneet laajan oman käsitteistön hallintakäytänteiden tutkimiseksi (Walters 2012, 47–48).

Kansainvälisen politiikan tieteenalakeskusteluihin hallinnan analytiikka on noussut 2000-luvulta lähtien. Tällöin sen tarjoamia näkökulmia alettiin soveltaa esimerkiksi globalisaatioon liittyviin hallinnan käytänteisiin ja poliittisiin rationaliteetteihin, turvallisuusstrategioihin ja -teknologioihin, biopolitiikkaan, suvereniteettiin ja sotaan sekä kehitysavun, humanitarismin ja demokratisaatiopolitiikan uusliberaaleihin ulottuvuuksiin (ks. Walters 2012). Aiemman kirjallisuuden tavoin nimeän tällaista otetta globaaliksi tai kansainväliseksi hallinnan analytiikaksi (*global/international governmentality studies*) (Busse & Hamilton 2021). Otetta soveltavat tutkimukset ammentavat teoreettisia lähtökohtiaan useilta tieteenaloilta sekä monenlaisista Foucault'n ja muiden teoretikoiden hallintaan liittyvistä käsitteellistämistä. Näin ajateltuna globaali hallinnan analytiikka ei muodosta erillistä kansainvälisen politiikan tieteenalan koulukuntaa. Se toimii pikemminkin tutkimuksellisena verkostona, yhteenliittymänä tai sommitelmana (*constellation*). Larneria ja Waltersia (2004, 4) mukaillen ajattelen globaalia hallinnan analytiikkaa avoimena intellektuaalisena otteena, jonka avulla voidaan tutkia tähänastisen tutkimuksen pääasiassa sivuuttamia käytäntöjä.

Tässä tutkielmassa en tarkastele yksityiskohtaisesti 'globaalin' ja 'kansainvälisen' käsitteellisiä eroja. Omassa puhunnassani nojaan syvemmin asiaa tarkastelleiden Jan Bussen ja Scott Hamiltonin (2021, 13) tapaan teoretisoida globaalia hallinnan analytiikkaa, sillä se voi mahdollistaa 'kansainvälistä' monipuolisemman tarkastelun. Heidän mukaansa 'globaaliutta' ei tulisi ymmärtää 'kansainvälisen tason' synonyymina, vaan pikemminkin tapana hahmottaa maailmaa yhtenäisenä (poliittisena) paikkana. Näin ymmärrettynä 'globaaliutta' ja 'hallintaa' voidaan ymmärtää pikemminkin toisiinsa kiेतoutuneina ja toisiaan konstituivina käsitteinä tai käytäntöinä. (Mt., 2–3, 17.) Tutkielmassani hyödynnän kuitenkin molempia käsitteitä, sillä niitä hyödynnetään monin tavoin tarkastelemassani aiheistossa ja aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa. Valinta voi myös osaltaan avata tilaa moninaisille tavoille tarkastella 'globaaliutta' ja 'kansainvälistä' kriittisesti.

Hallinnan analytiikkaan nojaava tutkimus on yhä edelleen marginaalista kansainvälisen politiikan tieteenalalla, vaikka tieteenalalla on tehty tutkimusta muuhun Foucault'n tuotantoon nojaten. Näkökulmien on esitetty loistavan yhä poissaolollaan monien tieteenalan keskeisten kysymysten kohdalla (Walters 2012). Foucault'n muulla tuotannolla on kuitenkin ollut merkitystä kansainvälisen politiikan teoretisointiin jo 1980-luvulta lähtien esimerkiksi realismin ontologisessa ja epistemologisessa kritiikissä (ks. Selby 2007). Kansainvälisen politiikan tutkijat ovat aiemmin ammentaneet muusta Foucault'n tuotannosta myös erilaisissa genealogisissa tutkimuksissa esimerkiksi suvereniteetin, diplomatian, turvallisuuden ja biopolitiikan kysymyksissä (Bartelson 1995; Hirst 2005; Der Derian 1987; Dillon 1996; Reid 2006; ks. Walters 2012, 87–88). Foucault'n käsitteitä tarkasteleva viimeaikainen kansainvälisen politiikan tutkimus ei kuitenkaan ole onnistunut kiinnittämään riittävästi huomiota hallinnan teoreettiseen tarkasteluun (Bonditti ym. 2017; ks. Busse & Hamilton 2021, 2).

Tieteenalan keskustelujen myöhäisyydellä ja puutteilla on ollut seurauksensa myös yleisempään kirjallisuuteen hallinnan analytiikasta. Monet kansainvälisen politiikan tieteenalalle keskeiset kysymykset ovat jääneet käsittelemättä hallinnan analyttisen tutkimusotteen kehittyessä. Larner ja Walters (2004, 1–4) ovat kuvanneet hallinnan analytiikan keskittyneen alkutaipaleellaan pitkälti poliittisen, sosiaalisen ja taloudellisen elämän tutkimiseen kansallisvaltioiden 'sisällä'. Tällainen tulkinta perustuu Waltersin (2012, 86) mukaan Foucault'n aiempaan tuotantoon, jossa hän teoretisoi lähinnä vallan mikrofysiikkaa. Hän on esittänyt, että vasta Foucault'n myöhempien luentojen julkaisun myötä laajempi yleisö alkoi kiinnittää huomiota hänen analyysiinsä 'kansainvälisestä'. Deanin (2010, 238) ja Waltersin (2012, 87) mukaan jo Foucault'n teoretisointi valtiojärjestä sisältää käsityksen 'kansainvälisestä' tai ainakin valtioiden välisestä tilasta. Hänen tulkintansa mukaan Foucault ei kuitenkaan pyri jäljittämään 'kansainvälistä' universaalina, jota muokataan läpi historian. Waltersin (mt., 92) mukaan

hallinnan analytiikan yleisempi kenttä on myöhemmin hyötynyt laajentumisesta kansainvälisen politiikan alueelle. Se on avannut uudenlaisia näkökulmia tieteellisiin keskusteluihin, joista oli hänen mukaansa joissain tapauksissa jo tullut ennalta arvattavia.

Merkittävä osa globaalien hallinnan analytiikan tutkimuksista ammentaa Foucault'n yleisistä metodologisista ajatuksista eikä hänen 'kansainvälistä' koskevasta historiallisesta tuotannostaan (Dean 2010, 229–231). Foucault'lainen menetelmä tutkii ennen kaikkea ehtoja, joilla hallinnan rationaliteetit muodostetaan suhteessa tiettyihin toimintoihin ja interventioihin. Tämän logiikan mukaisesti se, mitä ymmärrämme 'kansainvälisenä' tai 'globaalina', on niiden kategorioiden tuottamaa, joilla ajatellaan valtioiden välisiä suhteita. Otteella tutkitaan muuttuvia ehtoja ja pintoja, joiden avulla 'kansainvälinen' tunnustetaan ongelmaksi sekä muovataan ajateltavaksi, tiedettäväksi ja toimittavaksi. Tutkimuksen keskiöön asettuu, miten 'kansainvälinen' ongelmallistetaan, muotoillaan hallittavaksi ja miten sitä kohtaan toimitaan moninaisin tarkoituksin. Näin tarkasteltuna se merkitsee tilaa, jonka luonnetta ei tulisi olettaa etukäteen annettuna. Pikemminkin on merkityksellistä empiirisesti tutkia tietyn tilan hallintaa 'globaaliksi', 'kansainväliseksi' tai joksikin muuksi (Larner & Walters 2004, 2). Walters (2012, 89) on kuvannut osuvasti, että globaalien hallinnan analytiikan tarkoituksena on erilaisten rationalisointien sekä niiden erojen, menestyksen, epäonnistumisten, murtumien ja muutosten kartoittaminen. Rationalisointien tutkiminen kartoittaa erilaisia mahdollisuuksia ja rajoituksia, joita ne asettavat kansainväliselle politiikalle. Juuri tämä tiivistää Iver B. Neumannin ja Ole Jacob Sendingin (2010, 12) mukaan hallinnan analytiikan tutkimuksen keskeisen näkökulman kansainvälisen politiikan teoretisoinnille.

Kansainvälisen politiikan tieteenalalla globaalia hallinnan analytiikkaa voidaan pitää kritiikkinä 1990-luvulla syntyneeseen konstruktivistiseen globaalien hallinnan (*global governance*) teoretisointiin. Tällaisen tutkimuksen keskiössä oli esimerkiksi normien leviäminen globalisaatioprosessissa sekä se, miten erilaiset instituutiot ja ihmisryhmät sosiaalistetaan niiden seuraamiseen. Keskeinen argumentti globaalia hallintaa tarkastelevassa konstruktivistisessä tutkimuksessa on ollut, että valtiot jakavat valtaansa järjestöjen, yritysten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa verkostomaisessa globaalien tason hallintajärjestelmässä. Hallinnan analyttinen näkökulma eroaa konstruktivistisemmasta näkökulmasta siinä, että sen huomio kiinnittyy valtioiden vallan keskittymisen tai menettämisen sijaan ennemminkin siihen, miten hallinnan rationaliteetti muuttuu. (Mt., 1–4.) Neumann ja Sending (mt., 9–10) korostavatkin, että hallinnan analytiikka siirtää painopisteen instituutiokeskeisyydestä kansainvälisen politiikan käytänteisiin. Analyysin on tällöin keskityttävä esimerkiksi siihen, miten tietyt identiteetit ja toimintamallit määritellään kunnollisiksi ja normaaleiksi sekä siihen, millaisia valtasuhteita näihin prosesseihin liittyy. Myös Walters (2012, 67) on argumentoinut, että hallinnan

analytiikka auttaa ymmärtämään erilaisia hallinnan ohjauskäytäntöjä, verkostoitumista ja kumppanuuksia kriittisemmin kuin mitä hallintateoria (*governance theory*) mahdollistaa.

Hallinnan analyttinen ote on metodologisesti hyödyllinen tapa tutkia kansainvälistä politiikkaa. Michael Barnettin ja Raymond Duvallin (2005, 6–8) mukaan monet vallalla olevat globaalien hallinnan määrittelyt sisältävät liberaaleja taustasävyjä ja piilottavat vallan esiintymisen. Globaali hallinta tulisivat heidän mukaansa nähdä konfliktien ratkaisun ja yhteisten päämäärien etsimisen sijaan globaalien elämän järjestämisenä, organisointina ja sääntelynä. Lisäksi globaalien hallinnan analytiikan vahvuutena kansainvälisen politiikan tieteenalalla voidaan Larnerin ja Waltersin (2004, 3) mukaan pitää sitä, että se tarjoaa toimivan viitekehyksen tutkijoille, jotka kaihtavat sekä positivismia että poststrukturalististen otteiden painotusta tekstuaalisuuteen. Waltersin (2012, 88) tavoin ymmärrän hallinnan analytiikalla olevan paljon yhteistä lähtökohtia poststrukturalistisen ja -modernin analyysin kanssa, mutta näen hallinnan analytiikan tarjoavan erilaisia työkaluja vallan käytännöllisten ja teknisten manifestoitumisten empiiriseen ja historiallisempaan tutkimiseen.

Hallinnan analyttisessä tutkimuksessa on purettu globaalien hallinnan liberaaleja oletuksia. Useat tutkijat ovat analyysissään argumentoineet, miten liberaali hallintamentaliteetti konstituoitii erilaisia kansainvälisiä tiloja kuten globaalia kansalaisyhteiskuntaa, taloudellista hallintaa, kansainvälisten väestöjen hallintaa, kansainvälistä turvallisuutta sekä ihmisoikeuksia ja kansalaisten vapauksien muodostumista (ks. Dean 2010, 247–248). Esimerkiksi Neumann ja Sending (2010) ovat pyrkineet osoittamaan globaalien liberaalien hallintamentaliteetin syntyä, joka on tuottanut uusia ja erilaisia logiikkoja kansainväliselle politiikalle. He (mt., 131) pitävät ongelmallisena sitä, miten konstruktivistisempi globaalien hallinnan teoria käsitteellistää valtioiden ja ei-valtiollisten toimijoiden suhteen nollasummapelinä. Tässä tapauksessa hallinnan analyttinen tutkimus pystyy kiinnittämään huomiota hallinnan muuttuneeseen logiikkaan tai rationaliteettiin, jonka avulla esimerkiksi kansalaisyhteiskunta määrittää uudelleen pelkän hallinnan kohteen sijaan samanaikaisesti hallinnan kohteeksi ja toimijaksi (mt., 5). Heidän mukaansa kansainvälinen liberaali hallintamentaliteetti pyrkii luomaan liberaaleista normeista vahvoja määrittäjiä siinä, miten hallintaa tulisi toteuttaa sekä valtioiden 'sisällä' että kansainvälisesti. Analyysissään he argumentoivat, että tutkimuksessa tulisi hahmottaa globaalien ja kansallisen tason hallintamentaliteettien eroja, sillä globaali hallintamentaliteetti asettaa suvereniteetin keskeiseksi hallinnallisen vallan artikuloinnille (mt., 156).

Toisaalta osa tutkijoista on kritisoinut näkökulman käyttökelpoisuutta kansainvälisten suhteiden tarkastelussa. Kriitikoiden mukaan Foucault'n hallintamentaliteettien tarkastelu nojaa ennen kaikkea länsimaisten valtioiden kansallisen tason hallintaan, jossa vallitsee jonkinlainen versio liberalismista.

Esimerkiksi Selby (2007) on väittänyt, että analyysi vapautteen liittyvästä hallinnasta, itsehallinnasta sekä yksilöiden ja väestöjen elämän optimoinnista ei päde kansainvälisiin suhteisiin 'kansainvälisen' ontologisen erityisyyden vuoksi. Selbyn (mt., 326) mukaan kansainvälisten suhteiden ongelmat ovat luonteeltaan erilaisia ja tarvitsisivat erilaisia teoreettisia työkaluja niitä koskevaan analyysiin kuin mitä globaali hallinnan analytiikka voi tarjota. Myös Jonathan Joseph (2010, 232–233) on esittänyt huolen siitä, että hallintamentaliteetilla on vallan muotona juuret moderneissa länsimaisissa valtioissa, eikä se vapaiden subjektien luomisen, individualisaation ja itsevastuullistamisen painottamisen myötä toimi ei-liberaaleissa yhteiskunnissa.

Edeltävään kritiikkiin voidaan nähdäkseni vastata analyyseilla, jotka ovat soveltaneet hallinnan analytiikan käsitteistöä onnistuneesti ei-liberaaleihin konteksteihin. Useat tutkijat ovat tarkastelleet esimerkiksi autoritäärisen ja koloniaalisen hallintamentaliteetin toimintaa eri yhteyksissä (ks. Dean 2010; Walters 2012, 95–96). Carl Death (2013) on argumentoinut nyky-Afrikan poliittisia kamppailuja analysoidessaan, että hallinnan analyttinen ote soveltuu hyvin tällaiseen tarkasteluun. Hänen mukaansa kritiikin ongelmana on, että hallinnan käsite samastetaan kapeasti uusliberaaliin hallintamentaliteettiin eikä laajassa mielessä erilaisten hallinnallisten valtasuhteiden analysoimiseen. Näin ymmärrettynä hallinnan analyttista voidaan soveltaa monenlaisiin maailmanpoliittisiin ilmiöihin. Anni Kangas (2015) puolestaan on soveltanut hallinnan analyttista otetta purkaakseen 'globaaleihin kaupunkeihin' liittyviä rationaliteetteja. Hän on esittänyt, että ei-liberaalina pidetyllä Venäjällä käydään kamppailuja pääkaupunki Moskovan tulevaisuudesta. Globaalin kaupungin dispositiivi toimii pitkälti uusliberaalin hallintamentaliteetin jäsentämänä kurittavana tekniikkana, joka pyrkii ohjaamaan moskovalaisten asukkaiden ja viranomaisten toimintaa. Samanaikaisesti globaalin kaupungin käsite ja niihin kytkeytyvät käytännöt tuottavat Kankaan mukaan aktiivisesti tietynlaista käsitystä 'globaalista'.

Laajemmin ottaen Foucault'n tuotantoa ja erityisesti teoretisointia biovallasta on kritisoitu koloniaalisen ja rasisin (väki)vallan sivuuttamisesta. Alison Howellin ja Melanie Richter-Montpetitin (2019) mukaan Foucault'n biovallan teoretisointi nojaa epätarkkaan käsitykseen 'ihmisestä'. Kritiikin kohteena on erityisesti se, että käsitystä on rakennettu toiseuttamalla 'villit' ja 'orjat' erotuksena 'ihmisestä'. He ovat väittäneet, että käsitykset näkyvät nykyisen foucault'laisen turvallisuustutkimuksen metodologisessa valkoisuudessa. Tämä viittaa siihen, että tutkimus sivuuttaa 'rodun' merkityksen maailman rakentumisessa ja tiedon tuotannossa. Howell ja Richter-Montpetit (mt.) ovatkin esittäneet, että foucault'lainen turvallisuustutkimus ei huomioi riittävästi liberaalin vallan rankaisevia ja tappavia ulottuvuuksia, jolloin rasismia ei ymmärretä biopolitiikan ja liberaalin sodan ennakkoehtona vaan jälkipyykinä. Osa Foucault'n rasismin genealogiaa tarkastelleista tutkimuksista on

kuitenkin esittänyt, että puutteistaan huolimatta hänen tuotantonsa avulla voidaan purkaa rodullistetun nykymaailmamme rakentuneisuutta (Rasmussen 2011). Näin ymmärrettynä Foucault'n tuotantoa ei tule ottaa annettuna vaan ennemminkin virikkeenä kehittää uusia ja tehokkaampia strategioita rodullistamisen purkamiseksi.

Osa globaaliin hallinnan analytiikkaan kohdistuvasta teoreettisesta kritiikistä sortuu väitteissään liiallisiin yksinkertaistuksiin. Corryn (2013, 43, 61) mukaan on haitallista ajatella globaalia hallintamentaliteettia laajemman skaalan toisintona 'kotimaisesta' liberaalista hallintamentaliteetista. Tällaisten väitteiden vaarana on, että ne eivät tavoita riittävästi tuottavan vallan toimintaa kansainvälisissä suhteissa tai päätyvät käsitteellistämään liberaalia hallintamentaliteettia suvereenin vallan vastakohtana niiden keskinäisen kietoutumisen sijaan. Väite ei päde pelkästään globaalin hallinnan analytiikan kritiikoihin, vaan sitä on tarkasteltava myös suhteessa hallintamentaliteetteja tarkasteleviin tutkimuksiin. Osa niistä nimittäin olettaa ennalta tietävänsä 'kansainvälisen' merkityksen sekä ottaa annettuna yhtenäisen (uus)liberaalin maailmanlaajuisen hallintamentaliteetin tai kansainvälisen vallan keskittymän olemassaolon (mt., 50; Kangas 2015; Walters 2012, 100–102). Globaalin hallinnan analytiikan tutkimuskeskusteluissa olisikin lisää tilaa keskusteluille siitä, mitä 'globaali' voisi tarkoittaa hallintamentaliteetin maailmanlaajuisiksi skaalaamisen sijaan (Corry 2013, 57).

Pyrin osaltani vastaamaan edeltäviin kritiikkeihin soveltamalla käsitystä hallinnasta ja hallintamentaliteeteista niiden laajassa merkityksessä. Waltersin (2012, 95) ja Corryn (2013, 45) tavoin ymmärrän, että Foucault teoretisoi hallintaa monella tavalla eikä rajoitu ymmärtämään hallintaa pelkästään liberaalina hallintamentaliteettina. Pidän keskeisenä ymmärtää, että hallinnan analytiikka tarkastelee maailmaa avoimemmista ontologisista oletuksista käsin kuin monet tieteenalan koulukunnat. Näin sen metodologia tarjoaa mahdollisuuden ylittää erilaisia makro- ja mikrotason toimijoiden välille tehtäviä tiukkoja jaotteluja (Walters 2012, 98–99). 'Kansainvälisen' tiukkaa erottamista 'kansallisesta' tai 'henkilökohtaisesta' on kritisoitu runsaasti myös feministisessä tutkimuskirjallisuudessa (Kantola 2007). Omassa analyysissäni pyrin soveltamaan globaalin hallinnan analytiikan käsitteistöä Waltersin (2012, 100–101) tavoin refleksiivisesti niin, että en ota 'kansainvälistä' tai 'globaalia' annettuna vaan ymmärrän niitä analyysissäni pikemminkin jatkuvien kamppailujen tuloksena (Walker 1993; Campbell 1992). Tämä mukaillee myös Corryn (2013, 49–50) ehdotusta siitä, että 'globaali' hallintakohde tulisi kussakin analyysissä tunnistaa erikseen eikä olettaa sitä annettuna 'koko maailman' kattavaksi. Tällainen tarkastelu mahdollistaa nähdäkseni analyttisen purkamisen siitä, millaisia käytäntöjä tai ajattelua 'globaali' tai 'kansainvälinen' pyrkivät saamaan aikaan (Busse & Hamilton 2021, 3).

3.2. Hallinnan analytiikka YK:n ja globaalien kehityksen valtasuhteita purkamassa

Hallinnan analyttisellä tutkimusotteella on useita vahvuuksia kansainvälisten järjestöjen tutkimisessa. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestöä tutkineen Michael Merlingenin (2003) mukaan kansainväliset järjestöt hyödyntävät toiminnassaan erilaisia biopoliittisia teknologioita, joiden avulla väestöön kohdistetaan jatkuvaa seurantaa, sääntelyä ja kontrollia. Kansainväliset järjestöt ovat esimerkiksi pyrkineet uudelleenjärjestelemään 'epäonnistuneiden valtioiden' (*failed states*) taloudellisia instituutioita edistääkseen tehokkaampaa taloudellisen elämän hallintaa. Merlingen on esittänyt, että hallinnan analyttinen tutkimus voi nostaa esiin mikropoliittisia ja tuottavia vallan muotoja, joiden avulla kansainväliset järjestöt ohjaavat valtioiden ja muiden toimijoiden käyttäytymistä. Toiseksi ote on hyödyllinen nostamaan esiin ristiriitaisuuksia kansainvälisten järjestöjen toiminnassa. Merlingenin mukaan ne päätyvät käyttämään kurittavia ja poliisin tekniikoita, vaikka esittävät pyrkivänsä edistämään valtioiden vapautta. Kolmanneksi ote tarjoaa valtiokeskeistä kansainvälisen politiikan käsitystä monipuolisemman tavan hahmottaa kansainvälistä hallintaa ja siihen liittyviä vastarinnan mahdollisuuksia. Neljänneksi sen avulla voidaan tarkastella kansainvälistä hallintaa samanaikaisesti diskursiivisena projektina ja materiaalien käytäntöjen joukkona. (Mt.) Merlingenin argumentteihin voidaan lisätä viidenneksi Hans-Martin Jaegerin (2010) huomio siitä, että hallinnan analyttisellä otteella pystytään purkamaan diskursiivisia ja teknisiä käytäntöjä, joiden avulla kansainväliset järjestöt ylipäätään konstituoidaan ja kuvitellaan olemassa oleviksi entiteeteiksi.

Tapani soveltaa lähestymistapaa YK:n kontekstiin nojaa erityisesti alkuperäiskansojen hallintaa tutkineen Marjo Lindrothin (2015) tutkimusotteeseen. Väitöskirjassaan Lindroth hyödyntää hallinnan analyttistä otetta purkaakseen alkuperäiskansojen muodostamista hallintaa tarvitseväksi ryhmäksi ja kansainvälisen politiikan ongelmaksi. Näin ymmärrettynä tämänhetkisellä hallinnalla on biopoliittinen ulottuvuus, joka näkyy väestöjen huolenpitoon tähtäämisinä. Hallinta pyrkii ohjaamaan esimerkiksi tapoja, joilla yksilöt ja väestöt edistävät hyvinvointiaan ja terveyttään. Muunlaiset vallan muodot eivät kuitenkaan ole poistuneet. Hallinta pikemminkin jäsentää niitä uudelleen, jotta se voisi ohjata yksilöiden ja yhteisöjen käyttäytymistä parhaaksi katsomallaan tavalla. (Mt., 25–29.) Näin hallinnan analyttinen ote voi tehdä näkyväksi moninaisia poliittisia tekniikoita, joiden avulla kansainväliset järjestöt harjoittavat valtaansa. Lisäksi sen avulla voidaan hahmottaa näiden tekniikoiden mahdollisuuksien ehtoja ja erilaisia valtapyrkimyksiä. (Merlingen 2003.) Soveltamani ote eroaa aiemman alaluvun mukaisesti sellaisesta kansainvälisten järjestöjen tutkimuksesta, jossa ajatellaan kansainvälisiä järjestöjä lähinnä niitä lävistävän (uus)liberaalin hallintamentaliteetin näkökulmasta (esim. Neumann & Sending 2010, 132–156).

Myös Jaeger (2010) on argumentoinut, että YK:ssa olisi kyse ennen kaikkea biopoliittisesta projektista. Hänen mukaansa YK:sta on pyritty rakentamaan järjestön uudistusprosessin yhteydessä projektia, joka yrittää hallita ja säännellä globaalia väestöä biovallan tekniikoilla. Hän on esittänyt, että YK:n uudistusprosessi pyrkii biopoliittisesti ohjaamaan uudelleen valtioiden suvereniteettia ja globaalia hallintaa. Näin ajateltuna uudistusprojektin tavoitteena on vahvistaa globaalin väestön elinvoimaisuutta, turvallisuutta ja tuottavuutta. Globaalin biopolitiikan keskiöön asettuvat hallinnan kohteina olevien ihmisten elämät, joita ne pyrkivät ohjaamaan vähemmän ilmiselvillä tavoilla kuin aiemmin. (Mt., 52–53.) Jaegerin (mt., 57) mukaan globaalissa hallinnassa voidaan nähdä joitakin pastoraalisen ja poliisivallan muotoja, mutta liberaalin ja uusliberaalin hallintamentaliteetin muodot ovat hallitsevimpiä viimeaikaisissa YK:n uudistusprojekteissa. Tällaisen analyysin perusteella YK:ta voidaan ajatella globaalin hallinnan 'alkulähteen' sijaan monista hallintamentaliteeteista koostuvana regiiminä, joka kokoaa yhteen ja hajauttaa monenlaisia (bio)vallan ja (teknisen) auktoriteetin muotoja. (Mt., 81.)

Hallinnan analyttisen tutkimuksen mukaan YK:n politiikkakäytännöt mahdollistavat tiettyjä poliittisia rationaliteetteja ja ulossulkevat toisia. Lindroth (2015) argumentoi tutkimuksessaan, että alkuperäiskansojen osallistamisen ja osallistumisen kasvu eivät itsessään merkitse valtioiden toiminnan perustavanlaatuisista muutosta. Sitä ei voida pitää merkinä siitä, että kolonialistiset valtiot olisivat alkaneet aidosti edistää heidän tilanteitaan tai katua heitä alistavia käytäntöjä. Lindrothin (mt.) mukaan YK:n alkuperäiskansafoorumin toimintaa ohjaavat käytännöt toimivat kaksisuuntaisena uusliberaalin hallinnan tekniikkana. Yhtäältä tekniikka toivottaa tervetulleeksi ja vaalii alkuperäiskansoja. Toisaalta se pyrkii samanaikaisesti välttämään erilaisia konflikteja ja haasteita edistämällä mahdollisimman kustannustehokasta ja vähäistä muutosta valtioiden toimiin. Alkuperäiskansat kohtaavat yhä vakavia oikeudenloukkauksia, vaikka alkuperäiskansojen oikeuksissa ja osallistumisessa on tehty teknisiä muutoksia. Alkuperäiskansat ovat myös elinolosuhteiden näkökulmasta usein hyvin eriarvoisessa asemassa valtaväestöön verrattuna.

Huomiot antavat suuntaa YK:n merkityksen pohtimiseen myös nuorten osallistumisen yhteydessä. Lindrothin (mt., 15–18) mukaan YK on merkittävä poliittinen toimija, joka kuvaa itseään edistykseksi voimaksi ja globaalien kysymysten muutostoimijaksi. Se ei kuitenkaan ole ainoa näiden kysymysten parissa toimiva merkittävä taho. Lindrothin tavoin en tarkastele tässä tutkielmassa YK:ta institutionaalisen rakenteena tai sitä, miten nuorten toiminnasta saataisiin tehokkaampaa. Pikemminkin käsitteellistän YK:ta jatkuvassa kamppailussa olevien valtasuhteiden verkostona, jossa valta toimii monin eri tavoin ja kompleksisesti eri toimijoiden välillä. Esimerkiksi alkuperäiskansojen

kohdalla voidaan ajatella, että valtasuhteet pyrkivät ennen kaikkea kustannustehokkaalla tavalla edistämään alkuperäiskansojen vapauksia ja heidän kykyjään hallinnoida itseään. Lindrothin mukaan tällainen valta on hienovaraista ja pyrkii houkuttelemaan alkuperäiskansat osaksi hallinnallisia rationaliteetteja. Näin ajateltuna YK:lla on keskeinen rooli tietynlaisten alkuperäiskansojen hahmottamisen tapojen luonnollistamisessa, (uudelleen)tuottamisessa ja edistämisessä kansainvälisessä politiikassa. (Mt.)

Toisena näkökulmana haen suuntaa aiemmista huomioista, jotka käsittelevät globaalia kansalaisyhteiskuntaa. Jaegerin (2007) mukaan 'globaalin kansalaisyhteiskunnan' käsitteen vahvistuminen YK-diskursseissa on tähdännyt globaalin hallinnan epäpolitisoinniseen. Hänen mukaansa kansalaisjärjestöjen aktiivista osallistumista vahvistamalla pyritään vähentämään erilaisia poliittisia kiistanalaisuuksia. Globaalin kansalaisyhteiskunnan merkityksen korostaminen näyttäisi näin pyrkivän globaalin väestön hallittavuuden varmistamiseen. Jaeger on myös esittänyt, että ajatus globaalista kansalaisyhteiskunnasta vahvistaa maailmanjärjestelmän sisäistä eriytymistä valtioiden järjestelmäksi, kansainvälisiksi instituutioiksi ja julkiseksi alueeksi. Näin globaali kansalaisyhteiskunta erotetaan virallisista institutionaalisista erilliseksi alueeksi, joka kuitenkin osallistuu omana alajärjestelmänään globaaliin hallintaan. (Mt.) Myös Neumannin ja Sendingin (2010, 131) mukaan kansalaisjärjestöjen merkitystä globaalissa hallinnassa tulee hahmottaa kompleksisten valtasuhteiden näkökulmasta. He ovat esittäneet, että globaalin hallinnan tehtäväksi on tullut ohjata kansalaisyhteiskunnan poliittisten subjektien autonomiaa, asiantuntemusta ja poliittisen tahdonmuodostuksen kanavoitinta. Näin hallinnallinen valta alkaa toimia pikemminkin kansalaisyhteiskunnan avulla kuin kansalaisyhteiskuntaan kohdennettuna.

Hallinnan analyttistä otetta on hiljattain sovellettu useisiin YK-järjestelmään kytkeytyviin kamppailuihin. Tutkimuskirjallisuudessa on kiinnitetty huomiota esimerkiksi demokratian edistämisen rationaliteettiin YK:n turvallisuusneuvoston uudistamista koskevissa kamppailuissa (Winter & Lindgaard 2021). YK:n perustamisen yhteydessä käytetyn 'maailman mielipiteen' käsitteen käyttöä on problematisoitu. Sen on osoitettu toimineen diskursiivisena kehyksenä kansainvälisen turvallisuuden, hyvinvoinnin, huoltohallinnon, ihmisoikeuksien ja koulutuksen hallinnassa. Käsitteen on esitetty olevan normatiivisen standardin sijaan rationaliteetti ja tekniikka, jolla on pyritty tuottamaan uudenlaista hallitustenvälistä valtaa ja tapaa hahmottaa maailmanpolitiikkaa. (Jaeger 2008.) Osa tutkijoista puolestaan on luonnehtinut postkoloniaalisen hallintamentaliteetin lävistäneen YK:n huoltohallintojärjestelmää. Tällainen tutkimus on esittänyt, että hallintamentaliteetti olisi näin laajentanut kansallisen tason koloniaalista hallintamentaliteettia kansainväliselle tasolle. (Bonacker 2022.) YK:n rauhanturvaamisen poliittisten rationaliteettien on esitetty alistavan feministisiä tavoitteita

konfliktinratkaisulle. Toisaalta niiden on esitetty avanneen uudenlaista tilaa feministiselle tiedolle konfliktienjälkeisen väestön hallinnan teknologioiden informoijana. (Reeves 2012.) Lisäksi metsäkatoa hillitsemään pyrkivän REDD+ -rahoitusmekanismin neuvotteluja tarkastelevassa analyysissä on väitetty ohjelman tähtäävän paikallisiin metsänkäyttäjiin metsäkatoa vauhdittavien yritys- ja kansainvälisten toimijoiden kustannuksella (Hjort 2020).

Globaalissa kehitystutkimuksessa hallinnan analyyttistä otetta on sovellettu kasvavassa määrin 2000-luvulta lähtien. Ote on mahdollistanut sekä kehitysinterventioiden tavoitteiden ja saavutusten välisen kuilun että kehitykseen liittyvän asiantuntijatiedon ja sen rajojen kriittisen tarkastelun. Samalla ote avaa näkökulmia siihen, miten asiat voisivat olla toisin. Esimerkiksi Tania Murray Li (2007) on purkanut hallinnan analyyttisen lähestymistavan avulla 'kehittämisen halun' liittyviä valtasuhteita Indonesiaan ja erityisesti Sulawesin saarelle keskittyvässä etnografisessa tutkimuksessa. Lin mukaan kehittämisen halu käännetään konkreettiseksi ohjelmiksi tekniikoilla, jotka muodostavat poliittisista kysymyksistä teknisesti ratkaistavia ongelmia. Ensin jokin asia kuvitellaan interventiota tarvitseväksi kentäksi, minkä jälkeen kysymyksestä muovataan teknisesti ratkaistavissa oleva ei-poliittinen kokonaisuus. Esimerkiksi köyhyyteen puuttuvat interventiot keskittyvät usein köyhyyttä tuottavien poliittisten ja taloudellisten rakenteiden sijaan muovaamaan köyhien ihmisten toimintaa. Tekniseksi tekemisen tekniikkaa kriittisesti purkamalla voidaan tarkastella asiantuntijoiden ulossulkemista ja tunnistamia seikkoja. (Mt., 4–10.) Analyysissään Li on esittänyt, että hallinnalliset yritykset tehdä teknisistä interventioita eivät ole päässeet tavoitteisiinsa. Nimensä mukaisesti ne ovat säilyneet yrityksinä. Lin mukaan Sulawesilla tehdyt interventiot ovat pikemminkin tuottaneet paikallisten keskuudessa erilaista vastarintaa, jota asiantuntijat eivät olleet suunnitelleet. (Mt., 275–277.)

Tutkijat ovat esittäneet kritiikkiä ennen kaikkea uusliberaalien kehitysprojektien ongelmista. Lin tarkastelemat uusliberaalin hallintamentaliteetin lävistämät osallistavat ja yhteisöperustaiset kehitysprojektit eivät ole onnistuneet ratkaisemaan köyhyyteen ja marginalisointiin liittyviä ongelmia. Hän on esittänyt, että ne ennemminkin ylläpitävät jo aiempiin kehitysprojekteihin sisältyneitä rajoitteita. Lin mukaan keskeisimmät puutteet tällaisissa projekteissa liittyvät siihen, että ne kiinnittävät vain vähän huomiota hallitseviin regiimeihin. Projektit kehystävät niitä lähinnä kehityksen kumppaneiksi, jotka haluavat ainoastaan parasta kansalleen. Toiseksi uusliberaalit kehitysprojektit eivät kiinnitä riittävästi huomiota projektien sisäisiin valtasuhteisiin kuten jaotteluihin 'asiantuntijoiden' ja 'voimautettavien' välillä. Kolmanneksi kehitysinterventiot jatkavat rakenteellisen epätasa-arvon sivuuttamista tuottamalla kysymyksiä teknisesti ratkaistaviksi. Lin mukaan 'paikallisten' toimien painottaminen olettaa, että rakenteellisten toimien sijaan paikalliset toimijat kehittäisivät omia tilanteitaan pelkästään omilla toimillaan. (Mt., 275–277.) Tähän kytkeytyen Juhani Koponen, Lauri Siitonen ja Tiina Kontinen

(2016, 428) ovat esittäneet, että foucault'laisen valta-analyysin näkökulmasta ajateltuna kansainvälinen kehitysdiskurssi on tuottanut kansalaisyhteiskunnan toimijoista diskurssiin sopivia kehitystoimijoita. Niiden oletetaan noudattavan tietynlaisia organisatorisia periaatteita. Toisaalta heidän mukaansa kehitysjärjestöt itse rakentavat omille hyödynsaajilleen tietynlaista subjektiviteettia kuten yrittäjämäisen toiminnan vahvistamista. Myös Alf Gunvald Nilsen (2011, 109, ks. Seppälä 2014, 90) on kritisoinut erilaisia 'osallistumista' ja 'hyvää hallintoa' painottavia teknologioita siitä, että niillä pyritään muuttamaan tiettyjä väestöryhmiä vastuullisiksi ja itseään hallinnoiviksi subjekteiksi.

Globaalin kehityksen tutkijoita ovat kiehtoneet erilaiset kehitykseen kytkeytyvät vastarinnan muodot. Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on esitetty, että yhä useampi kansalaisliike globaalissa etelässä on alkanut vastustaa uusliberaalia kehitysparadigmaa siihen liittyvien yhteiskunnallisten, poliittisten ja eettisten ongelmien vuoksi (Mohanty 2010). Monissa paikoissa vastarintaliikkeen on huomattu 'naisistuneen', ja liittoumia on muodostettu esimerkiksi feminististen ja maakaappauksia tai pakko-siirtoja vastustavien liikkeiden kanssa (Motta & Nilsen 2011, 16; Mukherjee ym. 2011, 15; ks. Seppälä 2014, 89). Globaaliin kehitykseen liittyvää vastarintaa Intian Kolkatassa toteutetun Rajarhat New Town -projektin yhteydessä tutkinut Tiina Seppälä (2014) on esittänyt, että uusliberaalia kehitystä kritisoineet aktivistit käsitteellistävät ja toteuttavat vastarintaa eri tavoin. Osa heistä kritisoi esimerkiksi poliittisten puolueiden tai 'perinteisen' kansalaisyhteiskunnan kanssa liittoutumista, sillä niiden ajateltiin vahvistavan uusliberaalia järjestelmää ja valtiovaltaa. Toimijat pyrkivät kyseenalaistamaan kehityksen vallitsevia lähtökohtia omilla ehdoillaan. Seppälän mukaan aktivistit yrittävät 'kunnollisina liberaaleina kansalaisina' toimimisen sijaan haastamaan normalisoivaa valtaa ja luomaan toisenlaisia subjektiviteetteja. Toisaalta osa aktivisteista puolusti perinteisempiä poliittisen järjestäytymisen muotoja argumentoimalla, että ulkopuolelle jättäytyessä muunlaiset voimat pääsevät vaikuttamaan valtion toimiin. Lisäksi aktivistien puheenvuoroissa korostui länsimaisten feministien ja kehityksen tutkijoiden kritiikki. Heidän ajateltiin toimivan pitkälti eurosentrisistä lähtökohdista käsin tai omien uriensa edistämiseksi sen sijaan, että he olisivat toimineet aidossa yhteistyössä paikallisten kansalaisliikkeiden kanssa. (Mt., 94–99.)

3.3. Näkökulmia hallintaan ja valtaan Michel Foucault'n teoretisoinnissa

Hallinnan analyttinen tutkimus nojaa voimakkaasti hallintamentaliteetin (*governmentality*) käsitteeseen Foucault'n filosofisessa tuotannossa. Foucault määrittelee käsitettä tuotannossaan monin tavoin, ja hallinnan tutkimuksen teoreetikot ovat tehneet siitä useita erilaisia tulkintoja (Bröckling ym. 2011; Walters 2012; Dean 2010; Miller & Rose 2010; Oksala 2007). Ulrich Bröcklingin, Susanne Krasmannin ja Thomas Lemken (2011, 1–2) mukaan Foucault käytti hallintamentaliteetin käsitettä

ensimmäistä kertaa Collège de Francea pitämillään luennoilla 1978–1979, mutta käsite on esiintynyt jo tätä ennen muiden ajattelijoiden tuotannossa eri merkityksissä. Kun Foucault'n aikaisempi tuotanto vallan mikrofysiikasta kehittyi paikallisiin kamppailuihin ja instituutioihin, teki hallintamentaliteetin käsite mahdolliseksi analyysin valtion strategisesta roolista valtasuhteiden historiallisessa järjestymisessä sekä globaalien hallitsemisrakenteiden muodostumisessa (mt.). Hallintamentaliteettien analyysi ei kuitenkaan ollut Foucault'n analyysissä irrallaan hänen aiemmasta tuotannostaan. Hän kuljetti tähän liittyvässä ajattelussaan mukana monia vallan mikrofysiikasta tuttuja teemoja ja käsitteitä sekä kohdisti niitä uusiin suuntiin ja tutkimuskohteisiin (Walters 2012, 14–16).

Tässä tutkielmassa hahmottelen hallintamentaliteetin käsitteellisiä merkityksiä Foucault'n tuotannossa Waltersin (2012) tavoin tyypittelemällä niitä kolmeen eri linjaan. Ensimmäisen merkityksen mukaan käsite tarkoittaa vallankäytön tutkimista käyttäytymisen ja toiminnan ohjaamisena (*conduct of conduct*). Hallinta ymmärretään näin tarkasteltuna laajana ilmiönä, joka ylittää valtion piirin sekä kattaa yksilöiden ja ryhmien oman ja muiden toiminnan ohjaamisen. Tässä merkityksessä hallinta tarkoitti Foucault'lle (2010, 115) ”sellaisten instituutioiden, toimintatapojen, analyysien ja pohdintojen, laskelmien ja taktiikoiden muodostamaa kokonaisuutta, jotka tekevät mahdolliseksi harjoittaa tätä vallan erityistä, vaikkakin hyvin monimutkaista muotoa”. Ensimmäisessä merkityksessä analyytinen huomio kiinnittyy hallinnan tekniikoihin, rationaliteetteihin ja hallinnan taitoihin. Laajimmasakaan mielessä käsite ei kuitenkaan kata täydellisesti kaikkia valtasuhteiden muotoja ja konteksteja kuten hyvin harvinaisia absoluuttisen hallinnan tilanteita, joissa subjekteilla ei ole minkäänlaista liikkumatilaa (Walters 2012, 11–12).

Toisessa merkityksessä hallintamentaliteetin käsite voidaan ymmärtää osana Foucault'n analyysia, jossa hän pyrkii purkamaan valtiollisen hallinnan muodostumista erilliseksi hallinnan alueeksi. Tällöin Foucault (2010, 115) ajatteli hallinnan tarkoittavan ”sitä prosessia tai paremminkin prosessin lopputulosta, jonka tuloksena keskiajan oikeusvaltio, josta 1400- ja 1500-luvuilla tuli virkamiesvaltio, on hiljalleen ’hallinnallistunut’”. Aiemmin hän oli tehnyt vastaavia tarkasteluja esimerkiksi ’hulluuden’ ja ’seksuaalisuuden’ osalta. Waltersin (2012, 17–18) mukaan hallintamentaliteetti näyttäytyy Foucault'n tuotannossa tällöin modernin valtion genealogiana, joka pyrkii hahmottamaan valtion historiaa ja olemassaoloa tiettyjen hallinnan taitojen, käytäntöjen ja tekniikoiden tasolla. Mikäli hallintamentaliteettia käsitteellistetään toisen merkityksen mukaan, on tutkimuksellisesti kiinnostavaa selvittää, miten erilaiset käytännöt ja tekniikat ovat tehneet ’valtiosta’ ajateltavan sekä mahdollisen viitekehysten ihmisten käyttäytymisen ohjaamiseen. Näin valtiota ei voida ajatella pysyvänä, valmiiksi annettuna tai ennalta määriteltynä universaalina tai alustana, jonka ympärille voidaan suoraan rakentaa teorioita. Tällaisessa analyysissä Foucault'n keskiössä oli purkaa tietokäsityksiä siitä, miten

valtiota tulisi hallita eri aikoina, eri paikoissa ja erilaisten poliittisten kysymysten yhteydessä (mt., 19–20).

Foucault selvitti hallintamentaliteetin toisen merkityksen yhteydessä politiikkatieteiden tai poliittisen historian perinteisemmistä käsitteellistämistä poiketen hallinnan taitojen historiaa. Hän teoretisoi Waltersin tyypittelyn mukaan erityisesti pastoralismia, valtiojärkeä (*raison d'état*) ja liberalismia. Näiden lisäksi Foucault analysoi tuotannossaan muitakin hallinnan taitoja. Hänen teoretisointiaan tuleekin nähdäkseni pitää osittaisena ja keskeneräisenä (mt., 39). Bröcklingin ym. (2011, 4) tavoin en pidä erilaisia hallinnan taitoja historiallisena ja asteittain kulkevana jatkumona valtion modernisoitumiseksi. Ajattelen, että niissä on pikemminkin kyse samanaikaisesti osittaisista jatkuvuuksista, eroista ja katkoksisista erilaisten vallan teknologioiden välillä. Kurivaltaa teoretisoidessaan Foucault (1980, 243) on korostanut sitä, että yksi vallan muoto ei korvaa muita vallankäytön muotoja, ”vaan se on soluttautunut jälkimmäisten joukkoon, joskus syrjäyttäen ne, mutta kuitenkin toimien välittäjänä niiden kesken, liittäen ne toisiinsa, jatkaen niitä ja ennen kaikkea suoden mahdollisuuden johtaa vallan vaikutukset kaikkein hienoisimpiin ja kaukaisimpiinkin elementteihin saakka”.

Foucault'n ajattelussa pastoraalista valtaa voidaan hahmottaa paimenen ja lauman välisenä suhteena, jossa paimen ohjaa laumaansa kohti tiettyä päämäärää. Tällaisen käsityksen juuret ovat Foucault'n mukaan esikristillisen ja sittemmin kristillisen idän ajattelussa, jonka mukaan kuningas, jumala tai päällikkö on ikään kuin paimen ja ihmiset hänen laumansa. (Foucault 2010, 128–129). Pastoraalinen valta kohdistuu alueen sijaan moneuteen – ”yhtä aikaa kaikkiin ja jokaiseen niiden paradoksaalisessa yhtäläisyydessä eikä kaikkeuden muodostamaan suurempaan kokonaisuuteen” (mt., 133–134). Pastoraalisen vallan olennainen päämäärä on hyvän tekeminen ja ennen kaikkea lauman pelastus (mt., 131, 133–134). Vallalla on siis suora tarkoitus heille, joihin se kohdistuu. Pastoralismi eroaa suverenin hallitsijan ajatuksesta, jossa hallitsija hallitsee aluettaan ja tähän kytkeytyviä kansalaisiaan. Pastoraalinen valta institutionalisoitui erityisesti kristillisen kirkon synnintunnustuksen käytännössä, jotka pyrkivät herättämään subjekteissa itsereflektiota ja omaatuntoa sekä ohjaamaan heitä tietynlaiseen itsensä hallintaan. Pastoralismi taustoitti Foucault'n ajattelussa modernin valtion syntyä, sillä se lisäsi poliittista painetta kuninkaille ja kuningattarille alkaa suvereniteettinsa harjoittamisen lisäksi ’hallita’ ihmisiä. Tänä päivänä pastoraalisen vallan toimintaa voidaan ajatella esimerkiksi humanitaarisen hallinnan ja hyvinvointivaltion kohdalla. (Walters 2012, 21–25.)

Foucault analysoi luennoillaan valtiojärkeen liittyviä akateemisia oppeja, sillä niiden myötä 1500–1600-luvuilla ilmeni ensimmäistä kertaa valtiolle erityinen hallinnan taito. Hänen mukaansa valtiota tulee tarkastella ennen kaikkea käytäntöinä (Foucault 2010, 238–239, 264). Valtiojärjen myötä

poliittinen suvereniteetti ja hallinnan taito kietoutuvat toisiinsa. Näin politiikka ja hallinta tulevat ensimmäistä kertaa tiedettäväksi kentiksi valtion näkökulmasta, ja valtiosta tulee uudenlainen 'tiedettävyyden periaate' ihmiskunnan asioiden järjestämisessä. Valtiojärjen myötä esimerkiksi verotus ja armeijat tunnustetaan 'valtioksi' nimetyn kokonaisuuden välineiksi ja mekanismeiksi. Uusi hallinnan rationaliteetti alkaa muuttaa niiden käyttötapoja. Valtio muodostuu itsenäiseksi todellisuuden osaksi, joka on olemassa prinssistä tai muusta suvereenin vallan haltijasta riippumatta. Hallitsijan tehtäväksi tulee lauman ohjaamisen sijaan mahdollistaa valtion selviäminen ja kukoistaminen ympäristössä, jossa sen tulee kilpailla muiden valtioiden rinnalla. (Foucault 2010, 260–265; Walters 2012, 25–29.)

Valtiojärki sisältää Foucault'n mukaan kahden keskeisen poliittisen teknologian muodostamisen. Näistä ensimmäinen on sotilaallis-diplomaattinen teknologia, jota Foucault (2010, 298) kehysti välttämättömänä ja riittävien menettelytapojen kokonaisuutena eurooppalaisten valtioiden tasapainon säilyttämiseksi. Se koostuu valtion voimien turvaamisesta ja kehittämisestä esimerkiksi diplomaattisen välineistön sekä sotilaallisen koneiston järjestämisen avulla. Toinen on niin kutsuttu poliisin teknologia, joka keskittyy menestyvän, tuottavan ja sopusuhtaisen yhteiskunnallisen järjestyksen luomiseen lakien, sääntelyn ja politiikkojen avulla. Poliisin teknologia pyrkii kasvattamaan valtiota sisältäpäin, maksimoimaan valtiolliset resurssit ja vahvuudet valtatasapainon luonnehtimassa kilpailullisessa ympäristössä. Lisäksi se etsii tätä varten mahdollisimman täydellistä tietoa valtion sisäisistä asioista. Näin ihmiset muodostuvat erilliseksi intressiksi valtion näkökulmasta, sillä heidät ymmärretään keinoksi valtion selviytymiselle ja kehittymiselle. Valtiojärjen toiminnan kannalta tilastotieteistä muodostuu uudenlainen tiedon muoto, joka mittaa valtion valtaa kilpailijoihinsa ja paikantaa niiden keskinäisiä järjestyksiä. Poliisin teknologiaan liittyvät sääntelevät käytänteet ja taktikat eivät ole nykyteoreetikkojen mukaan kadonneet vaan järjestävät yhä liberaalien demokratioiden toimintoja. (Walters 2012, 25–29; Foucault 2010, 299, 310–311.)

Kolmannessa merkityksessä hallintamentaliteetin käsite viittaa Foucault'n ajattelussa liberaaliin hallintamentaliteettiin. Liberaalin hallintamentaliteetin ”pääkohteena on väestö, tärkeimpänä tietomuotona kansantaloustiede ja pääasiallisena teknisenä välineenä turvallisuuden keinovalikoimat” (Foucault 2010, 115). Tässä yhteydessä Foucault korostaa länsimaista taipumusta ymmärtää tämä vallan muoto ensisijaisena muihin vallan muotoihin nähden, mikä on mahdollistanut erityisten hallinnan koneistojen ja tieteiden sarjan kehittymisen. Se kehittyi 1700-luvulla uudenlaiseksi tavaksi hahmottaa modernin valtion ja poliittisen subjektiviteetin muutoksia (Walters 2012, 12–13). Näin ymmärrettyä hallintamentaliteettiä viittaa käsitteellisesti uudenlaiseen ajatteluun vallasta ja sen harjoittamisesta. Liberaali hallintamentaliteetti kehittyi Foucault'n mukaan varhaismoderneissa länsieurooppalaisissa

yhteiskunnissa sen myötä, kun hallinta kehittyi erilliseksi toiminnaksi valtioissa. (Foucault 2010, 112–114; Dean 2010, 28–30; Oksala 2007, 82–84.)

Liberaali hallintamentaliteetti pyrkii Foucault'n mukaan taloudelliseen ja säästäväiseen hallintaan. Se yrittää välttää 'liiallista hallintaa' ja pyrkii pikemminkin hallitsemaan mahdollisimman vähän. Se edellyttääkin aiempiin hallinnan taitoihin verrattuna erilaista suhdetta vapauteen. Liberaali hallintamentaliteetti pyrkii hallitsemaan nimenomaan vapauden avulla ja tuottamaan vapautta turvallisuus-käytäntöjen kautta. (Walters 2012, 30–33.) Liberaali hallintamentaliteetti toimii järjestämällä niitä olosuhteita, joissa yksilöt voivat hyödyntää erilaisia vapauksia (Bröckling ym. 2011, 5). Vapautta on liberaalin hallintamentaliteetin mukaan hyödynnettävä esimerkiksi ohjaamalla sitä kauppaan ja työhön. Samaan aikaan hallintamentaliteettiin sisältyy ajatus siitä, että kollektiivinen toiminta ja sosiaaliset prosessit voivat rajoittaa tai tuhota vapautta. (Walters 2012, 30–33.) Liberaali hallintamentaliteetti tuottaa pysyvän turvattomuuden uhan, joka on keskeinen premissi vapaudelle (Bröckling ym. 2011, 6). Lisäksi liberaaliin hallintamentaliteettiin liittyy uudenlainen totuuden käsitys, joka sisältää erityisen suhteen poliittiseen taloustieteeseen ja sen asiantuntijatietoon markkinoista. Markkinat näyttyvätkin liberaalissa hallintamentaliteetissa 'luonnolliselta' prosessilta, joka sijoittuu 'poliittisen' vaikutusalueen ulkopuolelle. (Walters 2012, 30–33.)

Foucault'n mukaan liberaalin hallintamentaliteetin muodostuminen kytkeytyy voimakkaasti samaan aikaan syntyneeseen ajatteluun 'väestöstä' ja sen hallinnasta monenlaisilla politiikoilla ja strategioilla (Foucault 2010, 111–112; Foucault 1998, 99–100). 'Väestön' hallintaan yhdistyy erilaisia elementtejä aiemmin esitellyistä poliittisen vallan keskittymisestä, byrokraattisen valtion syntymisestä sekä yksilöivän ohjaavan vallan kehittymisestä (Oksala 2007, 82–84). 1700-luvulta lähtien erilaisten asiantuntijatiedon tekniikoiden avulla alettiin ajatella väestöistä, joilla on tietynlaisia ominaisuuksia ja tapoja kuten esimerkiksi työttömyys-, syntyvyys- ja kuolleisuusaste. Hallinta ei tämän myötä enää pyrkinyt hallitsemaan maailmaa kokonaisuudessaan ja yksityiskohtaisesti vaan kollektiivisen 'väestön' nimissä. Näin liberaali hallintamentaliteetti toimii erilaisten luonnollisten itsesäätoisten prosessien kautta. Niiden avulla voidaan ohjata subjektien ja valtion eduksi turvallisuusteknologioiden kuten sosiaalivakuutusten ja rokotekampanjoiden avulla. Liberaali hallintamentaliteetti on muuttanut hallinnallista toimintaa, sillä esimerkiksi turvallisuuden teknologiat puhuvat todennäköisyyksistä, riskeistä ja muutoksista enemmän kuin päämääristä. Ne eivät unelmoi rikollisuudesta vapaasta yhteiskunnasta vaan siitä, kuinka paljon yhteiskunnan pitäisi sietää 'pahaa'. Liberaali hallintamentaliteetti perustuu tietynlaiselle avoimuudelle, ja siihen kytkeytyy myös taloustieteellisen ajattelun luoma ymmärrys subjektista rationaalisenä ja laskelmoivana. (Walters 2012, 34–38.)

Filosofi Johanna Oksalan (2013) mukaan Foucault hahmotteli liberaalin hallintamentaliteetin lähtökohtien pohjalta kehittynyttä uusliberaalin hallintamentaliteetin syntyä. Uusliberalismia voidaan käsitteellistää hallintamentaliteetin muodoksi, joka tuottaa markkinalogiikkaan nojaavia uudenlaisia poliittisia subjekteja ja sosiaalisen elämän järjestäytymistä. Sen tavoitteena on laajentaa markkinarationaliteettia kaikkiin instituutioihin ja sosiaalisiin käytäntöihin, jolloin se pyrkii ulottamaan hallinnan taloutta ja talouspolitiikkaa laajemmalle alueelle. (Mt., 32–34.) Foucault'n mukaan uusliberaalin hallintamentaliteetin juuret nojaavat aiemmin tarkasteltuun liberaaliin poliittiseen taloustieteelliseen ajatteluun, jonka myötä talouskasvuun pyrkiminen kytkettiin biopoliittiseen tavoitteeseen väestön hyvinvoinnin maksimoimisesta. Uusliberaalin ajattelun mukaan valtioiden ei tulisi puuttua markkinoiden toimintaan, vaan talouskasvua ja hyvinvointia voidaan saavuttaa vapaan kansainvälisen kaupan, tiukan budjettikurin, alhaisen inflaation ja markkinoiden sääntelyn purkamisen avulla. (Mt., 37–38.)

Uusliberaalissa hallintamentaliteetissa keinot talouskasvun saavuttamiseksi ovat muuttuneet verrattuna aiempaan liberaaliin hallintamentaliteettiin. Uusliberaali hallinta pyrkii aktiivisesti rakentamaan koko yhteiskunnan toimintaa kilpailulogiikan mukaisesti. Hallinnan tulee luoda aktiivisille keinoilla puitteet markkinoille ja kilpailun mahdollistamiseksi. Päämäärä väestön vaurauden ja hyvinvoinnin maksimoimisesta on pysynyt samana yleisemmän liberaalin hallintamentaliteetin kanssa. (Mt., 49–50.) Uusliberaali hallintamentaliteetti pyrkii Foucault'n mukaan tuottamaan subjekteja, jotka toimivat yrittäjämäisinä yksilöinä kaikilla elämänalueillaan. Hallintamentaliteetti käsitteellistää heitä omaa etua ajavina rationaalisina taloudelliseen tietoon nojaavina toimijoina, joiden 'luonnollisia taipumuksia' oman etunsa ajamiseen ja kilpailuun tulee vahvistaa. (Mt., 41.)

Feministiset teoretikot ovat kritisoineet uusliberalismia sen sukupuolittuneista oletuksista ja vaikutuksista. Tutkimuskirjallisuudessa on esitetty muun muassa, että uusliberaalin ajattelun käsitys taloudellisesta subjektista ottaa annettuna subjektin maskuliinisuuden ja ohittaa feminiinisinä pidetyt piirteet. Kritiikkiä on esitetty myös siitä, että (uus)liberalismin oletama sosiaalinen järjestys on hyvin sukupuolittunutta esimerkiksi sen oletaman työnjaon osalta. (Mt., 41–43.) Toisaalta Foucault'n genealoginen analyysi uusliberalismista voi tarjota kriittisen viitekehyksen feministiselle teorialle sekä herättää uusia feministisiä poliittisia vastauksia uusliberalismin leviämiseen ja hallitsevuuteen. Näin ajateltuna esimerkiksi uusliberaalin hallinnan pyrkimyksiä toimia subjektiviteettimme kautta voidaan kyseenalaistaa, ja sille voidaan esittää vaihtoehtoisia rationaliteetteja. (Mt., 43–44; 52.) Viimeaikaisen feministisen kritiikin mukaan itse uusliberaalin rationaliteetin teoretisointia tulisi laajentaa taloudellistumisen lisäksi moraalien tarkasteluun. Brown (2019, 10–14) on esittänyt, että varhaiset uusliberaalit opit pitivät markkinoiden lisäksi moraalialueita vapauden, järjestyksen ja sivilisaation

kehityksen perustana. Uusliberalismin mukaan markkinoiden ja moraalin tulisi antaa järjestäytyä spontaanisti ja perinteiden kautta ilman valtion interventioita. Niiden vastakohtina voidaan näin ymmärtää minkäänlainen harkittu ja valtion hallinnoima sosiaalipolitiikka sekä sosiaalinen suunnittelu ja oikeudenmukaisuus. Markkinoita ja moraalialueita korostava uusliberalismi kytkeytyy Brownin mukaan valko- ja mieskeskeisiin hierarkioihin. Uusliberalismia voidaan pitää yhtenä tämän päivän (ääri)oi-keistoliikehäntää ohjaavana järjestyksen muotona, kun se pyrkii vastustamaan sukupuoleen, rotuun, seksuaalisuuteen tai luokkaan perustuvia hierarkioita purkavaa sosiaalipolitiikkaa.

Tässä tutkielmassa sovellan Foucault'n hallintamentaliteettiin liittyvää käsitteistöä erityisesti sen ensimmäisestä merkityksestä käsin. Tekstin luettavuuden vuoksi käsitteellistän tutkielmassa yksilöiden ja yhteisöjen käyttäytymisen ja toiminnan muovaamiseen pyrkivää väljää käytäntöjen kokonaisuutta 'hallinnaksi'. 'Hallintamentaliteetista' tai 'hallinnan rationaliteetista' puolestaan puhun, kun viittaan johonkin systemaattisemmin tutkittuun ja aiemman tutkimuskirjallisuuden sanallistamaan hallinnan taitoon tai rationaliteettiin kuten liberaaliin hallintamentaliteettiin. Tutkielmani näkökulmasta hallinnan ymmärtäminen ensimmäisessä merkityksessään on erityisen olennainen, sillä se mahdollistaa monenlaisten hallinnan muotojen ja tapojen havainnoinnin. Samalla valinta on mahdollistanut useiden erilaisten käsitteiden hyödyntämisen ja kehittämisen analyysissäni sen sijaan, että olettaisin jonkinlaisen koherentin, kokonaisvaltaisen ja valmiin hallinnan teorian ja käsitteistön olemassaoloa. Valinnoilla pyrin vastaamaan kritiikkiin, jonka mukaan hallinnan käsite samastetaan liiaksi liberaaliin ja/tai uusliberaaliin hallintamentaliteettiin (Walters 2012, 10; Dean 2010, 29). Waltersin ja Deanin tuotantoon nojaten ajattelen, että kyseiset hallintamentaliteetit eivät kata kaikkia hallinnan muotoja tai kaikkea toiminnan ohjaamista. Vaikka liberaali ja uusliberaali hallintamentaliteetti ovat keskeinen osa hallintamentaliteettien historiaa, pidän tärkeänä hallinnan tarkastelemista tätä väljemmin. Lähestymistapani vastaa Bröcklingin ym. (2011, 16) esittämään kritiikkiin siitä, että hallinnan analytiikkaan nojaavat tutkimukset uhkaavat toistaa itseään. Analyysi päättyy löytämään lähinnä ennalta tiedettyjä tuloksia, mikäli se keskittyy joko historiallisten rationaliteettien asteittaisen kehityksen jäljittämiseen tai pelkkien uusliberaalien rationaliteettien, strategioiden ja teknologioiden tunnistamiseen.

Tutkielmani teoreettisiin lähtökohtiin liittyy pohdinta vallasta, joka on yksi keskeisimpiä kansainvälisen politiikan käsitteitä. Barnett ja Duvall (2005) tyypittelevät valtaa pakottavaan, institutionaaliseen, rakenteelliseen ja tuottavaan valtaan. Tutkielmassani otan lähtökohdaksi näistä erityisesti viimeisen eli tuottavan vallan. Foucault (1998, 97) on esittänyt, että "vallan tehtävä on kiihottaa, vahvistaa, valvoa, ohjailla, lisätä ja järjestää alistamiaan voimia. Sen päämäärä on tuottaa voimia, kasvattaa niitä suuremmiksi ja komentaa niitä eikä suinkaan estää niitä, panna ne polvilleen tai tuhota ne." Tuottavassa vallassa on Barnettin ja Duvallin (2005, 20–22) mukaan kyse diskursseista,

sosiaalisista prosesseista ja tietojärjestelmistä, joiden avulla merkityksiä tuotetaan, eletään ja muutetaan. Näin ajateltuna diskursiiviset prosessit ja käytänteet tuottavat sosiaalisia identiteettejä ja toimintakykyjä samalla, kun ne antavat niille merkityksiä. Valta siis tuottaa subjekteja, jolloin ihmiset eivät ole ainoastaan vallan kohteita vaan myös sen tuloksia. Kansainvälisessä politiikassa on tällöin mielekästä tarkastella esimerkiksi maailmanpolitiikan subjektien ja 'pysyvien' merkitysten tuottamista. Tuottavaan valtaan liittyy keskeisesti aiemmin tarkasteleman vastarinnan käsite, jolloin toimijoilla on mahdollisuus muovata subjektiviteettejaan sekä muuttaa tai häiritä niitä tuottavia käytänteitä (mt., 23; Butler 2006).

Foucault on tarkastellut tuotannossaan vallankäytön muotoja, joista on esitetty useita tulkintoja. 'Testattavan' valtateorian muotoilemisen sijaan hän keskittyi kehittämään valta-analytiikkaa eli oikeanlaista tapaa analysoida valtaa (Alhanen 2007, 118). Foucault'n ajattelussa valta ja hallinta ovat käsitteellisesti lähellä toisiaan, mutta kuitenkin hieman eri asia. Alhasen (mt., 124–125) mukaan Foucault'lle vallankäytössä on kyse toimintaan kohdistuvasta toiminnasta, kun hallinta on pitkäjännitteistä, suunnitelmallista ja vakiintunutta vallankäyttöä. Foucault'n mukaan valta ei ole omistettavaa omaisuutta vaan jatkuvaa toimintaa, joka on tuottavaa. Valtasuhteet ovat siis läsnä sosiaalisissa suhteissa (mt., 120). Näin Foucault on pyrkinyt kritisoimaan erityisesti tiettyjä modernin ajan normalisoivan hallinnan muotoja.

Valtaa analysoidessaan Foucault on jakanut sitä suvereenivaltaan ja biovaltaan, josta puhuessaan hän on käyttänyt myös biopolitiikan käsitettä. Suvereenivallalla hän on viitannut hallitsijoiden vallankäyttöön, jossa hallitsijalla oli valtaa alamaistensa yli esimerkiksi rankaisemisen ja verotuksen muodossa. Suvereenivalta vaikuttaa edelleen poliittisissa teorioissa, vaikka Foucault'n mukaan se on alkanut tehdä tietä muille hallintamuodoille jo 1600-luvun lopulta lähtien. (Mt., 139–142.) Foucault on esittänyt, että suvereeni valta sisälsi epäsymmetrisen oikeuden päättää elämästä ja kuolemasta. Suvereeni käyttää valtaa elämään käyttämällä oikeuttaan tappaa tai pidättäytymällä tuon oikeuden käyttämisestä. (Foucault 1998, 96–97.) Biovalta puolestaan kohdistuu ihmisiin ennen kaikkea elävinä olentoina. Sen avulla ihmiselämä saatiin tehokkaan hallinnan alaiseksi. Biopoliittinen vallankäyttö tähtää voimien riistämisen ja alistamisen sijaan niiden lisäämiseen, vahvistamiseen ja ohjaamiseen. (Foucault 2003, 239–242; Alhanen 2007, 140–143.) Elämän ottaminen tai antaminen on korvautunut sen vaalimisella tai hylkäämisellä kuoleman omaksi (Foucault 1998, 98).

Biovallan eri lajeiksi Foucault on jakanut kurivallan ja väestön biopolitiikan. Kurivallan käytännöissä ruumiita on ohjattava kohti haluttuja päämääriä, ja ruumiiden toimintaa on tehostettava. (Alhanen 2007, 143.) Kurivallassa on kyse vallasta, jonka tarkoituksena on saattaa inhimillinen moninaisuus

järjestykseen. Kurivalta toimii usein yhteiskunnan erilaisten instituutioiden kautta pyrkien saamaan kurin hallitsevaan asemaan koko yhteiskunnan mittakaavassa (Foucault 1980, 243). Kurivallan avulla valtaa pyritään harjoittamaan huokeasti levittämällä yhteiskunnallisen vallan vaikutuksia mahdollisimman tehokkaasti ja mahdollisimman kauas ilman aukkoja (mt., 245–246). Kurittava valta toimii jatkuvasti säätelemällä ja oikomalla. Foucault'n (1998, 102–103) mukaan ”sellaisen vallan on pikemminkin kvalifioitava, mitattava, arvioitava ja asetettava arvojärjestykseen kuin tuotava itseään julki kuolemaa kylvävässä loistossaan. Sen tehtävä ei ole vetää rajaa, joka erottaa suvereenin viholliset tottelevaisista alamaisista, vaan se toimii jakelemalla normeja.”

Väestön biopolitiikassa puolestaan on kyse käytännöistä, sääntelystä ja väliintuloista, joilla ihmiset objektivoidaan biologisia ominaisuuksia omaavaksi väestöksi. Foucault (2010, 19) tarkoittaa näillä ”niiden mekanismien kokonaisuutta, joiden kautta ihmislajin perimmäisistä biologisista ominaisuuksista tuli politiikan, poliittisen strategian ja vallan yleisen strategian kohteita”. Keskiöön nousevat erilaiset biologiset näkökulmat, joiden avulla ihmisolio muodostaa ihmislajin. Väestötiede kontribuoi väestönhallintaan, kun alettiin arvioida luonnonvarojen ja asukkaiden välistä suhdetta, laatia taulukkoja varallisuudesta ja sen kierrosta sekä elämästä ja sen todennäköisestä pituudesta (Foucault 1998, 99–100). Biopolitiikassa erilaisista prosesseista kuten väestön hedelmällisyydestä, syntyvyydestä ja kuolleisuudesta muodostuu tiedon ja kontrollin kohteita (Foucault 2003, 243). Foucault'n tuotantoa tarkastelleen Alhasen mukaan moderneissa yhteiskunnissa elinvoimainen ja tehokkaasti hallittu väestö oli perusta kansakunnan vauraudelle, mikä johti väestön sääntelymenetelmien lisääntymiseen. Biopolitiikan kasvusta seurasi myös normalisoivan hallinnan lisääntymistä, jolloin elämänprosesseja arvioidaan, vahvistetaan ja hallitaan jatkuvasti ohjaamalla ja ojentamalla. Biopolitiikka muodostaakin lakien sijaan normeja, joihin ihmisiä jatkuvasti sopeutetaan. Ihmistieteet ja normalisoiva hallinta vahvistavat toisiaan. Ihmistieteiden käsitykset ihmisyyden malleista ohjaavat niitä normeja, joihin ihmisten elämiä ohjataan. (Alhanen 2007, 143.)

3.4. Feministisiä interventioita (globaalin) hallinnan tutkimukseen

Feministiset kansainvälisen politiikan tutkijat ovat osoittaneet, että globaalin hallinnan analytiikan on tarkasteltava sukupuolta ja siihen risteäviä erontekoja. Huomiot ovat osa laajempaa feminististä kansainvälisen hallinnan tutkimuskirjallisuutta, jossa on tarkasteltu feministisiä strategioita kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti YK:n toiminnassa. Muun muassa Gülay Caglar, Elisabeth Prügl ja Susanne Zwingel (2013a) ovat argumentoineet, että YK ja feministiset aktivistit ovat muodostaneet 1950-luvun puolivälistä lähtien erityisen hallinnallisen apparaatin, jonka avulla on saatu aikaan merkittäviä sukupuolten tasa-arvoa edistäneitä muutoksia. Heidän mukaansa nykyisen monenkeskisen

feminismin keskeisimpiä toimintastrategioita ovat naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen kansainvälisissä diskursseissa sekä tasa-arvonormien toimeenpanon varmistaminen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen avulla. Kansainvälisen hallinnan feministisinä toimijoina pidetään usein esimerkiksi kansalaisjärjestöjä, yhteiskunnallisia liikkeitä, valtiollisia tasa-arvoyksiköitä ja tasa-arvoasiantuntijoina toimivia yksilöitä. Tältä pohjalta Caglar ym. (mt.) ovat esittäneet, että feministisen tutkimuksen tulisi keskittyä tarkastelemaan valtioidenvälistä politiikkaa, johon kytkeytyvät kansainvälisten järjestöjen autonominen toiminta sekä feministiset strategiat toimia näissä ympäristöissä.

Laajemmin ottaen feministisillä tutkijoilla ja muilla toimijoilla on eri näkemyksiä siitä, tulisiko feminististen kamppailujen keskittyä valtioihin ja kansainvälisiin instituutioihin. Puolestapuhujien mukaan valtio ja kansainväliset instituutiot ovat tärkeitä feministisen toiminnan alustoja, joiden muuttosta voidaan ajaa sisältä käsin. Tällaista näkökulmaa kutsutaan niin sanotuksi hallinta- tai valtiofeminismiksi, jonka toimintastrategioihin kuuluu feministisen tiedon ja ajatusten institutionalisoiminen juridiseen ja institutionaaliseen valtaan (ks. Jauhola 2013, 5). Feministisen hallinnan analyttisen tutkimuksen lähtökohdat ovat kuitenkin erilaisia. Tällainen lähestymistapa asettuu usein osaksi kritiikkiä, jonka mukaan feminististen toimijoiden ei tule varauksetta sulauttaa omia agendojaan patriarkaalisina pidettyihin institutionaalisiin rakenteisiin (Caglar ym. 2013a.). Jauholan (2013, 5–7) mukaan sukupuolinormeista neuvotellaan jatkuvasti monissa tilanteissa valtioiden tai instituutioiden ohella. Muuhun tutkimuskirjallisuuteen nojaten hän on argumentoinut, että esimerkiksi globaaleissa kehityskäytännöissä 'naisten voimauttamisesta' näyttää tulleen tekniikka, jossa sitä käytetään mittaristona valtion moderniuudesta tai edistyksestä. Useat tutkijat ovat hänen mukaansa kritisoineet myös sukupuoleen liittyviä institutionaalisia politiikkoja siitä, että ne uusintavat vallitsevia (uusliberaaleja) talouspolitiikkoja, heteronormatiivisuutta ja koloniaalisia valtasuhteita.

Pidän feministisen globaalien hallinnan analytiikan vahvuutena sitä, että ote voi purkaa moniulotteisesti tasa-arvopolitiikkojen valtasuhteita ja niiden tapoja konstruoida ongelmia. Hienovaraisia valtasuhteita esiin nostamalla feministinen analyysi voi tehdä näkyväksi globaalien hallinnan tapoja uusintaa sukupuoleen, luokkaan ja etnisyyteen perustuvia eriarvoisuuksia diskursiivisesti ja materiaalisesti (Woehl 2008, 82). Caglarin ym. (2013b, 291) mukaan feministinen näkökulma globaaliin hallinnan analytiikkaan avaa mahdollisuuksia feminististen ongelmien ja politiikkaohjelmien toisin muodostamiseen. Toiseksi otteen avulla voidaan tarkastella erilaisten diskurssien poliittisia vaikutuksia suhteessa toisiinsa sekä kuviteltua sukupuolten tasa-arvon saavuttamisen standardia vasten. Kolmanneksi hallinnan analyttinen ote voi ehdottaa toisenlaisia tapoja käsitteellistää feminististen toimijoiden strategioita ja niiden vaikutuksia. Caglar ym. (2013a) ovat esittäneet, että hallinnan analyttinen

ote pyrkii tarkastelemaan kriittisesti kansainvälisten instituutioiden feminististen käytäntöjen rationaliteetteja ja tekniikoita. Näkökulma kiinnittää huomiota siihen, millä tavoin sukupuoleen ja risteäviin eroihin liittyviä kysymyksiä tehdään hallittavaksi. Tarkastelussa ovat esimerkiksi erilaiset rajanvedot sallitun ja kielletyn toiminnan välillä. Näin ajateltuna feministisestä vastarinnasta voi muodostua omanlaisensa hallinnan muoto, kun siitä tulee osa kansainvälisten instituutioiden toimintalogiikkaa. Prüglin (2011, 85–86) mukaan feministinen hallinnan analytiikka voi tehdä näkyväksi hallinnan tekniikoiden merkityksen feminististen päämäärien saavuttamiseksi, vaikka se ei muodostaakaan varsinaista ohjekirjaa tälle toiminnalle. Samalla otteen avulla voidaan analysoida kriittisesti poliittisia logiikkoja, jotka toimivat käytännössä feministisiä ’voimauttamisen’, ’vapauttamisen’ tai ’sorron lopettamisen’ päämääriä vastaan.

Feministiset tutkijat ovat soveltaneet hallinnan analyttistä otetta useisiin kansainvälisen politiikan ilmiöihin. Carol Harrington (2013) on kiinnittänyt huomiota naisjärjestöjen tapoihin tuottaa ja jalkauttaa tietoa naisista globaalin kehityksen ja turvallisuuden käytännöissä. Globaalia siirtolaisten rahalahetyksiin liittyvää trendiä Meksikossa tutkinut Rahel Kunz (2011) on esittänyt, että rahalahetyksiin liittyvät hallintakäytännöt pyrkivät syventämään uusliberaalia hallintaa sukupuolistuneella tavalla. Birgit Sauer ja Otto Penz (2017) ovat teoretisoineet affektiivisen (uusliberaalin) hallinnan käsitettä, jolla he ovat viitanneet affektien ja tunteiden merkityksen kasvuun uusliberaalien ehtojen säilyttämässä työelämässä ja valtiokoneistossa. Kansainvälisen politiikan affektiivisen metodologian puolesta on argumentoinut muun muassa Linda Åhäll (2018). Feminististä hallinnan analyttistä otetta on myös hyödynnetty purkamaan sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiskäytäntöjen valtasuhteita sekä niiden tuottamia mahdollisuuksia ja rajoitteita (Woehl 2008; Jauhola 2013; Prügl 2011). Toisaalta tutkimuskirjallisuudessa ovat korostuneet huomiot, joissa ’feminismiä’, ’sukupuolta’ ja ’sukupuolten tasa-arvoa’ käsitteellistetään hallinnan analytiikan avulla. Prüglin (2011, 76) mukaan feministiseen ajatteluun sisältyy yleensä jonkinlaisen hallintamentaliteetti, sillä sen pyrkimyksenä on aikaansaada yhteiskunnallista muutosta ja luoda muutoksen mahdollistavia olosuhteita. EU:n sukupuolten tasa-arvoa edistäviä politiikoita tutkineen Jemima Repon (2016) mukaan ’sukupuolten tasa-arvo’ toimii EU:n hyödyntämänä biopoliittisen ja uusliberaalin hallinnan teknologiana. Genealogisen analyysin perusteella hän on esittänyt, että EU:n tasa-arvopolitiikkaa on 1990-luvulta lähtien luotu keinoksi optimoida kansalaisten lisääntymistä ja kapitalistista tuottavuutta.

Otteen puolesta argumentoivat tutkijat osallistuvat kamppailuihin siitä, tulisiko Foucault’n tuotantoa ylipäättään ammentaa feministisiin projekteihin. Kysymys on herättänyt runsaasti feministisen tutkimuksen sisäistä keskustelua. Yhtäältä Foucault’n tuotannon voidaan argumentoida vaikuttaneen jo 1980-luvulta lähtien merkittävästi niin feministisen diskurssianalyysin kuin heteronormatiivisuuden

kritiikin teoreettisten lähtökohtien muotoutumiseen. Catriona Macleodin ja Kevin Durrheimin (2002, 42–43) mukaan useat tutkijat ovat osoittaneet Foucault'n tuotannon ja feministisen teorian jakavan yhteneväisiä oletuksia. Näihin sisältyvät esimerkiksi rationaalisen subjektin kritiikki, painotus seksuaalisuuteen poliittisen kamppailun kenttänä ja pyrkimys purkaa ihmistieteiden tapoja osallistua moderneihin valtakamppailuihin. Myös Kunz (2011, 15–16) on argumentoinut, että foucault'lainen hallinnan analytiikka sekä postkolonialistinen ja poststrukturalistinen feministinen teoria jakavat keskenään yhteensopivat epistemologiset ja ontologiset lähtökohdat esimerkiksi kielestä ja diskursseista todellisuutta konstituivina käytäntöinä. Jana Sawickin (1991, 95) mukaan Foucault pyrki tekemään interventioita käytäntöihin, jotka hallitsivat alistettuja ryhmiä. Hänen kritiikissään valistusajan humanismia, universalistisia historioita ja perinteisiä emansipatorisia teorioita kohtaan oli Sawickin mukaan paljon yhtäläisyyksiä feminististen liberalismien ja marxismin kritiikkien kanssa.

Toisaalta feministiset tutkijat ovat laajalti kritisoineet Foucault'ta siitä, että hän ei tarkastellut väitteitään suhteessa feminististen teoreetikoiden kirjoituksiin eikä käsitellyt sukupuolen merkitystä tuotannossa (Soper 1993, 29). Osa on syyttänyt hänen tapaansa käsitteellistää tietoa ja valtaa relativismista, pessimismistä ja feministisen emansipatorisen projektin uhkaamisesta (ks. Sawicki 1991, 96). Kritiikkiä on esitetty erityisesti siitä, että hänen valta-analyysinsä ei avaisi riittävästi tilaa feministiselle vastarinnalle. Kriitikoiden mukaan Foucault'n oletus vallan samanaikaisesta esiintymisestä kaikkialla on puutteellinen, sillä näin käsitteellistettynä valta ei heidän mukaansa sijaitsisi lopulta missään. (Macleod & Durrheim 2002, 54–55.) Osa puolestaan ajattelee, että tällainen valta-analyysi jättäisi feminismiin ilman normatiivista tai teoreettista pohjaa väitteiden luomiseksi. (ks. Sawicki 1991, 96).

Feministinen (globaali) hallinnan analytiikka on nähdäkseni rakentava vastaus aiemmin esitettyyn kritiikkiin. Parhaimmillaan sen avulla tehdyt empiiriset analyysit voivat tunnistaa laajempiin valtasuhteisiin liittyviä kuvioita ja välttää relativismin (Macleod & Durrheim 2002, 55). Lisäksi sen avulla voidaan ylittää erotteluja mikro- ja makrotasojen vallan analyysin välillä sekä tarkastella niiden moninaisia kietoutumisia toisiinsa moderneissa yhteiskunnissa (mt., 57). Pidän tärkeänä huomauttaa, että hallinnan analytiikka käsitteellistää vastarintaa eri tavoin kuin Foucault'n kritiikot. Useiden tutkijoiden tapaan ajattelen, että hallinnan analyttinen näkökulma haastaa pikemminkin vallitsevia tapoja ymmärtää sukupuolta ja poliittisuutta (Butler 2006; Jauhola 2013; Pulkkinen 1998). Foucault'n tuotannosta ammentaen ruumiit ja erilaiset yhteiskunnalliset käytännöt voidaan ymmärtää alustoina sukupuolistamisen, seksualisoimisen, rodullistamisen ja muiden erontekoprosessien jatkuville kamppailuille.

Näin ajateltuna vastarinnan politiikka on ennen kaikkea vallitsevien normien vastustamista, joka tapahtuu kyseenalaistamalla normeja ylläpitäviä toistotekoja. Tällainen näkökulma painottaa esimerkiksi 'marginalisoiduille ryhmille' äänen antamisen sijaan erilaisten positioiden, toimijuuksien ja äänten kompleksisuutta kompleksisten valtasuhteiden matriiseissa. (Jauhola 2013, 23–24.) Sawickin (1991, 97) mukaan Foucault'n tuotanto mahdollistaa radikaalin muutoksen, ja hänen kirjoituksensa pyrkivät osoittamaan emansipatoristen teorioiden puutteita omille taipumuksilleen hallita kurittavin keinoin. Prügliä (2011, 86) mukaillen feministinen (globaali) hallinnan analytiikka voi myös jatkaa Foucault'n teoretisointia pidemmälle ja argumentoida, että feministiset toimijat pystyvät reflektimaan hallinnan analytiikan näkyväksi tekemiä valtasuhteita. Reflektion avulla voidaan puolestaan kehittää tapoja vastustaa niitä prosesseja, jotka normalisoivat feminismiä erilaisiin hallinnallisiin rationaliteetteihin. Tämä voi parhaimmillaan johtaa entistä tietoisempaan aktivismiin, joka ei anna valtan toimia piilosta käsin. Myös Foucault'n sivuuttaminen tai hänen ajatustensa jatkaminen tarpeen vaatiessa on oltava osa hänen tuotannostaan ammentavan feministin työkalupakkia (Sawicki 1991, 109).

3.5. Kohti intersektionaalista queer- ja transfeminististä tarkastelua

Tutkielmassani argumentoin sellaisen feministisen globaalin hallinnan analytiikan puolesta, joka nojaa kansainvälisen politiikan viimeaikaiseen queer-teoreettiseen ja transfeministiseen tutkimuskirjallisuuteen. Laajemmin queer-teoreettista otetta on alettu soveltaa tutkimuskirjallisuudessa erityisesti 1990-luvulta lähtien häiritsemään ja säröttämään vallitsevia oletuksia seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvistä identiteeteistä, politiikasta sekä niiden kytköksistä maailmanpolitiikkaan (ks. Jagose 1996; Richter-Montpetit 2018, 226). Viime vuosien aikana kansainvälisen politiikan queer- ja transnäkökulmainen tutkimus on haastanut tieteenalan (meta)teoreettisia lähtökohtia korostamalla seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvien normien merkitystä kansainvälisten valtakamppailujen muovaamisessa. Queer-teorian lähtökohdat eroavat monista kansainvälisen politiikan valtavirtakoulukunnista ja kriittisemmistä tutkimussuuntauksista. Richter-Montpetit (2018, 223) on argumentoinut, että queer-teoria tarkastelee 'poliittista' laajempaa ilmiönä kuin valtaosa muusta kansainvälisen politiikan tutkimuksesta. Queer-näkökulmasta tarkasteltuna seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyviä eron- tekoja ajatellaan jatkuvana valtasuhteiden lävistäminä kamppailuina erilaisista normatiivisuuksista (Ilmonen 2011). Näin käsitteellistettynä esimerkiksi identiteettiä, subjektia, 'kansainvälistä' tai suvereniteettiä ei ajatella selkeärajaisena, koherenttina ja yksiköllisenä (*singular*) vaan pikemminkin valtasuhteiden muovaamana, liukuvana, määrittelemättömänä ja moninkertaisena (*plural*). Queer-näkökulmaisen tutkimuksen huomio kiinnittyy ennemminkin näiden tuottamisen politiikkaan sekä

seksuaalisuuteen, sukupuoleen ja 'kansainväliseen' liittyvien poliittisten muodostelmien ja normalisoivan vallan kyseenalaistamiseen. (Weber 2016.)

Kansainvälisen politiikan queer-teoreettinen ote pyrkii horjuttamaan erilaisia 'normaaliin' liittyviä oletuksia sekä osoittamaan niiden liukuvuuden ja poliittisen luonteen (Richter-Montpetit 2018, 224). Täten queer-teoreettinen ote eroaa merkittävästä osasta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin keskittyvää kansainvälisen politiikan tutkimusta, jossa otetaan annettuna käsitystä liberaaleista 'HLBT-subjekteista' ja heidän oikeuksiensa edistämisestä (Picq & Thiel 2015). Vaikka queer-teorian keskiössä ovat usein seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvät kysymykset, on sen näkökulmaa laajennettu monien muiden normatiivisuuksien kuten lajismien tutkimukseen (Irni 2020). Analyttinen huomio kiinnittyy queer-teorian viitoittamana esimerkiksi monenlaisiin neuvotteluihin, joissa subjekteja tuotetaan normaaleiksi tai luonnollisiksi samanaikaisen perverssien tai patologisten 'toisten' tuottamisen kautta (Weber 2016). Queer-tarkastelun avulla voidaankin haastaa ja vinouttaa normatiivisia oletuksia, jotka ylläpitävät kansainvälisen politiikan metodologista nationalismia ja hegemonisia tapoja ymmärtää 'kansainvälistä' (Kangas ym. 2018).

Queer-teoreettinen ote on onnistunut nostamaan kansainvälisen politiikan tutkimukseen uudenlaisia ilmiöitä ja tarkastelutapoja. Sen avulla on tutkittu sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien normien merkitystä esimerkiksi ulkopoliittikan muovaamisessa, globaalissa poliittisessa taloudessa ja modernien valtioiden muodostumisessa (Richter-Montpetit 2018, 222–225). Penny Griffin (2009) on osoittanut kansainvälisen uusliberaalin (kehitys)politiikan uusintavan heteroseksuaalisuuden luonnollistettua asemaa globaalissa poliittisessa taloudessa ja kehityskäytänteissä. Laura Shepherd ja Laura Sjoberg (2012) ovat esittäneet, että sodat ja konfliktit sekä niitä tarkasteleva tutkimus tuottavat ja uusintavat cisnormatiivisuutta. Jauhola (2020; 2013) puolestaan on tarkastellut queer-yhteisöllisyyttä ja hoivaa sekä sukupuoli- ja seksuaalisuusnormeista käytyjä kamppailuja konfliktin- ja tsunaminjälkeisessä Acehissa. Cynthia Weber (2016) on purkanut kriittisesti kansainvälisen politiikan poststruktuurialistisen teoretisoinnin heteronormatiivisia oletuksia valtioiden suvereniteetin historiallisessa tarkastelussa ja nykypäivän jatkumoissa. Jasbir K. Puar (2007) on tarkastellut homonationalismin käsitteen avulla hetero- ja homonormatiivisuuksien kytköksiä rodullistamiseen, nationalismiin ja luokkaan sekä osoittanut näihin risteymiin liittyvien toiseuksien tuottamista globaalissa politiikassa. Rahul Rao (2020) on esittänyt homonationalismiin kytkeytyvän homokapitalismin käsitteen avulla, miten rodullistavan globaalien kapitalismin pyrkimykset homofobian vastustamiseksi uusintavat globaaleja hierarkioita. Queer-teoreettinen kansainvälisen politiikan tutkimus on näin onnistunut kyseenalaistamaan myös kansainvälisen politiikan feministisen ja 'HLBT-näkökulmaisen' tutkimuksen

kehystyksiä, jotka nojaavat binääriin jaotteluihin miehen ja naisen sekä hetero- ja homoseksuaalisuuden välillä (Richter-Montpetit 2018, 226).

Kansainvälisen politiikan queer-tutkimuksellista otetta on kritisoitu siitä, että se ei huomioi riittävästi rodullistamiseen, toimintakykyyn ja sukupuolen moninaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Esimerkiksi Richter-Montpetit (mt., 231) on ehdottanut, että kansainvälisen politiikan queer-tutkijoiden tulisi analyysissaan nojata vahvemmin rodullistettujen queer- ja transtutkijoiden sekä kriittisten vammaistutkijoiden tutkimukseen. Vastaavanlaista kritiikkiä on esitetty yleisemmin queer-tutkimuksesta. Sen teoreettisten lähtökohtien on esitetty perustuvan liiaksi oletukseen valkoisesta miessubjektista (Ilmonen 2011, 7). Kritiikkiä on esitetty myös siitä, että queer-teoretisointi nojaa vahvasti angloamerikkalaiseen perinteeseen ja päätty pitkälti sivuuttamaan maantieteellisissä tai kulttuurisissa marginaaleissa tehdyn tutkimuksen (mt., 12). Osa tutkijoista on esittänyt, että seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuuden käsitteellistämiseksi tulisi löytää vaihtoehtoja länsimaisen binäärisiä asetelmia tuottavan epistemologian ulkopuolelta. Tällaisen kritiikin mukaan sukupuolta ja seksuaalisuutta ei voida tarkastella Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolella samaan tapaan kuin esimerkiksi YK-järjestelmässä tai globaaleissa HLBTI-oikeuksia edistävissä kampanjoissa tehdään. (Khanna 2016; ks. Jauhola 2020; 163.) Queerin käsitettä on myös päädytty 'queeriyttämään' entisestään sellaisissa tarkasteluissa, joiden keskiössä ovat olleet queer-näkyvyyden kaupallistuminen, ylijärjestyksellisesti paikantuneet epänormatiiviset identiteetit sekä globaalin etelän seksuaalisuuksien huomioiminen (Ilmonen 2011, 7).

Kansainvälisen politiikan queer-tutkimukseen kytkeytyvä transfeministinen ote mahdollistaa kansainvälisten politiikka- ja hallintakäytäntöjen cis- ja valkonormatiivisten lähtökohtien purkamisen. Weerawardhana (2018, 186–188) on esittänyt, että transfeministinen kansainvälisen politiikan tutkimus kyseenalaistaa queer-tutkimuksen ja globaalin politiikan länsikeskeisyyttä nojaamalla erityisesti transtutkimuksen, dekoloniaalin tutkimuksen ja rodullistettujen (trans)feminististen tutkijoiden aiempiin huomioihin. Näin transfeministinen ote pyrkii haastamaan ainoastaan cisnaisiin keskittyvää ja binäärisesti sukupuolen ymmärtävää kansainvälisen politiikan (feminististä) tutkimuskirjallisuutta ja käytäntöjä, jotka ovat pitkälti ohittaneet rodullistettujen transihmisten näkökulmat. Tällaista kritiikkiä on kohdistettu esimerkiksi feminististä turvallisuustutkimusta, YK:n tasa-arvokäytäntöjä sekä YK:n naiset, rauha ja turvallisuus -agendaa kohtaan (mt., 191–196; Hagen 2016; Shepherd 2017; Shepherd 2008). Weerawardhanan (2018, 195–196) mukaan nämä käytännöt kytkeytyvät YK:n toimissa kolonialismiin ja läntisten valtioiden ajamiin agendojen uusintamiseen. Teoreettisesti transfeministisen tutkimusotteen esittämä kritiikki ulottuu myös kansainvälisen politiikan

postkolonialistisen tutkimuksen pariin, jonka lähtökohtia se on kritisoinut mieskeskeisyydestä ja cisnormatiivisuudesta (mt.).

Transfeministisen tutkimuksen lähtökohtiin kuuluu, että henkilön syntymässä määritetty sukupuoli ei välttämättä määrittele henkilön sukupuoli-identiteettiä. Lisäksi se tunnistaa sukupuoli(t)en moninaisuuden eri sosiopoliittisissa ja maantieteellisissä konteksteissa. (Weerawardhana 2018, 189–190.) Laura Sjoberg (2012) on argumentoinut, että transfeministinen näkökulma voi mahdollistaa moninai-
semman ymmärryksen globaalin politiikan sukupuolihierarkioista. Tällainen näkökulma ymmärtää sukupuolen moninaisuutta laajemmin kuin maskuliinisuuksien ja feminiinisyysien välisen binääri-
sen dikotomian kautta. Sen avulla voidaan esimerkiksi korostaa sukupuolen kehollista merkitystä su-
kupuolen performatiivisuutta ja sosiaalisuutta painottavien teorioiden rinnalla tai sijaan (mt., 341–
342). Lisäksi transfeministisen tutkimusotteen avulla voidaan haastaa tiedontuotannon tapoja, jotka
suosivat globaalin pohjoisen (englanninkielisiä) tutkijoita (mt., 202). Tällaisen tutkimuksen tavoit-
teena on ennen kaikkea sellaisen maailmanpolitiikan luominen, joka toivottaa tervetulleeksi kaikkiin
sukupuolikategorioihin itsensä mieltävät ihmiset maailmanlaajuisesti – niin cis- ja transnaiset sekä -
miehet kuin kaikki sukupuoleltaan moninaiset ihmiset (mt., 204).

Feministisen (globaalin) hallinnan analytiikan on kiinnitettävä tutkimuksellista huomiota myös suku-
puoleen ja seksuaalisuuteen risteäviin normatiivisuuksiin. Jauhola (2013) ja Christiane Bomert
(2015) ovat argumentoineet intersektionaaliseen otteeseen nojaavan hallinnan analytiikan puolesta.
Intersektionaalisuus on yksi nykyistä feminististä tutkimusta ohjaavista keskeisistä käsitteistä, joka
on saanut alkunsa 1990-luvulla alkaneesta feminismin sisäisestä kritiikistä naisten välisten erojen
huomioimiseksi (Karkulehto ym. 2012). Intersektionaalisen tutkimuksen alullepanijana pidetään
usein oikeustieteen professori Kimberlé Crenshaw'n (1991; 1994) analyysija mustien naisten koke-
masta sorrosta, jossa on kyse aina monitahoisemmasta sorrosta kuin esimerkiksi valkoisten naisten
tai mustien miesten kokemissa yhteiskunnallisissa epäoikeudenmukaisuuksissa. Intersektionaalista
otetta käsitteellistetään usein toisiinsa risteävien moninkertaisten valtasuhteiden analyysiksi, joka
nostaa esiin sosiaalisten kategorioiden leikkauksissa syntyviä ulossulkemisia, alistamisen kokemuk-
sia sekä toisaalta myös vallan keskittymiä esimerkiksi sukupuolen, seksuaalisuuden, etnisyyden, 'ro-
dun', iän, toimintakyvyn, luokan, kansallisuuden ja terveyden kaltaisia erontekoja tuottavissa luokit-
teluissa (Davis 2008; Karkulehto ym. 2012, 17). Näin ajateltuna tutkimuksen keskiöön nousevat mo-
nenlaiset tavat eritellä näihin kietoutuvia hierarkioita. Intersektionaalinen lähestymistapa kietoutuu
myös laajempaan postkolonialistiseen kritiikkiin, jossa on kritisoitu yrityksiä tuottaa universaaleja
kategorisoivia erotteluja 'perinteisen' ja 'moderniteetin' välille (ks. Jauhola 2013, 20).

Feministiset tutkijat ovat esittäneet erilaisia näkemyksiä intersektionaalisen otteen metodologisesta soveltamisesta. Yleisesti ottaen tutkimuskirjallisuudessa on esitetty kritiikkiä intersektionaalisuuden metodologisesta pinnallisuudesta, stereotyyppisestä keskittymisestä 'mustaan naiseen' moninkertaisen sorron ikonisena kuvana ja erontekoihin liittyvien analyttisten kategorioiden liiallisesta niputtamisesta. Lisäksi osa on kyseenalaistanut, voiko intersektionaalinen tutkimus tavoittaa elettyä todellisuutta. (Ilmonen 2011, 12–14.) Pysin vastaamaan tällaiseen kritiikkiin ammentamalla tutkielmani lähtökohtia Sanna Karkulehdon, Tuija Saresman, Hannele Harjusen ja Johanna Kantolan (2012) tavoin performatiivisen intersektionaalisuuden käsitteen avulla, jolla he viittaavat intersektionaalisuuden moniulotteisuuden ja yhteisvaikutteisuuden huomioimiseen yhteiskunnan rakenteissa, politiikassa ja representaatioissa. Performatiivinen intersektionaalisuus tuo näin esiin ”erojen todeksi tuottamisen prosesseja, joissa ihmisiä asetetaan ja he asettuvat toisteisesti erilaisiin hierarkkisiin subjektipositioihin” (mt., 25). Toisaalta performatiivinen tarkastelutapa mahdollistaa erilaisten valta-asetelmiin liittyvien toisin toistamisten ja murtumien mahdollisuuksien analyysin. Performatiivisen intersektionaalisuuden käsite nojaa Crenshaw'n teoretisointiin pohjaavaan jaotteluun yhteiskunnan ja sen instituutioiden syvälle juurtuneita eriarvoisuuksia tarkastelevasta rakenteellisesta intersektionaalisuudesta, eroihin liittyvän politiikan ja intersektionaalisuuden käsitteen diskursiivista tuottamista tarkastelevasta poliittisesta intersektionaalisuudesta sekä risteävien kulttuuristen identiteettiesitysten tuottamaa eriarvoisuutta käsittelevästä representaatioiden intersektionaalisuudesta.

Tutkijat ovat tarkastelleet myös intersektionaaliseen lähestymistapaan liittyviä teoreettisia ongelma-kohtia. Osa on esimerkiksi nostanut esiin pelkistävän asetelman siitä, että intersektionaalisuus päätyisi tarkastelemaan lähinnä marginalisoituja identiteettejä eikä sitä sovellettaisi riittävästi hegemonisiin positioihin ja etuoikeutettuihin sosiaalisiin suhteisiin (Karkulehto ym. 2012, 18). Jauholan (2013, 21–22) mukaan aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on pidetty ongelmallisena myös sitä, että tiettyjen eronteon ulottuvuuksien ja niiden tuottamien ryhmien tai identiteettien ajatellaan olevan olemassa 'annettuna' jo ennen koettuja eriarvoisuuksia. Intersektionaalisen lähestymistavan on esitetty päätyvän tuottamaan dikotomisista asetelmista sorretuista tai vallassa olijoista, jolloin ote ei pysty tunnistamaan sosiaalisten erontekojen monimutkaisia, ennalta arvaamattomia ja yleisten oletusten vastaisia tapoja risteytyä toisiinsa. Metodologisesti tällaisia haasteita on pyritty kehittämään esimerkiksi teoretisoimalla intersektionaalisuutta erilaisten toisiinsa sosiaalisten eriarvoisuuksien kokemuksena ja trauman ilmaisuna, jossa risteävät valtasuhteet ruumiillistuvat yksilötasolla. Vaikka en tässä tutkielmassa tarkastele intersektionaalisuutta kokemuksen tasolla, pyrin Jauholaa mukailen tarkastelemaan normatiivisuuksia aineistolähtöisesti ottamatta eronteon kategorioita selkeästi etukäteen annettuina. (Mt.)

4. METODOLOGISET JA EETTISET VALINNAT TUTKIMUKSEN ERI VAIHEISSA

4.1. Hallinnan analytiikka tutkimuksellisenä lähestymistapana

Nojaan analyysini teoreettis-metodologisissa lähtökohdissa monitieteiseen hallinnan analyyttiseen tutkimusotteeseen, jonka osaksi globaali hallinnan analytiikka voidaan lukea. Bröcklingin ym. (2011, 8–10) tavoin tarkastelen hallinnan analytiikkaa koherentin ja selvärajaisen tutkimusohjelman sijaan väljänä tutkijoiden verkostona, jossa hallintaan liittyviä käsitteitä käytetään eri tavoin ja erilaisten teoreettisten kiinnostuksen kohteiden motivoimana. Useiden tutkijoiden tavoin lähestyn hallinnan analytiikkaa varsinaisen teorian sijaan analyyttisena työkalupakkina. Sen tarjoamien työkalujen avulla voidaan analysoida ja kritisoida nykypäivän ja menneisyyden hallintakäytäntöjä kuhunkin tilanteeseen soveltuvalla tavalla (Rose ym. 2006, 100–101; Walters 2012, 45). Waltersin (2012, 3) tavoin pidän hallinnan analytiikan teoreettisena vahvuutena sitä, että sen käsitteelliset työkalut voivat avata yhteiskunnallisten ja poliittisten ongelmien ymmärtämiseen uusia tapoja, joita laajoihin yleistyksiin keskittyvät teoriasuuntaukset ylenkatsovat. Käsitteellistäminen mukailee Foucault'n (1991b, 74) ajatusta siitä, että tutkijan tavoitteena on avata tilaa tutkimukselle ja yrittää eri näkökulmien soveltamista ilmiöihin. Mikäli tämä ei tuota tulosta, voi tutkija yrittää tätä uudelleen jossakin toisessa tilanteessa.

Hallinnan analytiikassa hallintaa ei tarkastella pelkästään instituutioista tai ideologioista käsin. Foucault'n mukaan tarkasteluun asettuvat 'käytäntöjen joukot', jotka muodostavat omanlaisia säännön mukaisuuksia, logiikkoja, strategioita, itsestänselvyyksiä ja 'järkeilyä' (Foucault 1991b, 75). Linzi Manicommin (2001) tavoin pidän keskeisenä analyyttisen huomion kiinnittämistä erilaisiin normeihin, diskursseihin ja asiantuntijatietoon, jotka muodostavat politiikan ja päätöksenteon käytänteiden merkityksiä, ehtoja ja kohteita. Waltersiin (2012, 2–4, 57, 79–80) nojaten hahmotan hallintaa kokonaisuudessaan moniulotteisena ilmiönä, jonka käytännöt eivät rajoitu ainoastaan muodollisen politiikan ja hallinnon koneistoihin. Näin ajateltuna hallinnan analytiikka ei edellytä tarkasti ennalta määriteltyä sosiaalisten suhteiden ontologiaa, vaan sen pyrkimyksenä on empiirisen analyysin avulla pikemminkin hahmottaa hallintakäytänteiden toimintaa, niiden taustalla vaikuttavia logiikkoja sekä näihin liittyviä muutoksia. Tästä huolimatta pidän tärkeänä myös institutionaalisten politiikkakäytäntöjen analyysia hallinnan analytiikan käsitteisiin nojaten, sillä Waltersin (mt.) mukaan tähän on toistaiseksi kiinnitetty liian vähän huomiota aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa.

Käsitteellistän tutkielmassa hallintaa Deania (2010, 19–20) mukailten harkituiksi yrityksiksi muokata käyttäytymistämme tiettyjen normien mukaisesti ja erilaisia päämääriä kohti. Hallinnan tutkimus tarkastelee laajasti erilaisia hallinnan, politiikan ja johtamisen kysymysten kytkeytymistä ruumiiden, elämien, itsen ja persoonien piiriin. Tällä tavalla käsitteellistettynä hallinnalla on yhteys moraalisiin kysymyksiin, sillä hallintakäytännöt olettavat tietävänsä, mikä tuottaa hyvää, kunnollista, vastuullista ja hyveellistä yksilöiden ja yhteisöjen käyttäytymistä. Hallinta sisältää Deanin (mt., 19–20) mukaan sekä valtioiden, väestöjen tai muiden abstraktien kokonaisuuksien, että niin sanotun itsehallinnan. Hallinta pyrkii muovaamaan toimijoiden käyttäytymistä tiedon ja erilaisten tekniikoiden avulla:

Hallinta on enemmän tai vähemmän laskelmoitua ja rationaalista toimintaa, jota monenlaiset auktoriteetit ja toimijat tekevät käyttämällä monenlaisia tekniikoita ja tiedon muotoja. Hallinta pyrkii muovaamaan eri toimijoiden käyttäytymistä heidän mielihalujen, toiveiden, intressien ja uskomustensa kautta. Hallinnalla on määrätty mutta muuttuvat päämäärät sekä erilaisia suhteellisen ennustamattomia seurauksia, vaikutuksia ja lopputuloksia. (Mt., 18.)²

Kiinnitän tutkielmassa huomiota hallintakäytänteiden pyrkimyksiin tuottaa identiteetikategorioita ja subjektiviteetteja nuorille. Hallinta näyttäytyy tällöin toimintana, joka muokkaa ihmisten toimintakenttiä ja pyrkii muovaamaan heidän vapauttaan. Näin ymmärrettynä hallinta olettaa käsityksen autonomisesta persoonasta, joka pystyy tarkkailemaan ja sääntelemään monia käyttäytymisensä puolia. (Mt., 19–23.) Jauhola (2013, 15) kuvaakin Foucault’ta mukailten, että subjektiksi tuleminen on sidottu sosiaaliseen toimintaan. Subjektit voidaan ajatella performatiivisesti tuotettuina (Butler 2006). Tällä tavoin käsitteellistettynä subjektiksi tuleminen ja tuottamisen prosessit ovat riippuvaisia tiedon ja valtasuhteiden järjestyksistä. Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on viitattu subjektifikaation käsitteellä samanaikaisesti sekä subjektiksi tuleminen prosessiin että subjektioon alistamisena (Butler 2006; Bröckling ym. 2011, 1). Hallinnan tutkimuksen näkökulmasta keskeistä ei ole kysyä, mitä subjekti on. Kiinnostavaa on, millaisia subjektiviteetin muotoja kutsutaan esiin ja millaisia tiedon muotoja ammennetaan subjektia koskevaan kysymykseen vastaamiseksi. Huomio kiinnittyy erilaisiin diskursseihin ja käytäntöihin. Ne muovaavat ehtoja ja sääntöjä, joilla subjektit voivat asettua tiettyihin tiloihin tai positioihin (Foucault 1991a, 70). Subjektifikaation genealogia liittyy Foucault’n ajattelussa uusliberaaliin hallintamentaliteettiin. Uusliberaali hallintamentaliteetti tuottaa esimerkiksi käsitystä yrittäjämäisestä subjektista, joka määrittää itsensä vapaaksi, vastuulliseksi ja valmiiksi riskien ottoon. Uusliberaalin hallintamentaliteetin tavoitteena on näin edistää itsestään huolehtivia ja vastuuta ottavia yhteiskunnan jäseniä. Luovuuden, elinikäisen oppimisen, osallistumisen ja

² Government is any more or less calculated and rational activity, undertaken by a multiplicity of authorities and agencies, employing a variety of techniques and forms of knowledge, that seeks to shape conduct by working through the desires, aspirations, interests and beliefs of various actors, for definite but shifting ends and with a diverse set of relatively unpredictable consequences, effects and outcomes. (Dean 2010, 18)

voimauttamisen käsitteistä onkin tullut synonyymeja sellaisille teknologioille, jotka muodostavat uudenlaista suhdetta valtion ja kansalaisen välille niin, että valtio aktivoi ja kansalaisesti tulee aktivoitu subjekti. (Bröckling ym. 2011, 15.)

Tutkielmassa ajattelen Waltersin (2012, 12) tavoin hallinnan oletettavan aina jonkinasteista vapautta paitsi hallinnan kohteilta myös heiltä, jotka pyrkivät hallitsemaan. Tämä viittaa siihen, että niin itsen kuin toisten hallinnalle on aina olemassa vaihtoehtoja. Toimijoilla voidaan ajatella olevan mahdollisuuksia toimia tavoilla, jotka eivät ole hallintakäytänteiden ideaalien mukaisia. Olen kiinnostunut aineistoni rajoitteet mahdollistamalla tavalla tarkastelemaan eri toimijoiden vastarinnan ja toisin tekemisen mahdollisuuksia. Butlerin (2006) sekä Bröcklingin ym. (2011, 17–19) tavoin kiinnitän analyysissäni huomiota vallan mahdolliseen rakoiluun ja häirintään, jotka mahdollistavat vastarinnan politiikan. Näin ajateltuna normeja ja normien hallintaa voidaan kyseenalaistaa häiritsemällä niitä ylläpitäviä toistavia prosesseja. Bröcklingin ym. (mt.) ovat esittäneet, että hallinnan analyttinen tutkimus voi keskittyä sellaisten performatiivisten suhteiden näkyväksi tekemiseen, joissa hallinnalliset strategiat ja vastarinnan kuviot kohtaavat ja määrittävät toisiaan. Vastarinta voi tarkoittaa esimerkiksi hallinnallisten yritysten passiivista tekemättä jättämistä tai aktiivista vastaan toimimista.

Aiemmin tarkastelemani globaaliin hallinnan analytiikkaan kohdistunut kritiikki muistuttaa yleisemmästä tutkimusotteesta tehtyjä huomioita. Hallinnan analyttista tutkimusta on kritisoitu erilaisista puutteista kuten sen teoreettisten lähtökohtien eurosentrististä. Waltersin (2012, 69) tavoin ajattelen, että meidän on tunnustettava Foucault'n hallintamentaliteettien historian tutkimuksen keskittyneen pitkälti modernien länsimaisten yhteiskuntien kokemuksiin. Tutkimuskirjallisuudessa on myös esitetty Foucault'n aiemman tutkimuksen vaienneen kolonialismiin liittyvistä lähtökohdista, joita postkolonialistiset teoreetikot ovat myöhemmin nostaneet esiin. Tästä huolimatta osa tutkijoista on käyttänyt foucault'laisia teemoja ja käsitteitä tutkiessaan eurooppalaisten ylläpitämiä hierarkia- ja sortosuhteita siirtomaihinsa (Legg 2007, 20–28; Walters 2012, 69). Useat tutkijat ovat myös pohtineet globaalin kehityksen koloniaalisuuteen liittyviä kysymyksiä Foucault'n tuotannosta ammentaen (Duffield 2007; Escobar 1995). Lisäksi hallinnan analytiikan näkökulmia on sovellettu tutkimaan valtioiden ja väestöjen hallintaa, jotka ovat sijainneet historiallisesti länsimaisen imperialismin ulkopuolella kuten Kiinassa (ks. Walters 2012, 70).

Toiseksi kritiikkiä on kohdistettu siihen, että hallinnan analyttiset tutkimukset ovat pitkälti keskittyneet liberaaliin hallintamentaliteettiin sen eri muodoissaan ja häivyttäneet ei-liberaalin hallinnan olemassaolon. Waltersin (mt., 72–73) mukaan kritiikkiin voidaan vastata sillä, että tutkimuksessa on pyritty problematisoimaan tapaa ymmärtää liberalismia ja tarkasteltu myös liberaalin biovallan nurjia

puolia. Kolmanneksi hallinnan analyttistä tutkimusta on kritisoitu siitä, että se saa hallinnan näyttämään hyvin koherentilta, yksiääniseltä ja rationaaliselta (O'Malley ym. 1997, 512–514). Analyysien on myös esitetty sivuuttavan 'alhaalta' päin tulevia hallinnan suuntauksia, jolloin niiden on väitetty ennemminkin kuvaavan poliittisia prosesseja hegemonisten tai vastarinnassa olevien toimijoiden tunnistamisen sijaan (Larner & Walters 2004, 4). Waltersin (2012, 74) tavoin pyrin omassa tutkielmassani vastaamaan esitettyyn kritiikkiin tarkastelemalla erilaisia muutosprosesseja sekä hallinnan jatkuvuuksia ja katkoksia genealogisen tutkimusotteen avulla. Kritiikkiin vastaamiseksi on myös esitetty dispositiivin tai sommitelman käsitteiden hyödyntämistä, sillä ne mahdollistaisivat diskurssien tutkimisen risteämisen monenlaisten muiden elementtien kuten lakien, arkkitehtuurien ja hallinnollisten menettelyjen kanssa. Näiden käsitteiden on argumentoitu pystyvän kuvaamaan erilaisia hallintakäytänteisiin liittyviä liukuvuuksia ja fragmentaarisuuksia. (Mt., 76–77; Corry 2013, 51.) Näin ymmärrettynä globaalia kehitystä voidaan teoretisoida dispositiivina, joka koostuu saman strategisen tavoitteen jakavien diskursiivisten ja ei-diskursiivisten käytäntöjen kokonaisuudesta. Tähän kuuluvaksi voidaan lukea muun muassa monenlaisia globaalien kehityskysymysten parissa toimivia järjestöjä, instituutioita, ministeriöitä, yliopistojen laitoksia, asiantuntijoita ja käytäntöjä, joihin kehitysdiskurssit kytkeytyvät. (Ziai 2017, 46.)

4.2. Lähtökohtana nuorten osallistumisen ja globaalien kehityksen ongelmallistaminen

Tutkielmani metodologiset valinnat ovat rakentuneet jatkuvassa vuorovaikutuksessa tutkimusprosessin eri vaiheiden välillä. Edellä olen paikantanut analyttistä luentaani aiempaan tutkimuskirjallisuuteen. Toisaalta luentani ei ota niiden huomioita annettuna vaan pyrkii aineistoa kriittisesti kohtamalla myös kyseenalaistamaan ja laajentamaan niitä. Tutkimuskirjallisuudessa esitettyjä huomioita on näin mahdollista soveltaa monin eri tavoin kulloinkin tarkasteltavaan ongelmaan, eikä tavoitteena ole esimerkiksi näiden huomioiden 'oikeiden' merkitysten tai tulkintojen etsiminen (Walters 2012, 45). Tällä tavalla ajateltuna esimerkiksi Foucault'n valta-analyysin käsitteet eivät kuvaa tyhjentävästi kaikkea vallan toimintaa, vaan tutkijan on suhtauduttava siihen kriittisesti ja oltava valmis kehittämään käsitteistöä suhteessa tutkimaansa ilmiöön (mt., 103–109).

Tarkasteluni lähtökohta on kyseenalaistaa YK:n hallintakäytänteissä itsestään selvinä pidettyjä oletuksia nuorten osallistumisesta ja globaalista kehityksestä. Tutkielmani tavoitteena ei siis ole esimerkiksi tarkastella nuorten osallistumista kansainvälisen politiikan areenoilla alati edistyvästä kehityskulkuna, jota tutkimukselliset huomiot pyrkisivät osaltaan edistämään. En pyri esittämään arvioita tai kehitysehdotuksia siitä, miten hyvin tai huonosti kansainväliset instituutiot onnistuvat tarjoamaan

nuorille merkityksellisiä osallistumismahdollisuuksia. Lähtökohtiini ei kuulu selvittää, miten nuoret aktivistit ovat onnistuneet mobilisoimaan tavoitteitaan kansainvälisissä instituutioissa. En myöskään pyri esittämään yksiselitteisiä argumentteja nuorten toimijuuksien edistämisen puolustamiseksi tai vastustamiseksi kehitykseen liittyvissä käytännöissä. Pikemminkin olen kiinnostunut siitä, millaisia oletuksia, kiistanalaisuuksia ja valtasuhteita nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen kytkeytyy eri ajanhetkinä. Foucault'hon (1991a, 59) nojaten pyrin tarkastelemaan ehtoja, joilla näihin liittyviä väitteitä tehdään mahdollisiksi YK:n kontekstissa, ja miten ne kytkeytyvät muihin aiempiin tai samanaikaisiin diskursiivisiin tai muihin tapahtumiin. Näin pyrin nostamaan esiin tiedon ja vallan kytköksiä, jotka useissa tarkasteluissa jäävät näkymättömiksi. Hallinnan analytiikan metodologisiin lähtökohtiin kuuluu sen osoittaminen, että itsestään selvänä pidetyt käytänteet eivät ole täysin itsestään selviä tai välttämättömiä. Hallinnallisia käytänteitä tarkastelemalla analyysi voi purkaa niiden syntyä, tutkia niiden rakentumista sekä seurata erilaisia prosesseja ja suhteita, joilla erilaisista osasista koostetaan vakaita järjestäytyneitä ja institutionaalisia käytäntöjä. Analyysin keskiössä voivat olla esimerkiksi sellaiset käytännöt, joissa hallintakäytännöt oikeuttavat interventioita tuottamalla joistakin asioista ratkaistavia ongelmia (Bacchi & Goodwin 2016, 16). Tavoitteena ei ole käsitellä totuusjärjestelmää yhtenäisenä kaiken kattavana teoriana vaan pikemminkin avoimena ja alati muotoutuvana sosiaalisten suhteiden kenttänä (Foucault 1991a, 55).

Käytännössä olen lähtenyt analyysissäni liikkeelle nuorten osallistumisen ja globaalin kehityksen ongelmallistamisesta (*problematization*). Olen luennassani pyrkinyt kyseenalaistamaan aineistostani niitä asioita, jotka vaikuttavat rationaalisilta, hyvin järjestäytyneiltä, itsestään selvyyksiltä, vastuullisilta, universaaleista ja luonnollisilta (Lemke 2011, 51, 123). Tällainen analyysi tekee näkyväksi hallintakäytänteiden ristiriitaisuuksia ja 'ei-poliittisiksi' tai 'teknisiksi' määriteltävien kysymysten kiistanalaisuuksia (Walters 2012, 57). Poststrukturalistisen politiikka-analyysin metodologiaa tarkastelleet Carol Bacchi ja Susan Goodwin (2016, 38–40) ovat kuvanneet tällaisen otteen purkavan sitä, miten erilaiset politiikat itsessään tuottavat tietynlaisia 'ongelmia'. Näin ongelmallistava analyysi suhtautuu kriittisesti usein toistettavaan käsitykseen politiikasta tietoon perustuvana ongelmanratkaisuna. Heidän mukaansa ote eroaa sellaisesta tulkitsevasta politiikka-analyysistä, joka tutkii esimerkiksi viranhaltijoiden ja muiden toimijoiden kykyä aikaansaada yhteisymmärrystä ja jaettuja käsityksiä tietyistä ongelmista (vrt. Fischer 2003; Hoppe 2011; ks. Bacchi & Goodwin 2016, 39).

Analyysini tavoitteena on pikemminkin haastaa niitä valtasuhteita, joita yhteisymmärrystä tuottaviin käytäntöihin liittyy. Nähdäkseni 'ongelmallistava' analyysi voi avata jatkuvan kyseenalaistamisen avulla kriittistä tilaa hallinnan toiminnan tarkastelemiseksi. Sen avulla voidaan myös purkaa, millaisia vaikutuksia hallinnalla on sen (kuvittelemille) kohteille. Andersonia (2015, 575) mukailen

ajattelen, että tällainen ote voi parhaimmillaan avata uudenlaisia mahdollisuuksia ajattelulle, olemiselle ja toiminnalle sen sijaan, että se loisi uudenlaisia rajoitteita. Vallan tuottavuuden näkökulmasta pidän kuitenkin tärkeänä huomioida, että tieto voi saada aikaan monenlaisia tiedon tuottajan näkökulmasta yllättäviä ja ennakoimattomia käytäntöjä.

Ongelmallistavan luentani vaiheiden jäsentymistä on ohjannut feministisen tieteesosiologi Suvi Ronkaisen (2004, 65–67) hahmottelu analyysin ja tulkinnan välisestä suhteesta. Olen ensin lukenut aineistoni asiakirjoja läpi useaan otteeseen. Näin olen pyrkinyt Ronkaista (mt.) mukailleen tutustumaan aineistooni ja sen rajoihin sekä luomaan tilaa ajattelulle ja oivalluksille. Sen jälkeen aloin jäsentää tulkintojani hallinnan analyttisen tutkimuskäsitteistön ja erityisesti hallinnan ulottuvuuksien avulla. Aloin jäsentää keskeisimpiä aineistosta tekemiäni havaintoja näitä käsitteitä hyödyntämällä analyttisiksi huomioiksi. Näin pyrin käsitteellistämään aineistoani tavalla, ”joka kontekstoi aineiston uudelleen siirtäen sen toiselle abstraktiotasolle tai toisenlaiseen todellisuuteen” (mt.). Kolmanneksi venyitin luennassa aineistoni rajoja laajemman hallinnan analyttisen ja nuorten osallistumista käsittelevän tutkimuskirjallisuuden avulla. Pyrin myös nostamaan esiin erilaisia genealogisia katkoksia ja jatkuvuuksia aineistoni sisältä. Näin luennassani ”reflektoidaan ideaa, katsotaan aineistoa aivan tietyn ajattelukehikon kautta” (mt.).

4.3. Genealoginen tutkimusote nykykäytäntöjen kyseenalaistajana

Tutkimusasetelmani ammentaa genealogisesta tutkimusotteesta. Waltersin (2012, 111) viitoittamana ajattelen genealogisen otteen ja hallinnan analytiikan yhdistämisen olevan hyödyllinen analyysitapa kansainväliselle politiikalle. Pyrin vastaamaan kritiikkiin siitä, että moni hallinnan analyttinen tutkimus käsitteellistää genealogiaa ainoastaan purkamalla hallintamentaliteettien historiaa, jolloin ne päätyvät vaikenemaan muista genealogiaan liittyvistä metodologisista kysymyksistä (mt., 113). Pidän genealogista analyysia suoranaisten menetelmän sijaan koko tutkielmani rakentumista ohjaavana analyttisena ohjenuorana tai eetoksena (Lindroth 2015, 37; Vucetic 2011; Borg 2018; Walters 2012). Foucault’lta (1991b, 75–76) ammentaen käsitteellistän genealogiaa nykypäivän historiaksi. Näin ajatteltuna huomio kiinnittyy käytäntöihin liittyvien itsestäänselvyksien kyseenalaistamiseen, niiden epävarmuuden osoittamiseen sekä kompleksisten yhteyksien osoittamiseen monenlaisten historiallisten ja nykypäivän prosessien kanssa. Analyysi pyrkii osoittamaan historiallisen tiedon avulla, että monilla ’luonnollisilla’, ’uusina’ tai ’tosina’ pitämillämme asioilla on oma genealogiansa tai historiansa. Nykyisiä hallintakäytäntöjä voidaan näin hahmottaa aiempien tapahtumien, diskurssien, ratiionaliteettien ja käytäntöjen tuloksena. Suoran kausaalisuuden painottamisen sijaan huomio kiinnittyy käytäntöjen käsitettävyyden ehtoihin (mt., 77).

Andersonin (2015) tavoin pidän genealogisen kritiikin vahvuutena sitä, että nykykäytäntöjä kyseenalaistamalla se voi avata uudenlaisia ajattelun ja toimimisen muotoja. Genealoginen analyysi voi avata mahdollisuuksia valtasuhteiden muutoksille sekä käsitteellistää valtasuhteita alati muovautuvana ja avoimena prosessina. (Mt.) Genealogisen otteen avulla tutkijat voivat kriittisesti purkaa omia taustaoletuksiaan sekä tutkia historiallisesta näkökulmasta sitä, miten tieto ja valta kytkeytyvät toisiinsa. Tutkijat osallistuvat vääjäämättä yhteiskunnan toimintaan, ja genealoginen analyysi voi auttaa kiinnittämään huomiota tapoihimme vakiinnuttaa ja uusintaa diskursseja (Klotz & Lyntz 2007). Srdjan Vucetic (2011) onkin esittänyt Foucault'hon nojaten, että genealogia pyrkii avaamaan intellektuaalista ja poliittista tilaa vastarinnalle vallitsevia totuusregiimejä kohtaan. Siten se voi pyrkiä nostamaan esiin myös marginalisoitujen ryhmien tietoja. Näin tutkimuskirjallisuus tukee Waltersin (2012, 114) argumenttia siitä, että genealogia tulisi ymmärtää monikerroksisena käytäntönä Foucault'n tuotannossa. Vakiintuneen tutkimusmenetelmän tai sääntöjoukon sijaan ymmärrän sitä dynaamisena ja elinvoimaisena kritiikin ja tiedontuotannon käytäntönä.

Kansainvälisen politiikan tutkimuskirjallisuudessa genealogista otetta on hyödynnetty ainakin 1980-luvun loppupuolelta asti (Der Derian 1987). Tieteenalan aiemmassa tutkimuksessa sitä on sovellettu esimerkiksi kansainvälistien regiimien analyysissa, kansainvälisen politiikan keskeisten käsitteiden historiallisissa analyysissa ja arvoneutraalina näyttäytyvän liberalismien kritisoimisessa (ks. Klotz & Lyntz 2007; Borg 2018). Vivienne Jabri (2010) on jäljittänyt 'liberaalin rauhan' syntymistä 1990-luvun kamppailuihin, kun absoluuttisen suvereniteetin periaatetta alettiin kyseenalaistaa kylmän sodan jälkeisessä maailmassa. Jemima Repo (2016) puolestaan on sukupuoleen liittyvää biopolitiikkaa tarkastellessaan esittänyt genealogisen analyysin tavoitteeksi tutkia niitä mahdollisuuksien ehtoja, joita liittyy sukupuolistavien diskurssien ilmaantumiseen, laajenemiseen, tiivistymiseen, muutokseen ja tuhoutumiseen. Kansainvälisen politiikan nykytutkimuksessa genealoginen ote yhdistetään Vuceticin (2011) mukaan usein poststrukturalistiseen ja konstruktivistiseen koulukuntaan. Tästä huolimatta genealogiseen tutkimusotteeseen liittyy tieteenalalla useita avoimia kysymyksiä. Yksimielisyyttä ei ole muodostettu esimerkiksi siitä, miten genealogia tarkalleen ottaen eroaa muista tieteenalalla hyödynnetyistä laadullisista ja tulkitsevista lähestymistavoista. Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa genealogisen otteen vahvuutena voidaan pitää sitä, että se pystyy metodologisesti tarkastelemaan yhtä aikaa niin kansainvälisen politiikan eettisiä, epistemologisia, ontologisia kuin poliittisia narratiiveja. (Mt.) Toisaalta osa tutkijoista on esittänyt kritiikkiä siitä, että genealoginen tutkimusotos pyrkisi liian väljästi kyseenalaistamaan kaikkea globaalia vuorovaikutusta (Borg 2018).

Nuorisotutkimuksessa genealogista tutkimusotetta on sovellettu toistaiseksi melko vähän (Anderson 2015). Andersonin (mt.) mukaan genealoginen tutkimusote syventäisi nuorisotutkimuksen kriittisiä otteita ja sellaista hallinnan analyttistä nuorisotutkimusta, joka ei tarkastele ilmiöitä historiallisesta näkökulmasta. Osa nuorten osallistumista tarkastelevasta nykytutkimuksesta pyrkii hänen mukaansa analysoimaan nuorten ohjaamista itseään sääteleviksi subjekteiksi kehystämällä tällaisia käytäntöjä uudelleenlaiseksi hallinnan muodoksi esimerkiksi yhteiskuntien individualisoitumisen myötä. Toisaalta Anderson kyseenalaistaa sitä, että osa hallinnan tutkimuksesta pyrkii liian yksiselitteisesti 'vapauttamaan' nuoria määräämään itse omista asioistaan valtioiden harjoittaman kontrollin sijaan. Tällaiset tutkimukselliset otteet pyrkivät ongelmallisesti korvaamaan 'vanhat ja virheelliset' nuorten osallistumiseen liittyvät käsitykset 'uusilla ja oikeilla'. (Mt.) Foucault'n (1991b, 84) tuotannosta ammentaan ajattele kritiikissä olevan niinkään kyse ratkaisuehdotuksia esittävistä johtopäätöksistä, vaan kritiikki ohjaa haastamaan olemassa olevaa.

Genealogisen tutkimusotteen avulla osoitan, että asioiden nykytilaa ei tule pitää menneiden tapahtumien välttämättömänä päätöspisteenä. Pikemminkin olen kiinnostunut hallintakäytäntöihin liittyvistä katkoksisista ja jatkuvuuksista (Klotz & Lyntz 2007). Katkosten ja jatkuvuuksien kartoittamiseksi hyödynnän tutkielmassani genealogisen momentin käsitettä. Yhteiskunnallisen vammaistutkimuksen piirissä käsitettä soveltanut Antti Teittinen (2000, 33) on esittänyt, että genealogisen momentin käsitteen avulla voidaan etsiä erilaisia historiallisia momenteja, joissa erilaiset diskurssit tai tieto- ja totuusjärjestelmät kohtaavat. Diskurssien kohdatessa muodostuu uudennlaisia diskursiivisia kytköksiä, joissa aiemmista diskursseista säilyy jotakin. Samalla diskurssien uudennlainen yhdistelmä voi muuttaa jotakin. Tässä tutkielmassa esitän, että genealoginen tutkimusote voi hahmottaa nuorten osallistumiseen liittyvää kritiikkiä toisin. Andersoniin (2018) nojaten kyseenalaistan ajatusta siitä, että nuorten (globaali) ohjaaminen tietynlaisiksi autonomisiksi subjekteiksi olisi 'uutta'. Pyrin näin nostamaan nykytutkimukseen liittyviä rajoitteita sekä ymmärtämään kompleksisesti myös nuorisotutkimuksellisen tiedon roolia nuorten osallistumiseen ja kehitykseen liittyvässä hallinnassa. Genealogisesti ymmärrettyinä erilaiset uudistusehdotukset ovat "sidoksissa olemassa oleviin ja aikaisempiin sosiaalisiin muotoihin" (Teittinen 2000, 37).

Tutkielmassa olen käsitteellistänyt tiettyjä YK:n asiakirjoja ja niihin kytkeytyviä käytäntöjä aineistoni keskeisimmiksi genealogisiksi momenteiksi. Olen tunnistanut momentit aineiston lähiluennassa, jota on ohjannut myös aiempi nuoria ja globaalia kehitystä tarkasteleva tutkimuskirjallisuus. Ymmärrän ne ja niiden ympärille muotoutuvat asiakirjat diskursiivisiksi muodostelmiksi, jotka pyrkivät määrittelemään nuorten osallistumista ja globaalia kehitystä. Teittiseen (mt., 34–36) nojaten en kuitenkaan ajattele genealogisia momenteja lineaarisen tapahtumahistorian suoraviivaisena

kartoittamisena vaan olen pyrkinyt tarkastelemaan kuhunkin liitoskohtaan liittyvien ajatus- ja toimintatapojen olosuhteita ja ehtoja. Tässä tutkielmassa en tarkastele yksityiskohtaisesti diskursseihin liittyvää tutkimuskirjallisuutta, mutta luentani taustalla ymmärrän niitä Klotzin ja Lyntzin (2007; ks. myös Foucault 1991a) tavoin pelkkää kielenkäyttöä väljemmin erilaisina yhteiskunnallisina käytäteinä.

4.4. Hallinnan ulottuvuudet tutkimuskysymysten muotoilua viitoittamassa

Olen muovannut luentaani ohjaavia tutkimuskysymyksiä yhdistämällä aiemmin esittelemiäni huomioita Mitchell Deanin (2010) viitekehykseen hallinnan analytiikasta. Analyysi ei pyri pelkästään kuvailemaan hallinnan toimintaa tietyissä tilanteissa, vaan se kiinnittää huomiota niiden taustalla oleviin ajattelutapoihin. Huomioni kiinnittyy näin tiedon, ajattelun ja asiantuntijuuden muotoihin, jotka mahdollistavat hallintakäytännöt (Foucault 1991b, 75). Deanin (2010, 32) tavoin ymmärrän tiedon pyrkivän määrittämään hallinnan kohteita, muovaamaan keinoja heidän ohjaamiseksi sekä asettavan erilaisia tavoitteita heidän toiminnalleen. Analyysini taustaoletuksena on, että hallintakäytäntöihin liittyy 'utopistisia elementtejä', joiden mukaan ihmisiä tai heidän ominaisuuksiaan on mahdollista ja tarpeellista muovata uudelleen. Näin ajateltuna hallintakäytännöt pitävät sisällään erilaisia oletuksia 'paremmasta maailmasta', 'toiminnan kehittämisestä' tai 'oikeista elämisen tavoista'. Hallinnan pyrkimykset voivat kohdistua yksilöihin, yhteisöihin, organisaatioihin, yhteiskuntiin tai koko maailmaan. (Mt., 44–45.)

Kysyn tutkielmassa, millaisia jatkuvuuksia ja katkoksia nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvissä YK:n hallintakäytänteissä ilmenee. Toiseksi luentani tarkastelee sitä, miten hallintakäytännöt risteävät kamppailuihin sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin erontekoihin liittyvistä normatiivisuuksista. Kolmanneksi luentani pohtii, miten hallintakäytännöt tuottavat tietynlaisia käsityksiä 'kansainvälisestä' tai 'globaalista'. Ajallisesti tarkasteluni ulottuu vuosiin 1960–2020, ja selvitan kysymyksiä suhteessa aineistosta tunnistamiini kolmeen genealogiseen momenttiin. Vastatakseni tutkimuskysymyksiini olen tarkastellut aineistoa Deanin (mt., 33) hahmottelemien hallinnan neljän eri ulottuvuuden kautta. Hallinnan ulottuvuudet toimivat ikään kuin tutkielmani alakysymyksinä, jotka ovat ohjanneet minua pääasiallisiin tutkimuskysymyksiini vastaamisessa. Näin ymmärrettynä hallintakäytäntöjä voidaan purkaa niihin liittyvien näkyvyyden muotojen, identiteettien, teknisten ulottuvuuksien sekä tiedon ja totuuskäsitysten näkökulmasta. Deanin (mt.) tavoin ajattelen kunkin näistä neljästä ulottuvuudesta olevan samanaikaisesti läsnä hallintakäytänteissä ja nojaavan toisiinsa eri tavoin. Niitä ei kuitenkaan voida pelkistää toisiinsa, vaan kutakin neljästä ulottuvuudesta on mielekästä tarkastella itsenäisesti.

Ensimmäisenä ulottuvuutena analyysini kohdistuu erilaisiin näkyvyyden muotoihin nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvissä hallintakäytänteissä. Deanin (mt., 41) tavoin kiinnitän analyysissäni huomiota siihen, millaiset näkyvyyden muodot ovat tarpeellisia näiden hallintakäytänteiden toiminnalle. Tarkastelen sitä, millaiset näkyvyyden kentät luonnehtivat hallintakäytänteitä, sekä miten ne määrittelevät tiettyjä kohteita ja nostavat niitä näkyviksi. Lisäksi analysoin, millaisia asioita käytännöt pyrkivät häivyttämään näkymättömiksi. Erilaiset näkyvyyden muodot voivat konkretisoida esimerkiksi kaavioina, taulukoina, karttoina ja diagrammeina, jotka visualisoivat hallittavia kenttiä. Tällaisten esitysten avulla voidaan kuvitella, ketä ja mitä tulisi hallita, miten auktoriteetin ja tottelevaisuuden suhteet rakennetaan, millaisia ongelmia olisi ratkaistavia sekä millaisia päämääriä hallinnan on tavoiteltava. Tunnetuimpana aiempina esimerkkinä tilallisen ja visuaalisen ulottuvuuden merkityksestä vallan toiminnassa toiminee filosofi Jeremy Benthamin 1700-luvulla kehittämä panoptikon-vankilamalli. (Mt.)

Toinen hallinnan ulottuvuus koskee erilaisia nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyviä identiteettejä. Deanin (mt., 43–44) mukaan hallinnan *ethos* viittaa yksilöllisiin ja kollektiivisiin identiteetin muotoihin, joiden kautta hallinta toimii, ja joita hallintakäytännöt pyrkivät muodostamaan. Identiteettien osalta analyysini kysyy, millaisia persoonan, itsen ja identiteetin muotoja hallintakäytänteet olettavat ja millaisia muutoksia hallinta pyrkii näiden osalta saamaan aikaan. Huomio kiinnittyy siihen, millaisia toimintasuuntauksia, kykyjä ja ominaisuuksia hallinnan harjoittajilta ja kohteilta odotetaan sekä miten niitä edistetään. Analyysini purkaa myös sitä, miten tietynlaiset käytäytymisen tai toiminnan muodot ongelmallistetaan ja miten niitä pyritään muuttamaan. Lisäksi tarkastelen toimia, joilla yksilöitä ja väestöjä pyritään saamaan identifioitumaan tiettyihin ryhmiin. Aiempina esimerkkeinä tästä toimivat muun muassa nykyisten hallintakäytänteiden tavat pyrkiä tuottamaan 'aktiivisia kansalaisia'. En kuitenkaan käsitteellistä identiteettien tarkastelua varsinaiseen subjektien tai subjektiviteettien analyysiin, vaan huomioni kiinnittyy ennen kaikkea pyrkimykseen edistää, houkutella, kannustaa ja kasvattaa toimijoille tiettyjä kykyjä, asemia ja ominaisuuksia. Identiteettien näkökulmasta tarkasteltuna hallintakäytänteet 'onnistuvat' toiminnassaan siinä määrin kuin toimijat pyrkivät kokemaan ja käsitteellistämään itsensä hallinnan tavoitteiden mukaisesti. (Mt.)

Kolmanneksi tarkastelen nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvän hallinnan tekniisiä ulottuvuuksia. Hallinnan *techne* ohjaa Deanin (mt., 42) mukaan kysymään sitä, millaisin keinoin, mekanismein, menettelytavooin, välinein, taktiikoin, tekniikoin, teknologioin ja sanastoin rakennetaan auktoriteettia sekä saavutetaan hallintaa. Hallinnan ymmärtäminen teknisenä toimintana eroaa sellaisista teorioista, jotka painottavat hallintaa pääasiallisesti erilaisten arvojen, ideologioiden tai

maailmankuvien osoittamisena. Hallinnan teknistä ulottuvuutta tarkastelemalla pyrin purkamaan niitä keinoja, joilla hallinta yrittää saavuttaa tiettyjä päämääriä tai toteuttaa tiettyjä arvoja. Erilaiset tekniset keinot toimivat nähdäkseni ehtona hallinnan toiminnalle ja samalla rajaavat sitä, mitä hallinnan on käytännössä mahdollista tehdä. (Mt.) Walters (2012, 62) onkin kuvannut *technen* viittaavan erilaisiin valtasuhteita välittäviin artefakteihin, esineisiin ja laitteisiin. Hallintaa ei voida pelkistää vain tekniseksi toiminnaksi, mutta *techne* tulisi ymmärtää yhtenä välttämättömänä hallinnan ulottuvuutena. Teknisiin ulottuvuuksiin liittyy läheisesti hallinnan teknologioiden käsite, joka on merkitykseltään kapeampi kuin teknisten ulottuvuuksien käsite. Konkreettisina esimerkkeinä hallinnan *technestä* voidaan nostaa erilaiset taloustieteelliset mallit ja välineet, joita tarvitaan kansantalouden hallintaan. (Dean 2010, 42.)

Neljännessä ulottuvuudessa huomioni kiinnittyy nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvän hallinnan tietoon ja totuuskäsityksiin. Dean (mt., 42–43) on esittänyt, että hallinnan *episteme* kuvaa tiedon muotoja, jotka ohjaavat hallintakäytänteitä, ja joita hallintakäytännöt tuottavat. Näin kysyn aineistoltani, millaisia ajattelutapoja, tietoa, asiantuntijuutta, strategioita, laskelmointikeinoja tai rationaliteetteja hallintakäytänteisiin kietoutuu, sekä miten ne pyrkivät muuttamaan käytäntöjä. Tarkasteluuni nousevat, miten hallintakäytännöt mahdollistavat tietyyppisiä totuuksia sekä se, miten tiedon muodot pyrkivät muovaamaan tietyistä asiakysymyksistä, kentistä tai ongelmista hallittavia. *Epistemen* tarkastelussa taustaoletuksenani on, että auktoriteettien ja muiden toimijoiden on kysyttävä itseltään kysymyksiä, toimeenpantava suunnitelmia ja erilaisia tiedon muotoja sekä omaksuttava näkemyksiä ja tavoitteita siitä, mitä ne pyrkivät saavuttamaan. Lisäksi siihen liittyy ajatus hallinnan ohjelmallisesta luonteesta, jonka myötä huomio kiinnittyy monenlaisiin yrityksiin järjestellä instituutioiden toimintaa ja toimijoiden käyttäytymistä. Tällaiset uudistuspyrkimykset ilmentävät hallinnan päämääriä, joita kuvataan vaihtelevalla (epä)suoruudella. (Mt.) *Epistemeen* liittyvät läheisesti aiemmin tutkielmassa tarkastelemani hallinnan rationaliteetin ja hallintamentaliteetin käsitteet.

4.5. Feministinen tutkimusetiikka asiakirjojen luennassa

Hallinnan analyttisen otteen lisäksi olen pohtinut tutkimuseettisiä valintojani feministisen tutkimuskirjallisuuden pohjalta. Feministisen tutkimuksen lähtökohtana on ymmärtää akateemisen tutkimuksen ja tutkijoiden itsensä kietoutuvan valtasuhteisiin moninaisin tavoin. Kantavana eettisenä periaatteena työssäni on ollut Brooke Ackerlyn ja Jacqui Truen (2020, 19–20) viitoittamina pyrkimys tekemieni valintojen ja valtasuhteiden kriittiseen reflektioon tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa. En ymmärrä aiempia tutkimusetiikkaan liittyviä huomioita ylhäältä käsin annettuina valmiina sääntöinä vaan hahmotan niitä väljinä ajattelua ohjaavina ohjenuorina. Ackerly ja True (mt., 35–36) ovatkin

esittäneet, että feminististä tutkimusta tehdessään tutkija antaa tutkimusetiikan muovaamiseen oman panoksensa eikä ainoastaan ammenna valmiita ratkaisuja. Jäsennän seuraavaksi pohdintojani Ackerlyn ja Truen (2020; 2008) esittämän jaottelun pohjalta, jonka mukaan feminististä tutkimusetiikkaa tulisi tarkastella tutkijan oman paikantumisen, epistemologisen vallankäytön, erilaisten rajojen sekä suhteiden näkökulmasta.

Feministinen tutkimusetikka ohjaa tutkijaa tarkastelemaan omien sosiaalisten paikantumisten merkitystä tietämiseen. Tähän kuuluu ennen kaikkea tutkijan oman paikantumisen reflektointi suhteessa tutkittavaan ilmiöön ja valtaan. Paikantuminen kytkeytyy paitsi erilaisiin erontekoihin myös tutkijan muihin identiteetteihin esimerkiksi (feministisenä) aktivistina, vaikuttajana tai soveltavamman politiikka-analyysin tekijänä. (Ackerly & True 2020, 34–35.) Oma polkuni nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvissä kysymyksissä kulkee useita reittejä pitkin. Olen toiminut itse ’nuorena’ aktivistina ja vaikuttajana erilaisissa kehitys-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksissä kansalaisjärjestöissä ja opintojeni kautta. Toisaalta olen toiminut useiden vuosien ajan asiantuntija-, opetus- ja ohjaustehtävissä nuorten osallisuuteen, globaali- ja ihmisoikeuskasvatukseen, kestävään kehitykseen sekä sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuteen liittyvien kysymysten parissa. YK-tematiikasta kiinnostuin ennen kaikkea opintoihini sisältyvien innostavien kurssien ja opintomatkojen sekä YK-kysymyksiin liittyvän paikallisen järjestötoiminnan myötä.

Tutkielmatyöskentelyäni on ohjannut kiinnostus tarkastella nuorten osallistamiseen liittyviä käytäntöjä erilaisesta näkökulmasta kuin edellä mainituissa positioissa toimiessani. Vaikka positiot risteävät monin tavoin toisiinsa, pidän akateemista tutkielmaa mahdollisuutena tarkastella kysymyksiä toisenlaisista reunaehdoista käsin. Toisaalta pidän tärkeänä huomioida, että myös muista positioista käsin olen pohtinut erilaisia nuorten osallistumiseen liittyviä kysymyksiä tutkimuskirjallisuuden valottamana. Alun perin tutkimusasetelmani muovaamista ohjasi kriittinen kiinnostus purkaa sitä, miksi nuoriin liittyviä näkökulmia tai nuorten tekemää aktivismia kehystetään kansainvälisen politiikan käytännöissä ’uudeksi’ kysymykseksi. Toisaalta olen työtehtävissäni reflektoinut sitä, miksi eri toimijat haluavat järjestää aikuislähtöisiä toimia nuorten tavoittamiseksi tai voimauttamiseksi ilman kattavampia pyrkimyksiä nuorten elämiä muovaavien rakenteiden ja varsinkaan taloutta ohjaavien ajattelumallien muuttamiseksi. Kokemukseni pohjalta ohjelmat sisältävät usein myös yksioikoisia oletuksia sukupuolen, seksuaalisuuden ja muiden erontekojen näkökulmista. Tutkimusasetelmaani ovat siis muovanneet itsestään selvyyksien utelias kyseenalaistaminen sekä tutkimusasetelman muodostaminen tutkimuskirjallisuuden lisäksi henkilökohtaisista kokemuksista käsin (Enloe 2004; Weber 2016). Toivon voivani tehdä yhden kriittisen intervention edeltäviin käytäntöihin ja avaavani mahdollisuuksia toisenlaisille tavoille hahmottaa nuorten osallistumista.

Omaa paikantumistani muovaavat useisiin erontekoihin liittyvät valtasuhteet. Esimerkiksi paikantumiseni globaaliin pohjoiseen jäsentää monin tavoin tapojani hahmottaa tämän tutkielman analyysia. Aktivistina tai asiantuntijana toimiessani jatkuvat neuvottelut ikään liittyvistä normatiivisuuksista ovat minulle arjessa konkretisoituvia asioita. Sukupuoleni muovaa monin tavoin sitä, millaista toimintatilaa muiden oletukset minulle mahdollistavat (feministisen) kansainvälisen politiikan tutkimuksen parissa (Jauhola & Särnä 2017, 149, 156). Toisaalta positioitumistani vastaavista näkökulmista rajoittavat muun muassa valtakamppailut siitä, millainen tieto sisältyy ja millainen suljetaan ulos (globaalin pohjoisen) yliopistojen opetussuunnitelmista. Uusliberaalin rationaliteetin hallitsevuus lävistää monin tavoin tiedon tuotantoon liittyviä käytäntöjä sekä määrittää tutkielman tekemiseen liittyviä reunaehtoja. Elämä avoimesti heteronormatiivisuutta haastavana ihmisenä jäsentää tapojani tarkastella kansainvälisen politiikan ilmiöitä sekä rajaa paikantumistani sukupuoleen liittyvien oletusten näkökulmasta. Edeltävät näkökulmat ovat esimerkkejä valtasuhteiden kompleksisuudesta, joka on kuitenkin käytännössä huomattavasti monimutkaisempaa sekä kietoutuu monin tavoin rodullistamiseen, toimintakykyyn, kansalaisuuteen, luokkaan, terveyteen, lajienvälisyyteen ja muihin erontekoihin liittyviin normatiivisuuksiin.

Feministinen tutkimusetiikka painottaa herkkyyttä epistemologisiin kysymyksiin liittyvää valtaa kohtaan. Feminististen epistemologioiden lähtökohtiin sisältyy usein oletus siitä, että feministinen tutkimus tähtää tutkimamme maailman ja tieteenalojemme muuttamiseen. Tutkimuksessa on kriittisesti arvioitava ja tarvittaessa haastettava konventionaalaisia tiedontuottamisen tapoja erityisesti moninaisesti paikantuvien yksilöiden ja ryhmien näkökulmat huomioiden. Usein huomio kiinnittyy purkamaan etuoikeutettuja epistemologisia näkökantoja, jotka eivät kaipaa erityistä oikeuttamista tiedeyhteisön käytännöissä. Tutkimus voi erityisesti sukupuolen ja risteävien erojen näkökulmasta nostaa esiin erilaisten erontekojen, eriarvoisuuksien ja hallinnan naamioimista 'objektiivisiksi' ja 'puolueettomiksi' lähestymistavoiksi. (Mt., 22–25.) Tutkimusasetelmaa muodostaessani pohdin, tulisiko analyysin keskittyä YK:ta koskevaan tarkasteluun vai ei. Aiemmin käsittelemääni tutkimuskirjallisuuden nojaten mietin, päätyykö instituutioihin keskittyminen uusintamaan koloniaalisia, aikuiskeskeisiä ja muita epätasa-arvoisia valtasuhteita. Sukupuolta ja rauhanrakennusta tutkineen Laura Shepherdiin (2017, 3–4) nojaten ajattelen kuitenkin, että feminististen tutkijoiden on merkityksellistä kiinnittää huomiota kansainvälisen politiikan institutionaalsiin käytäntöihin. Tutkimuksen on hyödyllistä tarkastella institutionaalista järkeilyä, joka mahdollistaa ja rajaa instituutioiden politiikkakäytäntöjä ja hallinnollisia viitekehyksiä. Nämä vaikuttavat keskeisesti monen ihmisen elämään eri puolilla maailmaa. Kansainvälisten instituutioiden tarkastelu ei nähdäkseni tarkoita niiden tai niihin liittyvien käytäntöjen ottamista annettuna, vaan käytäntöjen kriittinen tarkastelu voi parhaimmillaan haastaa

vallitsevia käytäntöjä ja avata erilaisia vastarinnan paikkoja. Lisäksi valinta toimii vastauksena aiemmin tarkasteltuihin nuorisotutkijoiden argumentteihin nuorten osallistumista muovaavien laajempien rakenteiden kuten globaalin poliittisen talouden huomioimisesta.

Pohdin myös, sivuuttaisiko asiakirja-aineiston tutkiminen nuorten osallisuuden sekä eri erontekojen näkökulmasta marginalisoitujen ryhmien kokemukset ja erilaiset hiljaisuudet (Huijsmans 2016; Kronsell 2006; D'Costa 2006). Asiakirja-aineiston rajoitteena on muun muassa se, että niiden tutkiminen ei pysty purkamaan erilaisia asiakirjojen tuottamiseen johtaneita diskursiivisia konflikteja (Hansen & Sørensen 2005, 99). Asiakirjojen avulla ei myöskään voida selvittää yksityiskohtaisesti osallistamistoimissa vaikuttaneiden nuorten kokemuksia tai vastarintaa. Toisaalta asiakirja-aineistoa lukemalla on mahdollista tutkia hallinnan tuottamista, ja ne tarjoavat tietoa instituutioiden käytännöistä (Uusitalo 2015, 43–44). Olen myös tietoisesti pyrkinyt valitsemaan aineistooni useiden toimijoiden tuottamia ja erilaisia asiakirjoja, jotta niiden avulla on mahdollista tarkastella hallinnan järjestykseen liittyviä mahdollisia säröjä ja vastarinnan paikkoja. Tällaisen ratkaisun avulla tutkielmani ei pyri selvittämään yhden YK-toimijan tarkasti rajattua 'lopullista' näkökulmaa nuorten osallistumiseen vaan avaamaan tilaa globaaliin hallinnallisuuteen liittyvien moninaisten prosessien hahmottamiselle (Foucault 1991b, 75–77). Keskittyminen asiakirjoihin on ollut harkittu päätös myös useista käytännön syistä johtuen. En ole tietoisesti tehnyt tutkimusta tiiviissä yhteistyössä vaikkapa nuorten vaikuttajaryhmien kanssa, sillä tutkimusprosessini on edistynyt muun työ- ja elämäntilanteeni mahdollistamalla tavalla. Olen pitänyt eettisesti kestävämpänä vaihtoehtona itsenäiseen otteeseen painottuvaa tarkastelua kuin lähtemistä yhteiseen kanssatuottamiseen, johon en pysty erilaisten reunaehtojen puitteissa sitoutumaan. Lisäksi oman paikantumiseni näkökulmasta ajattelen asiakirja-aineiston mahdollistavan sopivanasteisen etäännyttämisen tutkittavasta ilmiöstä. Näin pystyn tarkastelemaan sitä analyttisessä vuoropuhelussa aiemman tutkimuskirjallisuuden kanssa.

Olen löytänyt aineistoni asiakirjat pääsääntöisesti tekemällä tiedonhakuja YK:n digitaalisessa kirjastossa ja asiakirjapalvelussa nuoriin ja osallistumiseen liittyvien hakusanojen avulla. Hyödynsin myös YK-toimijoiden verkkosivuja ja löytämieni asiakirjojen viittauksia toisiin asiakirjoihin. Aineiston valintaa ovat rajoittaneet erityisesti ensimmäisen genealogisen momentin osalta digitoidun aineiston puute ja Suomessa olevien YK-arkistojen rajallisuus. Kaikki aineistoni asiakirjat ovat julkisesti saatavilla digitaalisesti tai arkistoissa, joten niiden tutkiminen ei nähdäkseni edellytä eettistä pohdintaa eri toimijoiden yksityisyyden suojaamisesta. Verkkolähteiden tutkimisessa on kuitenkin hyvä varautua siihen, että aineistot voidaan poistaa verkkosivuilta. YK:n kattavien arkistointijärjestelmien vuoksi en pitänyt tilannetta todennäköisenä, mutta tallensin varmuuden vuoksi asiakirjat Dropbox-tiedostopalveluun tutkimusprosessin ajaksi.

Rajasin tutkielman aineiston asiakirjoihin, joissa oli erillisiä nuorten osallistumista käsitteleviä lukuja tai muuten selkeää tematiikan käsittelyä. Tutkimusprosessin alussa ajattelin rajata tarkasteluni erittäin tiukasti vain osallistumista koskeviin osioihin. Asiakirjoja lukiessani yllätyin kuitenkin siitä, miten tiiviisti huomioiden nuorten osallistumisesta kytkeytyivät laajempiin neuvotteluihin globaalista kehityksestä. Asiakirjat korostivat nuorten osallistumiseen liittyviä sisältöjä usein yleisemmissä tekstiosuoksissa. Analysoidakseni nuorten osallistumisen laajempaa rationalisointia päädyin sisällyttämään aineistooni osallistumislukujen lisäksi johdanto- ja suosituslukuja, jotka esittivät yleisempiä nuoriin ja globaaliin kehitykseen liittyviä tilannearvioita tai toimintasuosituksia. Sukupuoleen ja muihin erontekoihin liittyvän tarkastelun näkökulmasta olisi ollut kiinnostavaa valita aineistooni mukaan myös tähän liittyviä lukuja. Päädyin kuitenkin aineistonhallinnan ja tutkimusasetelman rajaamisen näkökulmasta jättämään ne tämän tutkielman ulkopuolelle, sillä luvut käsittelevät osallistumisen lisäksi väljemmin erilaisia sukupuolten tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä. Lisäksi halusin uteliaasti kokeilla, miten feministinen teoria soveltuisi purkamaan normatiivisuuksia ilmiössä, joka ei eksplisiittisesti rakennu sukupuolen tai seksuaalisuuden varaan. Lopullinen aineistoni kattaa 32 asiakirjaa, ja se on laajuudeltaan 873 sivua. Esittelen kuhunkin genealogiseen momenttiin liittyvän aineiston analyysilukujeni alussa, ja olen koostanut yksityiskohtaisemmat tiedot niistä tutkielman liitteeksi. Kaikki aineiston asiakirjat ovat englanninkielisiä, ja olen suomentanut niistä poimitut katkelmat itse. Pidän tärkeänä tunnistaa, että erityisesti aineiston laajuus huomioiden moni näkökulma on jäänyt analyysini ulkopuolelle. Tutkielmassa esittämiäni huomioiden lisäksi kannustankin lukijaa kohtaamaan aineistoa myös itse lopusta löytyvien lähdeviitteiden avulla.

Feministinen tutkimusetiikka ohjaa kiinnittämään huomiota tutkimuskysymystämme ja tieteenalojemme jäsentäviä rajoja kohtaan. Tutkijan tulee pohtia kriittisesti tapaansa ymmärtää tutkittavaa ilmiötä sekä sitä, millaiset tekijät ymmärrystä rajaavat. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi pyrkimystä erilaisten marginalisointien purkamiseen sekä hiljaisuuksien kuuntelemista, purkamista ja toisinaan niiden vastuullista ylläpitämistä. Feministinen tutkimusetiikka viitoittaa tieteenalarajojen ja tutkimuskäsitteiden kriittiseen tarkasteluun, joka tarkoittaa usein pyrkimystä poikkitieteelliseen otteeseen ja olemassa olevien rajojen venyttämiseen. (Ackerly & True 2020, 27–29, 36.) Sukupuolen, seksuaalisuuden ja muiden erontekojen näkökulmasta tarkasteluni painottuu aineistosta esiin nousseiden eksplisiittisten erontekojen käsittelevien katkelmien purkamiseen. Tutkielmani merkittävänä rajoitteena onkin, että sen reunaehtojen puitteissa en pohdi yksityiskohtaisesti eri erontekoihin liittyviä hiljaisuuksia aineistossa. Painottamalla väljää aineistolähtöistä tarkastelua ja huomion ensisijaisuutta nuorten osallistumisessa olen myös rajannut tutkielman ulkopuolelle syvemmän teoreettisen tarkastelun siitä, miten eri erontekojen ottaminen vakavasti haastaisi kansainvälisen politiikan valtavirran

teoreettista ymmärrystä ilmiöistä ja käsitteistä kuten 'kansainvälinen', 'kehitys' tai 'talous'. Tutkielmani ei myöskään keskustelee kattavasti tutkimuskirjallisuuden kanssa, joka käsittelee esimerkiksi dekoloniaalisuuteen, rodullistamiseen, toimintakykyyn tai lajismiin liittyviä kysymyksiä. Olen kuitenkin pyrkinyt mahdollisuuksien mukaan avaamaan tilaa myös tällaisten näkökulmien tarkastelulle. Toivon, että tutkielmani osaltaan inspiroi tutkijoita jatkossakin tekemään kriittisiä interventioita nuoruuden ja kansainvälisen politiikan tutkimuksen risteyksissä.

Feministinen tutkimuskirjallisuus viitoittaa tarkastelemaan valtdynamiikkoja niin tutkittavien subjektien elämien kuin tutkijan ja kaikkiin tutkimukseen osallistuvien toimijoiden välisten suhteiden näkökulmista. Tutkimuseettisissä valinnoissa on kiinnitettävä huomiota tutkimuksen vaikutuksiin tutkittavan ryhmän näkökulmasta ja erityisesti mahdollisten haitallisten seurausten välttämiseen. Toisaalta tutkimusetiikka ohjaa tarkastelemaan suhteita tutkimusprosessiin kytkeytyvien toimijoiden kuten tutkimusavustajien, tulkkien, työpajojen vetäjien, toisten tutkijoiden tai opinnäytetöiden ohjaajien kanssa. Yhdeksi eettiseksi ohjenuoraksi on esitetty tutkimuksen mieltämistä vastavuoroiseksi kanssakulkemiseksi eri toimijoiden kanssa. (Ackerly & True 2020, 29–33.) Tutkimusasetelmani rakentamista on ohjannut kiinnostus moninaisten valtasuhteiden purkamiseen. Pyrkimyksenäni ei ole ollut tarkastella nuoria, nuoria naisia tai risteävästi eri vähemmistöihin kuuluvia nuoria yksiselitteisen marginalisoituna ryhmänä, jonka kokemiin epäkohtiin tutkimus tarjoaisi selviä ratkaisuehdotuksia. Pikemminkin tutkimukseni lähtökohtana on ollut aiemmin esitellyn mukaisesti jatkuva herkkyyys vallan monimuotoiselle toiminnalle ja erityisesti sen tuottaville ulottuvuuksille.

Myös Suomessa tiedeyhteisön syrjivät rakenteet ovat feministisen kansainvälisen politiikan tutkimuksen tekemistä muovaava realiteetti (Jauhola & Särnä 2017). Tutkimusprosessin aikana olen pyrkinyt tekemään erilaisia feministisiä mikrointerventioita läheisimpien tiedeyhteistöjeni käytäntöihin. Olen esimerkiksi tehnyt yliopistojen kirjastoihin useita hankintapyyntöjä niin kansainvälisen politiikan lapsuuteen ja nuoruuteen kuin queer-tutkimukseen liittyvästä kirjallisuudesta, jotta tällaista tietoa olisi saatavilla jatkossa matalammalla kynnyksellä. Tällaisten interventioiden tarve on yksi konkreettinen esimerkki tiedon ja vallan suhteista, sillä useita tutkielmani aihepiireihin liittyviä teoksia ei ole löytynyt valmiiksi kirjastojen kokoelmista eikä varsinkaan tieteenalan opetussuunnitelmista. Tutkielmassani pyrinkin tuomaan erityisesti kansainvälisen politiikan suomenkielisiin tutkimuskeskusteluihin uusia näkökulmia lainaamalla monenlaista tutkimuskirjallisuutta erilaisista akateemisista perinteistä.

Pro gradu -tutkielman työskentelyn yhtenä tavoitteena on tarjota valmiuksia itsenäisen tutkimuksen tekemiseen. Tiedon tuottaminen on kuitenkin aina kollektiivinen prosessi. Tätä tutkielmaa ovat

inspiroineet laaja tutkimuskirjallisuus, eri tieteenaloilla suoritettut opinnot ja lukuisat antoisat keskustelut eri ihmisten kanssa. Erityisesti haluan kiittää tutkielmani ohjaajaa Anni Kangasta kriittiseen ajatteluun haastamisesta, kannustuksesta ja pitkäjänteisyydestä. Kiitän Tarja Seppää itsenäiseen toimintaan ohjaamisesta, pedagogisen esimerkin näyttämisestä sekä innostavasta viitoittamisesta YK-tematiikan ja globaalien oikeudenmukaisuuden kysymysten pariin. Tiina Rättilää haluan kiittää eteenpäin ja toisin katsovista kommenteista sekä antoisista ja rohkaisevista keskusteluista. Kiitos kuuluu myös lukuisille opiskelijoille, opettajille sekä hallinto-, kirjasto- ja muulle henkilöstölle, aktivisteille, työkavereille, ystäville, perheenjäsenille ja nuorille, joiden kanssa olen saanut toimia. Kiitos siitä, että olette auttaneet luottamaan, mahdollistaneet tutkimuksen tekemisen omalla tyyllillä sekä osoittaneet vastarinnan olevan paitsi mahdollista myös moninaista.

Feminististä tutkimusetiikkaa käsittelevän kirjallisuuden lisäksi tutkielmanprosessiani ovat ohjanneet Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) hyvän tieteellisen käytännön periaatteet. Niiden viitoittamana olen esimerkiksi pyrkinyt esittämään näkökulmani mahdollisimman tarkasti perustellen ja viitteistään, jotta lukija voi kriittisesti arvioida, haastaa ja venyttää tekemiäni tulkintoja. Julkaisen tutkielmani verkossa yliopiston julkaisujärjestelmässä kaikille avoimena ja digitaalisesti saavutettavana julkaisuna, jotta se olisi mahdollisimman hyvin eri lukijoiden saatavilla. Erityisesti tässä alaluvussa olen pyrkinyt avaamaan tutkimusprosessiini johtaneita valintoja sekä kertomaan luentani vaiheista avoimesti ja rehellisesti. Työ on lisäksi käynyt läpi Turnitin-ohjelmalla tehdyn tarkastuksen sen alkuperäisyyden osoittamiseksi ja vilpin välttämiseksi.

5. ENSIMMÄINEN GENEALOGINEN MOMENTTI: KOHTI YK:N NUORISOPOLITIIKAN INSTITUTIONALISOITUMISTA (1960-)

5.1. Aineiston esittely ja genealoginen johdanto

Aineiston ensimmäinen genealogisen momentin olen tunnistanut ajoittuvan 1960-luvun alkuun, kun YK:n nuorisopolitiikkaa ryhdyttiin institutionalisoimaan. Ensimmäiseksi nuorten osallistumiseen liittyväksi merkkipaaluksi YK-järjestelmässä voidaan hahmottaa YK:n yleiskokouksen vuonna 1965 hyväksymä julistus rauhan, keskinäisen kunnioituksen ja kansojen välisen yhteisymmärryksen edistämiseksi nuorten keskuudessa. Ensimmäisen momentin asiakirjat rakentuvat pitkälti tämän ympärille. Lisäksi ne nojaavat vuonna 1985 vietettyyn ensimmäiseen kansainväliseen nuorten vuoteen, jonka aikana YK-toimijat käsittelivät nuorten, osallistumisen, kehityksen ja rauhan teemoja sekä vahvistivat näihin kysymyksiin liittyvää normatiivista pohjaa. Asiakirjat koostuvat YK-toimijoiden tuottamista päätöslauselmista, raporteista ja esseejulkaisuista. Aineistoon sisältyvät YK:n yleiskokouksen päätöslauselmat eivät ole oikeudellisesti jäsenvaltioita sitovia, mutta tietyissä kysymyksissä ne voivat sitoa yleiskokouksen omaa toimintaa. Päätöslauselmilla voi kuitenkin olla suuri poliittinen merkitys, ja ne sisältävät erilaisia suosituksia valtioille. Momentin muut asiakirjat pyrkivät ohjeistamaan eri toimijoita nuorten osallistumiseen ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Aineistossa on 14 asiakirjaa, ja se on laajuudeltaan yhteensä 111 sivua. Yksityiskohtaisempi kuvaus asiakirjoista löytyy tutkielman lopussa olevasta liitteestä.

Ansell (2016b, 36–37) on esittänyt, että nuoria alettiin jo vuoden 1965 julistuksesta lähtien hahmottaa YK-diskursseissa samanaikaisesti uhkakuvana ja tulevaisuuden positiivisena lupauksena. Taustalla voidaan pitää muun muassa sitä, että 1960-luvun nuorisotyöttömyyden ja kaupunkeihin suuntautuvan työperäisen muuttoliikkeen vuoksi nuoret alkoivat näyttäytyä globaalissa pohjoisessa yhteiskunnallisena ongelmana. Nuoriin liitettiin uhkakuvia myös globaalissa etelässä, missä nuorten tuottamia 'ongelmia' pyrittiin ratkomaan tarjoamalla heille sopivaa koulutusta ja ohjaamalla heitä edistämään syrjäseutujen kehitystä. (Mt.) Lasten osalta kansainvälisten politiikkatoimien historia ulottuu 1900-luvun alkupuolelle. Pelastakaa lapset -järjestö perustettiin vuonna 1919, ja Kansainliitto hyväksyi lapsen oikeuksia koskevan julistuksen vuonna 1924. YK hyväksyi vuonna 1959 paternalistiseen otteeseen nojaavan lapsen oikeuksien julistuksen ja tätä seuraavina vuosikymmeninä useat YK-toimijat omaksuivat 'maailman lapsia' tarkastelevan diskursiivisen kehystystavan. (Mt., 29–31.)

Kansainväliset politiikka- ja kehityskäytännöt ovat alusta asti nojanneet pitkälti länsimaiseen käsitykseen lapsuudesta ja nuoruudesta. Ajattelu nuoruudesta erityisenä ikäkautena ulottuu tutkimuskirjallisuuden perusteella keskiajalle. Tällöin varhaisnuoruuteen alettiin liittää käsityksiä vastenmieliseksi hahmotetuista piirteistä, jotka koskivat muun muassa irstailua ja lihallisia himoja. Nuoruus tuli vahvemmin olemassa olevaksi 1700- ja 1800-lukujen aikana, kun keskiluokka alkoi liittää työikäisiin miehiin erilaisia uhkakuvia ja moraalipaniikkeja. Viimeisen 150 vuoden ajan nuoruus on määrittynyt länsimaisessa ajattelussa pitkälti negatiivisten käsitysten kautta tai siirtymävaiheena aikuisuuden ja lapsuuden välillä. Toisaalta 1950-luvun jälkeen syntyneen kulutuskulttuurin myötä heitä alettiin hahmottaa myös teini-ikäisinä, joihin yhdistettiin esimerkiksi spontaaniuden, seikkailullisuuden ja leikkisyyden määreitä. (Mt., 16–17; Sercombe 2016.) YK:n kiinnostus nuoria kohtaan nivoutuu ajallisen tarkastelun näkökulmasta yhteen nuoruutta tarkastelevan tiedontuotannon lisääntymiseen globaalissa pohjoisessa. Nuoruuden kattavampi länsimainen teoretisointi voidaan jäljittää 1950- ja 1960-lukujen taitteeseen, jolloin kriminologit, psykologit ja sosiologit alkoivat tuottaa tietoa ’poikkeavina’ pidetyistä työväenluokkaisista kadulla norkoilevista miehistä ja heidän jengiytymisestään (Ansell 2016b, 22). Lapsuuden osalta länsimainen ajattelu juontuu 1500-luvun dionysoslaisiin ja apollolaisiin ajattelutapoihin, jotka erottavat lapset aikuisista ja käsitteellistävät heitä joko syntisyytensä tai viattomuutensa vuoksi suojelua tarvitsevina (mt., 13–15). 1900-luvulla lapsuus alkoi määrittäytyä normittavan kognitioita painottavan kehityspsykologisen tiedon kautta, jota on myöhemmin kritisoitu sen eurosentrisyydestä. Tiedon muodot alkoivat tehdä näkyväksi varhaisnuoruutta pitkälti murrosikään liittyvien hormonaalisten muutosten pohjalta, mikä kytkeytyi heidän patologisointiinsa. Lapsuuden teoretisoinnissa ja normittamisessa yleistyi 1950-luvulta lähtien sosialisointin merkitys, ja ’poikkeavuutta’ alettiin hahmottaa epäonnistuneen sosialisointin kautta. (Mt., 18–22.)

Hallinnan järjestyä nuorten osallistumisesta on perusteltua tarkastella suhteessa laajemman globaalin kehitysdiskurssin tuottamiseen. Ziain (2017, 29–31) mukaan kehitysdiskurssi muotoutui pitkälti 1950-luvun aikana koloniaalisen ja rasistisen järjestyksen jatkumona. Näin ymmärrettynä globaaliin kehitykseen liittyvät ajattelumallit olivat läsnä jo aiemmassa kolonialistisessa ajattelussa, joka korosti Euroopan edustavan ihmiskunnan kehittyneintä vaihetta ja alkoi painottaa siirtomaavaltajien ’kehittämistöimii’ valtaamallaan alueilla. Käännekohtana globaalin kehitysdiskurssin syntymiselle pidetään usein YK:n peruskirjan solmimista ja USA:n presidentin Harry Trumanin tammikuussa 1949 pitämää virkaanastujaispuhetta, jossa hän korosti siirtymää imperialistisesta ajattelusta kehitysohjelmiin. Keskeinen muutos kolonialistiseen diskurssiin verrattuna on, että kehitysdiskurssin myötä kolonisoitujen alueiden ajateltiin kykenevän hallitsemaan itse itseään. Tästä huolimatta kehitykseen sisältyi ajatus universaalista kehityksen asteikosta, joka nojasi länsimaisiin ideaaleihin sekä muodosti

dikotomisen asetelman 'kehittyneiden' ja 'alikehittyneiden' maiden välillä. (Mt.) Ziai on kuitenkin esittänyt, että globaalien kehitysdiskurssin juuria tulisi jäljittää 1900-luvun puolivälin sijaan 1800-luvulle. Tällöin evolutionistinen ajattelu alkoi hahmottaa yhteiskunnallisen muutoksen etenemistä universaalien toimintamallien kautta, ja sosiaalista teknologiaa painottava valistusajattelu korosti asiantuntijatiedon merkitystä positiivisen muutoksen aikaansaamisessa. (Mt., 56.)

Kehitysdiskurssin myötä globaalien etelän köyhyys nousi Ziain mukaan kansainvälisen hallinnan kysymykseksi. Köyhyyttä alettiin seurata, tarkkailla ja hallita kehitysavun keinoin, mikä nosti globaalien etelän ja sen subjektit hallinnallisesti näkyviksi. Kehityskäytännöt nojasivat oletukseen siitä, että kehittyneessä pohjoisessa toimivat asiantuntijat voivat tiedollaan ratkoa globaalien etelän 'alikehitykseen' liittyviä ongelmia. (Mt., 32–33.) Instituutiot, ministeriöt, järjestöt ja yliopistojen laitokset alkoivat muodostaa saman päämäärän jakavan dispositiivin. Varhaisen kehitysdiskurssin kohteet olivat 'alikehittyneitä' alueellisia yksiköitä kuten valtioita, kyliä tai alueita. Kansainväliset instituutiot alkoivatkin luokitella maita niiden kehitys- tai tulotason mukaan, jolloin 'alikehitykseen' liittyviä ongelmia alettiin hahmottaa poikkeuksena 'kehittyneen yhteiskunnan' normista. (Mt., 41–46.) Varhaisessa kehitysdiskurssissa kehitystä pidettiin modernisaatioteorian myötä talouteen liittyvänä kilpailuna, jossa kukin maa oli vastuussa omasta menestyksestään. Tähän kytkeytyivät 1960-luvulta lähtien riippuvuusteoreetikkojen näkemykset (ali)kehityksestä kapitalistisen maailmanjärjestyksen tuloksena. Konkreettisenä esimerkkinä ajattelusta toimivat YK:n ensimmäiset kehityksen vuosikymmenet. (Mt., 31, 76–78.) Talouteen liittyvissä kysymyksissä tapahtui 1980-luvulla diskursiivinen muutos kohti uusliberaalia rationaliteettia. Kehitysdispositiivi alkoi painottaa talouden liberalisaatiota ja kasvua ilman resurssien uudelleenjakamista, kun aiemmin keskiössä oli kasvun tavoittelu markkinoita sääntelemällä ja resurssien uudelleenjakoa tavoittelemalla. (Mt., 45.)

Kolonialismi ja globaali kehitysdiskurssi ovat kehityksen tutkijoiden mukaan oikeuttaneet interventioita, jotka ovat jalkauttaneet länsimaista käsitystä lapsuudesta globaaliksi malliksi. Ansellin (2016b, 26) mukaan 1800-luvulla länsimaista mallia globalisoitiin siirtolaisuuden, lähetystyön ja kolonialismin avulla. Tällöin teollistuvissa ja urbanisoituvissa länsimaissa monet lapsiin keskittyvät hyväntekeväisyystoimijat alkoivat tehdä interventioita työväenluokkisiin perheisiin hygienian ja perhe-elämän edistämiseksi. Lisäksi interventioita vauhdittivat julkiseen järjestykseen liittyvät huolet ja filantrooppiset motiivit. Siirtomaahallitsijoiden ja lähetystyöntekijöiden ajattelussa yleistyi käsitys siitä, että kolonisoidut kansat olivat 'lapsenomaisia' ja vasta kasvamassa täysivaltaisiksi ihmisiksi. Ajattelu oikeutti toimia heidän sosiaalistamiseksi länsimaisille tavoille. Jotkut ajattelivat vain lasten kykenevän oppimaan. Ajatusmallin perusteella osa lähetystoimijoista jopa erotti lapsia perheistään. (Mt., 28–29.) Globaalien kehitysdiskurssin syntymisen myötä toimijoiksi ryhtyivät kansalaisjärjestöt ja

kansainväliset instituutiot. Ansell on esittänyt niiden vauhdittaneen globaalin lapsuuden mallin levittämistä. Instituutioiden edistämä käsitys ei kuitenkaan vastaa suuren osan nuorten tilanteita niin globaalissa etelässä kuin pohjoisessa. Näin kehitysdiskurssi on tuottanut toiseuttavan jaottelun, jossa globaalin normin mukaisten lasten odotetaan aktiivisesti 'kehittyvän' ja tästä poikkeavien lasten tehtäväksi asetetaan passiivinen 'selviytyminen köyhyydestä'. 1980-luvulta lähtien yleisempi kehityksen uusliberalisoituminen alkaa näkyä myös lapsiin ja nuoriin liittyvissä käsityksissä. Lapsuutta on alettu siitä lähtien painottaa itsenäisyyteen kasvattamisen ja terveyden näkökulmista käsin laajempien poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten näkökulmien kustannuksella (Mt., 26–27.)

Sukupuolta tarkastelleet kansainvälisen hallinnan ja kehityksen tutkijat ovat jäljittäneet institutionaalisia tasa-arvokäytäntöjä. Caglarin ym. (2013a) mukaan feministinen aktivismi oli merkittävässä roolissa jo YK:ta edeltävää Kansainliittoa perustettaessa (ks. myös Harrington 2013, 53). He ovat esittäneet, että YK:n perustamisen jälkeisiä vuosikymmeniä voidaan feminististen kysymysten näkökulmasta kuvata kansainvälisen tietoisuuden herättämisen vaiheeksi. Tällöin keskeisiä kamppailuja olivat naisten asemaa edistävän kielen ja toimintamallien käyttöönotto YK-järjestelmän sisällä. Esimerkkinä tästä voidaan nostaa YK:n talous- ja sosiaalineuvoston alaisen naisten aseman komission perustaminen vuonna 1946 sekä YK:n yleiskokouksen hyväksymä julistus naisten syrjinnän poistamisesta vuonna 1967. (Caglar ym. 2013a). Andrea Cornwallin ja Althea-Maria Rivasin (2015, 400–402) mukaan sukupuolen käsite on noussut globaaliin kehitysdiskurssiin yhteiskuntatieteistä, kun seksologit alkoivat 1950-luvulla teoretisoida sukupuoli-identiteettiä ja sukupuoliristiriitaa. Jälkimmäinen käsite viittaa henkilön kokemuksiin siitä, että oma koettu sukupuoli-identiteetti ei vastaa syntymässä keholle määritettyä sukupuolta. 1970-luvulla kansainvälistä kehitystä tarkastelleet yhteiskuntatieteilijät käsitteellistivät sukupuolta jakamalla sen pysyvänä pidettyyn 'biologiseen sukupuoleen' (*sex*) ja liukuvampaan sosiaalisesti rakentuneeseen suhteeseen naisten ja miesten välillä (*gender*). Jaottelun avulla feministiset kehitystoimijat ovat pitkään perustelleet, että naisten ja miesten välisessä eriarvoisuudessa ei ollut mitään 'luonnollista'. (Mt.)

1970–1990-lukujen aikana kansainvälisessä hallinnassa koettiin Caglarin ym. (2013a) mukaan globaali muutos, jonka myötä tietoisuus sukupuolten tasa-arvosta lähti räjähdysmäiseen kasvuun. Tällöin muodostettiin uusia instituutioita sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi kuten YK:n naisiin kohdistuvan syrjinnän vastainen komitea vuonna 1982 sekä UN Women -tasa-arvojärjestöä edeltänyt naisten kehitysrahasto vuonna 1976. Näihin aikoihin globaalissa kehitysdiskurssissa yleistyi puhe naisten voimaantumisen, jota käsitteellistettiin tällöin ennen kaikkea vaatimuksina ihmisoikeuksien toteutumisesta, epätasa-arvoisten valtasuhteiden tunnustamisesta sekä sukupuolten tasa-arvoa edistävästä rakenteellisista muutoksista (Cornwall & Rivas 2015, 403–404). Kehitysdiskurssissa ja -

tutkimuksessa vaikutti 1970-luvulta lähtien *Women in Development* -lähestymistapa, joka tarkasteli 'kehittyvien valtioiden' naisten eriarvoisuuksia osana talouskasvua. Lähestymistapa on korostanut naisten puuttumista politiikoista ja pyrkinyt saamaan heitä mukaan ohjelmiin esimerkiksi sukupuolen mukaan eriytetyn tiedon avulla. 1980-luvulta lähtien *Women and Development* -lähestymistapa on puolestaan painottanut naisten toimien puutteellista tunnustamista kehityksessä. Ajattelutapa on tarkastellut kapitalistista tuotantoa sukupuolihierarkioiden luomisessa sekä pyrkinyt tunnistamaan eriarvoisia rakenteita, jotka estävät globaalin etelän naisten tasavertaista osallistumista ja asettavat heidät miehiä alempaan asemaan. (Icaza & Vázquez 2016, 63–64.)

Seuraavissa alaluvuissa esittelen analyysiani ensimmäisen genealogisen momentin osalta. Olen tiivistänyt sen keskeisimmät huomiot oheiseen taulukkoon.

Taulukko 1. Tiivistys ensimmäisen genealogisen momentin analyysistä.

<p style="text-align: center;"><u>Näkyvyyden muodot</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nuoruuden kategorinen ikäjaottelu ja sen haastaminen ○ Nuorten globaalin väestönoisuuden korostaminen ○ Tiettyjen nuorten sisäisten erojen esiin nostaminen ○ Sukupuolesta vaikeneminen ja heteronormatiivisuus ○ Nuorten osallistumisen porrasmalli ja osalualueisiin jakaminen ○ Kuvailevat valokuvat 	<p style="text-align: center;"><u>Identiteetit</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kehityksen osallistuja ja tähän liittyvät globaalit erot ○ YK:n päämäärien kumppani ja tukija ○ Haavoittuvainen uhri(tyttö)
<p style="text-align: center;"><u>Tekniset ulottuvuudet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kasvatukselliset interventiot ○ Valtiot nuorten osallistajina ja tukijoina ○ YK-järjestelmän kehittäminen ○ Koordinaatio ja yhteistyö ○ Vapaaehtoisohjelmat ○ Tiedontuotanto ja -vaihto 	<p style="text-align: center;"><u>Tieto ja totuus käsitykset</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Liberaalit YK:n peruskirjan tavoitteet ○ Demokratian vahvistaminen ○ Talouskasvun korostaminen ja haastaminen ○ Uhkaava ja tyytymätön ryhmä ○ Kytös menneiden toimien ja paremman tulevaisuuden välillä ○ Kehityopsykologinen tieto ○ Universaali, mutta eri tasoista koostuva hallinta

5.2. Näkyvyyden muodot

Aineiston varhaisimmat nuorten osallistumista ja globaalia kehitystä käsittelevät asiakirjat nostavat 'nuoret' esiin antamatta käsitteelle tarkkoja ikäjakaumia tai muita määritelmiä. YK:n yleiskokouksen

sekä talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauseissa nuoriin viitataan ainoastaan yleisellä tasolla käytämällä englanninkielisiä käsitteitä *youth* tai *young people* (YK 1960, YK 1965, YK 1968a, YK 1968b, YK 1968c, YK 1968d, YK 1969). Nuoria ja nuorten osallistumista aletaan tehdä täsmällisemmin näkyväksi aineistossa 1970-luvulta lähtien. Nuoret nostetaan ensimmäisessä momentissa esiin ennen kaikkea universaaleilla ikään perustuvilla kategorisilla määrittelyillä, joissa on vaihtelua asiakirjasta riippuen. Hallinta nojaa näin kategoriseen ikäkäsitykseen, jonka avulla nuorista tuotetaan yhtenäinen ja universaalisti hallittava ryhmä. Hallintakäytännöt alkavat perustella jaottelun avulla erilaisia osallistumiseen ja kehitykseen liittyviä interventioita, mikä on yksi käytännön esimerkki iän performatiivisuudesta.

Aineiston ensimmäinen nuoria kuvaava ikäjakauma tuotetaan vuonna 1970 julkaistussa nuoria ja kansallista kehitystä koskevassa raportissa, jossa nuoriksi määritellään 12–25-vuotiaat henkilöt (YK 1970a, 4). Yleisin aineistoni eri momenteissa toistuva ikäjaottelu on nuorten määrittäminen 15–24-vuotiaiksi henkilöiksi. Tämän ikäisinä heidät tehdään ensimmäistä kertaa näkyviksi nuorten tilanteita 1980-luvulla käsitellessä raportissa, joka perustelee ikärajan olevan YK:n määrittelemä (YK 1986, 7). Käsitteellistäminen juontaa juurensa 1980-luvun alussa YK:n pääsihteerin kansainvälistä nuorten vuotta koskevien raporttien tilastollisiin määritelmiin (YK 1981, 15; YK 1985a, 21). Nuoruuteen liittyviä ikäjaotteluita tehdään ensimmäisessä genealogisessa momentissa näkyväksi osittain lapsuuteen limittyvin käsittein, ja asiakirjat tuottavat erilaisia nuorten kategorian sisäisiä jaotteluita erottelemalla nuoruutta eri ikävaiheisiin. Esimerkiksi UNICEF:n vuonna 1992 julkaisema lasten osallisuutta käsittelevä essee tekee ikään perustuvia jaotteluita 13–18-vuotiaiden nuorten (*youth*) tai teini-ikäisten (*teenager*) ja tätä nuorempien lasten (*child*) välillä, mutta kokoaa näitä määrittelyjä yhteen nimittämällä molempia nuoriksi ihmisiksi (*young people*) (UNICEF 1992, 4).

Kategoriseen ikäjaotteluun kytkeytyen YK-asiakirjat nostavat nuoret näkyviksi erillisenä globaalina väestöosana. Hallintakäytännöt tekevät erilaisten väestötaulukoiden ja väestötieteellisen tiedon avulla näkyväksi nuorten osuuden globaalista väestöstä. Joidenkin asiakirjojen leipätekstien yhteyteen tai niiden liitteiksi sisältyy taulukoita, jotka kuvaavat nuorten osuuksia esimerkiksi ikäryhmittäin ja alueittain jaoteltuina (YK 1986, 14–16, 18–22). Ensimmäisen momentin asiakirjat kuvaavat nuorten osuutta väestöstä esittämällä tarkkoja lukumääriä sekä prosentiosuuksia nuorista osana globaalista väestöstä, mikä toistuu myös myöhempien momenttien kohdalla. Vuonna 1970 julkaistu kansallista kehitystä koskeva raportti toteaa maailmassa olleen noin 1 757 800 000 alle 25-vuotiasta ihmistä vuonna 1965. Prosentuaalisesti tämä viittaa 54 %:iin maailman väestöstä, ja näistä nuorista noin 700 miljoonaa on raportin mukaan 12–25-vuotiaita. (YK 1970a, 6.) 1980-luvun nuorten tilanteita käsittelevä raportti korostaa, että 15–24-vuotiaita nuoria on globaalisti yhteensä 922 miljoonaa muodostaen

19,4 % globaalista väestöstä (mt., 7). Näkyvyyttä käytetään toistuvasti perusteluna erilaisille nuoriin, kehitykseen ja osallistumiseen liittyville interventioille.

Nuorten osallistumiseen liittyvä hallinta nojaa liberaaliin biopolitiikkaan, jossa väestötieteellinen tieto muovaa väestöstä hallinnan kohteen. Väestönosuuksien kuvailun lisäksi asiakirjat oikeuttavat hallinnallisia interventioita väestönkasvuun liittyvillä kysymyksillä. Yleensä väestönkasvuun liittyvät argumentit asetetaan lähtökohdaksi kaikille nuoriin, kehitykseen ja osallistumiseen liittyville toimille. Aineistoni ensimmäiseen genealogiseen momenttiin sisältyvissä asiakirjoissa väestönkasvua pyritään tarkastelemaan neutraalisti ja teknisesti esitellen. Väestönkasvua kuvataan ennen kaikkea erilaisten ennusteiden avulla, jotka kuvaavat nuorten osuuden entisestään kasvavan globaalissa väestössä. Esimerkiksi seuraavissa katkelmissa YK:n raportit tarkastelevat ennusteita suhteessa nykyhetken väestömääriin:

Nykyisellä kasvuvauhdilla on odotettavissa, että maailman nuorisoväestö kasvaa 150 miljoonalla henkilöllä vuosina 1970–1980, ja että vuoteen 1980 mennessä maailmassa on miljardi 12–25-vuotiaiden ikäryhmään kuuluvaa henkilöä (YK 1970a, 6).³

Edeltävä väite osoittautuu kuitenkin vääräksi niiden tosiasioiden vuoksi, että globaali nuorisoväestö on kasvanut jatkuvasti 1950-luvulta lähtien, että vuonna 1984 sen arviottiin olleen suuruudeltaan 922 miljoonaa henkilöä, ja että sen on ennustettu ylittävän miljardin ihmisen rajapyykin vuosikymmenen loppuun mennessä (YK 1986, 7).⁴

Toisaalta ensimmäisen momentin hallintakäytänteet nostavat esiin kategorisiin määritelmiin liittyviä rajoitteita ja niille vaihtoehtoisia tapoja määritellä nuoria. Tilastollisen ikäperustaisen kategorian lisäksi nuorten näkyvyyttä tuotetaan historiallisista, kulttuurisista ja sosiologisista näkökulmista käsin. 1970-luvun kansallista kehitystä tarkastelevan raportin mukaan nuorten määrittelyyn liittyy paljon kulttuurista vaihtelua (YK 1970a, 4). 1980-luvun nuorisopolitiikkoja tarkasteleva raportti korostaa nuoruudessa olevan kyse biologian sijaan sosiologisesta käsitteestä, joka viittaa yhteiskunnallisiin käyttäytymiskuvioihin ja asennejärjestelmiin (YK 1986, 12–13). Raportin mukaan nuoruutta on alettu tehdä käsitettäväksi modernien yhteiskuntien synnyn yhteydessä ja erityisesti länsimaisen tiedon myötä (mt., 7–10). 1970- ja 1980-luvuilla nuoruutta alettiin raportin mukaan ymmärtää sen perusteella, että nuoret itse kokivat vaikeuksia lapsuudesta aikuisuuteen liittyvissä siirtymissä. Keskiöön nousivat erilaiset kasvun 'ongelmat' kuten koulutus, työllistyminen ja osallistuminen. (Mt., 10.)

³ With the present rate of increase it is expected that the youth population of the world will mount by 150 million in the period 1970 to 1980; and there will be 1 billion in the twelve to twenty-five age group in 1980 (YK 1970a, 6).

⁴ Yet, this implication is belied by the fact that the global youth population has been growing continuously since 1950, was estimated to be 922 million in 1984, and is projected to cross the 1,000 million mark towards the end of the decade (YK 1986, 7).

Seuraava katkelma raportista kuvaa, miten hallintakäytännöt ovat nuoruuden käsitystä vakiinnuttaessaan myös avanneet tilaa nuoruuden ymmärtämiseksi liukuvana käsitteenä:

Keskeinen kysymys on, mitä "nuoret" tarkalleen ottaen merkitsevät. Useimpien tarkkojen määritelmien selittävä voima ja universaali sovellettavuus näyttää kariutuvan kahden tekijän vuoksi. Ensimmäiseksi on suurta vaihtelua siinä, keitä eri yhteiskunnat pitävät nuorina. Toinen tosiasia on, että näihin käsityksiin perustuvat nuoruuden määritelmät muuttuvat jatkuvasti, sillä yhteiskunnallinen ja taloudellinen ympäristö muuttuu koko ajan. (Mt., 7.)⁵

Myös nuoruuden ymmärtämiseen ajanjaksona lapsuuden päättymisen ja työelämään siirtymisen välillä liittyy raportin mukaan hankauksia. Näin ymmärrettynä nuoruutta ei voitaisi ajatella edes olevan olemassa useiden maailman 'vähemmän kehittyneiden alueiden' lasten kohdalla, sillä raportissa kuvattujen Kansainvälisen työjärjestön arvioiden mukaan noin 50 miljoonaa alle 15-vuotiasta lasta on töissä (mt., 8). Kategorista ikää haastavatkin näkökulmat nojaavat näin pitkälti nuoruudesta tuotettuun länsikeskeiseen tietoon, jossa korostetaan esimerkiksi siirtymävaiheen 'ongelmia'. Asiakirjat tuottavat tulkintani mukaan dikotomista käsitystä, jossa nuoruuden normi nojaa 'kehittyviin' ja poikkeavuus 'vähemmän kehittyneisiin' valtioihin.

Asiakirjat nostavat esiin joitakin nuorten sisäisiä eroja. Aineistossa todetaan, että nuoriin kuuluu monia alakategorioita. Niiden tuottamisen avulla kehityskäytännöt luovat käsitystä globaalista normista poikkeavista nuorista, joihin interventioita pyritään erityisesti kohdentamaan. 1980-luvun YK-raportti nimeää näihin kuuluvaksi syrjäseuduilla asuvat tai kouluttamattomat nuoret (mt., 8). UNICEF:n essee puolestaan nostaa katulapset (*street children*) esiin erityisen haavoittuvassa asemassa olevaksi ryhmäksi (UNICEF 1992, 24). Ensimmäisessä momentissa nuoruutta ei juurikaan käsitteellistetä sukupuoli- ja seksuaalisuuden näkökulmista. Lähemmässä luennassa käy kuitenkin ilmi, että hallintakäytänteet tuottavat heteronormatiivista käsitystä elämäkulusta ja binääristä ymmärrystä sukupuolesta. Ne nojaavat myös dikotomiseen *sex/gender*-jaotteluun, kun esimerkiksi 1980-luvun raportin väestötaulukot jakavat nuoria 'biologisen sukupuolensa' (*sex*) perusteella miehiksi ja naisiksi (YK 1986, 14). Raportti esittää avioliiton ja itsenäisen perhe-elämän luonnollisina askeleina aikuisuuteen siirtymässä (mt., 11). 1970-luvun raportti puolestaan tuottaa heteronormatiivista käsitystä elämäkulusta nuorten jaottelussa koulussa käyviin tai naimisissa oleviin ja perheellisiin nuoriin (YK 1970a,

⁵ The hinge of the issue is what exactly "youth" means. The explanatory power and universal applicability of most rigorous definitions tend to break down in the face of two different sets of factors. In the first place is the very considerable variety in how different societies conceive of youth. In the second place is the fact that definitions of youth, based upon such conceptions, change continuously, as a response to a perpetually changing social and economic milieu. (YK 1986, 7.)

4). UNICEF:n esseen käsitteellistäminen puolestaan tuottaa binääristä erontekoa samalla, kun se nostaa osallistumisesta puhuttaessa esiin tytöt marginalisoituna erityisryhmänä:

Siinä missä työtä tekevät pojat ovat yleisesti kaduilla, tytöt ovat näkymättömissä. He ovat piilossa keittiöissä ja takapihoilla tehden loputonta määrää kotitöitä. Meidän on luotava erityisiä osallistumishjelmia näille eristetyille ja unohdetuille lapsille. (UNICEF 1992, 33.)⁶

Hallinnan järkeily nojaa erilaisiin jaotteluihin nuorten osallistumisesta. Jaottelujen voidaan ajatella olevan esimerkki kurittavasta vallasta, joka pyrkii ohjeistuksilla muovaamaan osallistumiseen liittyviä globaaleja ideaaleja. Keskeinen asiakirjoissa esiintyvä tapa hahmottaa osallistumista on niin kutsuttu osallistumisen porrasmalli (*ladder of participation*), joka on suunnattu tekniseksi ohjeeksi kehitysasiantuntijoille. Malli jakaa osallistumista eri tasoille niiden intensiteetin mukaan. UNICEF:n (1992) julkaisema essee esittelee ensimmäistä kertaa lapsille ja nuorille suunnatun sovelluksen vuonna 1969 Sherry Arnsteinin julkaisemasta yleisestä osallistumisen porrasmallista. Sen on tarkoitus toimia ohjeistuksena siitä, miten lasten ja nuorten osallistumista voidaan ajatella kehitysohjelmissä (mt., 9). Samanaikaisesti porrasmalli pyrkii ohjaamaan kutakin toimijaa itse tekemään valintansa sopivien osallistamistapojen suhteen sekä luo käsitystä toivottavasta tai ei-toivottavasta osallistumisesta. Esseen mukaan nuorten ei aina tarvitse toimia mallin korkeimmilla portailla. Se esittää, että toisinaan ohjelmissa on syytä suosia eriasteista osallistamista tai vastuun antamista. (Mt., 11.)

Nuorten osallistumista jaotellaan myös sen eri osa-alueiden kautta. Tyypittely tapahtuu ensimmäisessä momentissa jakamalla nuorten osallistuminen poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen osallistumiseen. Eri osallistumisen muotojen kerrotaan olevan päällekkäisiä ja liittyvän toisiinsa (YK 1986, 37). Kuhunkin osallistumisen muotoon sisältyy aineiston mukaan erilaisia piirteitä. Poliittista osallistumista kuvataan keskeiseksi osaksi yhteiskunnan rakenteita. Samalla sen esitetään olevan kiistanalaista sekä vaikeasti kvantifioitavaa ja analysoitavaa, sillä se koskee vallan jakautumista. (Mt., 37–38.) Taloudellinen osallistuminen viittaa nuorten suoraan osallistumiseen heidän työhönsä liittyvissä asioissa sekä sen voittojen jakamisessa. Vaikka nuorten aseman kuvataan parantuneen taloudellisen osallistumisen osalta, ei nuorempia työntekijöitä konsultoida raportin mukaan riittävästi työntekijöitä koskevissa toiminnoissa. Erityisen heikoksi tilanne esitetään marginalisoitujen nuorten ryhmien kohdalla. (Mt., 38.) Sosiaalinen osallistuminen puolestaan kattaa raportin mukaan monenlaisia toimintoja, jotka viittaavat nuorten osallistamiseen heidän välittömässä lähinaapurustossaan tai -yhteisössään. Monien nuorten esitetään kokevan perinteisen perheeseen liittyvän

⁶ Whereas working boys are commonly in the streets, the girls are invisible - hidden in kitchens and backyards, involved in endless domestic chores. We need to create more special programmes of participation for these isolated, forgotten children. (UNICEF 1992, 33.)

socialisaatioprosessin riittämättömäksi, jolloin he etsivät erilaisia vertaisryhmiin perustuvia kokoon-tumisen muotoja. Raportin mukaan tämä voi johtaa erilaisiin nuorten kokemuksiin kulttuurisiin kriiseihin, sillä ryhmillä ei aina ole selkeää suuntaa. (Mt., 38.) Osallistumiseen liittyvät jaottelut osaltaan mahdollistavat hallinnallisia toimia nuorten tilanteiden muovaamiseksi useilla eri elämänalueilla.

Yksi ensimmäisen momentin asiakirjoista sisältää visuaalisia kuvastoja nuorten osallistumisesta. UNICEF:n raportissa lapsia ja nuoria kuvataan erilaisten toimien parissa useissa valokuvissa (UNICEF 1992, 7, 13–19, 22–23, 30, 32, 34–35). Valokuvat esittävät nuoria lähinnä toteavasti ja kuvailevasti, niin että ne tukevat muussa tekstissä esitettyjä havaintoja. Ensimmäisen momentin valokuvat kuvaavat nuoria usein erilaisissa konferensseissa tai muissa muodollisissa osallistumiskäytännöissä, mikä pyrkii tulkintani mukaan tuottamaan nuorten osallistumisesta ymmärrystä pitkälti formaaleihin instituutioihin kytkeytyvänä toimintana. Toisaalta osa kuvista esittää heitä toimimassa arkisten askareiden parissa.

5.3. Identiteetit

Hallintakäytännöt pyrkivät vahvistamaan nuorille identiteettiä ennen kaikkea aktiivisina osallistujina. Näin asiakirjat ymmärtävät nuoria liberaalin hallintamentaliteetin mukaisesti vapaina toimijoina, joiden toimintaa ne pyrkivät ohjaamaan hienovaraisin keinoin. Vastaava asetelma toistuu läpi aineiston ajallisten momenttien. Jo aineistoni varhaisimmat YK-päätöslauselmat hahmottelevat nuorten osallistujaroolia myönteisessä valossa. YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 2633 korostaa nuorilla olevan myönteinen ja erityinen rooli maidensa kehityksessä. Päätöslauselma painottaa nuorten osallistumisen tärkeyttä yhteiskunnalliseen, taloudelliseen, poliittiseen, kulttuuriseen ja muiden elämänalueiden toimintaan. (YK 1970b, 69–70.) Nuorten osallistumista kansallisesti ja kansainväliseen yhteistyöhön pidetään YK:n talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauselmassa 1353 tärkeänä taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen, ihmisoikeuksien ja muiden YK:n ideaalien toteutumisessa (YK 1968a, 21–22). 1980-luvun nuorten tilanteita tarkastelevan raportin mukaan vuosikymmenen keskeisenä tarpeena on, että nuorten marginalisointi minimoidaan ja heidän osallistumisensa kehitysprosesseihin maksimoidaan (YK 1986, 35).

Asiakirjat esittävät osallistumista pääsääntöisesti keinona erilaisten YK:n päämäärien ja kehitystarpeiden saavuttamiseen. Esimerkiksi nuorten tilanteita 1980-luvulla tarkasteleva raportti korostaa, että nuorten toimijuuden käyttäminen yhteiskunnallisessa muutoksessa valjastaa heidän laajan potentiaalinsa kehityksen aikaansaamiseksi (mt., 31–32). 1970-luvun kehitysohjelmia tarkastelevan raportin mukaan kasvavaa nuorta väestöä tulisi tarkastella ongelman sijaan heidän kehityspotentialinsa

kautta (YK 1970a, 6). Aiemman tutkimuskirjallisuuden huomiot nuorten liberaalista osallistumisesta näyttävät siis ulottuvan aineiston aikaisimpien asiakirjojen tapaan hahmottaa nuorten osallistumista.

Nuorten osallistujaidentiteettiä tuotetaan aineistossa suhteessa erilaisiin erontekoihin. Ensimmäisen momentin asiakirjat eivät käytännössä tee eksplisiittisiä sukupuoleen tai seksuaalisuuteen liittyviä viittauksia osallistujaidentiteettejä määrittäessään. Osa asiakirjoista kuitenkin kehottaa tarkastelemaan osallistumisen erityisryhminä vammaisia nuoria, nuoria työntekijöitä ja syrjäseuduilla asuvia nuoria (1970b, 71). Osallistumista tarkastellaan myös 'kehittyvien' ja 'kehittyneiden' valtioiden tilanteiden dikotomisten erottelujen kautta. 1970-luvun kansallista kehitystä käsittelevässä raportissa nuorten osallistumista 'kehittyneissä valtioissa' kuvataan vaatimuksina suuremmalle osallistumiselle päätöksenteossa. Nuorten tavoitteeksi esitetään sellaisen yhteiskunnan saavuttamista, joka mahdollistaisi heille paremman itsensä toteuttamisen ja varman identiteetin teknologisoituvana aikana. (YK 1970a, 5.) 'Kehittyneiden valtioiden' nuoret ovat pyrkineet hakemaan vahvempaa jalansijaa maailman asioihin vaikuttamisessa. Heidän vaikuttamiskeinojensa kirjoon kuuluvat esimerkiksi äänestämisen ja mielenosoitusten järjestäminen. (Mt., 15.) 'Kehittyvissä valtioissa' puolestaan nuorten osallistuminen kytkeytyy ennen kaikkea taloudelliseen kehitykseen liittyviin kysymyksiin, kuten seuraava katkelma YK:n 1970-luvun kehitysohjelmia tarkastelevasta raportista osoittaa:

Toisaalta kehittyvien maiden nuoret tavoittelevat parempia taloudellisia mahdollisuuksia sekä vaurauden, vaikutusvallan ja saavutusten realisoitumista. Heillä on voinut olla tärkeä rooli maidensa itsenäistymisessä, ja osa heistä toimii jo arvovaltaisissa ja tärkeissä poliittisissa, hallinnollisissa tai muissa tehtävissä. Heidän ongelmansa ovat riittämättömissä sijoituksissa, nopeammassa koulutettujen määrän kuin työllistymismahdollisuuksien laajenemisessa sekä väestökasvun asteessa, joka pitkälti mitätöi taloudellisen tuottavuuden kasvun vaikutukset. (Mt. 5.)⁷

Asiakirjat pyrkivät vahvistamaan nuorille identiteettiä kehityksen ja muiden YK:n päämäärien kumppaneina ja tukijoina. Näin YK:n käytännöt kutsuvat nuoria jo 1960-luvulta lähtien kehityksen kumppaniksi keinoilla, jotka häivyttävät kehitykseen liittyviä valtasuhteita. Identiteetin tuottaminen näkyy voimakkaimmin aineistoni varhaisimmissa päätöslauselmissa, jotka viittaavat toistuvasti nuorten omiin toiveisiin YK:n päämäärien saavuttamisessa. Yleiskokouksen päätöslauselma 2633 huomioi nuorten ilmaisseen positiivisia asenteita YK:n peruskirjan tavoitteita kohtaan. Sen mukaan nuoret tukevat vahvasti rauhaa, oikeudenmukaisuutta ja kansainvälistä turvallisuutta sekä vastustavat muun

⁷ The young people in developing countries, on the other hand, are striving for greater economic opportunity and a fulfilment in terms of wealth, influence and achievement. They may have had a vital role in obtaining independence for their countries and some are already in strategic political, administrative or other posts of prestige and importance. Their problem is a composite of inadequate investment, of the expansion of educational output faster than the job-producing capacity of the economy, and of the rates of population growth which largely nullify productivity increases. (Mt., 5.)

muassa kolonialismin jatkumista, apartheid-järjestelmää ja rasistisia ideologioita. (YK 1970b, 70.) YK:n talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauselma 1353 puolestaan tunnustaa, että nuorten asenteet nojaavat tunteeseen maailmanlaajuisesta solidaarisuudesta ja yhteisvastuusta rauhan sekä taloudellisen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi (YK 1968a, 21). Aineistoni asiakirjat käsittelevät nuorten identiteettiä yhteistyökumppanina harmonisella ja neutraalilla sävyllä. Esimerkiksi YK:n talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauselma korostaa nuorisjärjestöjen roolia tahona, jota valtioiden tulisi konsultoida nuorten kokemista ongelmista (YK 1968a, 22).

Nuorille tuotetaan myös identiteettiä haavoittuvaisina uhreina. Haavoittuvuuden korostaminen toimii aineistossani pyrkimyksenä oikeuttaa erilaisia interventioita nuorten tilanteisiin, ja toisaalta identiteetin avulla pyritään perustelemaan (globaalin etelän) nuorten ymmärtämistä aktiivisina toimijoina. Nuorten haavoittuvuutta rakennetaan ennen kaikkea suhteessa erilaisiin kriiseihin ja rinnastaen heidän asemaansa muihin haavoittuvina pidettyihin ryhmiin. YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 2037 huomioi lähtökohdissaan, että ihmiskuntaan vaikuttaneiden laajojen konfliktien suurimpia kärsijöitä ovat olleet nuoret, jotka ovat myös muodostaneet suurimman osan konfliktien uhreista (YK 1965, 40). Myös nuorten tilanteita 1980-luvulla tarkastelevan raportin mukaan nuoret saavat surmansa aseellisissa konflikteissa vanhempia ihmisiä todennäköisemmin (YK 1986, 7). Lisäksi raportti korostaa, että nuoret muodostavat usein haavoittuvimman osan sosiaalisista ryhmistä ja luokista (mt., 31).

Haavoittuvuuden kuvaaminen on jo ensimmäisessä momentissa jossain määrin sukupuolittunutta. Esimerkiksi UNICEF:n raportti kuvaa osallistumismahdollisuuksien osalta tyttöjen erityisen heikkoa asemaa, sillä heidän sosialisatiossaan painotetaan suojelua ja riippuvaisuutta autonomian sijaan (UNICEF 1992, 33). Asiakirjoissa esiintyy jonkin verran huomiota, jotka pyrkivät kyseenalaistamaan haavoittuvuuden ja osallistumisen välisiä dikotomioita. Esimerkiksi 1980-luvun nuorten tilannetta kuvaavassa YK-raportissa kehystetään nuorten olevan yhtä usein yhteiskunnallisen muutoksen toimijoita kuin sen uhreja (YK 1986, 35). Haavoittuvan ja osallistujan identiteetin välimaastoon aineistossa rakennetaan myös tukea tarvitsevien osallistujanuorten identiteetti (mt., 38). Tällaiset identiteetit toistuvat aineistossa kuitenkin enemmän vasta myöhemmin.

5.4. Tekniset ulottuvuudet

Ensimmäisen momentin hallitsevana nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvänä tekniikkana toimivat kasvatukselliset interventiot. Asiakirjat käsittelevät toistuvasti kasvatusta ja koulutusta keinoina, joilla nuoria voidaan ohjata kehityspäämääriin. YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 2447 pitää tärkeänä laajentaa nuorille koulutusta ihmiskunnan jaloimmista humanitaarisista

ideaaleista (YK 1968d, 52). UNICEF:n esseessä puolestaan painotetaan ennen kaikkea koulujen merkitystä nuorten demokraattisen osallistumisen edistäjänä (UNICEF 1992, 37). Formaalin koulutusjärjestelmän lisäksi asiakirjat toivovat kasvatuksellista muutosta muilla osa-alueilla. Nuorten tilanteita 1980-luvulla kartoittava raportti ehdottaa nuorisotyöntekijöiden ja nuorisajohtajien kouluttamista nuorten osallistumisen edistämiseksi kehitysprosesseissa (YK 1986, 106). Useat aineistoni asiakirjat korostavat myös perheiden ja lähiyhteisöjen merkitystä nuorten osallistumisen tukemisessa sekä YK:n päämääriä edistävässä kasvatuksessa (YK 1965, 41; YK 1970b, 70; UNICEF 1992, 7). Perheiden osalta UNICEF:n raportti nostaa esiin luokkanormatiiviset ajatusmallit siitä, että keskiluokkaiset perheet painottaisivat kasvatuksessa lapsen autonomiaa ja alemmat tuloluokat tottelevaisuutta (UNICEF 1992, 33). Näin hallinta pyrkii kasvatuksellisten tekniikkojen kohdalla vastuullistamaan laajaa toimijajoukkoa globaalin kehityksen saavuttamiseksi.

Hallintakäytännöt korostavat valtioiden vastuuta osallistaa nuoria ja luoda politiikkoja heidän osallistumisensa tukemiseksi. Aineistoni varhaiset YK-päätöslauseimat kehottavat valtioita toistuvasti edistämään nuorten osallistumista aktiivisin toimin kuten rauhan- ja ihmisoikeuskasvatusta järjestämällä, kansainväliseen nuorten vuoteen osallistumalla sekä luomalla mahdollisuuksia ja kannustamalla nuoria osallistumaan kansallisiin kehityssuunnitelmiin (YK 1960, 23; YK 1968a, 21; YK 1969, 48; YK 1970b, 70; YK 1979, 175–176; YK 1985a, 191–192). Tekniikan tavoitteena vaikuttaa olevan se, että valtiot loisivat omilla toimillaan tietynlaiset reunaehdot ja puitteet nuorten osallistumiselle. Näin hallintakäytännöt pyrkivät hienovaraisesti ohjaamaan nuorten osallistumista ja sopeuttamaan sitä kunnollisiksi katsomiinsa toimintaraameihin. Selvimmin tämä käy ilmi esimerkiksi seuraavasta 1980-luvun nuorten tilanteita koskevan raportin katkelmasta:

*Nuorten tilanteita yhteiskunnallisesti määräävät tekijät eli taloudelliset, ympäristölliset, sosiokulttuuriset ja väestötilastolliset prosessit ovat alttiita poliittisille interventi-
oille; osa enemmän kuin toiset. Siksi tulee varmistaa, että interventiot ovat tasapuolisia
eivätkä puolueellisia. Tällainen prosessi riippuu selkeästi nuorten kyvystä ilmaista
omat intressinsä ja mobilisoida niille riittävästi tukea. Hallitusten rooli olisi tukea
nuorten toimintaa ja luoda reunaehdot, joiden sisällä toiminnan tulisi tapahtua. (YK
1986, 105.)⁸*

Hallinnan teknisiin ulottuvuuksiin sisältyy erilaisia toimia YK-järjestelmän kehittämiseksi. YK-järjestelmää kehittäviä tekniikoita ovat muun muassa nuorisokysymysten koordinoimisen tehostaminen,

⁸ These social determinants of the situation of youth - economic, environmental, socio-cultural and demographic processes - are susceptible to policy intervention; some more so than others. The need, therefore, is to ensure that the interventions are balanced, and not tendentious. Such a process will clearly depend upon the ability of young people to articulate their own interests, and to mobilize enough support for them. The role of Governments would be to support the activities of youth, and to lay down the parameters within which action should take place. (YK 1986, 105.)

globaalien nuorisokokousten järjestäminen tulevaisuudessa, nuorisojärjestöjen kanssa toteutettavat projektit, nuorisovaihdot sekä opiskelijoiden tiedottaminen YK:n toiminnasta (YK 1979, 175; YK 1970b, 71; YK 1979, 175). Myös UNICEF:n esseessä tarkastellaan globaalien konferenssien merkitystä nuorten osallistumiselle. Toisaalta konferensseja luonnehditaan usein tokenistisiksi tilaisuuksiksi, joissa lasten näkemyksille ei anneta tosiasiallista painoarvoa. (UNICEF 1992, 11–12.) YK-järjestelmää kehittäviin teknologioihin sisältyy pyrkimys vastuullistaa valtioita YK-toimijoiden rahoituksesta nuorten osallistumiseen liittyvissä kysymyksissä (YK 1979, 176). Tekniikan taustatehtävänä vaikuttaa olevan se, että nuoret ovat kategorisesti aktiivisia YK:n ja sen tavoitteiden tukijoita aiemmin tarkasteltujen identiteettien mukaisesti.

Nuorten osallistumista ja globaalia kehitystä pyritään edistämään ensimmäisestä momentista lähtien koordinaation ja yhteistyön ohjaamisen teknologioilla. Ne osaltaan häivyttävät valtasuhteita eri osapuolten välillä sekä asialistoilla olevien kysymysten yhteiskunnallisista jännitteistä. Esimerkiksi kansainvälistä nuorten vuotta koskevat päätöslauselmat arvioivat sen rooliksi paikallisten, kansallisten, alueellisten ja kansainvälisten toimien mobilisoimisen parhaiden koulutuksellisten, ammatillisten ja elinolosuhteiden edistämiseksi nuorille (YK 1978, 135; YK 1979, 175–176). Koordinaation ja yhteistyön ohjaamisen teknologioilla asiakirjat pyrkivät kutsumaan eri toimijoita joko kehitystavoitteiden tai nuorten tarpeiden ja toiveiden saavuttamiseksi (YK 1969, 48; YK 1986, 106). Asiakirjat antavat valtioille suosituksia toimia yhteistyössä nuorten ja erityisesti nuoriso- sekä muiden kansalaisjärjestöjen kanssa. Esimerkiksi YK:n yleiskokouksen päätöslauselma kehottaa jäsenvaltioita harkitsemaan yhteistyössä nuorisojärjestöjen ja muiden nuorisokysymysten parissa toimivien kansalaisjärjestöjen kanssa tapoja, joilla nuorten osallistumista kehitykseen ja ihmisoikeuksien turvaamiseen voidaan vahvistaa ja parantaa (YK 1968a, 22). Toisaalta aineistossa pyritään vastuullistamaan nuorisojärjestöjä nuorten osallistumisen ja globaalin kehityksen tukemiseksi, kuten seuraava katkelma YK:n yleiskokouksen päätöslauselmasta 2037 osoittaa:

5. periaate: Kansallisia ja kansainvälisiä nuorisojärjestöjä tulisi rohkaista edistämään YK:n tavoitteita, erityisesti kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta, kansakuntien välisiä ystävällisiä suhteita, jotka perustuvat valtioiden yhtäläisen itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen, sekä kolonialismin, rotusyrjinnän ja muiden ihmisoikeusloukkausten lopullista lakkauttamista. Nuorisojärjestöjen tulisi tämän julistuksen mukaan toimia omilla kentillään kaikin mahdollisin keinoin kouluttaakseen nuorta sukupolvea näiden ihanteiden mukaisesti. Järjestöjen tulisi kokoontumisvapauden periaatteen kanssa yhteensopivalla tavalla edistää ajatusten vapaata vaihdantaa tämän julistuksen ja YK:n peruskirjassa määritettyjen tavoitteiden mukaisesti. Kaikkien nuorisojärjestöjen tulisi noudattaa tässä julistuksessa määriteltyjä periaatteita. (YK 1965, 40–41.)⁹

⁹ Principle V: National and international associations of young people should be encouraged to promote the purposes of the United Nations, particularly international peace and security, friendly relations among nations based on respect for the equal sovereignty of States, the final abolition of colonialism and of racial discrimination and other violations of

Yhteistyön tärkeyttä korostetaan voimakkaasti myös nuorten ja aikuisten välillä. Esimerkiksi UNICEF:n essee korostaa tarvetta lasten ja iäkkäämpien ihmisten välisiä yhteisöprojekteja. Julkaisun mukaan sukupolvien välisen yhteistyön tulisi olla demokratioiden keskiössä, mikäli ne pyrkivät kehittämään itseään (UNICEF 1992, 37). Toisaalta se esittää tarpeen erillisille tilaisuuksille, joissa lapset, nuoret ja aikuiset voivat olla keskenään oman ikäryhmänsä kanssa (mt., 21). Keskeisenä nuorten ja aikuisten välisenä yhteistyön teknologiana essee nostaa esiin katutyöntekijöiden toimet katulasten ja -nuorten kanssa kehittyvissä valtioissa (mt., 24–29). Toimet pyrkivät tulkitakseni saamaan aikaan suoraan muutosta lapsessa tai nuoressa esimerkiksi kasvattamalla heidän resilienssiään ja luovuuttaan tai mahdollistamalla heille positiivista terapeutista muutosta (mt., 24, 29). Katutyöntekijöiden toimintaa rationalisoidaan myös sillä, että he voivat esimerkiksi koordinoida katulasten ryhmiä vahvaksi liikkeeksi antaen heille äänen ja parantaen heidän elämänlaatuaan (mt., 26) Toisaalta toimien tavoitteiksi asettuu lasten ja nuorten vastuuttaminen toimimaan liberaalien demokraattisten päämäärien puolesta vertaisryhmissään. Raportissa esimerkiksi kuvataan katutyöntekijöiden luottavan muutoksessa vain valikoitujen lasten johtajuustaitoihin (mt., 28).

Ensimmäisen momentin teknisiin ulottuvuuksiin sisältyvät nuorten vapaaehtoisohjelmat, joiden merkitystä painotetaan ajallisesti läpi aineiston. YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 1572 näkee vapaaehtoiset toimet yhdeksi keinoksi edistää nuorten keskuudessa rauhan, keskinäisen kunnioituksen ja kansojen välisen keskinäisen ymmärryksen ideaaleja (YK 1960, 23). Myös 1970-luvulla julkaistu kansallista kehitystä tarkasteleva raportti kannustaa nuorten työntekijöiden vapaaehtoisohjelmien kehittämiseksi sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen vauhdittamiseksi (YK 1970a, 33). Nuorten vapaaehtoistoimien merkitys asettuu raportissa liberaalin hallinnan piirteiden mukaisesti kysymykseksi kustannusten ja hyötyjen välisestä laskelmoinnista, jota tulisi arvioida lisää verrattuna ammattilaisten toteuttamiin toimintoihin (mt., 55).

Teknologiat kattavat erilaisia tiedontuotantoon ja -vaihtoon liittyviä käytäntöjä. YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 1572 olettaa, että ideoiden ja mielipiteiden vapaa ja rajoittamaton vaihto eri maissa asuvien nuorten välillä edistäisi YK:n tavoitteiden toteuttamista (YK 1960, 23). Kansainvälistä nuorten vuotta käsittelevä YK:n yleiskokouksen päätöslauselma puolestaan toivoo YK:n pääsihteeriltä toimia nuoria koskevan tiedon levittämiseksi sekä huomion hankkimista YK-järjestelmän

human rights. Youth organizations in accordance with this Declaration should take all appropriate measures within their respective fields of activity in order to the work of educating the young generation in accordance with these ideals. Such organizations, in conformity with the principle of freedom of association, should promote the free exchange of ideas in the spirit of the principles of this Declaration and of the purposes of the United Nations set forth in the Charter. All youth organizations should conform to the principles set forth in this Declaration. (YK 1965, 40–41.)

tekemille toimille nuorten puolesta (YK 1979, 176). Lisäksi UNICEF:n (1992, 16, 30) essee esittää, että lasten voimauttamiseksi tulisi tehdä heidän elämiään koskevaa tutkimusta osallistavalla otteella. Näin tieto ja valta ovat konkreettisesti kytköksissä nuorten osallistumiskäytänteisiin.

5.5. Tieto ja totuuskäsitykset

Jo aineiston ensimmäisessä momentissa nuorten osallistumista rationalisoidaan liberaalien tavoitteiden saavuttamisella. Nuoria ja nuorten osallistumista nostetaan globaalin kehityksen agendalle ennen kaikkea perustelemalla sitä YK:n peruskirjan ja ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen periaatteiden saavuttamisella. Varhaisimpien YK:n yleiskokouksen päätöslauselmien mukaan nuorta sukupolvea on kasvatettava rauhan, keskinäisen kunnioituksen ja kansojen välisen yhteisymmärryksen hengessä. Pyrkimyksenä on täyttää YK:n peruskirjaan sisältyvä tavoite seuraavien sukupolvien pelastamiselta sodan vitsauksilta. YK:n peruskirjan lisäksi aineistossa nojataan YK:n ihmisoikeusjulistuksiin ja -sopimukseen kuten lapsen oikeuksien julistukseen, ihmisoikeusjulistukseen sekä taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen luonnokseen. (YK 1960, 23; YK 1965, 40.) Näihin kytkeytyen yleiskokouksen päätöslauselma 2633 korostaa myös dekolonisaatio- ja itsenäisyysprosesseja sekä rasismia, natsismia, totalitaaristen ideologioiden ja kaikkinaisten syrjinnän muotojen lopettamista. (YK 1970b, 70.) Hallintakäytännöt pyrkivät siis vetoamaan suoraan nuoriin, jotta he vahvistaisivat uskoaan YK:n päämääriin ja toteuttaisivat niitä. Ne kytkeytyvät myös aiemman tutkimuskirjallisuuden kritiikkiin, jossa on korostettu lapsuuteen liittyvien ihmisoikeusnormien edistävän universaaliala ja eurosentristä käsitystä lapsuudesta.

Nuorten osallistumiseen liittyvä totuuskäsitys nojaa voimakkaasti laajempiin globaalista kehityksestä käytyihin kamppailuihin. Esimerkiksi 1980-luvun nuorten tilanteita tarkasteleva raportti korostaa yleisemmän kehitysajattelun nousun muuttaneen ymmärrystä nuorista positiivisiksi voimavaroiksi (YK 1986, 9). Asiakirjat näyttävät nojaavan pitkälti aiemmin esitettyihin näkökulmiin, joiden mukaan ajan kehitysajattelun keskiössä oli 'kehittyvien valtioiden' taloudellisen kasvun saavuttaminen resurssienjaon ja sääntelyn avulla. Muun muassa 1970-luvun YK-raportti kuvaa nuorten ja kehityksen molempien olevan tärkeä osa suunnitelmallisin toimin edistettävää talouskasvua (YK 1970a, 52). Toisaalta talouskasvua korostavalle näkemykselle esitetään aineistossa vastarintaa. Nuorten tilanteita 1980-luvulla tarkasteleva raportti kritisoi pelkän taloudellisen kehityksen korostamista, sillä sen mukaan kiihtyvä talouskasvu uusintaa yhteiskunnallisia eriarvoisuuksia ja ylläpitää usean väestönosan köyhyyttä (YK 1986, 32). Raportti ehdottaa, että kapea taloudelliseen kehitykseen keskittyvä käsitys tulisi korvata laajemmalla sosiaalista kehitystä painottavalla otteella nuorten tilanteiden paremmaksi edistämiseksi (mt., 105).

Nuorten osallistumista perustellaan demokratian vahvistamisella ja marginaalisesti erillisenä heille kuuluvana oikeutena. Osallistuminen on jotakin, jota hallinnan on vaalittava ja normitettava oikeaan suuntaan. Erityisesti UNICEF:n essee korostaa lasten ja nuorten osallistumisen merkitystä demokratiakehitykselle ja korostaa lasten osallistumista parantavien interventioiden olevan keino parantaa koko yhteiskuntaa. Suhteessa demokratiakehityksen rationaliteettiin essee tuottaa myös rajanvetoja sallitulle ja kielletylle nuorten osallistamiselle. Se nostaa Chilessä ja Kolumbiassa toimivat katujengit esimerkiksi nuorten omaehtoisesta osallistumisesta, joka ei tapahdu hyvää tarkoitusta varten. Lisäksi raportti kritisoi tiettyjen aikuisjohtoisten ryhmien toimia hyödyntää nuoria negatiivisiin tarkoituksiin, mistä yhtenä esimerkkinä mainitaan Hitlerin nuorisoliike. (UNICEF 1992, 5.) Ensimmäisessä momentissa sivutaan myöhemmin vahvistuvaa käsitystä osallistumisesta nuorten oikeutena. 1970-luvun nuorten tilanteita kartoittavan raportin mukaan nuorten omat toimet erityisesti kehittyneissä valtioissa ja äänestysikärajoiden laskeminen 18 ikävuoteen ovat johtaneet siihen, että osallistumisesta on alettu esittää väitteitä oikeutena (YK 1970a, 15). Osallistumisen ymmärtäminen oikeutena näyttäisi kuitenkin alkavan aineistossa vahvemmin vasta vuonna 1989 hyväksytyin YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen myötä, mitä sivutaan UNICEF:n esseessä (UNICEF 1992, 6–7).

Nuorten osallistumista globaaliin kehitykseen perustellaan sillä, että nuoria pidetään uhkaavana ja tyytymättömänä ryhmänä. Hallintakäytäntöjen sisäänrakennettujen oletusten mukaan osallistumisen avulla 'uhkaavien' nuorten käyttäytymistä voidaan ohjata hallinnan näkökulmasta myönteisempiin päämääriin. Esimerkiksi UNICEF:n essee esittää useiden viranhaltijoiden kehystävän nuorten osallistumista ainoastaan välineenä rikollisuuden ja vandalismin vähentämiseen, sillä sen avulla nuoret saataisiin pidettyä pois kaduilta (UNICEF 1992, 34). 1970-luvun kansallista kehitystä käsittelevä raportti kuvaa nuorten kasvavan määrän johtavan todennäköisesti sukupolvien välisiin konflikteihin sekä nuorten lisääntyneisiin vaatimuksiin osallistumisesta (YK 1970a, 53). 1980-luvun tilanteita kartoittava YK-raportti puolestaan kuvaa nuorten menettäneen luottamustaan hallituksiin laman ja rankkojen aikojen vuoksi. Tilanteen jatkuessa siitä voi raportin mukaan tulla räjähdysherkkä, sillä monet saattavat alkaa ajatella nuorena olemista vakavana vastoinkäymisenä. (YK 1986, 38.) Nuorten kuvaankin aineistossa tarttuvan vastuuttomiin toimiin, mikäli vastuullisia ei ole tarjolla (UNICEF 1992, 34). Hallintakäytänteiden tapa kuvata nuoruutta uhan ja positiivisuuden jännitteen kautta näyttää näin mukailevan aiemman kirjallisuuden huomioita sekä ajan nuorisotutkimuksellisen tiedon 'ongelmiin' painottuvaa lähestymistapaa.

Kansainvälistä hallintaa ja kehitystä järkeillään aineistossa eri politiikkatasojen välillä tapahtuvaksi toiminnaksi. 'Kansainvälinen' erotetaan muista politiikkatasoista, johon sen ajatellaan olevan

vuorovaikutuksessa. Tällainen ajattelu näkyy vahvemmin kansainvälisestä nuorten vuodesta lähtien, kun sitä koskevat päätöslauselmat korostavat politiikkatoimien tekemistä paikallisilla, kansallisilla, alueellisilla ja kansainvälisellä tasolla (YK 1979, 175–176; YK 1985b, 191). Vastaava jaottelu toistuu 1980-luvun nuorisoraportissa, jonka mukaan ideoiden ja ajatusten tulisi kulkea tehokkaammin paikallistasolta kansainväliselle tasolle ja toisin päin. Alueellista tasoa kuvataan näiden väliseksi sillaksi. (YK 1986, 32). 'Kansainvälinen' ymmärretään aineistossa universaalina näkökulmana, johon kytkeytyy kuitenkin erilaisia maantieteellisiä eroja. Raportissa luodaan nuorten kokemista ongelmista käsitystä universaalina kysymyksenä, jolla on kuitenkin alueellista vaihtelua (mt., 35). Sen mukaan nuoriin ja globaaliin kehitykseen liittyviä kysymyksiä tulisi tarkastella maailmanlaajuisesta näkökulmasta käsin ja kytkeytyen kunkin maan ja alueen erityiseen tilanteeseen (mt., 105).

Tieto nuorten osallistumisesta nojaa usein temporaalisiin argumentteihin. Näin nuoruutta ajatellaan toistuvasti suhteessa tulevaisuuteen, ja hallinnan voidaan ajatella nojaavan (heteronormatiiviseen) reproduktiiviseen futurismiin. Aineistoni asiakirjat korostavat sitä, että nuorten osallistuminen globaaliin kehitykseen on merkittävää paremman tulevaisuuden rakentamiseksi. Esimerkiksi YK:n yleiskokouksen kansainvälistä nuorten vuotta käsittelevät päätöslauselmat sekä päätöslauselma 2633 korostavat nuorten osallistumisen perustavanlaatuisia tärkeyttä ihmiskunnan tulevaisuuden muovaamisessa (YK 1970b, 69; YK 1978, 135; YK 1979, 175). UNICEF:n essee puolestaan kuvaa, että sukupolvien välinen yhteistyö on keskeistä jatkuvuuden tuottamiseksi menneisyyden, nykyhetken ja tulevaisuuden välillä (UNICEF 1992, 37). Hallinnan logiikka perustuu tulkintani mukaan nykyhetken sidotulle kehityskollegalle, jota perustellaan lähimenneisyyden kehityskuluilla. Aineistossa korostuu käsitys siitä, että nuorten osallistumiseen liittyvä ymmärrys ja toimet ovat lisääntyneet edeltävien vuosien aikana. Tällaiseen käsitykseen nivoen hallintakäytännöt pyrkivät osoittamaan nykytilanteen ongelmia sekä perustelemaan erilaisia hallinnallisia interventioita. Esimerkiksi 1980-luvun nuorten tilanteita kartoittava raportti kuvaa hallitusten alkaneen kasvavassa määrin tunnistaa nuorten tärkeyttä ja edistämään tilanteita kansallisilla tasoilla. Raportin mukaan sen julkaisun aikaisella nykyhetkellä tarvittaisiin kuitenkin nuorten tehokkaampaa hyödyntämistä kehityksen tärkeänä resurssina. (YK 1986, 105–106.)

Viimeisenä totuuskäsityksiin liittyvänä huomiona aineiston ensimmäisestä genealogisesta momentista analyysini nostaa kehityspsykologiseen tietoon nojaamisen. UNICEF:n essee korostaa lapsen kehitystä tarkastelevien teorioiden kuten kehityspsykologi Erik Erikssonin tuotannon merkitystä lasten osallistumiselle. Raportin mukaan lapsen itsetunto on keskeinen lapsen onnistuneeseen osallistumiseen vaikuttava tekijä. Kehityspsykologiseen tietoon nojaten raportissa nojataan erilaisiin kehitystasoihin, joiden argumentoidaan vaikuttavan lapsen kykyihin osallistua. Toisaalta kehitystasojen tai

ikään liittyvien normien ei tulisi esseen mukaan täysin määrittää sitä, mihin lapset kykenevät. Ohjelmia kehoitetaan suunniteltavaksi niin, että ne maksimoivat jokaisen lapsen mahdollisuudet osallistua korkeimman kykynsä mukaisesti. (UNICEF 1992, 30–32.) Kehityspsykologiseen tietoon nojaten pyritään oikeuttamaan interventioita suoraan lapsiin ja nuoriin kohdistuen, jotta heitä voitaisiin kehittää sosiaalisesti vastuullisemmiksi ja yhteistyökykyisiksi sekä psykologisesti terveiksi ihmisiksi (mt., 35). Kehityspsykologinen tieto on yksi esimerkki eurosentriseen tietoon nojaamisesta, jonka avulla tuotetaan pitkälti universaaleja normeja lapsuudesta.

6. TOINEN GENEALOGINEN MOMENTTI: MAAILMAN NUORISO-OHJELMALLA NUORTEN TEHOKKAASEEN OSALLISTUMISEEN (1995-)

6.1. Aineiston esittely ja genealoginen johdanto

Tunnistin aineiston toisen momentin muodostuvan YK:n yleiskokouksen vuonna 1995 hyväksymän Maailman nuoriso-ohjelman ympärille. Se on keskeinen nuorisopoliittinen asiakirja, joka kokoaa yhteen useiden valtioiden sitoumuksia ja suosituksia eri kansainvälisissä kokouksissa. Asiakirja ei ole juridisesti velvoittava, mutta se olettaa sitoutumista hallituksilta, kansainvälisiltä järjestöiltä, kansalaisjärjestöiltä ja muilta instituutioilta. Toisen momentin aineisto koostuu erilaisista YK-toimijoiden sekä kansalaisjärjestöjen ja YK-toimijoiden kumppanuuksina tuottamista dokumenteista. Useat toiseen momenttiin sisältyvistä asiakirjoista ovat Maailman nuorisoraportteja, joita on alettu julkaista vuodesta 2003 lähtien. Nämä noin kahden vuoden välein julkaistavat asiakirjat ovat tutkijoiden, YK:n henkilökunnan ja muiden asiantuntijoiden tuottamia raportteja, jotka kuvaavat ajankohtaisia nuorten tilanteita ja antavat tulevaan suuntaavia suosituksia globaalilla otteella. Aineistossa on nuorten osallistumiseen liittyviä oppaita, jotka on suunnattu ohjeistamaan valtioita, yksityissektorin toimijoita tai nuorisojärjestöjä. Lisäksi se sisältää toimeenpanoraportin vuonna 2013 hyväksytystä YK-järjestelmän ensimmäisestä sisäisestä nuorisokysymysten toimintaohjelmasta. Aineistossa on kymmenen asiakirjaa, ja se on laajuudeltaan 323 sivua. Tarkempi esittely asiakirjoista löytyy tutkielman lopussa olevasta liitteestä.

Toisen momentin hallintakäytäntöjä muovaa osaltaan nuorisotutkimuksellinen tieto, joka alkoi kiinnittää 1980- ja 1990-luvuilta lähtien aiempaa voimakkaammin huomiota sukupuolen ja etnisyyden konstruointeihin sekä nuorten väliseen globaaliin vuorovaikutukseen. Tiedon muodot ovat alkaneet painottaa uusliberaalia rationaliteettia mukailleen nuorten siirtymää kohti autonomista aikuisuutta. Tällaiset tutkimukset nojasivat usein hallinnon intresseihin ja keskittyivät nuorisoerityisiin ongelmiin kuten nuorten rikollisuuteen, huumausaineiden käyttöön, teiniraskauksiin tai syrjäytymiseen. Nuorisotutkimuksessa ovat vahvistuneet 1990-luvulta lähtien myös antropologiset, maantieteelliset ja yhteiskunnalliset näkökulmat, jotka ovat kiinnittäneet huomiota 'tavallisten' nuorten arkeen. Lapsuuden tutkimuksessa puolestaan alettiin tarkastella enemmän lapsuuden sosiaalisia konstruktioita ja lasten toimijuuksia. (Ansell 2016b, 18, 22–24). Toisaalta hallinnollisia muutoksia on ymmärrettävä suhteessa YK:n vuonna 1989 hyväksymään lapsen oikeuksien sopimukseen, jota on luonnehdittu

yhdeksi keskeisimmistä globaalien lapsuuden mallin levittäjistä ja kritisoitu sen eurosentrisyydestä. (Mt., 34–36; ks. luku 2.1.)

Kylmän sodan päätyttyä globaalissa kehitysdiskurssissa vahvistui uusliberaali rationaliteetti, joka on kulminoitunut markkinaperustaisten ratkaisujen ja globalisaation painottamisessa. Diskursiivinen muutos liittyi Ziain (2017, 100) mukaan tapaan käsitteellistää globaaleja valtasuhteita. Globalisaation painottaminen on kytkeytynyt uusliberaaliin rationaliteettiin korostamalla talouden liberalisaation, kilpailun, yksityistämisen ja sääntelyn purkamista keinoina hyvinvoinnin edistämiseksi. Globalisaatiota painottava diskurssi on pyrkinyt käsitteellistämään valtioita tasavertaisina toimijoina markkinoiden edessä eikä painottamaan eroja 'kehittyneiden', 'vähemmän kehittyneiden' ja 'alikehittyneiden' valtioiden välillä. Kun aiemmin globaali kehitysdiskurssi piti markkinamekanismiin tähtääviä interventioita välttämättöminä vähemmän kehittyneiden valtioiden materiaaliseksi parantamiseksi, on globalisaatiota painottava diskurssi taas korostanut uusklassisen talousteorian oppeja. Sen mukaan markkinamekanismiin kohdistuvat interventiot ovat tehottomia resurssien jakamiseksi ja johtavat korkeampiin hintoihin sekä huonolaatuisempiin palveluihin ja hyödykkeisiin. Rationaliteetti on painottanut, että kaikille maille on hyödyllistä erikoistua tuottamaan vain tiettyjä itselleen sopivimpia hyödykkeitä vapaassa globaalissa taloudessa. (Mt., 109–114.) Nuorten ja lasten kohdalla on esitetty, että uusliberaali rationaliteetti on alkanut rationalisoida heitä välineellisesti suhteessa muihin päämääriin, jolloin heitä on alettu ymmärtää yhteiskunnan 'arvokkaina resursseina'. (Ansell 2016b, 34–36.)

Vuonna 2000 YK:n yleiskokous hyväksyi vuosituhattavoitteet, jotka ohjasivat monin tavoin myös nuoriin ja globaaliin kehitykseen liittyviä toimia. Vuosituhattavoitteet koostuivat kahdeksasta tavoitteesta ja 18 alatavoitteesta, jotka käsitelivät vastauksia ihmiskunnan kohtaamiin kehityshaasteisiin. Useimmat toimijat hyväksyivät ne kehitystä ohjaavana normatiivisena ohjenuorana, mutta kriittiset tutkijat ovat painottaneet tarvetta ymmärtää niihin liittyviä jatkuvuuksia ja muutoksia historiallisesti (Ziai 2017, 155). YK:n vuosituhattavoitteet eivät Ziain (mt., 119) mukaan olleet uusi merkittävä kehitysdiskurssin muutos vaan pikemminkin yhdistelmä aiempia diskursseja. Ne pyrkivät toteuttamaan talouteen ja yhteiskuntaan kohdistuvia harkittuja interventioita nojaten pitkälti uusliberaaleihin päämääriin. Tavoitteet eivät esimerkiksi kohdistuneet globaaliin kauppaan tai velkajärjestelmään. Ne rakensivat kaksisuuntaisen kytköksen talouskasvun ja kehitystavoitteiden välille – kasvu edistää tavoitteiden täyttymistä ja tavoitteiden täytyminen kasvua. Köyhyyden poistamisen yhteydessä vuosituhattavoitteet eivät käsitelleet valtasuhteita tai markkinatalouden ongelmia. Vuosituhattavoitteiden ehdottamat ratkaisut näyttävät löytyvän markkinaperustaisista toimista ja yrittäjyydestä, kunhan resurssit mobilisoidaan oikein. Näin kehityksestä tuotettiin ennen kaikkea tekninen ongelma, eivätkä

vuosituhattavoitteet maininneet kilpailevia poliittisia intressejä tai konflikteja niiden toteutumisen esteenä. Vaikka vuosituhattavoitteissa käsiteltiin globalisaation hyötyjen epätasaista jakautumista, edistivät talouteen liittyvät tavoitteet globaaleja vapaita markkinoita ja taloudellista liberalisaatiota. (Mt., 158–161.)

Vuosituhatavoitteiden on kuvattu levittäneen lapsuuden globaalia ideaalia sekä edistäneen lapsia koskevia kysymyksiä suoraan ja välillisesti. Vuosituhattavoitteita on kuitenkin kritisoitu siitä, että ne kuvasivat lapsia täysin passiivisena, haavoittuvaisena ja intervention tarpeessa olevana ryhmänä. Tavoitteet näyttivät näin pyrkivän ennen kaikkea turvaamaan heidän siirtymäänsä kohti tervettä ja tuottavaa aikuisuutta. Tavoitteiden on todettu muovanneen monin tavoin nuoriin ja lapsiin kohdistuvia kehityspolitiikkoja ja -interventioita. Niiden on kuitenkin esitetty keskittyneen kapeasti kvantitatiivisesti mitattaviin tuloksiin sen sijaan, että ne olisivat muuttaneet rakenteellisempia prosesseja ja köyhyyttä tuottavia laajempia olosuhteita. (Ansell 2016b, 34–36; Herrera 2006, 1428–1429.) Tavoitteita on kritisoitu välineellisiksi myös sukupuolinäkökulmasta siitä huolimatta, että ne sisälsivät yhtäläisten oikeuksien turvaamiseen tähtäävää kielenkäyttöä. Osa tutkijoista on esittänyt, että tavoitteet eivät keskittyneet sukupuolistuneen vallankäytön purkamiseksi vaan lähinnä edistämään välineellisesti tyttöjen ja naisten roolia kehitysprojekteissa. Kritiikin mukaan vuosituhattavoitteet eivät ole edistäneet riittävästi naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, seksuaali- ja lisääntymisoikeuksiin tai palkattomaan hoivatyöhön liittyviä kysymyksiä. (Cornwall & Rivas 2015, 397–398.)

Toiseen momenttiin liittyy globaaleissa kehitysdiskursseissa 1990-luvulta lähtien yleistynyt tapa painottaa 'osallistumista', 'hyvää hallintoa' ja 'kestävää kehitystä'. Ziai (2017, 92–93) on esittänyt, että kehitystoimijat alkoivat tuolloin painottaa entistä vahvemmin ihmisten omaa päätösvaltaa siihen, mitä kehitys heille tarkoittaa. Kritiikki on liittynyt laajemmin ylhäältä alaspäin suuntautuvaan käsitykseen, jonka tilalle on ehdotettu osallistumisen ja voimauttamisen edistämistä. Tällaiset kehystykset voivat Ziain mukaan hämärtää sitä, että kehityskäytännöt perustuvat yhä länsikeskeiseen ajatukseen hyvästä hallinnosta ja epätasa-arvoisiin valtasuhteisiin pohjautuvaan ajatukseen avun ehdollisuudesta. Kriittisten näkemysten mukaan yhteisöjen osallistaminen ei muuta sitä, että rahoittajaosaapuoli määrittelee interventioiden ehdot ja oikeina pidettävät talouspoliittiset ratkaisut, vaikka etelän toimijoille annettaisiin näennäisesti mahdollisuus suostua tai kieltäytyä ehdotuksesta. Kehitystoimijoiden on osoitettu soveltavan osallistumista, kumppanuuksia ja voimauttamista valikoiden ja epäpolitisovalla tavalla, joka ei juurikaan kyseenalaista vallitsevia valtasuhteita. (Mt.) Tämän on esitetty tarkoittavan muutosta vallan toiminnassa, vaikka interventiot tehtäisiin yhä kehityksen nimissä. Osallistumisen painottamista Ziain mukaan hahmottaa suvereenien ja kurittavien vallan muotojen siirtymänä subjektivoivaan ja tuottavaan valtaan. (Mt., 149.) Lisäksi kestävään kehitykseen liittyvä ajatus

kaikkien maiden tasavertaisuudesta ei näytä toteutuvan kehitystoimijoiden diskursseissa, sillä ne painottavat yhä edelleen globaalia pohjoista 'kehittyneinä maina' ja globaalia etelää 'kehittyvinä maina'. (Mt., 94.)

1990-luvulla kehitykseen kohdistuva kritiikki vahvistui ennen kaikkea postdevelopmentalistisen kehitysteoretisoinnin myötä (esim. Escobar 1995). Tällaisten argumenttien ytimessä ovat olleet vaatimukset hallitsevasta kehityskäsityksestä luopumiseksi, sillä sen ajatellaan eurosentrisesti asettavan eurooppalaiset yhteiskunnat universaaleiksi ideaaleiksi. Postdevelopmentalistinen teoria on kritisoinut kehityksen käsitteen epäpolitisovia seurauksia ja oletusta siitä, että yhteiskunnalliset ongelmat voidaan ratkaista valtasuhteista vapailla teknokraattisilla ratkaisuilla. Lisäksi kritiikki on kohdistunut globaalin kehityksen asiantuntijakeskeisyyteen, jolloin interventiot kohdistuvat ihmisten elämiin riippumatta siitä, hyväksyvätkö he niitä vai eivät. Näin ymmärrettynä asiantuntijat sijoittuvat valtasuhteissa asemiin, joissa he tekevät päätöksiä interventioista ja niiden rahoittamisesta universaaliin tietopohjaan nojaten. (Mt., 59–63.) Osa postdevelopmentalistisista teoreetikoista on esittänyt koko kehityksen käsitteen hylkäämistä ja pyrkinyt etsimään vaihtoehtoja esimerkiksi tietyistä alkuperäiskansojen käyttämistä käsitteellistämisen tavoista. (Mt., 65–67.)

Globaaleissa kehitysdiskursseissa sukupuolinäkökulmien käsittelemistä alkoi muovata 1980- ja 1990-lukujen taitteissa aiempia otteita kritisoinut *Gender and Development* -ote. Se on pyrkinyt tarkastelemaan väljemmin sukupuolen eikä ainoastaan naisten merkitystä kehitysprosessissa. Lähestymistavan juuret ovat muun muassa mustassa ja postkolonialistisessa feminismissä. Teoreettisesti se on painottanut sukupuolen sosiaalista rakentumista kehityskäytännöissä. Feministiset tutkijat ovat kuitenkin esittäneet kritiikkiä siitä, että globaaleissa kehityskäytänteissä näkökulmaa on päädytty soveltamaan lähinnä markkinaperustaisesti ja naisten tilanteista käsin. (Icaza & Vázquez 2016, 64–65.) Vaikka ajan akateemisissa keskusteluissa yleistyi queer-teoreettinen kritiikki sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvistä essentialistisista käsityksistä sekä *sex/gender*-jaotteluun liittyvistä ongelmista, ei kritiikki ole tutkimusten mukaan yltänyt riittävästi kehityskäytäntöihin. *Gender and Development* -lähestymistavan on kuvattu yhä edelleen jaottelevan sukupuolta tiukkoihin dikotomioihin. Kehitysnarratiivit olettavat aiemman kirjallisuuden mukaan hierarkkisesti ja toisilleen vastakkain rakentuvan suhteen naisten ja miesten välillä. Lisäksi kritiikkiä on esitetty siitä, että ne päätyvät nojaamaan liian yksinkertaistavaan näkemykseen *sex/gender*-jaottelusta. Näin ymmärrettynä kehityskäytännöt tuottavat dikotomiaa 'biologisesta sukupuolesta' eroavasta 'sosiaalisesta sukupuolesta', eivätkä tunnista sukupuolta kehoihin piirtyneenä ja toistotekojen muovaamana. (Jolly 2000; Cornwall & Rivas 2015, 400–403.)

Sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta 1990-luvun kansainväliset konferenssit vauhdittivat Caglarin ym. (2013a) mukaan globaalia dialogia sukupuolten tasa-arvosta. Toisaalta ne loivat ymmärrystä naisten välisten erojen tunnistamisesta. Feministiset aktivistit alkoivat toimia vahvemmin ylikansallisissa verkostoissa, jolloin he onnistuivat muuttamaan ymmärrystä monista tasa-arvokysymyksistä esimerkiksi Kairon väestökongressissa vuonna 1994 sekä Pekingin maailmankongressissa ja toimintaohjelmassa vuonna 1995. Näiden jälkeistä ajanjaksoa on nimitetty samanaikaisesti tottelevaisuuden haastamisen ja tasa-arvon vahvistamisen aikakaudeksi. Yhtäältä ajanjaksoa leimaavat erilaiset tasa-arvokehitykseen liittyvät pettymykset sekä pysähtyminen. Vaikka kansainväliset ja kansalliset sitoumukset sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ovat vahvistuneet, ei YK ole monien tutkijoiden mielestä onnistunut edistämään globaalia oikeudenmukaisuutta osana uusliberaalia kehitysparadigmaa. Toisaalta sukupuolinäkökulmien huomioimisen on esitetty vahvistuneen turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä YK:n turvallisuusneuvoston vuonna 2000 hyväksymän naisia, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevän 1325-päätöslauselman myötä. Vuonna 2010 perustettiin *UN Women* -tasa-arvojärjestö. (Mt.)

Seuraavissa alaluvuissa esittelen analyysiani toisen genealogisen momentin osalta. Olen tiivistänyt sen keskeisimmät huomiot oheiseen taulukkoon.

Taulukko 2. Tiivistys toisen genealogisen momentin analyysistä.

<p style="text-align: center;"><u>Näkyvyyden muodot</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nuoruuden kategorinen ikäjaottelu ja sen haastaminen ○ Nuorten globaalien väestösuurten korostaminen ○ Nuorten erityisryhmien huomioiminen ja (hetero)normatiivisen elämäntavan uusintaminen ○ Nuorten osallistumisen porrasmalli ja osa-alueisiin jakaminen ○ Voimavarakeskeisyys nuorten osallistumisessa ja kehityksessä ○ Affektiiviset ja toimintaa korostavat valokuvat 	<p style="text-align: center;"><u>Identiteetit</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kehityksen toimija ja kumppani ○ Markkina- ja yrittäjä(hetero)kansalainen ○ Voimautettava ryhmä ○ (Sukupuolittunut) haavoittuva ryhmä
<p style="text-align: center;"><u>Tekniset ulottuvuudet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nuorten yksilötason vastuullistaminen työllistymisestä, yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja kehitysongelmista ○ Osallistumisen projektisoituminen ○ Nuorisjärjestöjen opastaminen ○ Nuorten vertais- ja vapaaehtoistoiminta ○ Kyselyt, työpajat, nuorisodelegaatit ja kansainväliset konferenssit osallistamistekniikkoina ○ Kumppanuuksiin kannustaminen ○ Instituutioiden aikuiskeskeisyyden purkaminen ja YK-järjestelmän sisäinen muutos 	<p style="text-align: center;"><u>Tieto ja totuuskäsitteet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ YK:n vuosittain asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ○ Uusliberaali kehitysrationaliteetti ○ Nuorten osallistuminen vastauksena demokration ja poliittisten järjestelmien ongelmiin ○ Osallistuminen ihmisoikeutena ○ Nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen ○ Riskien ennaltaehkäisy ja uhkakuviin vastaaminen ○ Menneiden toimien ja tulevien mahdollisuuksien korostus ○ Globaali hallinta eri tasojen välisenä verkostona

6.2. Näkyvyyden muodot

Myös toisessa momentissa nuoria tehdään näkyväksi ensisijaisesti korostamalla heitä tilastollisena väestöosana. Asiakirjat korostavat useaan otteeseen nuorten määrää tai prosenttiosuutta globaalissa väestössä. Aineistossa toistuvat kuvaukset siitä, että kyseisellä ajanhetkellä nuoria ihmisiä on maailmassa yli miljardi (YK 2004, 2; YK 2010a, 10; YK 2010b, 69; Restless Development & YK 2011b, 6). Useissa asiakirjoissa korostetaan myös sitä, että nuoret muodostavat lähes viidenneksen globaalista väestöstä (YK 2004, v, 2; YK 2005a, 4; YK 2006, iv; YK 2007, xv; YK 2010a, 10). Nuorten osuuksia globaalista väestöstä jaotellaan 'kehittyvien' ja 'kehittyneiden' valtioiden välillä korostaen sitä, että selkeä enemmistö heistä asuu kehittyvissä valtioissa (YK 2004, v; YK 2010a, 10). Lähiluenassa käy myös ilmi, että globaalissa väestötieteellisessä tarkastelussa nuoret viittaavat binäärisesti 'nuoriin naisiin ja miehiin' (YK 2005a, 4; YK 2006, 7). Näin nuorten osallistumiseen liittyvän globaalin biopolitiikan tietokäytännöt näyttävät kytkeytyvän cisnormatiivisuuden uusintamiseen.

Osa asiakirjoista esittää ennusteita, jotka korostavat nuorten jo valmiiksi suuren määrän tai väestöosuuden kasvua entisestään (YK 2005b, iv; YK 2010a, 10). Toisaalta aineistossa esitetään huolia siitä, että seuraava nuorten sukupolvi tulisi olemaan nykyistä pienempi (Restless Development & YK 2011a, 7). Aineistossa suurta ja entisestään kohoavaa nuorten väestöosuutta ennen kaikkea kehittyvissä valtioissa käsitteellistetään nimeämällä se 'nuorisopullistumaksi' (*youth bulge*) (Restless Development & YK 2011a, 7; Restless Development & YK 2011b, 6). Käsitteen on aiemmassa tutkimuksessa esitetty tarjoavan poliittisille eliiteille legitiimin tavan siirtää huomiota pois globaalin uusliberaalin kapitalismin ristiriidoista. Sukariehin ja Tannockin (2018, 857–859) mukaan käsitteen käyttö liittyy pyrkimykseen siirtää huomiota talousjärjestelmän tuottamista ongelmista globaalin etelän valtioiden rajalliseen kehitykseen, korkeaan hedelmällisyyteen ja heikkoon hallintaan. Nuorisopullistumaan liittyvillä näkyvyyden muodoilla pyritään aineistossani oikeuttamaan erilaisia kehitysinterventioita erityisesti globaalin etelän nuoriin kohdistuen. Nimenomaan nykyisellä nuorten suurella globaalilla määrällä perustellaan heihin kohdistuvia YK-järjestelmän toimia sekä valtioiden ja yksityissektorin kehityssijoituksia, kuten seuraavat katkelmat osoittavat:

Tässä kontekstissa pääsihteeri luonnosteli useita konkreettisia toimenpiteitä tehtäväksi, jotta voidaan paremmin "vastata suurimman maailman koskaan tunteman nuorten sukupolven tarpeisiin" (YK 2014, 4).¹⁰

¹⁰ Within this context the Secretary-General outlined a number of concrete actions to be undertaken so as to better "address the needs of the largest generation of young people the world has ever known" (YK 2014, 4).

Nykyinen globaali “nuorisopullistuma” tekee näistä väittämistä entistä kiireellisempiä. Tämän päivän suuret työikäiset väestöt ovat usealle maalle haaste, mutta oikeilla politiikoilla ja aloitteilla hallitukset ja yksityissektorin toimijat voivat kääntää haasteen tehokkaaksi voimaksi. Jos tätä ei kuitenkaan tapahdu, pidättäytymisellä sijoittamasta maailmanhistorian suurimpaan nuorisoväestöön voi olla peruuttamattomia vaikutuksia. -- Sitä paitsi nykyinen maailman väestötilastollinen tilanne merkitsee, että tällaiset sijoitukset on tehtävä nopeasti, ennen kuin nykyinen nuorisoväestö väistyy seuraavan pienemmän sukupolven tieltä. (Restless Development & YK 2011a, 7.)¹¹

Toisessa momentissa jatketaan ensimmäisen momentin tavoin kategoristen ikäjaottelujen uusintamista. Asiakirjojen mukaan nuoret määritetään tuttuun tapaan tilastollisista syistä ennen kaikkea 15–24-vuotiaista koostuvaksi ryhmäksi (YK 2005a, iv; YK 2006, 2; YK 2007, xxxvi; Restless Development & YK 2011a, ii; Restless Development & YK 2011b, 6). Tilastollisen ryhmän tuottamista perustellaan erityisesti sillä, että näin nuorista voidaan tuottaa vertailukelpoista tietoa (YK 2004, 5). Ikäjakauksissa on kuitenkin nähtävissä vaihtelua, sillä esimerkiksi Restless Developmentin ja YK:n (2011a, 34) yksityissektorille suunnatussa oppaassa määritellään nuoria tietyissä kohdin 15–29-vuotiaiksi. YK-järjestelmän sisäinen nuorisotoimintaohjelma esittää puolestaan, että nuoruuden määritelmä voi ulottua joillakin politiikka-aloilla yli 25-vuotiaisiin saakka (YK 2014, 5).

Toisaalta asiakirjat neuvottelevat nuorten tilastolliseen kategorisointiin liittyvistä rajoitteista ja esittävät sille vaihtoehtoisia määrittelytapoja. Niiden järjestyksessä nojaa yleisempään nuorisotutkimukseen tietoon, joka on korostanut esimerkiksi nuoruutta siirtymänä. Useat asiakirjat korostavat kategoriseen ikään liittyvien määrittelyjen rinnalla tai sen sijaan nuoruuden ymmärtämistä siirtymävaiheena lapsuuden ja aikuisuuden välillä (YK 2004, 6; YK 2006, 2; YK 2007, xxxvi; YK 2010a, 10; Restless Development & YK 2011b, 7). Tällöin nuoruutta tehdään näkyväksi esimerkiksi tunnustamalla siihen liittyvät paikalliset ja kulttuuriset ymmärrystavat, jotka voivat venyttää nuoruuden kategorisia määrittelyjä ikäjakauksien molemmista päistä (Restless Development & YK 2011b, 7). Aineistossani universaalien ja erilaisten paikallisten määrittelyjen välillä näyttää vallitsevan jännitteinen suhde. Yhtäältä hallinnan logiikka korostaa Maailman nuoriso-ohjelman valtiollisen toimeenpanon mukaan nuoruuteen liittyvien fyysisten, psykologisten, älyllisten ja tunne-elämän muutosten universaaliutta ja antaa toisaalta vapauksia kullekin maalle määrittää nuoruutta oman tilanteensa mukaisesti (YK 2006, 2). Vastaava jännite toistuu Maailman nuorisoraportissa 2003, joka kuvaa nuoruuden määritelmän vaihtelevan eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa sekä toisaalta sisältävän

¹¹ The current global “youth bulge” makes these imperatives even more pressing. Indeed, today’s large working-age populations do present something of a challenge for many countries, but with proper policies and initiatives in place, Governments and private sector actors can turn this challenge into a powerful force. However, if this does not happen, the impact of withholding investment from the largest youth population in the history of the world might be irreversible. -- Moreover, the current state of global demographics means that such investment must be made soon, before the current youth population yields to a smaller following generation. (Restless Development & YK 2011a, 7.)

kehityopsykologisesti universaaleja piirteitä (YK 2004, 5, 12). Osa asiakirjoista korostaakin sitä, että nuoruuteen liittyvät määrittelyt ovat jatkuvasti muuttuvia eri paikoissa ja erilaisten yhteiskunnallisten ehtojen vuoksi (YK 2005b, 111; YK 2010a, 10). Ikään liittyvien liukuvuuksien tunnistamisesta huolimatta hallinnan lähestymistapa nojaa pitkälti universaaliin tietopohjaan ja kategoriseen näkökulmaan iästä.

Aineistossa neuvotellaan nuorten sisäisistä eroista ja liitetään normatiivisia oletuksia nuorten elämänkulkuihin. Nuorten tilastollisen kategorisoinnin yhteydessä asiakirjat toistavat useaan otteeseen, että nuoret eivät ole yhtenäinen vaan moninainen ryhmä. Tämä tehdään kuitenkin niin, että ikään perustuvista kategorisista määritelmistä ei luovuta. Esimerkiksi Restless Developmentin ja YK:n (2011b, 6) kehitystoimijoille suuntaamat ohjeistukset nostavat esiin sosioekonomiset, demografiset ja maantieteellisiin tilanteisiin liittyvät erot nuorten välillä. Lisäksi nuorten moninaisuutta kuvataan ikään, sukupuoleen, toiveisiin, sosioekonomiseen taustaan sekä fyysiseen, emotionaaliseen ja kognitiiviseen kypsytyteen perustuen (mt., 26). Maailman nuorisoraportti 2005 puolestaan korostaa rodun, sukupuolen, luokan, etnisyyden ja koulutuksen merkitystä nuorten sosiaalisten identiteettien rakentumisessa (YK 2005b, 117).

Maailman nuorisoraportissa 2003 siirtymävaihetta ja kulttuurisia erityispiirteitä korostavat käsitteellistämiset nojaavat antropologishistorialliseen tietoon, joka korostaa nuoruuteen liittyviä siirtymiä varsinkin poikien näkökulmista. Raportti perustelee kategoriseen ikään liittyviä rajoitteita mieheyteen keskittyvillä huomioilla, joissa korostetaan miesten aikuisuuteen siirtymän pitkittymistä. Taustalla nähdään erityisesti miesten vakaaseen työllistymiseen liittyvät ongelmat, joissa on eroja kehittyvien ja kehittyneiden valtioiden välillä. (YK 2004, 5–6.) Raportin tietopohjassa esitetään myös tyyppillisiä nuoruusvaiheen piirteitä, joita voidaan pitää jaettuina useimmissa yhteiskunnissa. Esimerkiksi seuraava katkelma uusintaa hetero- ja luokkanormatiivista käsitystä tulevaisuuteen suuntaavasta elämänkulusta, jonka keskeisinä määreinä pidetään muun muassa uran ja puolison etsimistä sekä avioliittoa ja lasten hankkimista:

Curtain ei suoraan tue van Gennepin rituaaliteoriaa, mutta hän tarkastelee erilaisia nuoruuden siirtymien ulottuvuuksia. Hän ehdottaa, että useissa yhteiskunnissa voidaan tunnistaa neljä erillistä osa-aluetta nuorten siirtymässä riippuvaisuudesta itsenäisyyteen: (a) vanhempien kotoa pois muuttaminen ja uudenlaisten asuinjärjestelyjen muodostaminen; (b) valmistuminen täysipäiväisestä koulutuksesta; (c) läheisten ja pysyvien henkilökohtaisten suhteiden muodostaminen perheen ulkopuolella, mikä johtaa usein avioliittoon ja lasten hankkimiseen; sekä (d) työmarkkinoiden kokeileminen, työpaikan löytäminen sekä mahdollisesti uralle asettuminen ja enemmän tai vähän vakaan toimeentulon saavuttaminen. Curtainin mukaan tällainen kuvaus sopii niin kehittyneisiin kuin kehittyviin valtioihin – keskeinen osa matkalla kohti aikuisuutta on sen

osoittaminen, että kykenee osallistumaan perheen taloudellisen hyvinvoinnin turvaamiseen. (Mt., 6).¹²

Kun kehityskäytännöt korostavat erityisryhmien tarvetta, käyvät samalla epäsuorasti ilmi niiden oletukset normiin mahtuvista ja siitä poikkeavista nuorista. Asiakirjat korostavat erityisten interventioiden tarvetta marginalisoituihin tai ulossuljettuihin nuoriin tai nuorten erityisryhmiin (Restless Development & YK 2011b, 26; YK 2014, 18). Tällaisiksi ryhmiksi YK-järjestelmän sisäinen nuorisotoimintaohjelma nostaa erikseen esiin vammaiset nuoret ja alkuperäiskansoihin kuuluvat nuoret (YK 2014, 18). Myös Maailman nuorisoraportti 2003 korostaa, että vammaiset nuoret jäävät usein marginalisoiduiksi ja ulossuljetuiksi osallistavista toiminnoista (YK 2004, 283). Raportti kritisoi lisäksi sitä, että kansainvälisissä osallistumisaloitteissa pääsevät ääneen lähinnä parhaiten itseään ilmaisevat ja sosiaalisesti aktiiviset nuoret tai korkean tulotason sosiaalisista taustoista tulevat nuoret (mt., 10, 283). Näissä yhteyksissä aineistoni asiakirjat eivät korosta laajemmin esimerkiksi toimintakykyyn liittyvien normatiivisten käytäntöjen purkamista vaan päätyvät lähinnä perustelevaan tiettyihin nuorten ryhmiin kohdistuvien erityistoimien tarvetta. Asiakirjojen käsitys mukailee näin yleisempää nuorisotutkimuksellista asiantuntijatietoa, jossa on korostettu 1990-luvulta lähtien aiempaa enemmän nuorten sisäisiä eroja. Nuorten erojen huomioiminen on myös ensimmäistä momenttia kattavampaa.

Asiakirjat tekevät nuorten osallistumista näkyväksi useiden erilaisten kategorisointien avulla. Niissä voidaan nähdä monia jatkuvuuksia edeltävän momentin kanssa. Aineistoni toisessa momentissa hallitsein tapa nostaa esiin osallistumista on kuvata sitä edellisessä momentissa tarkastellun osallistumisen porrasmallin mukaisesti (YK 2004, 281; YK 2005a, 90–91; YK 2010b, 54–55; YK 2014, 9). Porrasmalli jaottelee nuorten osallistumista eri asteisiin sen mukaan, miten paljon se voimauttaa nuoria tai miten paljon vastuuta nuorille annetaan erilaisissa osallistamistoimissa. Esimerkiksi nuorille suunnattu Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpano-opas sijoittaa alimmalle ja nuorille vähiten vaikutusvaltaa alimmalle portaalle aikuisten jakaman tiedon nuorille, kun taas korkeimmalla portaalla sijaitsevat nuorten itsenäisesti aloittamat ja toteuttamat projektit. Väliin mahtuu nuorten kuulemista sekä aikuisten ja nuorten jakamaa vastuuta päätöksenteossa. (YK 2005a, 90–91.) Yhteistä asiakirjojen esittämille mallinnuksille on nuorten tai nuorisojärjestöjen itsenäisen toiminnan painottaminen osallistumisen korkeimpana asteena.

¹² Curtain does not directly promote van Gennepp's ritual theory but addresses different dimensions of youth transitions. He suggests that it is possible in many societies to identify four distinct aspects of young people's movement from dependence to independence, as follows: (a) leaving the parental home and establishing new living arrangements; (b) completing full-time education; (c) forming close, stable personal relationships outside of the family, often resulting in marriage and children; and (d) testing the labour market, finding work and possibly settling into a career, and achieving a more or less stable livelihood. According to Curtain, this characterization applies to both developed and developing countries; demonstrating the capacity to contribute to the economic welfare of the family is a key stage in the journey to adulthood. (YK 2004, 6.)

Porrasmallin lisäksi toimeenpano-opas jaottelee osallistumista kahteen muotoon eli sosiaaliseen ja poliittiseen osallistumiseen. Näistä ensimmäinen viittaa raportin mukaan ”yhteisön organisaatioihin ja toimintoihin vaikuttamiseen esimerkiksi koulussa, urheiluseurassa tai työpaikalla” ja jälkimmäinen ”paikalliseen, alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen politiikkaan vaikuttamiseen”¹³ (mt., 89). Asiakirja jaottelee osallistumista myös suoraan tai epäsuoraan osallistumiseen riippuen osallistumisen kohteesta sekä asiakohdaiseen tai rakenteelliseen osallistumiseen riippuen osallistumisen kontekstista ja tähän kestävästä ajasta (mt., 89–91). Maailman nuorisraportti 2003 puolestaan jakaa YK:n yleiskokouksen kansainvälistä nuorten vuotta 1985 koskevan päätöslauselman ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti nuorten osallistumista taloudelliseen, poliittiseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen osallistumiseen (YK 2004, 279). Kaksi vuotta myöhemmin julkaistussa Maailman nuorisraportissa käsitteellinen keskiö on aktivismissa, joka asettuu käsitteellisesti yhdeksi nuorten osallistumisen muodoksi esimerkiksi äänestämisen, kansalaiskasvatuksen tai vapaaehtoistyön rinnalla. Raportti määrittelee aktivismia ennen kaikkea osallistumiseksi protestitapahtumiin ja suoraan toimintaan, instituutioihin kohdistuviin vaikuttamiskampanjoihin, kuluttajaboikotteihin ja muihin markkinaperustaisiin keinoihin muutoksen aikaansaamiseksi ja/tai julkisen tietoisuuden herättämiseen. (YK 2005b, 118.) Osallistumisen keinovalikoimaa hahmotetaan siis aiempaa laajemmasta näkökulmasta käsin.

Toisaalta osallistumisesta tulee yhä liukuvampi ja vahvemmin globaaliin kehitykseen nivoutuva käsite. Asiakirjat esittävät erilaisia tarkastelutapoja tai teoreettisia malleja nuorten osallistumisen ymmärtämiseksi. Restless Developmentin ja YK:n kehitystoimijoille suunnattu ohje kannustaa omaksumaan voimavarakeskeistä lähestymistapaa nuorten osallistumiseen ja kehitykseen. Visuaalisen kaavion avulla ohjeistus esittää, että nuoria tulisi ajatella kolmen linssin mukaisesti osallistavien kehityskäytäntöjen hyödynsääjinä, yhteistyökumppaneina sekä johtajina. Mikäli nuorten osallistumista ymmärretään linssimallin tavoin nuorten yksilöllisten tai ryhmien kykyjen ja vahvuuksien arvostamisen ja mobilisoinnin kautta, johtaa tämä ohjeiden mukaan tehokkaampaan kehitykseen. (Restless Development & YK 2011b, 5.) Maailman nuorisraportin 2007 mukaan nuorten osallistumista tulisi puolestaan ymmärtää pelkkää poliittista osallistumista laajemmin nuorten voimauttamisena, jossa nuoria tarkastellaan positiivisina toimijoina valtioidensa kehitykseen (YK 2007, 244). Seuraava katkelma raportista kuvaa, miten tällaista otetta pyritään hyödyntämään kokonaisvaltaisesti niin nuorten itsensä kuin yhteiskuntiansa kehityksen mahdollistamiseksi:

¹³ *Social participation* relates to influencing societal organizations and its activities, such as your school, sports club, or work place. *Political participation* relates to influencing local, regional, national and international politics. (YK 2005a, 89).

Tulisi painottaa, että nuorten osallistamiseen ei ole olemassa yksittäistä tehokasta käytäntöä tai rakennetta. Osallistaminen on pohjimmiltaan ajattelutapa, joka ottaa nuoret mukaan kumppaneina jokaisessa vaiheessa ja mahdollisimman monella tavalla. Keskiön tulisi olla yhden erityisen lähestymistavan tai osallistumisen asteen sijaan sellaisten kanavien luomisessa, joiden avulla nuoret voivat ilmaista mielipiteitään ja osallistua dynaamisesti arkipäiväiseen vuorovaikutukseen palveluissa tai projektien toimeenpanossa sekä formaalimmissa rakenteissa kaikilla tasoilla. Mahdollisuus osallistua päätöksentekoon edistää nuorten omaa kehitystä – tämä puolestaan mahdollistaa, että he voivat osallistua yhteiskuntiansa kehitykseen ja luoda parempaa ympäristöä nuorten osallistumiselle. Tämä on itseään ruokkiva kehä. (Mt., 246.)¹⁴

Toisessa momentissa hallinta nostaa uudeksi näkyvyyden muodoksi osallistumista ja sen affektiivisia ulottuvuuksia esittäviä valokuvia. Valokuvia aletaan käyttää aineistossa aiempaa runsaammin, ja niiden käytöllä on edeltävää momenttia tavoitteellisempia pyrkimyksiä. Useissa asiakirjoissa esitetään valokuvia nuorista formaaleissa institutionaalisissa osallistamiskäytänteissä kuten globaaleissa koukuksissa tai työpajoissa. Valokuvissa nuorten kuvataan esimerkiksi istuvan kokoushuoneissa, kirjoittavan fläppipapereille tai esittelevän saamiaan todistuksia osallistumisohjelmista. (YK 2004, 273, 276; YK 2005b, 119; Restless Development & YK 2011a, 13, 30, 33; Restless Development & YK 2011b, 2, 19, 24; YK 2014, 6.) Näin hallintakäytännöt pyrkivät valokuvien avulla muovaamaan käsitystä siitä, millaisena ne ymmärtävät toivottavan nuorten osallistumisen. Toisaalta valokuvat pyrkivät rohkaisemaan katsojia osallistumaan hyödyntämällä affektiivisia strategioita. Aineistossa yleistyvät valokuvat, jotka pyrkivät herättämään positiivisia tunteita kuvaamalla nuoria toistuvasti hymyilevinä, nauravina ja iloisina (YK 2004, 270; YK 2005b, 116; Restless Development 2011a, 9, 13, 34; YK 2014, 5). Valokuvat pyrkivät kannustamaan katsojia osallistumaan kuvaamalla nuoria toistuvasti aktiivisen toiminnan kautta. Ne esittelevät nuorten toimia esimerkiksi erilaisissa projektiaktiviteeteissa tai liikunnan parissa (Restless Development 2011a, 2, 4, 7, 17, 24; Restless Development & YK 2011b, 10, 12, 14; YK 2014, 9).

6.3. Identiteetit

Aiempaa mukaillen toisen momentin hallitsevimpana identiteettinä nuorille pyritään tuottamaan identiteettiä globaalin kehityksen aktiivisina toimijoina. Nuorten toimijaroolia painotetaan kuitenkin

¹⁴ It should be emphasized that there is no single effective practice or structure for youth participation. Participation is, in essence, a way of thinking that incorporates young people as partners all the time and in as many ways as possible. The focus should be not on one specific approach to or level of involvement, but rather on creating channels for the expression of young people's opinions and their dynamic participation in daily interactions, in service delivery or project implementation, and in more formal structures at all levels. Giving young people a chance to take part in decision-making contributes to their own development; this, in turn, enables them to contribute to the development of their societies, eventually creating a better environment for youth participation—a virtuous circle. (YK 2007, 246.)

entistä voimakkaammin, ja sitä ohjataan yhä monimuotoisempiin päämääriin. Esimerkiksi Maailman nuoriso-ohjelma ja Maailman nuorisoraportti 2005 kuvaavat nuoria yhteiskunnallisen muutoksen, taloudellisen kehityksen ja teknologisten innovaatioiden avaintoimijoiksi (YK 2005b, 2; YK 2010a, 10). Vastaavanlaiset nuorten aktiivista toimijuutta korostavat puheenvuorot esiintyvät myös muissa asiakirjoissa (YK 2004, 271; YK 2010b, XVI-XVII; Restless Development & YK 2011a, 9). Aineistossa esiintyy toistuvasti dikotominen jaottelu, jossa painotetaan nuorten aktiivista toimijuutta kehitykseen sen sijaan, että heitä ajateltaisiin passiivisina tai yhteiskunnallisina ongelmina (YK 2004, 2; YK 2005b, 5, 89; YK 2006, iv; YK 2007, xxxiii, 245). Tätä havainnollistaa erityisen osuvasti seuraava siteeraus YK:n entisen pääsihteerin Ban Ki-moonilta, jota on lainattu Restless Developmentin ja YK:n kehitystoimijoille suunnatussa ohjeistuksessa:

On korkea aika, että lakkaamme pitämästä nuoria osana ongelmaa ja alamme vaalimaan heidän lupaavuuttaan ja potentiaaliaan. -Ban Ki-moon. (Restless Development & YK 2011b, 4.)¹⁵

Hallintakäytännöt pyrkivät yhä vahvistamaan nuorten ymmärtämistä tasavertaisina kehityksen kumppaneina ja johtajina. Käytännöt jatkavat näin valtasuhteiden häivyttämistä. Selkeimmin tämä näkyy Restless Developmentin ja YK:n ohjeistuksissa, joissa korostetaan muun muassa nuorten potentiaalia kehityksen kumppaneina erityisesti yksityissektorin toimijoille sekä nuorten aktiivista roolia YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa (Restless Development & YK 2011a, 2, 7, 9, 41; Restless Development & YK 2011b, 5). Tässä yhteydessä aineistossa halutaan esimerkiksi vapauttaa nuorten omaa potentiaalia sekä avata polkuja osallistumiselle työelämän, kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan ja poliittisen osallistumisen parissa (YK 2007, xvi). Toimijaidentiteettien tuottamista perustellaan hallinnan logiikassa myös nuorten omien toiveiden täyttämisen avulla. Esimerkiksi Maailman nuoriso-ohjelma ja Maailman nuorisoraportti 2005 korostavat nuorten kaikkialla maailmassa janoavan täyttä osallistumista yhteiskuntiinsa (YK 2005b, 2; YK 2010a, 1). Maailman nuorisoraportti 2007 puolestaan esittää nuorten osallistamisen tasavertaisina kumppaneina olevan prosessi, josta sekä nuorista ja muista kuin nuorista koostuvat sidosryhmät hyötyvät (YK 2007, 245). Näin hallinnan logiikka näyttää ymmärtävän toimijaidentiteettien luomista pääasiassa teknisenä kysymyksenä, joka kytketään hallinnan asettamien tavoitteiden saavuttamiseen.

Hallintakäytänteet pyrkivät vahvistamaan nuorten keskuudessa markkina- ja yrittäjäkansalaisen identiteettejä. Näin ne pyrkivät tuottamaan nuorista (uus)liberaalin rationaliteetin mukaisia itsestään vastuuta ottavia toimijoita. Identiteetit ovat vahvimmin esillä Restless Developmentin ja YK:n

¹⁵ It is high time that we stopped viewing our young people as part of the problem and started cultivating their promise and potential. -Ban Ki-moon. (Restless Development & YK 2011b, 4.)

yksityissektorille suunnatuissa ohjeistuksissa, joiden mukaan nuoret edustavat yrityksille ’asiakkaita’, ’tulevaisuuden asiakkaita’, ’edelläkävijöitä’ ja ’työntekijöitä’. Asiakirja kehystää heihin sijoittamisensa tärkeänä yritysten intressien takaamiseksi sekä talouskasvun vauhdittamiseksi. Ohjeiden järjestyksessä nuoret yrittäjät vauhdittavat uusliberaalin rationaliteetin mukaisesti kasvua ja työllisyyttä sekä hyödyntävät taitojaan paikallisiin ja globaaleihin yhteiskunnallisiin tarpeisiin vastaamiseksi. (Restless Development & YK 2011a, 8, 10.). Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpano-opas korostaa samaan tapaan nuorten merkitystä yksityissektorille ja kuvaa heitä edeltävien lisäksi ’yrittäjinä’ ja ’innovaattoreina’ (YK 2006, 20).

Markkinakansalaisuuden korostaminen kytkeytyy heteronormatiivisuuteen, kun kehitystoimijoille suunnatussa oppaassa se rinnastetaan nuorten tulevaan rooliin vanhempina (Restless Development & YK 2011b, 20). Restless Developmentin ja YK:n yksityissektorin opas nostaa esiin useita konkreettisia projektiesimerkkejä nuorten yrittäjyyden ja markkinakansalaisuuden tukemiseksi. Osa esimerkeistä on selkeän sukupuolittuneita, ja esimerkiksi Sierra Leonessa toteutettua nuoria mikrofranchising-yrittäjyyteen kannustavaa projektia on tarkoitus ohjeiden mukaan laajentaa jatkossa tyttöerityisen yrittäjyysohjelman toteuttamiseksi Kenian Nairobissa (Restless Development & YK 2011a, 16). Yrittäjyyteen kannustamisen lisäksi oppaassa nostetaan esiin useita esimerkkejä, joissa nuoria pyritään erilaisissa projekteissa ohjaamaan oman taloutensa hallintaan ja työelämätaitojen opetteluun (mt., 22, 30). Ohjeet kuvaavat myös projekteihin osallistuneiden nuorten omia tarinoita, jotka kannustavat markkina- ja yrittäjäidentiteettien omaksumiseen:

“Ennen tätä minulla oli ongelmia rahankäytön kanssa, eikä minulla ollut pankkitiliä... Nyt ihmiset eivät voi enää häiritä ja halveksia minua, vaan toimin yhteisössäni liikemiehenä.” -Mikrofranchising-ohjelmaan osallistunut nuori. (Mt., 16.)¹⁶

“Olemme saaneet tarpeellisia työkaluja ja taitoja, jotka mahdollistavat suoriutumisesemme alati vaativammilla ja kilpailullisemmilla työmarkkinoilla. Kun saamme turvattua itsellemme työpaikan, voimme korjata voitot kaikesta siitä panostuksesta, joka kouluttamisemme kului viimeisen puolen vuoden aikana. -Yhajaira Zulín Abrego, vuoden 2011 urakurssilta valmistunut nuori, Mexico City. (Mt., 40.)¹⁷

¹⁶ “Before this time, I used to have problems with money, and before this time I was without a bank account... Now, people can no longer bother me in the community... people cannot disrespect me again, my position in the community is now as a businessman.” -Young person involved in the youth microfranchising scheme. (Restless Development & YK 2011a, 16.)

¹⁷ “We have been equipped with the necessary tools and skills that will enable us to perform in an ever-demanding and competitive labour market. Once we are able to secure a job, we’ll reap the benefits of all the effort that went into our education over the past six months.” -Yhajaira Zulín Abrego, 2011 graduate of the Youth Career Initiative, Mexico City. (Mt., 40.)

Hallintakäytänteet olettavat aiempaa vahvemmin, että nuorten toimijuuksien vaalimiseksi heitä tulee aktiivisesti tukea ja voimauttaa. Restless Developmentin ja YK:n kehitystoimijoille suunnatussa ohjeistuksessa aktiivisen osallistumisen käsitteellistetään olevan konkreettinen keino nuorten voimauttamiseksi omassa kehityksessään ja yhteisöissään (Restless Development & YK 2011b, 8). Vastaava toistuu YK-järjestelmän sisäisessä nuorisotoimintasuunnitelmassa, jonka mukaan nuorten kansalais-toiminta voimauttaa nuoria niin itsensä kuin yhteisöjensä kehitykseen (YK 2014, 17). Maailman nuorisoraportti 2010 puolestaan käsitteellistää nuorten voimauttamisen johtavan yhteisöjen vahvistuneeseen kykyyn tehdä muutosta (YK 2010b, 54). Voimautettavan ryhmän identiteetti nivoutuu näin yhtäältä hallinnan logiikkaan, jossa nuorten vapautta pyritään hienovaraisesti ohjaamaan ja vahvistamaan vallitseviin kehityksen (uus)liberaaleihin tavoitteisiin. Toisaalta hallinta pyrkii pastoraalisesti kertomaan valmiit päämäärät ja toimintatavat nuorten osallistumisen ohjaamiseksi, kuten seuraava ilmastonmuutosta käsittelevän Maailman nuorisoraportin 2010 katkelma osoittaa:

Tämän tiedon nojalla sekä tunnistamalla nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen positiivisuuden heitä tulisi rohkaista ja tukea osallistumaan universaaleihin ponnistuksiin ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Tämä sisältää myös merkityksellisen osallistumisen päätöksentekoprosesseihin. (Mt., 70).¹⁸

Toimijuuksien ohella nuoria tarkastellaan haavoittuvan ryhmän identiteetistä käsin. Identiteetti toimii aineistossa perusteena nuorten osallistumiseen liittyvien kehitysinterventioiden tekemiselle. Esimerkiksi Maailman nuorisoraportti 2003 muistuttaa nuoriin sijoittamisen tärkeydestä, sillä nuoret ovat raportin mukaan erityisen haavoittuvaisia alati haastavammille nykymaailman ongelmille (YK 2004, 17). Raportti kuvaa nuorten kärsivän esimerkiksi köyhyydestä, syrjinnästä ja eriarvoisuudesta sekä siitä, että monella heistä ei ole pääsyä kunnollisen koulutuksen tai terveyspalveluiden piiriin (mt., v). Raportti rakentaa haavoittuvuutta myös suhteessa aikuisten vallan väärinkäytöksille kuten seksuaaliselle hyväksikäytölle. Tässä yhteydessä raportti korostaa haavoittuvuuden sukupuolittuneisuutta ja tuottaa haavoittuvuuden identiteettiä erityisesti suhteessa tyttöyteen:

Nykyisin on hyvin tiedossa, että useat miljoonat lapset ja nuoret eri puolilla maailmaa kokevat fyysistä ja seksuaalista hyväksikäyttöä perheissään. Erityisesti tytöt altistuvat toistuvasti heidän opettajiensa tekemälle seksuaaliselle hyväksikäytölle tietyissä osissa maailmaa. (Mt., 273.)¹⁹

¹⁸ With this knowledge and in the spirit of recognizing their positive contributions to society, young people should be encouraged and supported to take part in the universal endeavour to address climate change, including through meaningful participation in decision-making processes (YK 2010b, 70).

¹⁹ It is now well documented that many millions of children and young people in countries around the globe are both physically and sexually abused within their own families. Girls, in particular, are exposed to frequent sexual assaults by their teachers in some parts of the world. (YK 2004, 273.)

Toisaalta haavoittuvan ryhmän identiteettiä rakennetaan aineiston toisessa momentissa konflikteihin, työllistymiseen ja päätöksentekoon kytkeytyen. Haavoittuvuuden identiteetti näyttää näin kytkeytyvän biopoliittisiin tavoitteisiin (nuoriso)väestön hyvinvoinnin ja terveyden vaalimisesta. Maailman nuorisoraportti 2007 kuvaa, että historialliset kehityskulut kuten 1980- ja 1990-lukujen talous- ja finanssikriisit ovat vaikeuttaneet nuorten työllistymistä. Raportin mukaan myös nuoriin ja erityisesti nuoriin naisiin kohdistuva syrjintä on yleistä. (YK 2007, xxxvii). Yksityissektorille suunnattujen ohjeistusten taloustaitoja vahvistavassa projektiesimerkissä hallinnan logiikka asettaa nuoret yleisesti ottaen haavoittuvaan asemaan siirtymissään kohti aikuisuutta. Tällaisessa ajattelussa nuorten taloustaitojen kehittämisen ajatellaan suojaavan heitä yllätyksellisiltä tapahtumilta kuten sairastumisilta tai luonnonkatastrofeilta. (Mt., 22.) Nuorten haavoittuvuuksiin vastaamiseksi Maailman nuorisoraportti 2007 kehottaa antamaan nuorille enemmän mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, jotta he voisivat selättää toivottomuuden ja poliittisen irrallisuuden tunteensa (YK 2007, 72). Näin haavoittuvien nuorten identiteetti näyttää kytkeytyvän rationalisointiin, jossa haavoittuvaisuutta pyritään ehkäisemään erilaisten interventioiden avulla ja vastuullistamalla nuoria omista toimistaan.

6.4. Tekniset ulottuvuudet

Toisessa momentissa hallintakäytännöt nojaavat voimakkaasti vastuullistamisen tekniikkaan. Nuorten osallistumiseen liittyvissä keinoissa pyritään toteuttamaan erilaisia interventioita nuorten tietojen, taitojen ja toiminnan muuttamiseksi yksilötasolla. Näin se kytkeytyy vahvasti globaalin kehityksen uusliberaaliin rationaliteettiin. Tekniikkaa hyödynnetään keskeisenä keinona puuttua nuorisotyöttömyyteen. Merkittävä osa Restless Developmentin ja YK:n yksityissektorin ohjeissa kuvatuista projekteista pyrkii lisäämään nuorten talous- ja sijoittamistaitoja sekä parantamaan heidän itseluottamustaan ja työllistymiskykyjään erilaisten mentorointi- ja koulutusohjelmien avulla (Restless Development & YK 2011a, 12, 15, 22, 27, 34, 38). Taitojen lisääminen liittyy usein yrittäjämäisen toiminnan vahvistamiseen. Näissä toimissa yksityissektorille määritetään keskeinen rooli nuorten taitojen vahvistamiseksi sekä heidän yrittäjyyteensä liittyvien esteiden poistamiseksi (mt., 11). Aineistossa esiin nostettujen projektien muutosteoriat haluavat usein nähdä muutoksen nimenomaan nuorissa yksilötasolla. Niiden ääneen lausutut tavoitteet pyrkivät muun muassa nuorten itsetunnon ja sisäisen resilienssin, tavoitteen asettamisen ja itsenäisyyden kehittämiseksi (mt., 14). Kehitystoimijoille suunnattu opas asemoi nuorten osallistumisen merkitystä niin, että se auttaa vahvistamaan nuorten kykyjä vastata omaan toimeentuloonsa liittyviin tarpeisiin (Restless Development & YK 2011b, 6). Oheinen katkelma Maailman nuorisoraportista 2007 kuvaa, miten nuorten osallistuminen nähdään keinona nuorten kasvattamiseksi vastuulliseen ja tuotteliaaseen aikuisuuteen:

Nuorten kehitys jää puolitiehen, ellei nuorille anneta mahdollisuutta osallistua yhteiskuntaan. Nuoria tulee myös osallistaa kaikkiin politiikkojen ja ohjelmien kehityksen vaiheisiin. Nuorten mahdollistaminen itsensä kehittämiseen ja yhteiskuntaan osallistumiseen yhtäläiseltä pohjalta on avain sen varmistamiseksi, että tämän päivän nuorten siirtymät tulevat onnistuneesti päätökseen, ja että heistä tulee yhteisöjensä vastuullisia ja tuottavia aikuisia. (YK 2007, xxxiv.)²⁰

Useat asiakirjat korostavat nuorten koulutuksen, tietojen ja taitojen lisäämistä suorana keinona vahvistaa nuorten osallistumista. Esimerkiksi Restless Developmentin ja YK:n kehitystoimijoille suunnatun ohjeistuksen esimerkkiprojektissa pyritään aktiivisen oppimisen avulla kouluttamaan nuoria kansalaisuudesta sekä kehittämään heidän tietojaan, taitojaan ja asenteitaan demokratiasta (Restless Development & YK 2011b, 22). Useissa asiakirjoissa nuorten onnistuneen osallistumisen ehtona nähdään se, että nuoret saavat koulutusta esimerkiksi kansalaisoikeuksistaan ja ilmastonmuutoksesta (YK 2006, 81, YK 2010a, 43; YK 2010b, 51; YK 2014, 17). YK-järjestelmän nuorisotoimintaohjelman projektiesimerkeissä tuodaan esiin muun muassa vammaisille nuorille suunnattu tapahtuma, joka pyrki vauhdittamaan heidän täyttä osallistumistaan yhteiskuntaan vahvistamalla heidän tieto- ja viestintätekniisiä taitojaan (YK 2014, 19). Vastuullistamisen tekniikka toimii aineistossa sukupuolittuneesti. Esimerkiksi naisten ja nuorten aliedustusta parlamenteissa pyritään ratkomaan kouluttamalla nuoria naisia poliittisessa ehdokkuudessa ja päätöksenteossa tarvittavista taidoista (mt., 25, 39). Maailman nuorisoraportti 2007 taas korostaa nuorille naisille suunnattujen erityisten työllisyystaitoja koskevien koulutusten järjestämisen tärkeyttä (YK 2007, xxxiv).

Osa asiakirjoista pyrkii vastuuttamaan nuoria toimimaan suoraan yksilötasolla globaaliin kehitykseen liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi. Selvimmin tämä näkyy ilmastonmuutosta käsittelevässä Maailman nuorisoraportissa 2010, jonka mukaan nuoret voivat toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi järjestötoiminnan lisäksi myös yksilöinä. Sen mukaan ”jokaisella maailman 1,2 miljardista nuoresta naisesta ja miehestä on vaikutus ympäristöön” (YK 2010b, 66)²¹. Raportti kannustaa nuoria kaikkialla maailmassa toteuttamaan toiveitaan paremmasta maailmasta niin, että he tekevät pieniä muutoksia arjessaan ja vahvistavat omia ilmastotoimiaan askel kerrallaan. Raporttiin sisältyvä taulukko kannustaa nuoria muun muassa sulkemaan valot huoneesta lähtiessään, käyttämään portaita hissien sijaan, ostamaan käytettyjä vaatteita, käyttämällä kimppakyytejä, suosimaan lähimatkailua sekä istuttamaan puita. (Mt., 66–68.)

²⁰ Youth development is incomplete if young people are not given a chance to participate in society. Youth must also be engaged in all aspects of policy and programme development. The key to ensuring that today’s young people’s transitions are completed successfully and that they become responsible and productive adult members of their communities lies in enabling them to develop themselves while having opportunities to contribute to society on an equal basis. (YK 2007, xxxiv.)

²¹ Each of the world’s 1.2 billion young women and men has an impact on the environment. (YK 2010b, 66.)

Nuorten osallistumisen hallinta on aineistossa usein projektisoitunutta. Tekniikka nostaa esiin hyvinä käytäntöinä ja tapausesimerkkeinä nuorten osallistumista edistäviä projekteja ja ohjelmia. Projektikuvausten hyödyntäminen on merkittävä osa varsinkin yksityissektorille ja kehitystoimijoille suunnattuja ohjeistuksia, joita analysoin edellä (Restless Development & YK 2011a; Restless Development & YK 2011b). Myös ilmastonmuutosta käsittelevä Maailman nuorisoraportti 2010 kuvaa useita erilaisia aloitteita nuorten toiminnan vahvistamiseksi ilmastonmuutoksen torjuntaan. Hyvinä esimerkkeinä mainitaan muun muassa aloitteita, joissa nuoret ja opiskelijat ovat tehneet tietoisuutta herättäviä nukketeatteriesityksiä, järjestäneet keskustelutilaisuuksia eri yhteisöille, osallistaneet muita nuoria työpajoihin, pitäneet johtajuuskoulutusta, tuottaneet videoita sekä vaikuttaneet päättäjiin. (YK 2010b, 55–66.) Projektisoitumisen tekniikka ulottuu osallistumiskäytäntöjen ohjaamiseen eri tasoilla. Maailman nuorisoraportin 2003 mukaan nuorten osallistumista käsitteleviä ohjelmia tulisi arvioida nykyistä paremmin, arviointia varten tulisi kehittää sisäisiä seurantakäytäntöjä sekä kannustaa tutkijoita kehittämään arviointiin tarvittavia indikaattoreita ja työkaluja yhteistyössä hallitusten ja nuorisojärjestöjen kanssa (YK 2004, 285). Projektisoitumiseen liittyy kuitenkin hankauksia. Maailman nuorisoraportin 2010 mukaan hyviksi ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyviksi tapausesimerkeiksi nousevat usein suurempien ja hyvin rahoitettujen järjestöjen toimet pienten järjestöjen sijaan (YK 2010b, 66). Projektisoitumisen tekniikkaa pyritään kohdentamaan myös suoraan nuoriin. Yksi aineistossa listatuista hyvistä käytännöistä on esimerkki, jossa pyritään löytämään toimivia keinoja nuorten osallistamiseksi kehitysprojekteissa. Oheinen katkelma projektiin osallistuneen nuoren kokemuksista kuvaa, miten osa vaikuttaa omaksuneen projektimaisuutta omaan toimintaansa:

“Aiemmin emme koskaan olleet kuulleetkaan ohjelmien vaikutusten ja vaikuttavuuden tasosta (tuloksissa). Nyt haluaisimme keskittyä vaikutusten ja vaikuttavuuden tasoon. - Nuori arvioitsija. (Restless Development & YK 2011b, 25.)”²²

Asiakirjat kohdistavat nuorisojärjestöihin pastoraalista opastamisen tekniikkaa. Tämä on yksi esimerkki siitä, miten erilaiset vallankäytön muodot ja rationaliteetit risteävät hallinnan logiikassa toisiinsa. Sen avulla valtioita, kansainvälisiä järjestöjä ja muita toimijoita kannustetaan ohjaamaan nuorisotoimijoita omassa työssään. Maailman nuoriso-ohjelman toimenpiteet sisältävät muun muassa nuorisojärjestöjen rohkaisun ja tukemisen taloudellisen, koulutuksellisen ja teknisen tuen avulla (YK 2010a, 43; ks. myös YK 2005a, 65). Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpano-opas nuorisojärjestöille hyödyntää opastamisen tekniikkaa avaamalla järjestöille nuorten osallistumiseen liittyviä käsitteitä ja politiikkoja sekä antamalla erilaisia esimerkkejä kumppanuuksien muodostamisesta (YK 2005a, 89–102). Lisäksi se opastaa nuoria toimijoita hyödyntämään YK-järjestelmää omassa

²² “Before we never heard about outcome and impact level (results). Now we would like to focus on outcome and impact level.” -Young evaluator (Restless Development & YK 2011b, 25.)

vaikuttamisessaan esimerkiksi järjestämällä kansainväliseen nuorten päivään liittyviä tempauksia, perustamalla paikallisia nuorten YK-yhdistyksiä ja raportoimalla YK:lle omien hallitustensa toimista Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpanemiseksi (mt., 105–108). YK:n sisäisen nuorisotoimintaohjelman tulokset sisältää tavoitteen, jonka mukaan ohjelman tuloksena nuorten johtamien järjestöjen ja verkostojen kapasiteetti tukea nuorten osallistumista vahvistuu (YK 2014, 38).

Aineistossa eri toimijoiden toivotaan vaalivan nuorten vertais- ja vapaaehtoistoimintaa. Näin hallintakäytännöt näyttävät nojaavan pitkään nuorten osallistumisen liberaalin hallinnan perinteeseen. Asiakirjat käsitteellistävät nuorten vertaistoimintaa myönteisenä keinona hallinnan toimisiin päämääriin pääsemiseksi. Maailman nuorisoraportti 2010 kuvaa, että nuoret osallistuvat aloitteisiin todennäköisemmin, kun niissä on mukana myös muita vertaisia (YK 2010b, 65). Raportin mukaan vertaiskouluttajat ovat aikuisjohtoisia koulutuksia tehokkaampi tapa, mikäli halutaan muuttaa asenteita ja muodostaa uusia normeja (mt., 55). Aineiston projektiesimerkit puolestaan asettavat tavoitteekseen positiivisina roolimalleina toimivien nuorten johtajien luomisen, jotta nuoret näkisivät taidoilla, kovalla työllä ja yrittäjyydellä voimaantuneita nuoria aseisiin tai väkivaltaan turvautuvien nuorten sijaan (Restless Development & YK 2011a, 14).

Vapaaehtoistoiminnan merkityksen korostaminen jatkuu aineiston toisessa momentissa. Esimerkiksi YK:n sisäinen nuorisotoimintaohjelma esittää useaan otteeseen nuorten vapaaehtoisuuteen liittyvien käytäntöjen vahvistamista YK-toimijoiden ja -järjestelmän keskuudessa (YK 2014, 17, 20, 25). Maailman nuorisoraportti 2007 korostaa nuorten osallistumiseen liittyvänä positiivisena kehityskulkuna sitä, että nuoret eri puolilla maailmaa ovat enenevässä määrin mukana heidän yhteisöjään kehittävässä vapaaehtoistoiminnassa (YK 2007, 223, 245). Hallinnallisena tekniikkana vapaaehtoistoiminta kytkeytyy nuorten vastuullistamisen tekniikkaan, sillä vapaaehtoistoiminnan korostetaan lisäävän nuorten työelämätaitoja, sosiaalisia taitoja ja heidän inhimillistä pääomaansa. Vapaaehtoistoiminta valjastetaan raportissa yhteiskunnan eduksi sekä konkreettiseksi keinoksi ennaltaehkäistä huumeiden käyttöä, nuorisorikollisuutta ja muuta poikkeavaa käyttäytymistä. (Mt., 245.)

Vaikka tekniikat painottavat pitkälti nuoriin ja nuorisojärjestöihin kohdistuvia keinoja, pyrkivät ne myös purkamaan instituutioiden aikuiskeskeisyyttä. Maailman nuoriso-ohjelma kehottaa valtioita huomioimaan nuorten panoksen heitä koskevissa kansallisissa politiikoissa ja suunnitelmissa (YK 2010a, 43; ks. myös YK 2005a, 65; Restless Development & YK 2011b, 4). Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpano-opas valtioille pyrkii ohjaamaan valtioita ja muita institutionaalisia toimijoita omaksumaan erillisiä kansallisia nuorisostrategioita sekä valtavirtaistamaan nuorisonäkökulmaa kaikkiin nuoria koskeviin politiikkoihin (YK 2006, 9). Aineistossa yritetään saada aikaan muutosta

päätöksentekijöissä, tutkijoissa, kansalaisjärjestöissä, mediassa ja yksityissektorilla vahvistamalla heidän kykyjään muodostaa nuorten osallistumista tukevia politiikkoja ja mekanismeja (YK 2014, 38). Erityisesti kansalaisjärjestöjä kehoitetaan muuttamaan omia rakenteitaan niin, että ne tunnistaisivat paremmin nuorten itse tunnistamat tarpeet suunnittelussaan ja ohjelmissaan (YK 2004, 286). Osa asiakirjoista kritisoi yleisesti ottaen demokratioiden ongelmia ja vallan aikuiskeskeisyyttä. Maailman nuorisoraportti 2007 ohjeistaa hallituksia kohtaamaan omat virheensä ja toimimaan päättäväisesti kansalaistensa ja erityisesti nuorten tarpeiden täyttämiseksi, jotta nuorten usko julkisiin instituutioihin ja tuki demokratialle kasvaisi (YK 2007, 74). Maailman nuorisoraportti 2003 taas kritisoi, että monet kehitysprojekteista ovat aikuisten aloittamia ja hallitsemia. Aikuisten kuvataan oletettavan haitallisesti, että nuoret eivät voisi itse valita edustajiaan eri ohjelmiin. (YK 2004, 283.) Seuraava katkelma raportista kuvaa osuvasti, miten nuorten osallistumisen edistävän muutoksen pitäisi asiakirjan mukaan tapahtua ensisijaisesti aikuisissa:

Aikuiset ovat yhä suurin lasten ja nuorten tehokkaan osallistumisen este. Nuorten on helpompaa oppia aktiivisessa osallistumisessa tarvittavia taitoja kuin aikuisten ”oppia pois” asenteista ja oletuksista, jotka on rakennettu syvään heidän toimintakulttuurihinsa. -- Siksi on tärkeää panostaa aikaa niin aikuisten kuin nuorten kanssa työskentelyyn näiden esteiden ylittämiseksi. (YK 2004, 284.)²³

Aineistossa esitetään useita teknisiä yrityksiä YK-järjestelmän toiminnan muuttamiseksi. YK:n sisäisen nuorisotoimintaohjelman pääasialliseksi tavoitteeksi asetetaan YK:n järjestelmätason toimintojen koherenssin ja synergioiden parantaminen nuoriin ja globaaliin kehitykseen liittyvissä kysymyksissä (YK 2014, 5). Toimintaohjelmassa korostetaan nuorisokysymysten koordinoinnin tärkeyttä sekä YK:n pääsihteerin viisivuotisen toimintaohjelman painopistettä naisten ja nuorten kanssa ja heidän puolestaan työskentelystä. Ohjelma nostaa esiin myös YK:n pääsihteerin nuorten edustajan nimeämisen, nuorten vapaaehtoisohjelman luomisen sekä toimintaohjelman itsessään esimerkkeinä nuorisokysymysten paremmasta huomioimisesta. (Mt., 4.) Maailman nuorisoraportti 2003 taas esittää, että YK:n sisällä on ollut painetta erillisen nuorisopoliittisen rakenteen luomiseksi yhdessä nuorisojärjestöjen kanssa (YK 2004, 17). Toisaalta yhdeksi nuorten edustamisen keinoksi kuvataan myös sitä, että jäsenmaiden hallitukset edustavat nuoria YK:ssa aivan kuten muitakin kansalaisiaan (YK 2005a, 7).

Asiakirjat nimeävät institutionaalisten toimijoiden nuoria osallistaviksi tekniikoiksi erilaiset kyselyt ja työpajat, nuorisodelegaatit sekä kansainväliset konferenssit. Esimerkiksi YK:n nuorisokysymysten

²³ Adults remain a major barrier to the effective participation of children and young people. It is easier for youth to learn the skills necessary to engage in active participation than for adults to “unlearn” attitudes and assumptions built deep within their cultures. -- It is therefore vital to invest time in working with adults as well as young people to overcome these barriers. (YK 2004, 284.)

toimintaohjelman luomisessa tuotettiin globaali kysely, joka tuotti yli 13 500 vastausta (YK 2014, 7). Työpajatyyppejä nuorten konsultaatiotapahtumia on hyödynnetty Maailman nuorisoreportin 2010 listaamissa ilmastonmuutosta koskevissa kansallisten ja kansainvälisten instituutioiden aloitteissa (YK 2010b, 61). Aineistossa korostetaan toistuvasti nuoria edustavien nuorisodelegaattien osallistamista kansainvälisille foorumeille. Yksi Maailman nuoriso-ohjelman toimenpide-ehdotuksista kehottaa valtioita vahvistamaan nuorten osallistamista kansainvälisille foorumeille ja nimeää konkreettiseksi esimerkiksi nuorisoedustajien mukaan ottamisen YK:n yleiskokouksen kansallisiin delegaatioihin (YK 2010a, 43; ks. myös YK 2005a, 67). Lisäksi useat asiakirjat listaavat kansainväliset kokoukset ja tapahtumat keskeiseksi nuorten osallistumismuodoksi, jonka avulla instituutiot voivat toimia vuorovaikutuksessa eri puolilta maailmaa olevien nuorten kanssa ja nuoret saada ääniään kuuluviin kehitykseen liittyvissä kysymyksissä (YK 2005a, 66, 93; YK 2014, 18; YK 2010b, 51, 66). Hallinnallinen tieto ei kuitenkaan tarkastele tutkimuskirjallisuuden korostamia rajoitteita ja kritiikkiä osallistamiseen kytkeytyvistä valtasuhteista.

Nuorten osallistumisen edistämiseksi hallintakäytännöt ohjaavat eri toimijoita muodostamaan kumppanuuksia. Asiakirjat pyrkivät vahvistamaan valtioiden, yksityissektorin ja nuorisojärjestöjen välistä yhteistyötä. Yhtäältä Maailman nuoriso-ohjelmassa ja siihen liittyvässä toimeenpano-oppaissa rohkaistaan valtioita lisäämään kansallista, alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä nuorisojärjestöjen kanssa (YK 2010a, 43; YK 2005a, 67). Valtioiden ajatellaan olevan päävastuussa ohjelman toimeenpanemisesta, mutta asiakirjojen mukaan ne tarvitsevat tässä kansainvälisen yhteisön tukea sekä kansalaisjärjestöjen ja yksityissektorin yhteistyötä (YK 2010a, 62; YK 2006, 14). Valtioiden ja yksityissektorin välisten kumppanuuksien luomiseen kehoitetaan voimakkaasti myös yksityissektorille suunnatuissa ohjeissa, joissa kumppanuuksien tekniikkaa perustellaan muun muassa yksityissektorin dynaamisuudella ja erityisosaamisella luoda talouskasvua (Restless Development & YK 2011a, 1). Toisaalta asiakirjat opastavat nuorisotoimijoita keskinäisten ja muiden toimijoiden kanssa solmittaviin kumppanuuksiin (YK 2005a, 101; YK 2010b, 65, 69). Kumppanuuksien tekniikassa hallintakäytännöt näyttävät näin jälleen häivyttävän erilaisia osallistumiseen liittyviä valtasuhteita ja esittämään tekniikan neutraalina toimenä kehitystavoitteiden saavuttamiseksi. Ne kytkeytyvät aiemmin kuvattuihin laajempiin globaalin kehitysdiskurssin muutoksiin ja kritiikkeihin.

6.5. Tieto ja totuus käsitykset

Hallitseva rationaliteetti nuorten osallistumiselle on yhä sen valjastaminen globaalien kehityspäämäärien saavuttamiseen. Asiakirjat esittävät toistuvasti, miten nuorten osallistuminen toimii keinona kansallisen ja kansainvälisen kehityksen vauhdittamiseksi. Maailman nuoriso-ohjelma kuvaa nuoria

yhteiskunnallisen muutoksen, taloudellisen kehityksen ja teknologisen innovaation resurssiksi (YK 2010a, 10). Restless Developmentin ja YK:n yksityissektorille suunnatut ohjeet korostavat nuorten osallistumista YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamiseen (Restless Development & YK 2011a, 7, 41). Osa asiakirjoista puolestaan korostaa yleisemmin nuorten roolia niin yhteiskunnalliseen, kansaliseen kuin kansainväliseen kehitykseen (YK 2004, 287; YK 2007, iii, xxxviii; YK 2010b, 54; Restless Development & YK 2011b, 18). Nuorten osallistumisen ja kehityksen päämäärät alkavat nojata toisessa momentissa vahvasti uusliberaaliin rationaliteettiin.

Aineistossa painotetaan nuorten osallistumista keinona talouskasvun vauhdittamiseksi ja taloudellisten voittojen kasvattamiseksi. Restless Developmentin ja YK:n yksityissektorille suunnattu opas korostaa, että nuorten osallistumisen varmistaminen on välttämätöntä valtion liiketoiminnan ja makrotalouden kasvun ja kehityksen varmistamiseksi (Restless Development & YK 2011a, 7). Ohjeistus korostaa yksityissektorin merkitystä paikallisia yhteisöjä ja globaalisti hyödyttävän talouskasvun tuottajana, ja se kuvaa yritysten voittojen tavoittelun ja hyvän tekemisen yhteensopivuutta (mt., 3). Myös kehitystoimijoille suunnattu opas kuvaa YK:n jo pitkään tunnustaneen nuorten merkityksen resurssina talouskasvulle ja teknologisille innovaatioille (Restless Development & YK 2011b, 8). Toisaalta aineistossani haastetaan perinteisiä talouskasvuun tähtääviä käytäntöjä siitä, etteivät ne nojaa kestävään luonnonvarojen käyttöön. Kritiikki ei kuitenkaan kyseenalaista talouskasvun tavoitetta itsessään vaan ehdottaa tilalle vihreään kasvuun perustuvia talouspoliittisia ratkaisuja. (YK 2010b, 70.)

Uusliberaali rationaliteetti käy ilmi useaan otteeseen toistuvana kielenkäyttönä 'nuoriin sijoittamisesta' ja 'inhimillisen pääoman hyödyntämisestä'. Esimerkiksi Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpano-opas kehottaa vauhdittamaan nuoriin kohdistuvia sijoituksia, jotta he voisivat saavuttaa täyden potentiaalinsa (YK 2006, vii). Se kehystäa nuoriin sijoittamista strategiseksi ja kustannustehokkaaksi tavaksi vastata kehitykseen liittyviin haasteisiin (mt., 7). Maailman nuorisoraportti 2007 kuvaa, että nuorten kehityksessä on ennen kaikkea kyse nuorten inhimillisen pääoman kehittämisestä ja hyödyntämisestä sekä tuotteliaaksi aikuiseksi kasvamisesta (YK 2007, xv, xxxvii). Mikäli yhteiskunnat eivät täysin osallista nuoria, vie tämä raportin mukaan maailmalta mittaamattoman arvokkaan resurssin (mt., xxxv). Nuoriin ja kehitykseen liittyvää toimintaa kuvataan Restless Developmentin ja YK:n yksityissektorille suunnatussa ohjeistuksessa järkeväksi sijoitukseksi, joka tuottaa voittoa sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä. Yhdeksi ohjeistuksen tavoitteeksi asetetaan sen osoittaminen, että nuoriin sijoittaminen on taloudellisesti hyödyllistä verrattuna kuluihin siitä, jos heihin ei sijoiteta riittävästi. (Restless Development & YK 2011a, 2.) Oheinen katkelma ohjeista kuvaa osuvasti, miten

nuoriin panostamista rationalisoidaan valtioiden taloudellisen edun mukaiseksi nuoria vastuullistavilla pyrkimyksillä:

“Kun kansallinen nuoriin keskittyminen alkaa näyttää tulosta köyhyyden vähentämisessä ja muilla alueilla, syntyy “itseään ruokkiva kierre”. Tällöin muutkin maat alkavat sijoittaa nuoriin. Maat alkavat nähdä sitä oman etunsa mukaisena, eivätkä vain kansainvälisten elinten puolesta puhumana asiana. Tällä tavoin nuoriin keskittymisestä voi tulla täysin omavaraista.” -Mari Simonen. (Restless Development & YK 2011b, 18.)²⁴

Toisaalta nuorten osallistumista rationalisoidaan toistuvasti vastauksena demokratian ja poliittisten järjestelmien kohtaamiin ongelmiin. Hallinta pyrkii kurittamaan ja ohjaamaan osallistumista liberaalien normien mukaan. Osallistumista pidetään Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpano-oppaassa keskeisenä osana demokraattisia yhteiskuntia, ja sen ajatellaan vahvistavan nuorten sitoutumista ja ymmärrystä demokratiasta sekä ihmisoikeuksista. (YK 2005a, 66.) Kehitystoimijoille suunnatuissa ohjeistuksissa nuorten omien toiveiden rationalisoidaan kohdistuvan vakaiden demokratioiden, keskeisten talouksien ja tasa-arvoisten yhteiskuntien rakentamiseksi (Restless Development & YK 2011b, 15). Nuorten näkökulmiin viitataan myös Maailman nuorisraportissa 2003, joka korostaa tietopohjassaan 77 %:n nuorista naisista ja 70 %:n nuorista miehistä ajattelevan demokraattisia oikeuksia ja arvoja keskeisinä kysymyksinä EU:n perussopimusten kehittämisessä (YK 2004, 277). Toisaalta aiheistossani laajennetaan vastaavia huolia koskemaan instituutioita ylikansallisesti, kuten seuraava katkelma Maailman nuorisraportista 2005 havainnollistaa:

Nuorten ylikansalliseen aktivismiin osallistumisen taustalla on usein kysymys institutionaalista tilivelvollisuudesta. Voimakkaita instituutioita pidetään monissa paikallisissa tai kansallisissa konteksteissa ”ulkopuolisina” tai globaaleina. Niillä ajatellaan olevan valtava vaikutus ihmisten elämiin ja nuorten tulevaisuuksiin. Nämä instituutiot eivät kuitenkaan ole tilivelvollisia niille, joiden elämiä ne muovaavat. Tämä viittaa siihen, että perinteisiä edustuksellisen demokratian mekanismeja ei sovelleta tavalla, joka edellyttäisi niiltä suoraa vastuunottoa toimistaan. Ylikansalliset yritykset ovat muodollisesti tilivelvollisia vain omistajilleen ja osakkailleen. Niitä pidetään yhä voimakkaampina toimijoina aikana, joka kumartaa markkinoille ja yksityissektorille. Näin ajatellaan erityisesti siksi, että yksittäiset valtiot eivät enää ole niiden identiteetin pohjia tai sääntelee niiden käytäntöjä. Monet nuoret ympäri maailmaa pitävät tätä trendinä, joka tulee vain jatkumaan ajan kanssa. He ovat huolissaan, miten todennäköinen tilivelvollisuuden kuilun leveneminen saattaa vaikuttaa heidän ja muiden nuorten tulevaisuuteen. (YK 2005b, 121.)²⁵

²⁴ “Once a national focus on youth begins to show results - in poverty reduction and in other areas - a “virtuous circle” is created whereby other countries will begin investing in youth, as well; not because international bodies argue for it, but because countries see it is in their own self-interest. It is in this way that a focus on youth can become truly self-sustaining.” -Mari Simonen. (Restless Development & YK 2011b, 18.)

²⁵ Underlying much of young people's involvement in transnational activism is the question of institutional accountability. Powerful institutions—many of which, in a local or national context, are considered “external” or global—are seen as having enormous influence over people's lives and young people's futures. However, these institutions are not accountable to those whose lives they shape, in the sense that the classic mechanisms of representative democratic government are

Useissa asiakirjoissa ongelma paikallistetaan siihen, että poliittiset instituutiot ja tarjolla olevat osallistumismuodot eivät vastaa riittävästi nuorten tarpeisiin. Esimerkiksi YK:n nuorten toimintaohjelma korostaa, että globaalisti kansanedustajien keski-ikä on 53 vuotta ja vain 1,65 % heistä on alle 30-vuotiaita (YK 2014, 22). Maailman nuorisoraportissa 2003 tuodaan esiin, että monen nuoren mielestä heidän näkemyksillään ei ole merkitystä eikä demokratia toimi heidän puolestaan (YK 2004, 277). Ei-tyypillisten poliittisen aktivismin muotoja korostetaan vuoden 2007 raportissa, jonka mukaan tällaiseen aktivismiin osallistuminen voi merkitä, että nuoret eivät koe olevansa edustettuja eivätkä ajattele olevansa tervetulleita perinteisiin poliittisiin käytäntöihin (YK 2007, 67–69). Raportti suosittelee kannustamaan nuoria politiikkaan omilla ehdoillaan kattaen niin perinteiset kuin uudenlaiset osallistumismuodot (mt., 224). Osa aineistosta kuitenkin esittää kapeampia toimia nuorten alhaisen äänestysaktiivisuuden nostamiseksi ja interventioiden kohdentamista erityisesti passiivisiin nuoriin (YK 2006, 83). Näin demokratiaa ja poliittista järjestelmää koskevan rationalisoinnin yhteydessä asiakirjat käyvät toisistaan eriäviä neuvotteluja siitä, millaiset nuorten osallistumisen muodot nähdään sallittuina tai kiellettyinä. Demokratiaa ja poliittista järjestelmää koskevan rationalisoinnin kohdalla ei pääosin käsitellä sukupuoleen tai muihin erontekoihin liittyviä kysymyksiä. Poikkeuksen tästä muodostaa Maailman nuorisoraportti 2007, joka kiinnittää Latinalaisen Amerikan kohdalla huomionsa nuorten naisten miehiä alempaan poliittiseen aktiivisuuteen. Raportti esittää taustasyiksi tälle nuorten naisten kokemia erityisiä haittoja ikänsä ja sukupuolen perusteella kuten vastuu kotitöistä, sukupuoleen liittyvät perinteiset asenteet ja odotukset sekä aikuisia heikompi pääsy resursseihin ja yhteiskunnallisiin verkostoihin (YK 2007, 70).

Toisessa momentissa korostuu aiempaa enemmän liberaali käsitys nuorten osallistumisesta ihmisoikeutena. Maailman nuorisoraportit 2003 ja 2010 painottavat erityisesti YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä ajattelutavan muutokselle nuorten osallistumista koskien (YK 2004, 16, 271; YK 2010b, 49). Vuoden 2003 raportin mukaan tämä on kuitenkin siirtänyt painopistettä nuorten osallistumisen laajasta ymmärtämisestä kapeampaan käsitykseen, joka painottaa poliittiseen osallistumiseen liittyviä rakenteita (YK 2004, 16). Yleisesti ottaen aineistossa korostetaan kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja painottavaa ihmisoikeusperustaista otetta nuoriin ja globaaliin kehitykseen (YK 2005a, 11; YK 2006, 80). Tällainen ote nuorten osallistumiseen painottaa instituutioiden valtioiden, järjestöjen ja kansainvälisten tahojen vastuuta ihmisoikeussitoumuksiensa toteuttamisesta (YK 2005b,

not applied in a manner that forces them to assume direct responsibility for their actions. Transnational corporations, formally accountable only to owners and shareholders, are seen as even more powerful in an era that venerates the market and private sector, particularly since their identity is no longer bound up with, or their practices regulated by, individual States. Many young people around the world perceive this as a trend that will only grow with time, and they are concerned about how the probable widening of the accountability gap might affect their future and that of other youth. (YK 2005b, 121.)

116; YK 2005a, 91; YK 2014, 17). Toisaalta ihmisoikeuksia korostava ote painottaa nuorten näkökulmasta sitä, että heillä on oikeus ilmaista mielipiteensä heitä koskevissa asioissa (YK 2004, 279; YK 2005a, 91). Osallistumisoikeus kytketään aineistossa nuorten identiteettiin kehityksen toimijoina (YK 2014, 22).

Toisaalta aineistossa pyritään marginaalisesti purkamaan hallitsevia kehitystä koskevia tiedon ja vallan kytköksiä, kun osa asiakirjoista nostaa esiin kritiikin tiedon länsikeskeisyydestä. Maailman nuorisoraportti 2003 pohtii omien lähtökohtiensa ja osan nuorisotutkimuksellisista lähestymistavoista perustuvan pitkälti länsikeskeiseen analyttiseen otteeseen, ja se nimeää nuorisotutkimuksen länsikeskeisyyden yhdeksi keskeiseksi jatkossa puututtavaksi ongelmaksi (YK 2004, 3, 7, 18). Ilmastonmuutosta käsittelevä nuorisoraportti taas esittää, että kansainvälisen yhteisön tulisi kuunnella alkupe- räiskansoihin kuuluvien nuorten näkökulmia ja perinteistä tietoa ilmastonmuutoksen torjunnassa ja sopeutumisessa (YK 2010b, 50).

Nuorten osallistumisella pyritään tukemaan nuorten omaa kehitystä ja kasvua. Tässä yhteydessä bio- poliittiset ja pastoraaliset hallinnan muodot näyttävät liittyvän toisiinsa. Maailman nuoriso-ohjelman valtioille suunnatun toimeenpano-oppaan mukaan nuorten osallistuminen hyödyttää sosioekonomi- sen ympäristön lisäksi heidän henkilökohtaista kehitystään ja omia kykyjään (YK 2006, 80). Nuorten osallistumista pidetään näin samanaikaisesti sekä keinona että päämääränä. Vastaavaan rationalisoin- tiin nojataan Maailman nuorisoraportissa 2003, joka kritisoi rakenteellisiin ongelmiin vastaamista pelkästään nuorten osallistumisella. Raportti painottaa ennen kaikkea aikuisten toiminnan muutosta, jotta he voisivat auttaa nuoria kertomaan tarpeistaan ja kehittämään strategioita oman hyvinvointinsa parantamiseksi. (YK 2004, 272.) Osallistumisen kuvataan edistävän nuorten hyvinvointia ja lisäävän heidän taitojaan, ja tehokkaampi osallistuminen johtaa raportin mukaan kehämäisesti parempaan yh- teiskunnalliseen kehitykseen. (Mt., 276–278.)

Nuorten osallistumista rationalisoidaan myös erilaisten riskien ennaltaehkäisyä ja vastauksena yh- teiskunnallisiin uhkakuviin. Hallinta nojaa (uus)liberaalin mentaliteetin mukaisesti käsitykseen inter- ventioiden kustannustehokkuudesta ja optimoiduista vastauksista. Ennaltaehkäisevä rationaliteetti korostuu varsinkin Restless Developmentin ja YK:n yksityissektorille suunnatuissa ohjeissa. Niissä nuorten kanssa solmittavat kumppanuudet nähdään pitkäaikaisena sijoituksena, joka edistää sosiaa- lista koheesiota sekä vähentää taloudellista ja poliittista epävakautta (Restless Development & YK 2011a, 7). Kehitystoimijoille suunnatuissa ohjeistuksissa korostetaan, että nuorten osallistuminen eh- käisee ja vähentää ympäristöjen taloudellisia, poliittisia ja sosiaalisia haavoittuvuuksia (Restless De- velopment & YK 2011b, 6). Yksi ohjeiden tapausesimerkeistä korostaa asiantuntijanäkemyksenä sitä,

että nuorten kanssa on toimittava aktiivisemmin nuorten apatiaan tai väkivaltaan liittyvien riskien vähentämiseksi (mt., 18). Ennaltaehkäisyyn rationaliteetti kytkee taloudelliset näkökohdat heteronormatiivisen perhemallin vahvistamiseen. Esimerkiksi Maailman nuorisoraportti 2003 korostaa sitä, että kohdatessaan taloudellista ja työllistymiseen liittyvää epävarmuutta nuoret välttelevät todennäköisemmin vakaiden ihmissuhteiden muodostamista, lykkäävät avioliiton solmimista ja/tai viivyttävät lasten hankkimista tai heistä vastuun ottamista (YK 2004, 6). Rationaliteetti kytkeytyy myös uusliberaliin kustannustehokkuuden ja yksilötason toimien painottamiseen. Tätä havainnollistaa oheinen yksityissektorin ohjeistusten katkelma, jonka mukaan nuorten osallistamatta jättämisen kulut koituvat yhteiskunnalle ja välillisesti yksityissektorille:

Kun nuorten potentiaali jää hyödyntämättä, siitä voi tulla kallista niin yksilölle kuin yhteiskunnalle. Tästä puolestaan voi seurata korkeita kustannuksia ja seurauksia yksityissektorille, kun mahdollisina seurauksina tapahtuvat rikosasteen nousu, yhteiskunnallinen levottomuus ja poliittinen epävakaus vaarantavat laajempaa taloudellista toimintaympäristöä. (Restless Development & YK 2011a, 8.)²⁶

Nuorten osallistumisen rationalisoinneissa korostuvat ensimmäisen momentin tavoin ajalliset kytkökset menneisiin toimiin ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Asiakirjojen tieto nuorten osallistumisesta nojaa kehitysuskuon, jonka mukaan nuorten osallistuminen itsessään on jatkuvassa kehityksessä. Tietokäsityksissä nykyhetken tilannetta verrataan myös aiempiin politiikkakäytäntöihin. Esimerkiksi Maailman nuoriso-ohjelma korostaa YK:n toimineen jo ennen asiakirjan solmimista merkittävällä tavalla nuorten ja kehityksen saralla, mutta toteaa maailman sosiaalisen, taloudellisen ja poliittisen tilanteen vaikeuttaneen tähän liittyvien tavoitteiden saavuttamista (YK 2010a, 5–6). Maailman nuorisoraportti 2003 puolestaan korostaa nuorten osallistumisen olevan nopeasti kasvussa oleva kenttä, sillä siihen liittyvä historia on lyhyt ja sitä koskevia esimerkkejä on vähäisesti. Raportin mukaan viimeisen vuosikymmenen aikana tapahtuneet moninaiset toimet nuorten osallistumisoi-keuksien turvaamiseen eivät ole onnistuneet tuottamaan universaalia kunnioitusta nuorista aktiivisina yhteiskunnallisina toimijoina, minkä vuoksi raportin mukaan on tehtävä aiempaa vahvempia toimia. (YK 2004, 282.) Vastaavanlaiseen ajatteluun nojataan Maailman nuorisoraportissa 2010, jonka mukaan nuorten ilmastoaktivismi ja hallitusten nuoria osallistavat toimet ovat lisääntyneet viimeisten vuosien aikana (YK 2010b, 51–52). Raportin mukaan nuorten on jatkettava toimiaan, kunnes heidän paikkansa päätöksentekoprosessissa ovat taatut (mt., XVII).

²⁶ Moreover, when youth potential goes underutilized, it can become quite costly, not only for the individual, but also for society. This, in turn, may levy high costs and implications upon the private sector, as the ensuing potential for higher crime rates, social unrest and political instability compromise the wider economic environment. (Restless Development & YK 2011a, 8.)

Asiakirjat esittävät, että nuoret ovat merkittävässä roolissa yhteiskuntien säilyvyydelle ja niiden tulevaisuuden muovaamisessa. Maailman nuoriso-ohjelma, sen toimeenpano-opas nuorisojärjestöille sekä YK:n sisäinen nuorisotoimintaohjelma korostavat, että yhteiskuntiemme edistys riippuu muun muassa nuorten osallistamisen määrästä tulevaisuuden rakentamisessa ja suunnittelussa (YK 2005a, 3; YK 2010a, 42; YK 2014, 22). Toimeenpano-oppaan mukaan nuorten osallistumisessa on kyse maan tulevaisuuteen sijoittamisesta (YK 2005a, 91). Maailman nuorisoraportti 2004 esittää nuorten olevan avain yhteiskuntien tulevaisuuteen, ja heidän rauhaan, turvallisuuteen, kehitykseen ja ihmisoikeuksiin liittyvien tavoitteidensa vastaavan usein koko yhteiskunnan näkemyksiä (YK 2005b, iv). Vastaavasti yksityissektorille suunnatut Restless Developmentin ja YK:n ohjeistukset korostavat nuorten potentiaalin hyödyntämisen ja heidän inhimillisen pääomansa kestävä kehityksen merkitystä kaikille vauraan tulevaisuuden takaajana (Restless Development & YK 2011a, 41). Aineistossa korostetaan nuoria tulevaisuuden kansalaisina ja yhteiskunnallisina vastuunkantajina. Maailman nuorisoraportti 2003 kuvaa heidän seisovan lupaavan tulevaisuuden kynnyksellä ja johtajuuden partaalla perheen, talouden ja yhteiskunnan yhteydessä (YK 2004, v). Kahta vuotta myöhemmin raportissa perustellaan tarvetta tulevan sukupolven hyvinvoinnin turvaamiselle, sillä tämän päivän nuorten rationalisoidaan olevan nuoria vuonna 2015, jolloin monien YK:n vuosituhattavoitteiden kuvataan täyttyvän (YK 2005b, iv). Seuraava katkelma aineistosta kuvaa nuorten merkitystä yhteiskuntien tulevaisuudelle ja esittää nuorten sivuuttamisen uhaksi niiden säilymiselle:

“Kukaan ei synny hyväksi kansalaiseksi, eikä yksikään kansakunta synny demokratiaksi. Molemmat ovat pikemminkin prosesseja, jotka jatkavat kehittymistään koko elämänsä ajan. Nuoret tulee ottaa mukaan syntymästä asti. Yhteiskunta, joka riistää itseltään nuorensa, vaarantaa jatkuvuutensa ja on tuomittu vuotamaan kuiviin.” -Kofi Annan, YK:n pääsihteeri. (YK 2004, 271.)²⁷

Hallinta nojaa erilaisiin käsityksiin 'kansainvälisestä' tai 'globaalista'. Asiakirjat tuottavat yhtäältä jaottelua toisistaan erillisiin ja keskenään toisiinsa kytkeytyviin politiikkatasoihin, kun ne nimeävät toimien tarvetta 'paikalliselle', 'kansalliselle', 'alueelliselle' ja 'kansainväliselle' tasolle (YK 2014, 22; YK 2004, 282). Asiakirjat nimeävät eri tason toimijoille erilaisia rooleja, kun esimerkiksi YK:n sisäinen nuorisotoimintaohjelma toteaa YK:n keskeiseksi tehtäväksi parantaa ohjelman toimeenpanoa nimenomaan alueellisella ja valtioiden tasolla. Kansainvälisenä instituutiona YK:n rooliksi määrittäyty yhteistyön ja koordinaation vahvistaminen ohjelman toimeenpanemiseksi. (YK 2014, 34.) Eri politiikkatasot kytkeytyvät aiemmin käsiteltyihin kumppanuuksiin ja verkostojen luomisen tekniikoihin. Maailman nuorisoraportissa 2010 kansallisten toimijoiden rooliksi asettuu globaalien mallien

²⁷ “No one is born a good citizen; no nation is born a democracy. Rather, both are processes that continue to evolve over a lifetime. Young people must be included from birth. A society that cuts itself off from its youth severs its lifeline; it is condemned to bleed to death.” -Kofi Annan, Secretary-General of the United Nations. (YK 2004, 271.)

kääntäminen kansalliseen tilanteeseen sopivaksi. Toisaalta YK:n ja muiden toimijoiden laajoja kumppanuuksia kehystetään alustaksi, jolla eri toimijat voivat jakaa tietoa ja hyviä käytäntöjä. (YK 2010b, 70.) Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpano-opas painottaa paikallistason toimijoiden merkitystä nuorten osallistumisessa, mutta korostaa sen kytkeytyvän kansallisiin ja kansainvälisiin toimiin (YK 2006, 15–16, 81). Poliittikkatasojen lisäksi ’kansainvälisyyteen’ liittyviä näkökulmia käsitteellistetään aineistossa ’ylikansallisen’ aktivismin näkökulmasta. Maailman nuorisoraportin 2003 mukaan ylikansallinen aktivismi voi viitata aktivistin kotimaan ulkopuolella tapahtuviin tai laajuudeltaan globaaleihin asioihin, paikallisten aktivistien toimiin heidän kotimaidensa ulkopuolisten voimien aiheuttamien ongelmien torjumiseksi tai eri puolilla maailmaa olevien aktivistien muodostamiin verkostoihin ja liittoutumiin (YK 2005b, 120).

7. KOLMAS GENEALOGINEN MOMENTTI: NUORET AGENDA 2030:N TOIMEENPANIJOINA (2015-)

7.1. Aineiston esittely ja genealoginen johdanto

Kolmas aineistosta tunnistamani genealoginen momentti jäsentyy vuonna 2015 solmittujen YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden eli Agenda 2030:n ympärille. Agenda 2030 koostuu 17 tavoitteesta ja 169 alatavoitteesta, jotka käsittelevät kestävästä kehitystä sosiaalisesta, talouden ja ympäristön näkökulmista. Tavoitteiden on kuvattu olevan universaaleja ja koskevan näin kaikkia maailman valtioita. Sen keskeinen periaate on, että ketään ei jätetä jälkeen. (Suomen YK-liitto 2022.) Aineisto koostuu pääasiassa raporteista, strategioista ja nuorille suunnatuista oppaista. Siihen sisältyvät Maailman nuorisoraportit, jotka käsittelevät temaattisesti nuorten kansalaisosallistumista, Agenda 2030:n toimeenpanoa ja sosiaalista yrittäjyyttä. Aineisto kattaa YK:n kehitysohjelman (UNDP) ja koko YK-järjestelmän ensimmäiset nuorisostrategiat, jotka pyrkivät ohjaamaan näiden toimijoiden nuoriin liittyviä toimintoja. Aineistoon kuuluvat myös vuonna 1992 perustetun lapsia ja nuoria YK-järjestelmässä edustavan YK:n lasten ja nuorten päätoimijaryhmän tuottamat periaatteet lasten ja nuorten osallistumisesta. Lisäksi olen valinnut aineistoon nuorille suunnattuja kestävään kehitykseen kytkeytyviä johtajuus- ja vaikuttamistaitojen oppaita. Edeltävästä momentista eroten oppaat on suunnattu suoraan yksittäisille nuorille järjestöihin keskittymisen sijaan. Aineistossa on yhteensä kahdeksan asiakirjaa, ja se on laajuudeltaan 439 sivua. Tarkempi esittely asiakirjoista löytyy tutkielman lopussa olevasta liitteestä.

Kestävän kehityksen tavoitteiden solmimista on luonnehdittu osallistavaksi projektiksi, ja nuoret ovat olleet tässä prosessissa yksi keskeisistä konsultoitavista ryhmistä. Ansellin (2016b, 36) mukaan Agenda 2030:n voidaan nähdä jatkavan projektia, jossa länsimaisia käsityksiä nuoruudesta ja lapsuudesta asetetaan globaaliksi normiksi. Bersaglio ym. (2015, 58–59) ovat esittäneet, että Agenda 2030:n neuvottelujen yhteydessä tehdyt konstruoinnit nuorista ovat uusintaneet hallitsevia poliittisia ja taloudellisia ideologioita. Niiden pyrkimyksenä vaikuttaa heidän mukaansa olleen nuorten nostaminen globaalien kehityksen pariin uusliberaaleina subjekteina. Agenda 2030:n valmisteluasiakirjojen diskursiivisen luennan perusteella he ovat esittäneet, että nuoria käsitteellistetään formaalien talousjärjestelmien 'voimavaroina', joita tulisi voimauttaa globaalien kehitystavoitteiden saavuttamiseksi. Toiseksi nuoria on heidän mukaansa asemoitu globaalina 'uhkana' ennen kaikkea nuorisotyöttömyyden, väestönkasvun sekä Lähi-idän protestiliikkeiden näkökulmista käsin. Kolmanneksi asiakirjat ovat pyrkineet vastuullistamaan nuoria 'tulevaisuuden kansalaisina' niin oman hyvinvointinsa kuin

laajemmin kestävä kehityksen edistämiseksi. Bersaglio ym. mukaan konstruointi pyrkii myös ohjeistamaan nuoria siitä, miten ja missä heidän tulisi osallistua saadakseen äänensä kuuluviin. (Mt., 63–67.)

Edeltävät huomiot havainnollistavat yleisemmin viimeaikaisessa nuoris- ja lapsuudentutkimuksessa lisääntyneitä vaatimuksia nuoruuksien ja lapsuuksien tarkastelusta suhteessa laajempiin historiallisiin, valtiollisiin ja taloudellisiin tekijöihin. Esimerkiksi nuorten toimijuuksia on alettu pohtia enenevästi niihin liittyvien rajoitteiden kuten globaalin uusliberalismin merkitysten näkökulmista. Tutkimuksessa on alettu painottaa relationaalisuuksia eri sukupolvien välillä sekä hyödyntää elämänkaaren ja intersektionaalisuuden käsitteitä. Lisäksi tutkimuskeskustelussa on esitetty vaatimuksia länsikeskeisyyden purkamisesta ja tutkimuksen tekemisestä esimerkiksi afrikkalaisista ja alkuperäiskansojen näkökulmista käsin. (Ansell 2016b, 39–44.)

Ziai (2017, 197–198) on esittänyt kestävä kehityksen tavoitteiden valmisteluasiakirjojen pohjalta, että Agenda 2030 ei ole merkittävästi muuttanut globaalin kehitysdiskurssin keskeisimpiä lähtökoh- taoletuksia. Sen tietovaranto nojaa pääosin jo vallitseviin käsityksiin globaalista hallinnasta, kestävästä kehityksestä sekä YK:n vuosituhattavoitteista. Vaikka Agenda 2030 painottaa ylätasolla uni- versaalia otetta, jonka mukaan kaikki valtiot ovat 'kehittyviä', osoittaa lähempi luenta aiempien di- kotomisten 'kehittyneiden' ja 'kehittyvien' välisten jaottelujen yhä toistuvan. Vaikka interventiot glo- baaliin pohjoiseen ovat mahdollisia, tehdään niitä käytännössä hyvin harvoin. Ziai onkin esittänyt, että erontekojen hämärtämisessä olisi kyse pyrkimyksistä universalisoida uusliberaalia lähestymistä- paa. (Mt.) Vuosituhattavoitteisiin verrattuna Agenda 2030 vaikuttaa kuitenkin omaksuneen kunnian- himoisemman käsityksen köyhyyden päättämisestä ja eriarvoisuuksiin puuttumisesta. Tämä ei kui- tenkaan merkitse uusliberaalin rationaliteetin häivyttämistä, sillä talouspoliittiset tavoitteet näyttävät ottavan annettuna käsityksen vapaiden globaalien markkinoiden hyödyllisyydestä. Kestävä kehityk- sen tavoitteet näyttävät siis jatkavan kehityskäytäntöjen sykliä, jossa uskotaan optimistisesti nyky- hetkenä keksittyihin ratkaisuihin historiallisista virheistä oppimisen sijaan. Ratkaisuja etsitään ennen kaikkea talouskasvusta, teknisistä ratkaisuista ja asiantuntijatiedosta. (Mt., 198–204.) Ansellin (2016b, 36) mukaan Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttaminen on käytännössä erittäin vaikeaa, sillä ne pääosin sivuuttavat erilaiset valtdynamiikat ja -kamppailut.

Viimeaikaisessa feministisessä kehitysajattelussa on korostunut aiempiin lähestymistapoihin kohdis- tuva kritiikki. Teoretisointi on painottanut esimerkiksi heteroseksuaalisen järjestyksen uusintamiseen ja horjuttamiseen sekä sukupuolen moninaisuuteen liittyviä kysymyksiä (ks. Mattila ym. 2016, 269– 270). Toisaalta teoreettisessa keskustelussa on voimistunut (feministisiin) kehityskäytäntöihin

liittyvä dekoloniaalinen kritiikki. Tällaisessa ajattelussa sukupuolta on käsitteellistetty mekanismiksi, joka on pyrkinyt hallitsemaan ei-länsimaisia rodullistettuja kehoja ohjaten niitä koloniaalisesti erilaisiin hierarkkisiin ja dikotomisiin rakenteisiin. Kritiikin kohteena ovat ennen kaikkea sukupuolen tuottamista koskevaan tietoon liittyvät kysymykset modernissa länsimaisessa ajattelussa. Dekoloniaalisen feministisen kritiikin mukaan vallitsevien kehityskäytäntöjen uusintamisen sijaan tulisi pyrkiä rakentamaan täysin vaihtoehtoisia ajattelu- ja toimintatapoja, jotka eivät nojaisi länsimaisen moderniteetin rakentamaan käsitykseen todellisuudesta. (Icaza & Vázquez 2016, 66–69.)

Seuraavissa alaluvuissa esittelen analyysiani kolmannen genealogisen momentin osalta. Olen tiivistänyt sen keskeisimmät huomiot oheiseen taulukkoon.

Taulukko 3. Tiivistys kolmannen genealogisen momentin analyysistä.

<p style="text-align: center;"><u>Näkyvyyden muodot</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nuoruuden kategorinen ikäjaottelu ja sen haastaminen ○ Nuorten globaalien väestöosuuden korostaminen ○ Nuorten moninaisuus ja marginalisoitujen ryhmien korostaminen ○ Cis- ja heteronormatiivisuuksien uusintaminen ○ Osallistumisen määritelmien moninaisuus ja instituutiokeskeinen painotus ○ Affektiiviset ja toimintaa korostavat valokuvat 	<p style="text-align: center;"><u>Identiteetit</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kestävän kehityksen aktiivinen toimija ○ Nuori yrittäjä ○ Tuettava ja voimautettava ryhmä ○ Nuorten (sukupuolittunut) haavoittuvuus ja risteävästi marginalisoidut erityisryhmät
<p style="text-align: center;"><u>Tekniset ulottuvuudet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nuorten vastuullistaminen (uusliberaaleiksi) kehityksen toimijoiksi ○ Itsen muovaamiseen kohdistuvat minäteknologiat ○ Affektiivisuuden hyödyntäminen osallistumisessa ○ Vertais- ja vapaaehtoistoiminta sekä työharjoitteluohjelmat ○ Kumppanuuksien vahvistaminen eri toimijoiden välillä ○ Institutionaaliset osallistamiskeinot kuten kyselyt, työpajat, nuorisodelegaatit ja globaalit kokoukset sekä niiden haastaminen 	<p style="text-align: center;"><u>Tieto ja totuus käsitykset</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Agenda 2030 -tavoitteet ja ihmisoikeusperustaisuus ○ Kehityksen uusliberaali rationaliteetti ja sen haastaminen ○ Huoli nuorten alhaisesta osallistumisesta formaaliin politiikkaan ○ Riskien ennaltaehkäisy ○ Temporaalisuus tulevaisuutta sekä nykyhetken ja menneen välistä suhdetta korostamalla ○ Kansainvälinen hallinta eri tasoille jakautuvana verkostomaisena yhteistyönä ja paikallistason korostaminen

7.2. Näkyvyyden muodot

Kolmannessa momentissa nuoria tehdään yhä biopoliittisesti näkyväksi erillisenä globaalina väestönosana. Asiakirjat korostavat jälleen nuorten suurta määrää globaalista väestöstä perustellessaan tarvetta erilaisille interventioille. YK:n nuorisostrategia kuvaa tämän päivän nuorta sukupolvea historian suurimmaksi tarkentaen, että nuoria on globaalisti yhteensä 1,8 miljardia. Strategia painottaa väestötarkastelun yhteydessä, että 90 % nuorista asuu kehittyvissä valtioissa muodostaen suuren osuuden väestöstä (YK 2018a, 4). Nuoria 'historian suurimpana sukupolvena' tekee näkyväksi myös UNDP:n strategia (UNDP 2014, 1). Strategia korostaa erillisillä graafisilla nostoilla, että joka viides maailman ihmisistä on 15–24-vuotias, ja että heistä 85 % elää kehittyvissä valtioissa (mt., 7–8). Asiakirjoissa esitetään tulevaan katsovia väestöennustuksia nuoren väestön kasvusta. Esimerkiksi Maailman nuorisoraportti 2018 kuvaa nuorten määrän kasvavan 1,3 miljardiin vuoteen 2030 mennessä, jolloin kestävän kehityksen tavoitteet olisi määrä saavuttaa (YK2018b, 12). Vastaava toistuu kaksi vuotta myöhemmin julkaistussa raportissa vuosiin 2030 ja 2050 ulottuen, jolloin nuorten prosentuaalisen väestöosuuden ennustetaan laskevan (YK 2020, 5, 40). Raportit nostavat eri maanosien nuorisoväestöjä näkyväksi kuvaamalla niiden määrää graafien ja taulukoiden avulla. Niiden pyrkimyksenä on osoittaa edeltävän momentin tavoin ongelmallisesti, että 'nuorisopullistumaksi' kutsuttu nuoren väestön kasvu tapahtuu parhaillaan Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja kehittyvissä maissa. (YK 2018b, 14; YK 2020, 5, 40.)

Nuorten määrittelyissä toistuvat kategoriseen ikään liittyvät luokittelut ja toisaalta niiden haastaminen. YK:n ja UNDP:n nuorisostrategiat huomauttavat aiempien momenttien tavoin YK:n sihteeristön määritelleen nuoret 15–24-vuotiaiksi henkilöiksi, mutta ne hyväksyvät joustavuuden ja eri toimijoiden käyttämät muunlaiset määrittelyt (UNDP 2014, 9; YK 2018a, 4). Koko YK-järjestelmän strategiassa esiintyy myös nuorten määrittely 10–24-vuotiaina henkilöinä väestömäärän kuvauksen yhteydessä (YK 2018a, 4). UNDP:n strategia puolestaan venyttää tarvittaessa määritelmää 35 tai 40 vuoteen asti alueellisten ja kansallisten nuorisopolitiikkojen niin edellyttäessä (UNDP 2014, 9, 40). Strategian liitteessä aikuisuuteen siirtymän esitetään ulottuvan monin paikoin tilastollisia ikärajoja pidemmälle, sillä henkilö voi esimerkiksi tarvita lisää mahdollisuuksia menestyäkseen urallaan. Liitteessä kuvataan, että monenlaiset nuorten määrittelytavat kattavat väestötieteelliset, biopsykososiaaliset ja sosiologiset määrittelyt. (Mt., 47.) Liukuvuuksien huomioimisesta riippumatta vallitseva tapa tehdä nuoruus näkyväksi tekemiseen perustuu yhä kategoriseen ikään.

Yhtenäisen väestönosan rinnalla asiakirjat korostavat yhä enemmän nuorten sisäistä moninaisuutta. Moninaisuuden yhteydessä tehdään näkyväksi useita marginalisoituja nuorten ryhmiä, jotka voivat

kokea epätasa-arvoa ja syrjintää eri perusteilla tai risteävästi. Aineiston kolmannessa momentissa huomio näyttää kiinnittyvän hieman aiempaa enemmän erontekoihin liittyviin valtasuhteisiin, ja asiakirjat nostavat esiin entistä useampia marginalisoituja ryhmiä. UNDP:n strategia nimeää tällaisiksi ryhmiksi alkuperäiskansoihin, etnisiin ja vähemmistöryhmiin kuuluvat nuoret miehet ja naiset, pakolaiset ja maansisäiset pakolaiset, lesbot, homot, biseksuaalit, transihmiset ja intersukupuoliset nuoret (LHBTI), HIV-tartunnan saaneet nuoret, vammaiset tai köyhydessä ja/tai konfliktiolosuhteissa elävät nuoret, nuoret seksityöntekijät ja huumausaineiden käyttäjät, uskonnollista syrjintää kokevat nuoret, lähisuhde- ja seksuaaliväkivallasta kärsivät nuoret, nuoret leskinaiset sekä nuoret naiset, jotka joutuvat pakkoavioliittoihin tai ihmiskaupan uhreiksi orjuuteen tai seksikauppaan (UNDP 2014, 11). Maailman nuorisraportti 2015 painottaa kaikkien nuorten inkluusiota erityisesti rauhanrakennuksessa ja suosittelee erityistoimia eritaustaisten nuorten mukaan ottamiseksi. Tässä yhteydessä tarkastellaan transnuoria yhtenä ryhmänä tyttöjen, poikien, nuorten miesten ja nuorten naisten rinnalla, joihin liittyviä stereotyyppisiä rooleja ja sukupuolinormeja käytäntöjen tulisi välttää. (YK 2016, 156.) Näin hallinnan logiikan voidaan ajatella jossain määrin horjuttavan kehitysdiskurssin hetero- ja cisnormatiivisuuksia sekä näihin risteäviä normeja. Toisaalta ryhmien määrittely 'marginalisoiduiksi' tuottaa yhä käsitystä, jossa nuoren 'normi' on jotakin muuta kuin näihin ryhmiin kuulumista. Asiakirjat muistuttavat aiemmin globaaleista nuorten rauhanrakennusdiskursseista tekemiäni huomioita siitä, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin viittaavat kirjainyhdistelmät kuten 'LHBTI' myös vakiinnuttavat sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä identiteettejä tiettyihin universaaleihin länsikeskeisiin kategorioihin (ks. Pihlajamaa 2021, 72–74).

Sukupuolen käsitettä käytetään aineistossa viittaamaan lähinnä joko nuoriin naisiin ja tyttöihin tai binäärisesti nuoriin naisiin ja miehiin. Esimerkiksi UNDP:n strategiassa sukupuolten epätasa-arvoa käsittelevä otsikko listaa sukupuoleen perustuviksi ongelmiksi tyttöjen kokemat tasa-arvohaasteet. Toisaalta tyttöjen ja nuorten kokemien haasteiden kohdalla tarkastellaan väljemminkin sukupuoleen liittyviä asenteita ja syrjintää eri yhteyksissä. (UNDP 2014, 12.) Lähemmässä luennassa nuoriin liittyvät määrittelyt vahvistavat aineistossani pitkälti sukupuolen binääristä ja cisnormatiivista ymmärrystä. Vaikka 'nuoriin naisiin ja miehiin' viittaamisen voidaan ajatella kattavan niin cis- kuin trans-taustaisia naisia ja miehiä, ei aineistossani tarkastella sukupuolen ja kehojen moninaisuutta yksittäisiä 'LHBTI'-nuoriin viittaamista laajemmin. Tulkintani mukaan asiakirjat vahvistavat näin ajatusta cis-sukupuolisiin kehoihin kytkeytyvästä naiseudesta ja mieheydestä. Normatiivinen oletus heteroseksuaalisuudesta toistuu kolmannessa momentissa hienovaraisina vihjeinä, joissa aikuisuuteen siirtymän osana pidetään muun muassa avioliittoa ja perheen perustamista (YK 2016, 112). Seuraavat katkelmat UNDP:n strategiasta ovat esimerkkejä läpi aineistoni toistuvista tavoista, joilla nuorten määrittelmä rajautuu sukupuolen näkökulmasta 'nuoriin naisiin ja miehiin':

'Nuorilla' YK viittaa nuoriin naisiin ja miehiin kaikessa kokemustensa ja kontekstiansa moninaisuudessaan sekä huomioi maiden ja/tai alueiden taso(i)lla käytetyt määritelmät nuorista (UNDP 2014, 9).²⁸

Noin 87 % kehittyvissä maissa elävistä nuorista naisista ja miehistä kohtaa haasteita, jotka johtuvat rajallisesta ja epätasa-arvoisesta pääsystä resursseihin, terveydenhuoltoon, koulutukseen, valmennukseen ja työlliseen sekä taloudellisiin, sosiaalisiin ja poliittisiin mahdollisuuksiin (mt., 10).²⁹

Nuorten osallistumisen määrittelyissä on jatkuvuuksia edeltäviin momentteihin nähden. UNDP:n nuorisostrategia kehystää osallistumiseen ja kehitykseen liittyvää muutosteoriaansa edeltävässä luvussa käsitellyn linssimallin mukaisesti (mt., 23). UNICEF:n vaikuttamisopas puolestaan esittää, että osallistumiseen liittyy eri aktiivisuuden tasoja kannustaen lukemaan lisää osallistumisen porrasmallista (UNICEF 2019, 3). Toisaalta nuorten osallistuminen määrittäyty aineistossa käsitteellisesti katto-termiksi, joka kuvaa monia osallistumisen keinoja ja tapoja. Osallistumisen käsitettä käytetään kuitenkin ensisijaisesti viittaamaan instituutioiden yhteyteen. UNICEF:n opas kuvaa nuorten osallistumisen viittaavan heidän elämiinsä vaikuttaviin prosesseihin, instituutioihin ja päätöksiin osallistumista (mt.). YK:n nuorisostrategian tavoite tarkentaa nuorten osallistumisen edistämisen ulottuvan ennen kaikkea poliittisiin ja julkisiin käytäntöihin kuten vaaleihin, perustuslakia muovaaviin prosesseihin, poliittisiin puolueisiin ja parlamentteihin (YK 2018a, 12). Osallistumiseen kytkeytyy aineistossa 'vaikuttamisen' käsite, jonka ajatellaan kattavan väljemmin erilaisia tekoja nuorille tärkeiden aiheiden tukemiseksi. Esimerkkeinä mainitaan ystävän kieltäminen kiusaamasta, omien kokemusten jakaminen viestinnässä ja terveyteen liittyvän tiedon tutkiminen. (UNICEF 2019, 4.) Aineistossa tehdään aiempaa enemmän jaotteluja perinteisten ja uusien tai formaalien ja informaalien osallistumismuotojen välillä, joita pohdin tarkemmin analyysin viimeisessä alaluvussa.

Osallistumista tehdään kolmannessa momentissa näkyväksi entistä voimakkaammin visuaalisen kuvaston avulla. Asiakirjoissa on runsaasti erilaisia valokuvia, jotka esittävät nuoria esimerkiksi äänestyspaikoilla, nuorisokonferensseissa tai erilaisissa kehitystoimijoiden konsultaatiotilaisuuksissa (UNDP 2014, 6, 9, 24, 37; YK 2016, 5, 63, 145; YK 2018b, 10–11, 18; YK 2020, 42). Visuaalisten kuvastojen avulla hallintakäytännöt pyrkivät aiempaa intensiivisemmin hallitsemaan nimenomaan affektiivisesti vaikuttamalla. Valokuvissa toistuvat asetelmat, joissa nuoret hymyilevät, nauravat tai

²⁸ By 'youth', UNDP refers to young women and men, in all their diversity of experiences and contexts, taking into consideration the existing definitions of youth used at the country and/or regional level(s) (UNDP 2014, 9).

²⁹ Some 87 percent of young women and men living in developing countries face challenges brought about by limited and unequal access to resources, healthcare, education, training, and employment as well as economic, social and political opportunities (mt., 10).

osoittavat muuten iloa (UNDP 2014, 4, 11, 18, 41, 42, 45; YK 2016, 27; YK 2018b, 109; YK 2020, 4, 38, 43, 59). Vaihtoehtoisesti nuoria kuvataan aktiivisen tekemisen kautta, jolloin nuoret esimerkiksi esittelevät kantaaottavia kylttejä ja äänestyslipukkeita tai ovat muun toiminnan parissa (UNDP 2014, 16, 29, 30, 34, 35, 39, 46; YK 2016, 11; YK 2018b, 4–5, 94–95; YK 2020, 54, 62, 102). Edeltävän momentin tavoin asiakirjat yrittävät näin ohjata nuorten osallistumista formaaliin poliittiseen järjestelmään kytkeytyväksi ja vaalia nuorten keskuudessa aktiivisten osallistujien identiteettiä myös visuaalisin keinoin.

7.3. Identiteetit

Kolmannessakin momentissa nuorten kuvaaminen globaalin kehityksen aktiivisina toimijoina on aineistoa vahvimmin lävistävä identiteetti. Kolmannessa momentissa hallintakäytännöt rakentavat nuorten toimijaidentiteettejä erityisesti Agenda 2030:n sisältämien kehitystavoitteiden viitoittamana. Identiteettien rakentaminen kytkeytyy näin läpi aineistoni kussakin momentissa vallitseviin kehitysrationaliteetteihin. YK:n nuorisostrategia visioi maailmaa, joka tunnustaa nuorten toimijuuden, resilienssin ja positiiviset kontribuutiot muutostoimijoina. Strategia kuvaa Agenda 2030:n, nuoria, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 2250 ja 2419 sekä muiden kansainvälisten asiakirjojen muodostavan viitekehyksen, joka tunnustaa nuorten tärkeän ja positiivisen roolin kestävän kehityksen toteutumisessa, kriisien ennaltaehkäisyssä ja rauhan edistämässä. (YK 2018a, 5.) Maailman nuorisoraportit 2018 ja 2020 puolestaan nimittävät nuoria Agenda 2030:n ”soihdunkantajiksi” sekä korostavat heidän aktiivista rooliaan kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa ja yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisussa (YK 2018b, 6, 14; YK 2020, 41–44, 57). Positiivinen toimijuus yhdistetään tässä yhteydessä olemuksellisesti nuorten ikään ja sukupuoleen liittyviin piirteisiin. Nuorten naisrauhanvälittäjien oletetaan todennäköisemmin hyödyntävän yhteistyöhön ja kompromisseihin perustuvia työtapoja. (YK 2020, 42, 60.)

Toimijaidentiteetti on toistuvasti läsnä UNDP:n nuorisostrategiassa, jonka keskeisenä viestinä on kehottaa nuoria sukupolvia ryhtymään entistäkin sitoutuneemmiksi muutostoimijoiksi kehitysprosesseissa (UNDP 2014, 1). Eri puolilla strategiaa nuorten toimijaidentiteettejä kuvataan sanoilla kuten ’planeetan nykyhetken ja tulevaisuuden ongelmanratkaisija’, ’kehityksen toimija ja edunsaaja’, ’muutostoimija’, ’globaali voima’ ja ’innovaattori’ (mt., 5, 7, 10, 17, 21). Toimijaidentiteettien yhteydessä korostetaan myös erikseen nuorten osallistumisen oikeutta ja velvollisuutta koko heidän moninaisuudessaan (mt., 8). UNICEF:n vaikuttamisoppaassa nuorten muutostoimijan identiteettiä pyritään vahvistamaan nuorten omilla äänillä, kuten seuraava katkelma oppaasta osoittaa:

Olemme eri puolilta Afrikkaa tulevia nuoria, joilla on erilaisia elämäkokemuksia. Meitä yhdistää ajatus siitä, että me voimme ja meidän täytyy tehdä positiivisia muutoksia paremman tulevaisuuden puolesta. (UNICEF 2019, 1.)³⁰

Toimijaidentiteettejä rakennetaan uusliberaalin rationaliteetin mukaisesti voimakkaasti suhteessa yrittäjyyteen. Kehityskäytännöt kuvaavat toistuvasti erilaisia toivottuja interventioita nuorten yrittäjyyden tukemiseksi. Ne ymmärtävät nuorten yrittäjäidentiteettejä pääosin myönteisessä valossa. Vahvimmin tällaista identiteettiä tuotetaan nuorten yhteiskunnallista yrittäjyyttä käsittelevässä Maailman nuorisoraportissa 2018, jonka mukaan nuoret itse pitävät yhteiskunnallista yrittäjyyttä keinona työllistää itsensä ja inspiroida muita tekemään muutosta (YK 2020, 55). Raportti nostaa esiin nuorten yrittäjien tarinoita, joissa he ovat kehittäneet teknologisia keinoja ja työkaluja kestävän kehityksen mukaisiin käytäntöihin (mt., 41–42). UNDP:n strategian mukaan itsensä ja muiden työllistämisen lisäksi nuoret yrittäjät saavuttavat toimissaan kokemusta, taitoja, vastuutta ja itsetuntoa. Tämän päivän nuorille yrittäjille rakennetaan strategiassa linkki 'tulevaisuuden työnantajina ja johtajina', jotka muuttavat maitaan ja edistävät taloudellista kehitystä. (UNDP 2014, 16.) Toisaalta aineistossa sivutaan kehittyvissä valtioissa toimivien nuorten yrittäjien negatiivisia kokemuksia esimerkiksi hyväksikäytöstä ja korruptiosta (UNDP 2014, 16).

Toimijaidentiteettiin kytkeytyy jännite, jossa nuoret ovat toimijuutensa osalta jatkuvassa 'tuettavan' tai 'voimaautettavan' ryhmän asemassa. Asiakirjat tuottavat identiteettiä korostamalla nuorten voimaauttamisen tarvetta ja eri toimijoiden vastuita heidän tukemisessaan. UNDP:n nuorisostrategiassa nostetussa Tunisiaan liittyvässä esimerkissä kuvataan, miten valtio pyrkii luomaan olosuhteita nuorten potentiaalın toteutumiseksi ja tukemaan heitä ottamaan vastuuta kehityskysymyksistä (UNDP 2014, 5). Yksi strategian tavoitteista korostaa nuorten tuen tarpeita siinä, miten he voivat toteuttaa kansalais- ja poliittisia oikeuksiaan sekä vaikuttaa heitä koskevien päätösten prosesseihin (mt., 29). Maailman nuorisoraportti 2015 puolestaan esittää, että nuorten osallistumiseen liittyvissä toimissa keskeistä on nuorten tukeminen ja eri toimijoiden roolien selkeyttäminen (YK 2016, 146). Nuoria kuvataan voimaauttamisen tarpeessa olevana ryhmänä myös Maailman nuorisoraporttiin 2018 sisältyvissä projektiesimerkeissä, joista osassa identiteetti yhdistetään erityisesti tyttöihin ja nuoriin naisiin (YK 2018b, 99, 103). Aineistossa nuorten muutostoimijuus yhteiskunnallisina yrittäjinä tarvitsee oikeanlaista tukea, jotta nuorten potentiaali saadaan uusliberaalia rationaliteettia toistaen 'hyödynnettyä' (YK 2020, 56, 104, 109).

³⁰ We are young, with different lived experiences, and we come from various parts of Africa. We are united by the idea that we can, and must, make positive changes for a better future. (UNICEF 2019, 1.)

Asiakirjat korostavat nuorten haavoittuvaisia identiteettejä sekä erityisten marginalisoitujen nuorisoryhmien tilanteita. Huomiot mukailevat pitkälti aiemman tutkimuskirjallisuuden esittämiä argumentteja erityisesti tyttöjen voimauttamiseen pyrkimisestä yksilötason interventioilla. Esimerkiksi YK:n nuorisostrategia kuvaa nuorten kohtaavan suuria haasteita ja jopa elämää uhkaavia riskejä, jotka kohdistuvat monin paikoin maailmaa erityisesti tyttöihin ja nuoriin naisiin (YK 2018a, 4). UNDP:n nuorisostrategia puolestaan kuvaa nuoria ikäsyrynnän marginalisoimina sekä pyrkii voimauttamaan haavoittuvia ja marginalisoituja nuorten ryhmiä kehittymään täyteen potentiaaliinsa ja elämään arvokkaita elämiä (UNDP 2014, 6, 11). Haavoittuvan nuoren identiteetin tuottaminen on aineistossani sukupuolittunutta, kun asiakirjat korostavat tyttöjen ja nuorten naisten kohtaamia erityisiä haasteita, marginalisointia ja syrjintää (UNDP 2014, 10, 12, 14; YK 2018b, 12; YK 2020, 41).

Yleisesti nuorten kokemien haavoittuvuuksien lisäksi aineisto rakentaa erilisiä marginalisoitujen erityisryhmien identiteettejä. YK:n nuorisostrategia kannustaa YK-toimijoita osallistamaan erityisesti ryhmiä, jotka edustava kaikkein marginalisoiduimpia nuoria (YK 2018a, 10). Maailman nuorisoreportti 2020 korostaa joidenkin nuorten kuuluvan risteävästi myös muihin ryhmiin, jotka rajaavat heidän mahdollisuuksiaan osallistua sosiaalisiin ja taloudellisiin toimintoihin (YK 2020, 57). Toisaalta aineistossa esitetään marginalisoinnin vastinparina inklusiivisten tai moninaisten identiteettien tuottamista aiempiin momentteihin verrattuna uutena kehystyksenä marginalisoinnille. Tässä yhteydessä aineistossa esitetään kehotuksia suvaitsemattomuuden, seksismin, rasismien ja ksenofobian poistamiseksi, moninaisen edustuksen takaamiseksi ja erityisten ohjelmien kohdentamiseksi marginalisoiduille ryhmille (YK 2016, 153–157). Asiakirjat siis käsittelevät jonkin verran sukupuoleen ja rodullistamiseen erontekoihin liittyviä valtasuhteita myös eksplisiittisesti, jolloin ne pyrkivät avaamaan mahdollisuuksia valtasuhteiden muutokselle.

7.4. Tekniset ulottuvuudet

Asiakirjat hyödyntävät nuoria vastuullistavia tekniikkoja, joiden avulla ne pyrkivät lisäämään nuorten tietoja ja taitoja kehitystavoitteiden saavuttamiseksi. Kolmannessa momentissa toistuvat huomiot erilaisten koulutusten ja ohjelmien tärkeydestä, jotta nuoret voimautuisivat niiden avulla edistämään kestävästä kehitystä. UNDP:n strategia korostaa keskeisinä toimina nuorten johtajuustaitojen vahvistamista sekä sijoittamista nuorten ja nuorisojärjestöjen kapasiteetin vahvistamiseen, jotta he voivat osallistua kehitysprosesseihin tehokkaasti ja edistää innovatiivisia kehitysratkaisua (UNDP 2014, 35). Vastaavasti nuorten vaikuttamiseen ja johtajuuteen liittyvät oppaat asettavat lähtökohdiksi nuorten taitojen ja tietojen lisäämisen positiivisen muutoksen aikaan saamiseksi (UNICEF 2019, ii; UNFPA 2021, 9). Aineistossa esitetään myös ihmisoikeus-, kansalais-, kestävyys-, taloustaito- ja

yrittäjyyskasvatusta tekniikoina osallistumisen edistämiseksi, ja yrittäjyyskasvatuksen osalta erityistoimia kehoitetaan kohdennettavaksi koulutuksen ulkopuolella oleville ja marginalisoiduille ryhmille sekä riskinuurille (YK 2016, 148, 152; YK 2018a, 12; YK 2020, 55, 105, 108).

Vastuuttamisen tekniikan avulla hallinta pyrkii saamaan nuoret ajattelemaan itseään muutoksen tekijöinä. Esimerkiksi Maailman nuorisoraportti 2020 korostaa, että nuorten yhteiskunnallisten yritysten avulla haavoittuvat ryhmät voivat saada koulutusta ja todistuksia, jotka auttavat heitä näkemään itsensä aktiivisina toimijoina (YK 2020, 62). Keskiöön asettuu myös niiden esteiden purkaminen, jotka estävät nuoria ryhtymästä oman kehityksensä aktiivisiksi toimijoiksi ja yhteisöjensä tuottaviksi jäseniksi. Tätä kuvataan raportissa sukupuolittuneesti korostaen erityistoimien tarvetta nuoriin naisiin, jotta he voisivat kuvitella ja tarjota parempia tulevaisuuksia lapsilleen sekä vauhdittaa yhteiskunnallista muutosta perinteisten valtarakenteiden haastamiseksi. (Mt., 60.) Näin hallinnan logiikka kietoutuu jälleen biopoliittisiin ja (heteronormatiivista) reproduktiivista futurismia uusintaviin pyrkimykseen. Vastuullistavat tekniikat eivät aineistossa yleisesti ottaen käsittele juurikaan erilaisia valtasuhteita eksplisiittisesti. Hallinnan logiikkaa ohjaa teknisempi ajattelu esimerkiksi nuorten 'varustamisesta' oikealla tiedolla, työkaluilla ja metodologialla osallistumisen edistämiseksi kehitystoiminoissa (YK 2018b, 107).

Asiakirjat rakentavat vastuullistavia tekniikoita suhteessa nuorten taloudelliseen osallistumiseen. Tässä yhteydessä hallinta näyttää nojaavan erityisen voimakkaasti uusliberaaliin rationaliteettiin, sillä se pyrkii löytämään nuorten työllisyyteen ratkaisuja ensisijaisesti heidän työelämä- ja yrittäjyystaidoistaan. Asiakirjat ottavat pääosin annettuna nykyiset talouteen ja työllisyyspolitiikkoihin liittyvät laajemmat valtasuhteet. Nuorille suunnattu YK:n väestörahasen (UNFPA) julkaisema vaikuttamisopas kuvaa, että sijoittaminen koulutukseen, taitojen lisäämiseen, harjoitteluohjelmiin ja yrittäjyyteen edistämiseen on yksi keskeisistä kehitysongelmista ratkovista työkaluista (UNFPA 2021, 33). UNDP:n strategia tunnistaa nuorten työllisyys- ja yrittäjyystaitojen edistämisen keskeiseksi tekniikaksi inklusiivisen talouskasvun, kestävän inhimillisen kehityksen ja nuorten työllisyysmahdollisuuksien edistämiseksi (UNDP 2014, 7, 15, 45). Maailman nuorisoraportti 2015 puolestaan esittää päättäjien alkaneen painottaa ratkaisuisaan nuorten roolin kasvattamista omassa työllistymisessään ja tukevan kasvavissa määrin nuorten yrittäjyyttä ja työelämätaitoja edistäviä harjoitteluohjelmia (YK 2016, 13). Raportti korostaa myös koulutusten yhdistämistä työntekijöiden ja työnantajien kohtauttamiseen, jotta ohjelmat pystyvät työllisyyden edistämiseen kustannustehokkaasti (mt., 32).

Aineisto näyttää näin uusintavan globaaleissa kehitysdiskursseissa toistuvaa uusliberaalia käsitystä, jossa 'köyhyyden kierre' katkaistaan nuorten omia taitoja vahvistamalla. Kirjaimellisesti tällaisen

ketjun esittää Maailman nuorisraportti 2018, jossa hyvänä käytäntönä mainittu koodausprojekti pyrkii murtamaan köyhyyden kierrettä vahvistamalla nuorten digitaalisia lukutaitoja (YK 2018b, 107). Maailman nuorisraportti 2020 esittää yhteiskunnallista yrittäjyyttä keinona samanaikaisesti nuorten aktivoimiseksi muutostoimijoina sekä heidän työllistymisensä edistämiseksi (YK 2020, 6). Erityisesti toimia halutaan kohdistaa työmarkkinoiden ja koulutuksen ulkopuolella oleviin nuoriin (mt., 106). Nuorten yhteiskunnallisen yrittäjyyteen panostamisella kuvataan olevan positiivisia nuorten työllisyyteen, sillä raportin mukaan nuoret yrittäjät palkkaavat toisia nuoria töihin ja tarjoavat heille mahdollisuuden oppia työelämässä tarvittavia taitoja (mt., 55).

Kolmannessa momentissa uudenlaisena hallinnan teknisenä ulottuvuutena korostuvat erilaiset osallistumiseen liittyvät minäteknologiat, joiden avulla yksilö voi muokata itseään, ajatteluaan, ruumistaan ja toimintaansa tiettyihin päämääriin (Foucault 1997, 225). Erityisesti nuorille suunnatuissa vaikuttamisoppaissa tarkastellaan osallistumista nuoren itsen työstämisen näkökulmasta sekä kannustamalla heitä ajattelemaan ja toimimaan hallinnan ideaalien mukaisiksi. UNFPA:n nuorille johtajille suunnattu opas nojaa uskomukseen siitä, että yhteiskunnallisen muutoksen toimijaksi tuleminen edellyttää hyvää itsetietoisuutta sekä ymmärrystä omiin ajatuksiin ja toimintaan vaikuttavista seikoista. Opas pyrkii tarjoamaan nuorille keinon järjestää ja ajatella uudelleen jo hankkimaansa tietoa, jotta he voivat maksimoida johtamispotentiaalinsa. (UNFPA 2021, 8, 11.) UNICEF:n vaikuttamisopas puolestaan korostaa itsereflektion tärkeyttä, jotta nuori pystyisi kehittymään ja tulemaan paremmiksi vaikuttamisen eri osa-alueilla (UNICEF 2019, 7). Opas kehottaa nuoria hallinnoimaan omia turvallisuuden liittyviä riskejä tarkastelemalla heidän maansa kulttuuriseen ja poliittiseen tilanteeseen sekä valtadynamiikkoihin liittyviä kysymyksiä (mt., 12). Lisäksi se korostaa nuorten mahdollisuuksia tehdä omassa arjessa kestäväan kehitykseen liittyviä valintoja kuten vähentämällä kertakäyttömuovin käyttöä tai ostamalla ruokaa paikallisilta toimijoilta (mt., 45). Minäteknologioista rakentuu myös keino sukupuoleen, ikään ja muihin erontekoihin liittyvien normien selättämiseksi vaikuttamistyössä, kun yksilön oman aseman tiedostaminen johtaa UNFPA:n (2021, 30, 75) oppaan mukaan parempiin vaikuttamismahdollisuuksiin ja voi olla vapauttavaa. Erontekoihin liittyvät valtasuhteet jäävät tällöin haastamatta. Minäteknologioiden hyödyntäminen kytkeytyy aineistossa yksilötasolle ulottuviin biopoliittisiin tavoitteisiin hyvinvoinnin lisäämisestä. Seuraava UNFPA:n oppaan katkelma havainnollistaa aineistossa esiin nousevaa niin kutsuttua biopsykososiaalista mallia, joka kannustaa nuoria vaikuttajia tarkkailemaan omaa toimintaansa ruumiin, mielen, sydämen ja ympäristön näkökulmista:

Meillä on usein kiire niin monien asioiden kanssa elämässämme. Sinunlaisellesi muutoksentehtävälle on välttämätöntä olla tietoinen eri tekijöiden vaikutuksista energiatasoihisi, psykologiaasi ja henkiseen hyvinvointiisi. Muista, että tätä tietoisuutta on toteutettava arkielämässäsi ja sinun tulisi ottaa tavaksi oman tilanteesi tarkistaminen. –

Voit ymmärtää omia tarpeitasi voidaksesi paremmin, kun ymmärrät ulkoisen ja sisäisen välisen yhteyden. Tämä viittaa siihen, miten stressi, ympäristömme, työmme, ravintomme, unemme, perheemme ja yhteisömme vaikuttavat kehoihimme. Opittuasi tuntemaan omaa toimintaasi tiedät, milloin puskea eteenpäin ja milloin olla tauolla. Lisäksi voit kertoa, mitä tarvitset muilta ja ympäristöltäsi. (UNFPA 2021, 38.)³¹

Erityisesti aineistooni sisältyvät oppaat käsittelevät aiempia momenteja intensiivisemmin affektiivisuutta. Affektiivisiä hallinnan tekniikoita tarkastellaan yhtäältä minäteknologioihin kytkeytyneinä ja toisaalta nuorten taitoina hyödyntää affektiivisuutta omassa vaikuttamisessaan. Ensimmäistä havainnoi UNICEF:n opas, jonka mukaan kaikkein tärkein asia vaikuttamisessa on intohimo omaan aiheeseensa ja syvä motivaatio toimia sen puolesta (UNICEF 2019, 10). UNFPA:n opas korostaa, että vaikuttamiseen saavat kuulua epäonnistumisen ja riittämättömyyden tunteet, mutta oppaan avulla haasteita voi tarkastella uudenslaisia innovaatioita tai olemisen tapoja mahdollistavana seikkailuna (UNFPA 2021, 168). Toisaalta aineistossa pyritään opastamaan nuoria affektiivisuuden hyödyntämisessä osana vaikuttamistyötä. Aineistossa kerrotaan esimerkiksi, että nuorten tulisi miettiä vaikuttamisaiheidensa herättämiä monenlaisia tunteita eri ihmisissä (UNICEF 2019, 12, 15). Lisäksi nuorille opastetaan tarinankerrontaan liittyvissä kysymyksissä viestin muotoilemista kiltisti, kunnioittavasti ja rohkaisevasti, jotta se herättäisi myötätuntoa. Liian aggressiivista tai provokatiivista kielenkäyttöä puolestaan tulisi välttää. (Mt., 35.) Affektiivisuuteen liittyviä erilaisia tekniikoita tuodaan yhteen UNFPA:n oppaassa, joka kannustaa hyvän nuoren johtajan taitoihin kuuluvan sekä toisten ihmisten tunteiden ymmärtäminen että omien rationaalisten ja tunteellisten tilojen tasapainottelu (UNFPA 2021, 55). Affektiiviset tekniikat nousevat esiin myös Maailman nuorisoraportissa 2020, joka kuvaa arvoperustaisen johtajuuden lähestymistavan opettavan nuorille empatiaa. Tätä pidetään keskeisenä yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen ja kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavissa tiedoissa ja taidoissa. (YK 2020, 63.)

Nuorten vertais- ja vapaaehtoistoimintaa hyödynnetään jälleen liberaalina hallinnan tekniikkana. Asiakirjat painottavat vapaaehtoistoiminnan merkitystä keskeisenä keinona nuorten osallistumisen ja kestävän kehityksen edistämiseksi (UNDP 2014, 30, 44). Yhdessä urheiluun liittyvien toimien kanssa vapaaehtoistoiminnan ajatellaan kehittävän nuorten taitoja, valmistavan heitä elämään sekä ehkäisemään negatiivista ja riskikäyttäytymistä (YK 2016, 13). Aineistossa suositellaan myös aiempaa vahvemmin nuorten ja erityisesti nuorten naisten osallistamista heihin keskittyvien vapaaehtoisohjelmien

³¹ Often, we are busy with so many things in our lives. It is essential for a changemaker such as you to be aware of the effects of various factors on your energy levels, psychology and mental well-being. Remember, this awareness needs to be carried through into your daily life and you should get into the habit of checking in with yourself. – Once you understand how the outside gets inside – how stress, our environment, our jobs, what we eat, how we sleep, our families and the communities in which we live affect the way that our bodies function – you can also understand what you need to feel better. Once you know how you function, you can have a better feel for when to push forward and when to hit pause. What’s more, you can also spell out what you need from those around you or your environment. (UNFPA 2021, 38.)

muovaamiseen (mt., 155). Aiempien momenttien tavoin asiakirjat pyrkivät vahvistamaan nuorten vertaistoimintaa, sillä sen ajatellaan tehokkaasti inspiroivan muita nuoria toimimaan kehityksen puolesta (UNDP 2014, 36; YK 2016, 151, 154). Maailman nuorisoraportit 2018 ja 2020 kuvaavat toistuvasti vertaiskoulutuksen ja -tuen merkitystä esimerkiksi toimien kustannustehokkuuden ja merkityksellisen osallistumisen nimissä (YK 2018b, 99, 101; YK 2020, 106–107). Kannustaakseen nuoria toimimaan UNICEF:n opas nostaa esiin useita vertaistarinoita nuorista ja heidän aloitteistaan, jotka keskittyvät usein erilaisiin yhteisötason toimiin ja tietoisuuden herättämiseen kestäväen kehityksen teemoista (UNICEF 2019, 16–17, 28–29, 41–42).

Hallinta pyrkii vaalimaan sekä eri toimijoiden keskinäisiä kumppanuuksia että työn tiivistämistä nuorten kanssa. Asiakirjat kehottavat toistuvasti YK-toimijoita ja valtioita muodostamaan kumppanuuksia muun muassa nuoriso- ja muiden kansalaisjärjestöjen, kasvatusinstituutioiden, median, yksityissektorin ja nuorisojärjestöjen välille (UNDP 2014, 32, 39, 42; YK 2016, 157). Agenda 2030:n saavuttamisessa korostetaan erityisesti kumppanuuksia julkisen ja yksityissektorin välillä (YK 2018b, 7). Toisaalta tekniikka pyrkii ulkoisten kumppanuuksien vahvistamisen lisäksi parantamaan YK-järjestelmän sisäistä koordinaatiota ja koherenssia nuorisokysymyksistä (UNDP 2014, 43). Konkreettisenä esimerkkinä mainitaan YK:n pääsihteerin nimittämän nuorten edustajan rooli nuorisokysymysten ”harmonisoidijana” YK-järjestelmässä (mt., 44). Näin hallinta ohjaa toimijoita haluamiin päämääriä kohti verkostomaisella hallinnalla, joka pyrkii häivyttämään siihen liittyviä valtasuhteita. Samalla käytännöt osaltaan mahdollistavat ja rajoittavat eri toimijoiden liikkumatilaa.

Asiakirjoissa painottuvat suoraan nuorten ja nuorisojärjestöjen kanssa muodostettavat kumppanuudet. Esimerkiksi YK:n nuorisostrategia korostaa, että paremman maailman rakentamiseksi nuorten on oltava täysimääräisiä kumppaneita YK-järjestelmässä, ja että YK:n on etsittävä ratkaisuja ongelmiin yhdessä nuorten kanssa (YK 2018a, 5, 8). Toisaalta YK:n lasten ja nuorten päätoimijaryhmän periaatteet ovat hankauksessa muiden asiakirjojen ja kumppanuuksien sisäisistä valtasuhteista vaikeamisen kanssa, sillä ne korostavat kumppanuuksiin liittyviä ongelmakohtia. Periaatteiden mukaan nuorten ei tulisi joutua kilpailemaan muiden sidosryhmien, puolueiden tai ryhmien kanssa, vaan heille tulisi varata erityisiä paikkoja osallistamisprosesseissa (UNMGCY 2017, 5). Kumppanuuksien ja verkostojen tekniikkaa pyritään ulottamaan nuorten ja nuorisojärjestöjen keskinäisiin toimiin. Esimerkiksi UNDP:n nuorisostrategian yksi tavoitteista koskee ruohonjuuritason nuorisojärjestöjen verkostojen vahvistamista (UNDP 2014, 31). Nuorille suunnatut oppaat taas kannustavat osallistumaan erilaisiin konferensseihin nuorten omien verkostojen vahvistamiseksi sekä muodostamaan kumppanuuksia eri sidosryhmien kanssa kustannustehokkaan muutoksen aikaansaamiseksi (UNICEF 2019, 31; UNFPA 2021, 130).

Hallinta nojaa nuorten osallistamisessa lukuisiin institutionaalisiin tekniikoihin kuten kyselyihin, kuulemistilaisuuksiin ja työpajoihin. Näiden avulla nuorten osallistumista pyritään ohjaamaan instituutiokeskeisiin formaaleihin politiikkaprosesseihin. Aineistossa korostuu Agenda 2030:n luomiseen johtanut konsultointi, joka sisälsi muun muassa erilaisia kyselyitä, työpajoja ja formaaleja kuulemisia YK:n yleiskokouksen kanssa (YK 2018b, 14–15, 97). Toisaalta aineistossa kehoitetaan nuoria toimijoita hyödyntämään Agenda 2030:n seuraamiseen ja arviointiin liittyviä mekanismeja (mt., 16, 97, 109). Asiakirjat nostavat esiin verkkokyselyt yhtenä muotona, jona institutionaaliset toimijat voivat selvittää nuorten prioriteetteja (UNDP 2014, 17–18). Aineistossa esiintyvät myös erilaiset nuorten ja nuorisojärjestöjen kanssa järjestetyt keskustelut (mt., 6) sekä politiikka-asiakirjojen kommentointi (UNICEF 2019, 27). Toisaalta laajojen konsultaatioiden kuten kyselyjen riskeiksi esitetään, että ne eivät välttämättä huomioi vaikeasti tavoitettavien, haavoittuvien tai marginalisoitujen nuorten tilanteita tai mahdollista syvempää keskustelua aihepiireistä (YK 2018b, 102).

Edeltävää momenttia mukaillen projekteistumisen tekniikka esiintyy osana kolmannen momentin institutionaalisia tekniikoita. Maailman nuorisoraportti 2015 korostaa nuorten osallistamista projektien ja ohjelmien suunnitteluun, kehittämiseen, toimeenpanoon, seurantaan ja arviointiin sekä kehittämään heidän omia seuranta- ja arviointitaitojaan (YK 2016, 146, 156). Myös nuorille suunnatut oppaat nojaavat projektinhallinnallisten oppien jakamiseen nuorille (UNFPA 2021, 118; UNICEF 2019, 22–23). Osallistamiseen liittyvien teknisten keinojen valikoima näyttääkin laajenevan entisestään.

Nuorten delegaattit ja globaalit kokoukset kuuluvat institutionaalisiin hallinnan tekniikoihin myös aineistoni kolmannessa momentissa. Näiden lisäksi painotetaan erilaisia nuorista koostuvia institutionaalisia elimiä. YK:n lasten ja nuorten pääryhmän kerrotaan toimivan lasten, nuorten ja YK-järjestelmän välisenä siltana varmistaakseen sen, että heidän osallistumisoikeutensa toteutuvat (UNMGCY 2017, 3). Kansallisilla tasoilla nuorisovaltuustojen puolesta puhuu Maailman nuorisoraportti 2018 (YK 2018b, 102–103). UNDP:n strategia taas esittää UNDP:n edistävän nuorisoryhmien perustamista alueellisiin ja maatoimistoihinsa huomioiden muun muassa osallistujien sukupuolijakauman, sosioekonomisten taustojen moninaisuuden sekä historiallisesti marginalisoitujen nuorten edustuksen (UNDP 2014, 46). Nuoria edustavien delegaattien merkitystä painotetaan YK:n nuorisostrategiassa ja Maailman nuorisoraportissa 2018 (YK 2018a, 10; YK 2018b, 110–111). Strategia pyrkii edistämään nuorten osallistamista YK:n korkean tason kansainvälisiin kokouksiin kuten korkean tason kestävän kehityksen poliittiseen foorumiin ja pääsihteerin ilmastokokoukseen (YK 2018b, 110–111). Myös nuorille suunnattu UNICEF:n opas korostaa erilaisten konferenssien ja tapaamisten merkitystä

tärkeänä osana vaikuttamistyötä sekä houkuttelevat heitä etsimään tietoa lähellään tapahtuvista tilaisuuksista (UNICEF 2019, 31).

Toisaalta YK-järjestelmän vallitsevista nuorten edustuksen tavoista esitetään aineistossa kritiikkiä. Lasten ja nuorten päätoimijaryhmän periaatteet esittävät moitteita kasvaneesta trendistä, jossa YK-toimijat valitsevat yksittäisiä nuoria osallistumaan eri tilanteissa nuorten virallisen järjestökumppanuuden (*constituency*) kustannuksella. Asiakirjan mukaan tällaiset käytännöt tuottavat demokratiavaajetta, edistävät aikuisten portinvartijoiden päätösvaltaa agendojen reunaehtojen määrittämisestä sekä ovat vastoin YK:n kollektiivisuutta painottavia periaatteita. (UNMGCY 2017, 6.) Myös kritiikki nojaa oletukseen formaalien osallistumiskanavien tärkeydestä ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksista sen puitteissa. Asiakirja ei esimerkiksi kyseenalaista erilaisten tapaamisten ja kokousten merkitystä vaan pyrkii pikemminkin muuttamaan niiden toimintatapoja:

Näitä käytäntöjä (perusmukautuksilla) tulisi soveltaa kaikkiin YK-järjestelmän pyrkimykseen järjestää nuoriin liittyvä kokous, tapahtuma tai foorumi (erityisesti ECOSOC:n nuorisofoorumi), jotta voidaan varmistaa nuorten täysi, merkityksellinen ja vaikuttava osallistuminen (mt., 8).³²

Hallinta pyrkii muovaamaan instituutioiden omia toimintatapoja nuorten osallistumisen ja nuorisokysymysten paremmaksi huomioimiseksi. Nuoria osallistavista tekniikoista eroten tällaiset tekniikat painottavat laajempia instituutioiden aikuiskeskeisten toimintatapojen muutoksia kuten nuorisokiintiöiden hyödyntämistä poliittisissa elimissä ja nuorten osallistumisen parempaa taloudellista resursointia. YK:n nuorisostrategia kuvaa keskeisinä toimina muun muassa YK:n kapasiteetin vahvistamista nuorten osallistamisessa, henkilökunnan koulutusta nuorisokysymyksistä, nuorten johtajuuden tukemista organisaation sisällä sekä nuorisokysymysten edistämistä YK-toimijoiden ohjelmissa (YK 2018a, 5–6). UNDP:n strategia puolestaan kannustaa nuorisonäkökulmien valtavirtaistamiseen kehitysprosessien suunnittelussa (UNDP 2014, 37). YK:n lasten ja nuorten päätoimijaryhmän periaatteet kuitenkin kritisoivat YK:ta siitä, että nuorten osallistumiseen ei ole varattu erillistä rahoitusta (UNMGCY 2017, 6). Aikuiskeskeisyyttä pyritään purkamaan myös kansallisen tason poliittisia rakenteita muuttamalla. Maailman nuorisoraportti 2015 listaa kehitysehdotuksikseen esimerkiksi nuorisokiintiöiden ja nuorten nais ehdokkaiden listausten luomista nuorten edustuksen parantamiseksi kansallisissa parlamenteissa ja muissa päätöksentekuelimissä. Lisäksi raportti kannustaa vallan hajauttamiseen sekä laajemmin nuorten poliittisen toimijuuden kannustamiseen niin perinteisten kuin vaihtoehtoisten osallistumisen muotojen näkökulmasta. (YK 2016, 151–153.)

³² These set of practices (with basic adaptations) should be applied to any effort by the UN System to organize a youth-related meeting, event, or forum (specially the ECOSOC Youth Forum) so as to ensure the full, meaningful, and impactful participation of young people (UNMGCY 2017, 8).

Tekniikoissa vahvistuvat pyrkimykset hallita nuorten osallistumista ja globaalia kehitystä erilaisten indikaattoreiden ja tiedontuotannon avulla. Tekniikka kietoutuu (uus)liberaaliin rationaliteettiin ja kurittavaan vallankäyttöön, joka pyrkii ohjaamaan eri toimijoiden käyttäytymistä tiettyihin suuntiin tuottamalla siihen liittyviä mitattavia globaaleja ideaalitavoitteita. UNDP:n strategia korostaa sukupuolen ja iän perusteella eriytettyä tiedonkeruuta nuorten kokemista haasteista nuoriin liittyvien ohjelmien, politiikka-analyysin ja kehityksen relevanssin parantamiseksi (UNDP 2014, 9, 41). Strategian mukaan nuoriin liittyvien ohjelmien seurantaan ja arviointiin kehitetään komposiitti-indikaattoreita sekä erillisiä indikaattoreita muun muassa nuorten osallistumisen ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi (mt., 32, 41). Maailman nuorisraportti 2018 puolestaan kannustaa nuorisoystävälliseen indikaattorityöhön, johon sisältyy iän perusteella eriytetyn tiedon lisäksi nuorisoystävällisten lähteiden käyttö sekä nuorten aktiivisen roolin edistäminen tiedontuotannossa (YK 2018b, 97, 105–106). Aineistossa korostuvat yleiset vaatimukset YK:n nuoria koskevan tiedontuotannon vahvistamisesta, tutkijoiden osallistamisesta nuorten ohjelmissa sekä nuorten oman kokemustiedon arvostaminen (YK 2018a, 7; UNDP 2014, 42; YK 2016, 146).

7.5. Tieto ja totuus käsitykset

Kolmannessa momentissa osallistumista rationalisoidaan voimakkaasti Agenda 2030:n ympärille, jonka tavoitteita nuorten oletetaan edistävän. Näin aineisto nojaa kaikkien momenttien aikana aiemman tutkimuskirjallisuuden huomioihin vahvistavasta hallinnasta, joka pyrkii nuorten ulossulkemisen sijaan käyttämään valtaa heidän mukaan ottamiseksi. Nuoriin ja globaaliin kehitykseen liittyvien toimien integroiminen nähdään Maailman nuorisraportissa 2018 keskeisenä kysymyksenä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Se painottaa nuoren väestön mahdollisuutta positiiviseen muutokseen talouskasvun, poliittisen vakauden sekä sosiaalisen ja kestävän kehityksen puolesta. (YK 2018b, 6, 14.) YK:n nuorisostrategian pyrkimyksiin sisältyy nuorten osallistumisen varmistaminen Agenda 2030:n ja muiden merkittävien globaalien viitekehysten toimeenpanoon, arviointiin ja seurantaan. Sen mukaan kansainvälinen yhteisö voi saavuttaa rauhan, turvallisuuden, oikeudenmukaisuuden, ilmasto-resilienssin ja kestävän kehityksen kaikille ainoastaan osallistamalla nuoria ja toimimalla heidän kanssaan sekä mahdollistamalla heidän aktiivisen roolinsa. (YK 2018a, 4–5.) UNDP:n strategia kuvaa, että nuorten on oltava avainprosessissa kestävän inhimillisen kehityksen edistämisessä, jonka tulee ottaa mukaan kaikki yhteiskunnan jäsenet holistisella ja osallistavalla otteella (UNDP 2014, 5). Agenda 2030:n yhteydessä asiakirjat korostavat nuoriin ja kehitykseen liittyvien ohjelmien ihmisoikeusperustaisuutta. Ihmisoikeusperustaisuus kytketään myös sukupuolen huomioiviin ja syrjintää torjuviin lähestymistapoihin (YK 2018a, 5; UNDP 2014, 6, 8). YK:n lasten ja nuorten

päätoimijaryhmä korostaa oikeusperustaisuutta kaikissa osallistumistoimissa, jotta ne varmistavat nuorille tasavertaisen mahdollisuuden kertoa mielipiteensä päätöksiin (UNMGCY 2017, 5).

Kestävän kehityksen mukainen nuorten osallistuminen perustuu yhä vahvasti uusliberaaliin hallintamentaliteettiin. Näin se mukaillee laajempia Agenda 2030 -diskurssista tehtyjä huomioita. Nuoria kuvataan aineistossa muun muassa 'valtavaksi voimavaraksi', johon sijoittamisella on ennätysellisiä moninkertaistavia vaikutuksia kehitykselle (YK 2018a, 4). Mikäli nuoria ei oteta mukaan formaaleihin päätöksentekoprosesseihin ja instituutioihin, hukataan UNDP:n strategian mukaan kehitystä ja sen laatua edistäviä resursseja (UNDP 2014, 17). Uusliberaalia rationaliteettia vahvistetaan aineistossa erityisesti suhteessa tyttöihin ja nuoriin naisiin. Esimerkiksi UNDP:n strategia korostaa tyttöihin ja nuoriin naisiin sijoittamisen olevan ihmisoikeusnäkökulman lisäksi tärkeää myös siksi, että heidän potentiaalinsa vapauttaminen on keino puuttua köyhyyteen, edistää terveyttä ja vähentää yhteisöissä tapahtuvaa väkivaltaa (mt., 12). Tämä muistuttaa aiemman kirjallisuuden huomioita uusliberaalin rationaliteetin pyrkimyksistä rakentaa tyttöihin ja naisiin kohdistuvista interventioista 'helppo ratkaisu' monimutkaisiin ongelmiin. Asiakirjat ottavat pääosin annettuna käsityksen talouskasvusta. Aineistossa talouskasvu sidotaan keinoksi ekologisten kriisien ehkäisyssä ja jokaisen ihmisen elämänlaadun parantamisessa (UNDP 2014, 22, 6).

Selkeimmin uusliberaali rationaliteetti näkyy työllisyyttä ja yrittäjyyttä koskevissa huomioissa. Maailman nuorisoraportti 2018 nojaa rationaliteettiin kehystämällä nuorten suurta väestömäärää 'mahdollisuutena', joka voi johtaa säästöihin, parempaan tuottavuuteen ja nopeampaan talouskasvuun, kunhan valtiot panostavat nuorten inhimillisen pääoman kasvattamiseen (YK 2018b, 14). Toisaalta Agenda 2030:n saavuttaminen edellyttää asiakirjojen mukaan nuorten 'potentiaalinvapauttamista' ja heidän yrittäjyytensä edistämistä (YK 2020, 45, 55). Kestävyyttä halutaan edistää Maailman nuorisoraportissa 2020 erityisesti yhteiskunnallisella yrittäjyydellä, jota raportti kuvaa kestävän taloudellisen logiikan yhdistämisenä yhteiskunnallisiin tarkoituksiin (mt., 6). Yhteiskunnallinen yrittäjyys linkittyy aineistossa suosituksiin yleisemmästä yrittäjyysmyönteisyyden edistämisestä yhteiskunnassa. Käytännössä aineistossa ehdotetaan muun muassa sellaisen liiketoimintaympäristön mahdollistamista, joka tukee start-up-yrityksiä ja jo toimivien yrittäjien kasvua, sillä tämän ajatellaan mahdollistavan paremmin nuorten potentiaalinvapauttamisen hyödyntämisen koulutuksessa ja työmarkkinoilla (mt., 51). Valtioiden ja muiden toimijoiden rooliksi määrittyy uusliberaalien oppien mukaisesti aktiivinen olosuhteiden määrittäminen yrittäjämäiselle toiminnalle, mitä aineistossa nimitetään nuorten yrittäjyyttä tukevan ekosysteemin luomiseksi (mt., 6, 103). Seuraava suositus Maailman nuorisoraportista 2015 kuvaa, miten tällaisen ekosysteemin toivotaan edistävän yleisempää yrittäjämönteisyyttä nuorten erityistarpeet huomioiden:

LUOKAA JA YLLÄPITÄKÄÄ NUORTEN YRITTÄJYYTTÄ MAHDOLLISTAVIA EKOSYSTEEMEJÄ:

Hallitusten, yliopistojen, yksityissektorin ja muiden toimijoiden tulisi toimia yhdessä kehittääkseen nuorten yrittäjyyttä mahdollistavaa ympäristöä. Päättäjät voivat esimerkiksi hyväksyä yrittäjyyteen kannustavaa lainsäädäntöä ja taloudellisia viitekehyksiä. Koulutusjärjestelmä voi luoda asianmukaista oppimisympäristöä ja järjestää käytännön harjoittelua esimerkiksi teknologian käytön ja innovaatioiden edistämiseksi. Tämä voi sisältää muun muassa tieto- ja viestintäteknologista koulutusta sekä nuorten tukemista osallistua tutkimus- ja yrittäjyyskeskusten toimintaan. Yksityissektorin toimijat voivat tarjota tietoa, asiantuntemusta, sosiaalista pääomaa ja taloudellista tukea. (YK 2016, 149.)³³

Toisaalta uusliberaaliin rationaliteettiin ja biopoliittiseen vallankäyttöön kohdistuu aineistossa vastarintaa. Selkeimmin tämä nousee esiin YK:n lasten ja nuorten päätoimijaryhmän periaatteissa, jotka kritisoivat nuorten tyypillistä kehystämistä 'väestönosaksi' ja 'hyväksi taloudelliseksi sijoitukseksi'. Ryhmän kritiikki kohdistuu ennen kaikkea siihen, että kehystykset siirtävät sen mukaan huomiota pois nuorten ihmisoikeuksien edistämisestä sekä valtioiden ja muiden vastuunkantajien roolista. (UNMGCY 2017, 6.) Nuorten yrittäjyyden edistämistä ei myöskään nähdä kaikkivoipana ratkaisuna globaalin nuorisotyöttömyyden ratkaisemiseksi. Maailman nuorisoraportin 2015 mukaan liiallinen nuorten yrittäjyyteen keskittyminen laajempien työllistymisstrategioiden avulla siirtää työpaikkojen luomiseen ja työmarkkinoihin liittyviä vastuita epäreilusti laajemmalla yleisöllä ja yksityissektorilta nuorille (YK 2016, 34). Myöskään nuorten yhteiskunnallista yrittäjyyttä korostava järkeily ei näe yrittäjyyttä täydellisenä ratkaisuna ongelmiin. Se painottaa yrittäjyyden monessa tapauksessa johtuvan välttämättömyydestä ja selviytymisen tarpeesta muiden työllistymismahdollisuuksien puuttuessa. Monille nuorille yhteiskunnallinen yrittäjyys ei siis aineiston mukaan ole 'vapaa valinta'. (YK 2020, 58.) Osassa asiakirjoista nostetaan esiin kritiikkiä köyhyyttä tuottavasta alhaisesta palkkatasosta, talouskasvun riittämättömyydestä vastaamaan nuorten tilanteisiin, työn ja työolosuhteiden laadun parantamiseen sekä harjoittelujärjestelmän löyhästä sääntelystä (UNDP 2014, 13; UNFPA 2021, 29–30, 34). Kritiikistä huolimatta asiakirjat nojaavat pääasiallisesti uusliberaaliin rationaliteettiin. Osa kritiikistä ei myöskään kiinnitä suoraan huomiota talouteen. Esimerkiksi Maailman nuorisoraportin 2015 suositus sosioekonomisiin eriarvoisuuksiin puuttumisesta esittää keinoina parempaa

³³ CREATE AND SUSTAIN AN ENABLING YOUTH ENTREPRENEURSHIP ECOSYSTEM:

Governments, academic institutions, the private sector and others should work together to develop an enabling environment for youth entrepreneurship. For example, policymakers can establish legal and financial frameworks to encourage entrepreneurship, the education system can provide an appropriate learning environment and relevant practical training such as facilitating technology exchange and innovation, including ICT training, and support of youth participation in research and entrepreneurship centres. Private sector entities can provide knowledge, expertise, social capital and financial support. (YK 2016, 149.)

hallintoa, läpinäkyvyyden lisäämistä ja demokratisoitumista erityisesti konfliktinjälkeisissä valtioissa, mutta ei tarkastele tässä yhteydessä erikseen talousjärjestelmään liittyviä kysymyksiä (YK 2016, 153).

Hallinnan järkeily nuorista ja heidän osallistumisestaan kytkeytyy kolmannessa momentissa samankaltaisiin temporaalisuuksiin ja käsityksiin yhteiskunnan uusintamisesta kuin aiemmissa momenteissa. Aineisto yhtäältä perustelee erilaisia nykyhetken interventioita viittaamalla tulevaisuuteen. Agenda 2030:n ytimessä on ajatus siitä, että ihmiskunnan ja planeetan tulevaisuus on nuorempien sukupolvien käsissä, jotka puolestaan 'ojentavat soihdun' seuraaville sukupolville (YK 2018b, 11). UNDP:n strategian ydinviestinä on tarjota nuorille toivoa tulevaisuuteen sekä tarjota erilaisia mahdollisuuksia nykyhetkeen (UNDP 2014, 1). Strategiassa kuvataan Agenda 2030 -konsultaatioiden käsittelyn yhteydessä nuoria 'nykypäivän haasteiden perijöinä' ja 'tulevaisuuden johtajina', millä perustellaan heidän osallistumisensa välttämättömyyttä uuden kehitysagendan suunnitteluun ja toimeenpanoon (mt., 17). UNICEF:n nuorille suunnattu opas puolestaan korostaa kunnianhimoisen vaikuttamisen tärkeyttä, sillä tämän päivän politiikkojen tulokset saattavat näkyä vasta nykysukupolven jälkeisille nuorille (UNICEF 2019, 49). Lisäksi opas kannustaa pohdintaharjoituksessa nuoria luki-joita ajattelemaan globaalin nuoren väestön tarpeita vuoteen 2030 mennessä ja esittää graafisen kuvauksen väestömääriin liittyvästä ennusteesta (mt., 10).

Toisaalta aineistossa tuotetaan jälleen ymmärrystä nykyhetken ja menneen välisestä suhteesta optimistisen kehitysuskon kautta. Nuorten johtajuutta käsittelevä opas kuvastaa, että viime aikoina on tapahtunut paradigman muutos aikuisten suhtautumisessa nuoriin. Sen mukaan perinteistä käsitystä nuorista 'tulevaisuuden aikuisina' on alettu haastaa ymmärtämällä nuoria aktiivisina yhteiskunnallisen muutoksen toimijoina (UNFPA 2021, 15). Maailman nuorisoraportin 2015 mukaan nuorten osallistumiselle on muutaman viime vuosikymmenen aikana alettu antaa enemmän huomiota kehityksessä. Raportissa todetaan, että nuorten osallistumisen arvon tunnustaminen on alkanut tämän myötä kasvaa. (YK 2016, 109.) Vastaava toistuu Maailman nuorisoraportissa 2018 nuorten osallistamisessa Agenda 2030:n yhteydessä (YK 2018b, 98, 110–111). Raportti korostaa toisaalta yleisemmin kestävä kehityksen kohdalla, että viimeisten kahden vuosikymmenen aikana tapahtuneesta edistyksestä huolimatta edistys on ollut epätasaista, ja eriarvoisuudet ovat monin paikoin syvenneet (mt., 12).

Kolmannessa momentissa nuorten osallistumiseen liittyviä toimia rationalisoidaan vetoamalla usein nuorten alentuneeseen osallistumiseen poliittisissa instituutioissa. Erityisesti nuorten alentunut äänestysaktiivisuus ja heidän aliedustuksensa poliittisissa rakenteissa ovat asiakirjojen mukaan keskeinen syy osallistumisinterventioille. Huomiot korostuvat UNDP:n strategian toteamuksissa siitä, että

nuoret jäävät usein sivuun formaalista päätöksenteosta, että heidän äänestysaktiivisuutensa on vanhempia ikäpolvia alhaisempaa, ja että he liittyvät epätodennäköisemmin poliittisiin puolueisiin (UNDP 2014, 5). Strategia korostaa argumenttia tekemällä siitä graafisen noston, minkä lisäksi se kuvaa ongelmien liittyvän erityisesti nuorten naisten tilanteisiin (mt., 14, 19). Trendien esitetään myös osittain johtaneen nuorten alhaisempaan luottamukseen hallituksia ja formaaleja poliittisia järjestelmiä kohtaan (mt., 18). Alhainen osallistuminen ja luottamuksen puute formaaleihin prosesseihin kytketään aineistossa nuorten kasvaneeseen kiinnostukseen uusia tai epätavallisia kansalaisosallistumisen muotoja kuten mielenosoituksia, yhden asian liikkeitä ja sosiaalista mediaa kohtaan (UNDP 2014, 10, 17; YK 2016, 14, 64, 110; YK 2020, 41, 44). Seuraava katkelma Maailman nuorisoraportista 2015 kuvaa, miten nuoret ovat raportin mukaan ottaneet ohjat omiin käsiinsä vapaaehtois- ja rauhanrakennustoimien sekä yrittäjyyden avulla:

Hyvää tarkoittavien politiikkojen rahoitus on usein riittämätöntä, tai niiden toimeenpanossa on viiveitä. Tämä tuottaa nuorille pettymyksiä ja turhautumista. Muutosta vaativat nuoret ovat vastanneet tähän realiteettiin ryhtymällä proaktiivisesti itse puuttumaan haasteisiin. Ruohonjuuri- ja yhteisötasolla nuoret puuttuvat rakenteellisiin ja järjestelmätason ongelmiin vapaaehtois- ja rauhanrakennustoiminnan avulla. Myös yrittäjyyden avulla nuoret luovat aktiivisesti omia työllistymismahdollisuuksiaan, mikäli hallitukset ovat tässä epäonnistuneet. (YK 2016, 4.)³⁴

Asiakirjat määrittävät nuorten osallistumista erilaisten riskien laskelmoituna ennaltaehkäisyn keinona. Aineistossa esitetään toistuvasti, että nuorten osallistumatta jättäminen voi johtaa väkivaltaan ja konflikteihin. Riskejä korostetaan aineistossa usein talouden ja nuorisotyöttömyyden yhteydessä (UNDP 2014, 15; YK 2016, 32; YK 2020, 52). Maailman nuorisoraportti 2018 kuvaa päätöksentekijöiden usein ajattelevan nuoria vaikeana työmarkkinakysymyksenä ja pitävän laajaa nuorisotyöttömyyttä uhkana poliittiselle epävakaudelle ja levottomuudelle (YK 2018b, 13). Maailman nuorisoraportti 2015 esittää, että asiantuntijoiden kiinnostus kansalaisosallistumiseen liittyy muun muassa nuorten alentuneen osallistumisen mahdollisiin negatiivisiin vaikutuksiin yhteiskunnan hallinnassa. Raportin mukaan nuorten kansalaisosallistumiseen liittyvää huomiota selittää osittain oletus siitä, että yhteiskuntaan osallistuvat nuoret tekevät epätodennäköisemmin väkivaltaa tai osallistuvat muuhun riskikäyttäytymiseen (YK 2016, 15). Nuorten mukaan ottamisen epäonnistuminen voi raportin mukaan johtaa nuorten aktivistien turhautumiseen ja katkeruuteen, tehdä demokratisoitumisesta epävaakaampaa sekä vauhdittaa konfliktidynamiikkoja (mt., 65.) UNDP:n nuorisostrategia puolestaan

³⁴ Well-intentioned policies are often inadequately funded or face delays in implementation, leaving young people disappointed, disillusioned and frustrated. Youth demanding change have responded to this reality by becoming proactive in addressing the challenges themselves. Engaging at the grass-roots and community level, young people are addressing structural and systemic problems through volunteering and peacebuilding activities. Similarly, through various entrepreneurial endeavours, youth are actively creating their own employment opportunities where Governments have failed. (YK 2016, 14.)

korostaa, että nuorten osallistaminen on kriisien ehkäisyn näkökulmasta keino vähentää laajojen joukkojen poliittisesta ulossulkemisesta syntyviä riskejä (UNDP 2014, 17). Toisaalta aineistossa kuvataan marginaalisesti nuorten näkemistä 'riskinä' tai 'apaattisina' stereotyyppiseksi käsitykseksi, joka tulisi 'korvata' nuorten ymmärtämisenä kehityksen toimijoina ja kumppaneina (YK 2020, 44). Näin nuorten toimijuutta ajatellaan pääasiassa kategorisena ratkaisuna erilaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Aineistossa 'kansainvälinen' määrittyy korkeimmaksi politiikkatasoksi, josta alaspäin seuraavat 'alueellinen', 'kansallinen' ja 'paikallinen' taso. Esimerkiksi UNICEF:n opas nimeää kansainväliset areenat vaikuttamisen korkeimmaksi tasoksi, jonka vastinpariksi tuotetaan ruohonjuuritason aloitteet nuorten omissa yhteisöissä. Nuorten toiminnan näkökulmasta kumpakaan ei kuitenkaan kuvata toista tärkeämmäksi, vaan niissä oletetaan tarvittavan erilaisia vaikuttamistapoja. (UNICEF 2019, 10.) YK:n nuorisostrategian omistajuuden puolestaan kuvataan jakautuvan YK-järjestelmän eri toimijoille globaalilla, alueellisella ja kansallisella tasolla (YK 2018a, 13). Kolmannessa momentissa korostuu yhä vahvemmin paikallisen ja kansallisen tason toimien painoarvo. Asiakirjat painottavat toistuvasti kansallisen tason toimia ja valtioiden vastuuta nuorten osallistamisessa sekä muiden heidän oikeuksiensa ja kehitystavoitteiden turvaamisessa (YK 2016, 147, 154; UNDP 2014, 40; YK 2018b, 7, 95, 98). Lisäksi painotetaan aiempaa enemmän paikallis- ja ruohonjuuritason tärkeyttä kestävän kehityksen saavuttamisessa (UNDP 2014, 30, 43; YK 2018b, 7, 95, 98). Seuraava katkelma Maailman nuorisoraportista 2020 kuvaa, miten hallinnan logiikka yhdistää nuorten yhteiskunnallisten yrittäjien olevan hyödyllisiä kehitystoimijoita paikallistasolla:

Toisin kuin valtiolliset toimijat ja isommat kansalaisjärjestöt, nuoret yhteiskunnalliset yrittäjät kuuluvat usein itse niihin yhteisöihin, joihin heidän yrityksensä toiminta kohdistuu. Siten he tuntevat niiden ihmisten tarpeet, joita he pyrkivät auttamaan. Nuoret yrittäjät ovat yleensä helpommin tervetulleita näihin yhteisöihin sekä tietävät, miten heidän ideansa otetaan käyttöön paikallisessa väestössä. (YK 2020, 60.)³⁵

Aineistossa rationalisoidaan kansainvälistä hallintaa verkostomaisena yhteistyönä, joka jakautuu hierarkkisesti eri politiikkatasoihin. Hallinnan lähtökohtana on painottaa kaikkien eri toimijoiden tärkeyttä Agenda 2030:n toimeenpanossa (YK 2018b, 6). YK:n ja YK-järjestelmän eri toimijoiden rooliksi asettuu aineistossani 'globaalinen välittäjä' rooli. Esimerkiksi YK:n nuorisostrategia kuvaa YK:lla olevan maailman kansojen mandaatti sekä kumppanin ja välittäjän rooli, joiden avulla se voi

³⁵ Youth social entrepreneurs, unlike government agencies and established NGOs, are often part of the communities targeted by their enterprises, so they are familiar with the needs of those they seek to help. Young entrepreneurs tend to be more readily welcomed in these communities and to know what it takes for the local population to adopt their ideas. (YK 2020, 60.)

tuoda nuorten ääniä kuuluviin ja edistää heidän osallistumistaan (YK 2018a, 5). YK:n roolina nähdään valtioiden ohjeistaminen erilaisista nuorten osallistumiseen liittyvistä standardeista, jotta ne voivat osallistaa nuoria paikallisesti ja kansallisesti (mt., 10). Näin se pyrkii jälleen käyttämään kurittavaa globaalia valtaa muihin toimijoihin nähden. Myös UNDP:n roolia kuvataan läheisessä kumppanuudessa paikallisten ja kansallisten hallitusten, kansalaisyhteiskunnan, alueellisten instituutioiden, hallitustenvälisen prosessin, monikansallisten, kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen sekä filantrooppisten instituutioiden, säätiöiden ja yksityissektorin kanssa nuorten osallistumisen ja muiden kehityskysymysten puolesta (UNDP 2014, 42–45). Kokonaisuudessaan aineiston asiakirjat esittävät itsensä neutraalissa valossa tarjoamalla jäsenvaltioille ja muille sidosryhmille tietoa ja analyysia päätöksenteon tueksi (esim. YK 2018b, 5). Näin asiakirjat eivät käytännössä juurikaan käsittele erilaisia kansainväliseen politiikkaan liittyviä valtasuhteita, vaan rationaliteetti nojaa eri toimijoiden tekniseen ohjeistamiseen sekä niiden toiminnan tekniseen optimoimiseen.

8. POHDINTA JA HUOMIOITA TULEVALLE TUTKIMUKSELLE

Tutkielmassa olen tehnyt genealogisen luennan nuorten osallistumiseen ja kehitykseen liittyvästä hallinnasta YK:n kontekstissa. Olen tarkastellut analyysissa yhteensä 32 raporttia, opasta, päätöslauselmaa tai muuta asiakirjaa vuosilta 1960–2020. Tunnistin ensin aineistostani kolme genealogista momenttia, joiden ympärille jäsenin analyysini. Näistä ensimmäinen nojasi YK:n nuorisopolitiikan institutionalisoitumiseen (1960-), toinen Maailman nuoriso-ohjelmaan (1995-) ja kolmas Agenda 2030:een (2015-). Tutkimuksessani olen selvittänyt, millaisia jatkuvuuksia ja katkoksia nuorten osallistumista ja globaalia kehitystä koskeviin YK:n hallintakäytäntöihin liittyy. Toiseksi olen tarkastellut, miten hallintakäytännöt risteävät kamppailuihin sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin erontekoihin liittyvistä normatiivisuuksista. Kolmanneksi olen pohtinut, miten hallintakäytännöt tuottavat tietynlaisia käsityksiä ’kansainvälisestä’ tai ’globaalista’. Tarkastelin näitä kysymyksiä hallinnan neljän eri ulottuvuuden kautta keskittymällä näkyvyyden muotoihin, identiteetteihin, teknisiin ulottuvuuksiin sekä tietoon ja totuuskäsityksiin. Olen tiivistänyt analyysini huomioita kunkin ajallisen momentin ja hallinnan ulottuvuuden näkökulmasta seuraavaan taulukkoon.

Taulukko 4. Analyysin keskeisimmät huomiot genealogisten momenttien ja hallinnan ulottuvuuksien mukaan eriteltyinä.

	1. momentti: YK:n nuorisopolitiikan institutionalisointi (1960-)	2. momentti: Maailman nuoriso-ohjelma (1995-)	3. momentti: Agenda 2030 (2015-)
Näkyvyyden muodot	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nuoruuden kategorinen ikäjaottelu ja sen haastaminen ○ Nuorten globaalin väestönosuuden korostaminen ○ Tiettyjen nuorten sisäisten erojen esiin nostaminen ○ Sukupuolesta vaikeneminen ja heteronormatiivisuus ○ Nuorten osallistumisen porrasmalli ja osa-alueisiin jakaminen ○ Kuvailevat valokuvat 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nuoruuden kategorinen ikäjaottelu ja sen haastaminen ○ Nuorten globaalin väestönosuuden korostaminen ○ Nuorten erityisryhmien huomioiminen ja (hetero)normatiivisen elämänkulun uusintaminen ○ Nuorten osallistumisen porrasmalli ja osa-alueisiin jakaminen ○ Voimavarakeskeisyys nuorten osallistumisessa ja kehityksessä ○ Affektiiviset ja toimintaa korostavat valokuvat 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nuoruuden kategorinen ikäjaottelu ja sen haastaminen ○ Nuorten globaalin väestönosuuden korostaminen ○ Nuorten moninaisuus ja marginalisoitujen ryhmien korostaminen ○ Cis- ja heteronormatiivisuuksien uusintaminen ○ Osallistumisen määritelmien moninaisuus ja instituutiokeskeinen painotus ○ Affektiiviset ja toimintaa korostavat valokuvat

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko on jatkoa edeltävältä sivulta.

	1. momentti: YK:n nuori- sopolitiikan institutionalisiointi (1960-)	2. momentti: Maailman nuoriso-ohjelma (1995-)	3. momentti: Agenda 2030 (2015-)
Identiteetit	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kehityksen osallistuja ja tähän liittyvät globaalit erot ○ YK:n päämäärien kumppani ja tukija ○ Haavoittuvainen uhri(tyttö) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kehityksen toimija ja kumppani ○ Markkina- ja yrittäjä(hetero)kansalainen ○ Voimautettava ryhmä ○ (Sukupuolittunut) haavoittuva ryhmä 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kestävän kehityksen aktiivinen toimija ○ Nuori yrittäjä ○ Tuettava ja voimautettava ryhmä ○ Nuorten (sukupuolittunut) haavoittuvuus ja riskeästi marginalisoidut erityisryhmät
Tekniset ulottuvuudet	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kasvatukselliset interventiot ○ Valtiot nuorten osallistajina ja tukijoina ○ YK-järjestelmän kehittäminen ○ Koordinaatio ja yhteistyö ○ Vapaaehtoisohjelmat ○ Tiedontuotanto ja -vaihto 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nuorten yksilötason vastuullistaminen työllistymisestä, yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja kehitysongelmista ○ Osallistumisen projektisoituminen ○ Nuorisojärjestöjen opastaminen ○ Nuorten vertais- ja vapaaehtoistoiminta ○ Kyselyt, työpajat, nuorisodelegaatit ja kansainväliset konferenssit osallistamistekniikkoina ○ Kumppanuuksiin kannustaminen ○ Instituutioiden aikuiskeskeisyyden purkaminen ja YK-järjestelmän sisäinen muutos 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nuorten vastuullistaminen (uusliberaaleiksi) kehityksen toimijoiksi ○ Itsen muovaamiseen kohdistuvat minäteknologiat ○ Affektiivisuuden hyödyntäminen osallistumisessa ○ Vertais- ja vapaaehtoistoiminta sekä työharjoitteluohtjelmat ○ Kumppanuuksien vahvistaminen eri toimijoiden välillä ○ Institutionaaliset osallistamiskeinot kuten kyseilyt, työpajat, nuorisodelegaatit ja globaalit kokoukset sekä niiden haastaminen ○ Aikuiskeskeisyyden purkaminen instituutioista ○ Indikaattorit ja tiedontuotanto
Tieto ja totuus käsitykset	<ul style="list-style-type: none"> ○ Liberaalit YK:n peruskirjan tavoitteet ○ Demokratian vahvistaminen ○ Talouskasvun korostaminen ja haastaminen ○ Uhkaava ja tyytymätön ryhmä ○ Kytkös menneiden toimien ja paremman tulevaisuuden välillä ○ Kehityspsykologinen tieto ○ Universaali, mutta eri tasoista koostuva hallinta 	<ul style="list-style-type: none"> ○ YK:n vuosituhattavoitteen saavuttaminen ○ Uusliberaali kehitysrationaliteetti ○ Nuorten osallistuminen vastauksena demokratian ja poliittisten järjestelmien ongelmiin ○ Osallistuminen ihmisoi-keutena ○ Nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen ○ Riskien ennaltaehkäisy ja uhkakuviin vastaaminen ○ Menneiden toimien ja tulevien mahdollisuuksien korostus ○ Globaali hallinta eri tasojen välisenä verkostona 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Agenda 2030 -tavoitteet ja ihmisoikeusperustaisuus ○ Kehityksen uusliberaali rationaliteetti ja sen haastaminen ○ Huoli nuorten alhaisesta osallistumisesta formaaliin politiikkaan ○ Riskien ennaltaehkäisy ○ Temporaalisuus tulevaisuutta sekä nykyhetken ja menneen välistä suhdetta korostamalla ○ Kansainvälinen hallinta eri tasoille jakautuvana verkostomaisena yhteistyönä ja paikallistason korostaminen

Tutkimukseni osoittaa, että YK:n hallintakäytännöt ovat 1960-luvulta lähtien nostaneet nuoria näkyväksi pitkälti globaalini liberaaliin biopolitiikkaan nojaten. Hallintakäytännöissä on väestötieteellisen tiedon avulla tuotettu nuorista yhtenäinen globaalisti hallittava 'nuorisoväestö'. Tutkimani asiakirjat ovat määrittäneet nuoria ennen kaikkea kategoristen ikäjakaumien avulla. Kaikissa momenteissa nuoruutta kehystetään pääasiassa 15–24-vuotiaiden henkilöiden ryhmänä YK:n tilastollisiin määritelmiin nojaten, mutta ikäjakaumissa esiintyy myös vaihtelua. Kategoriset ikäjakaumat toimivat aineiston perusteella performatiivisesti, eli hallintakäytännöt pyrkivät tuottamaan niiden avulla asioita kuten nuorten osallistumiseen liittyviä kehitysinterventioita. Toisaalta aineiston kaikissa momenteissa pyritään haastamaan kronologisia ikäjaotteluja ja tehdään näkyväksi niiden rajoitteita. Nuoruutta pyritään hahmottamaan muun muassa siirtymävaiheena sekä siihen liittyvän kulttuurisen ja yhteiskunnallisen vaihtelun näkökulmasta. Tästä huolimatta hallintakäytäntöjen hallitseva tapa on tuottaa nuorista ikänsä perusteella universaalia hallittavaa kategoriaa. Näin luentani tukee aiemmin tarkastellun tutkimuskirjallisuuden huomioita siitä, että kansainvälisten instituutioiden tavat hahmottaa nuoruutta perustuvat pitkälti länsimaiseen tietoon ja uusintavat tällaista käsitystä nuoruuden globaalina mallina.

Asiakirjojen tavoissa hahmottaa nuorten osallistumista on useita jatkuvuuksia, mutta kussakin momentissa ja kunkin momentin sisällä sitä tehdään näkyväksi monella tavalla. Aineiston ensimmäisestä momentista lähtien sitä on tehty näkyväksi esimerkiksi poliittiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen osallistumiseen liittyvillä jaotteluilla. 1990-luvulla lasten ja nuorten osallistumisesta tuotettiin niin sanottu porrasmalli, joka jakaa osallistumista sen intensiteetin sekä lasten ja nuorten oman päätösvalan perusteella eri asteisiin. Aineiston myöhemmät asiakirjat ovat käsitteellistämisisään nojanneet toistuvasti tähän malliin. Toisaalta ne ovat hahmottaneet kokonaisvaltaisempia lähestymistapoja nuorten osallistumisen ja globaalini kehityksen välisen suhteen ymmärtämiseksi voimavarakeskeisesti. Erityisesti aineiston toisesta momentista lähtien nuorten osallistumista tehdään näkyväksi valokuvilla, jotka kuvaavat nuoria esimerkiksi äänestyspaikoilla, työpajoissa tai konsultaatiotilaisuuksissa. Tulkintani mukaan asiakirjat pyrkivät hienovaraisin keinoin tekemään erilaisia rajanvetoja toivotun ja ei-toivotun nuorten osallistumisen välillä. Analyysin perusteella hallintakäytännöt asettavat globaaliksi ideaaliksi pitkälti poliittisiin instituutioihin kytkeytyvät formaalit osallistumismuodot, joihin ne pyrkivät ohjaamaan nuorten toimintaa. Toisaalta kollektiivisemmin ymmärrettynä nuorten osallistumiseen liittyvät käytännöt voivat aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella avata tilaa erilaisten yhteiskunnallisten epäoikeudenmukaisuuksien haastamiselle.

Tutkijoiden aiempien huomioiden tavoin nuorille rakennetaan aineistossa identiteettiä ensisijaisesti kehityksen osallistujina ja kumppaneina. Analyysin perusteella osallistujaidentiteetin vaaliminen ei ole YK:n kontekstissa 'uutta', vaan jo aineistoni varhaisimmat asiakirjat hahmottelevat nuorille tätä

identiteettiä. Identiteetti toistuu kaikissa aineistoni momenteissa, mutta se kytkeytyy kunakin momenttina hieman erilaisiin päämääriin. Hallintakäytännöt pyrkivät osallistujaidentiteetin avulla tuottamaan nuorista itsestään ja globaalista kehityksestä vastuuta ottavia toimijoita, jotka tukevat YK:n asettamien tavoitteiden saavuttamista. Aineistoni toisesta momentista lähtien nuorille pyritään rakentamaan uusliberaaliin rationaliteettiin nojaavia identiteettejä markkina- ja yrittäjäkansalaisina. Nuorten yrittäjäidentiteettejä vaalitaan pääasiassa positiivisessa valossa, ja niiden avulla nuorten vastuunottoa ulotetaan erityisesti taloudellisen kehityksen vauhdittamiseksi. Edeltävät identiteetit kytkeytyvät nuorten hahmottamiseen voimautettavana ryhmänä. Tämä viittaa hallintakäytäntöjen pyrkimykseen oikeuttaa osallistumiseen liittyviä interventioita sillä, että nuoret tarvitsevat tukea toimijuutensa toteutumiseksi. Toisaalta nuorille rakennetaan osallistujaidentiteetin dikotomisena vastinparina identiteettiä haavoittuvana ryhmänä ja marginalisoinnin uhreina. Identiteetin avulla hallinta pyrkii 'ehkäisemään' haavoittuvuuksien syntymistä. Identiteetin tuottaminen on läpi aineiston eri momenttien sukupuolittunutta kohdistuen erityisesti tyttöihin ja nuoriin naisiin. Lisäksi se kytkeytyy hallinnan järjestyksessä muihin erontekoihin.

Nuorten osallistuminen ja osallistaminen tuotetaan asiakirjoissa pääosin tekniseksi kysymykseksi. Institutionaaliset toimijat pyrkivät osallistamaan nuoria muun muassa globaalien kokousten, nuorisodelegaattiohjelmien ja kyselyjen avulla sekä vertais- ja vapaaehtoistoimintaan kannustamalla. Osa tekniikoista kuten vertais- ja vapaaehtoistoiminta sekä delegaattiohjelmat esiintyvät jo aineiston ensimmäisissä asiakirjoissa, mutta osallistamisen teknisyys vaikuttaa kiihtyneen myöhemmissä momenteissa. Ensimmäisessä momentissa nuorten osallistumista pyritään vahvistamaan ennen kaikkea kasvatuksellisilla interventioilla ja ohjaamalla valtioiden politiikkatoimia. Useiden tutkijoiden kritisoimat nuoria vastuullistavat hallinnan tekniikat voimistuvat YK:n hallintakäytänteissä aineistoni toisesta momentista lähtien, mutta niitä on havaittavissa jo tätä aiemmista asiakirjoista. Hallintakäytännöt pyrkivät tuottamaan nuorista itsestään vastuuta ottavia toimijoita erityisesti taloudellisen kehityksen kontekstissa sekä ohjaavat nuoria toimimaan yksilötasolla globaalien kehitysongelmien ratkaisemiseksi. Vastuullistavat tekniikat löytävät toistuvasti avaimet nuorten osallistumisen edistämiseksi heidän taitojaan ja tietojaan lisäävistä interventioista. Kiinnostava uusi havainto aiempaan tutkimukseen verrattuna on, että nuorten osallistumista pyritään vahvistamaan tuoreimmissa asiakirjoissa minätekniologioiden ja affektiivisuuden kautta. Hallintakäytännöt pyrkivät nuorille vaikuttajille suunnatuissa oppaissa ohjaamaan heitä tarkkailemaan itseään ja omia ruumiintoimintojaan. Aineistossa korostetaan nuorten vaikuttajien tunteiden tunnistamisen ja niiden käsittelyn tärkeyttä sekä kannustetaan heitä affektiivisuuden hyödyntämiseen omassa vaikuttamistyössään.

YK:n hallinnan tekniikat eivät kuitenkaan kohdistu pelkästään nuoriin. Ne pyrkivät monin tavoin ohjaamaan institutionaalisia toimijoita ja purkamaan niiden käytänteiden aikuiskeskeisyyttä. Hallintakäytännöt esimerkiksi ohjaavat läpi genealogisten momenttien valtioita luomaan nuorten osallistumista edistäviä politiikkoja ja huomioimaan nuorten ääniä päätöksenteossa. Vastaavasti aineistossa toistuvat pyrkimykset toimia YK-järjestelmän ja sen osallistamisrakenteiden kehittämiseksi. Toisaalta aineistoni kolmannessa momentissa esiintyy lasten ja nuorten esittämää vastarintaa YK:n valitseviin osallistamiskäytänteisiin, joita kritisoidaan muun muassa agendojen reunaehtojen määrittämisestä lasten ja nuorten puolesta. Valtioiden ja YK-järjestelmän lisäksi hallintakäytännöt yrittävät kohdentaa aineiston eri momenteissa toimia nuorisojärjestöihin. Erityisesti aineiston toisessa momentissa korostuvat pastoraaliset opastamisen tekniikat nuorisojärjestöjen toiminnan kehittämiseksi, kun taas myöhemmin huomio painottuu voimakkaammin nuorten toimiin yksilötasolla. Eri momenteissa asiakirjojen tavoitteena on vaalia yhteistyötä ja verkostoja eri toimijoiden välillä. Ne korostavat erityisesti nuorten ja nuorisojärjestöjen kanssa muodostettavia kumppanuuksia. Nuorten osallistumista ja kehitystä pyritään aineiston perusteella edistämään toistuvasti toimijoiden koordinaation parantamisella sekä tuottamalla ja levittämällä näihin liittyvää tietoa. Analyysin huomiot nuorten osallistumisesta ja kehityksestä mukailevat näin tutkimuskirjallisuudessa laajasti jaettua huomiota, jonka mukaan hallinta pyrkii pitkälti muovaamaan globaaleista kehityskysymyksistä valtasuhteista vapaita teknisesti ratkaistavissa olevia ongelmia.

Nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvän hallinnan tieto ja totuuskäsitykset nojautuvat useisiin rationalisointeihin. Hallitsevimpina totuuskäsityksinä ne pitävät nuorten osallistumisen nivomista osaksi globaalia kehitystä ja sen (uus)liberaaleja päämääriä. Aineiston ensimmäisissä momenteissa asiakirjat pyrkivät ohjaamaan nuorten osallistumista YK:n peruskirjan liberaalien tavoitteiden saavuttamiseksi, kun taas toisesta momentista lähtien nuorten voimavaroja pyritään valjastamaan uusliberaalin järjelyn mukaisesti. Tietyistä eroista huolimatta kaikissa momenteissa hallitsevana oletuksena on se, että nuorten osallistuminen ja globaali kehitys perustuvat talouskasvun tavoittelulle. Uusliberaaliin rationaliteettiin kuitenkin kohdistuu vastarintaa erityisesti aineiston kolmannessa momentissa niin lasten ja nuorten toimesta kuin asiakirjojen sisäisissä totuuskäsityksissä.

Varsinkin aineistoni toisesta momentista lähtien nuorten osallistumista aletaan hahmottaa ihmisoi-keutena. Tällöin voimistuu myös nuorten osallistumiseen liittyvien toimien oikeuttaminen vastauksena demokratian ja poliittisten järjestelmien kohtaamiin ongelmiin, vaikka kaikuja siitä on havaittavissa jo aiemmista asiakirjoista. Erilaisia interventioita legitimoidaan aineistossa vastauksena huoleen nuorten alentuneesta äänestysaktiivisuudesta. Toisaalta hallinnallinen tieto nojaa nuorten ei-tyypillisen osallistumisen kasvuun sekä pyrkii sen perusteella optimoimaan poliittisten instituutioiden ja

nuorten toimintaa. Hallintakäytänteiden sisäänrakennetut oletukset näkevät nuorten osallistumisen edistämisen keinona ehkäistä erilaisia yhteiskunnallisia riskejä ja uhkatekijöitä. Riskejä korostetaan usein talouteen ja nuorisotyöttömyyteen liittyvissä kysymyksissä sekä suhteessa väkivaltaan ja konflikteihin. Lisäksi asiakirjat nojaavat aineiston kaikissa momenteissa oletukseen siitä, että nuorten osallistaminen on keino paremman tulevaisuuden rakentamiseksi. Asiakirjojen tieto pohjautuu nykyhetkeen keskittyvään kehitysksoon, jossa korostetaan edeltävinä vuosina tapahtunutta kehitystä. Näin tulevaan suuntautuvia interventioita oikeutetaan menneisyyden ja nykyhetken temporaalisella kytkemisellä tulevaisuuteen.

Nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvät hallintakäytännöt kytkeytyvät monin tavoin neuvotteluihin sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin eroihin liittyvistä normatiivisuuksista. Analyysin perusteella asiakirjat pääosin uusintavat cis- ja heteronormatiivisuuksia. Ne tuottavat toistoteoilla sukupuolesta binäärisen käsityksen, jossa nuorilla viitataan 'nuoriin naisiin' ja 'nuoriin miehiin'. Nuorten osallistumisesta ja globaalista kehityksestä neuvotellessaan hallintakäytännöt uusintavat oletusta heteroseksuaalisesta elämäntilasta korostamalla esimerkiksi avioliiton ja perheen perustamista aikuisuuteen siirtymän keskeisinä merkkipaaluina. Asiakirjat näyttävät näin nojaavan aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa teoretisoituun reproduktiiviseen futurismiin. Aineiston kolmannessa momentissa heteronormatiivisuutta pyritään haastamaan nostamalla esiin sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat 'LHBTI-nuoret' yhtenä marginalisoituna ryhmänä, johon kehitystoimijoiden tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Samalla asiakirjat kuitenkin vakiinnuttavat seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyviä identiteettejä tiettyihin kategorioihin sekä päätyvät nojaamaan niiden määrittelyissä länsikeskeiseen käsitykseen. Aineistossa pyritään kohdentamaan erityisiä interventioita sukupuolittuneesti tyttöjen ja nuorten naisten toiminnan muuttamiseksi yksilötasolla. Hallinnan oletukset sukupuolesta ja seksuaalisuudesta näyttävät siis kietoutuvan yhteen uusliberaalin rationaliteetin kanssa. Vaikka hallinta tuottaa käsitystä yhtenäisestä nuorisoväestöstä, korostavat asiakirjat myös nuorten sisäisiä eroja. Asiakirjat tarkastelevat risteäviä erontekoja nostamalla esiin useita marginalisoituja nuorisoryhmiä, joiden nimeäminen laajenee kunkin genealogisen momentin myötä. Erityisesti kolmannessa momentissa kiinnitetään eksplisiittistä huomiota erontekoja ylläpitävien valtasuhteiden muuttamiseen ja inklusiivisten identiteettien luomiseen. Tulkintani mukaan marginalisointien esiin nostaminen voi osaltaan avata mahdollisuuksia risteävien eriarvoisuuksien ymmärtämiseen nuorten osallistumiseen ja kehitykseen liittyvissä politiikkakäytänteissä. Marginalisoitujen ryhmien nimeäminen kuitenkin osoittaa hallinnan implisiittisiä oletuksia siitä, ketkä nuoret kuuluvat normiin ja ketkä siitä poikkeavat. Hallintakäytännöt pyrkivät pääasiallisesti kohdistamaan marginalisoiuihin ryhmiin kohdistuvia erityisiä interventioita, mutta ne eivät laajemmin pyri haastamaan erontekoja ylläpitäviä valtasuhteita.

Nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvät hallintakäytännöt tuottavat myös tietynlaista käsitystä 'kansainvälisestä' tai 'globaalista'. Läpi aineistoni genealogisten momenttien toistuu järkeily, jossa 'kansainvälinen' tai 'globaali' erotetaan omaksi erilliseksi politiikkatasokseen 'kansallisesta', 'alueellisesta' tai 'paikallisesta'. Eri politiikkatasoja kuvataan samanaikaisesti toisistaan erillisinä ja toisiinsa kytkeytyvinä. 'Kansainvälisestä' neuvotellaan myös nuorten tekemän aktivismin yhteydessä antamalla sille erilaisia määrittelyjä erityisesti aineistoni toisessa momentissa. Varsinkin toisesta momentista lähtien aineistossa pyritään vahvistamaan verkostomaista kansainvälistä hallintaa, jossa YK optimoi eri toimijoiden käytäntöjä nuorten osallistumisesta ja kehityksestä. Erityisesti aineiston myöhemmissä momenteissa korostuvat YK:n pyrkimykset vastuullistaa paikallisen ja kansallisen tason toimijoita globaalien kehityspäämäärien saavuttamiseksi. YK:n hallintakäytännöt pyrkivät luomaan globaaleja normeja nuorten osallistumisesta ja kehityksestä sekä ohjaamaan eri tasojen toimijoita niiden noudattamiseen. YK:n hallintakäytäntöjen voidaan näin ajatella pyrkivän kurittamaan globaaliin vallankäyttöön.

Tutkimukseni on yksi interventio viimeaikaisiin kansainvälisen politiikan tieteenalakeskusteluihin lapsuudesta ja nuoruudesta. Tutkielma osoittaa aiemman tutkimuskirjallisuuden tavoin, että myös kansainvälisen politiikan tulisi ottaa nykyistä vakavammin ikään liittyvät kysymykset. Erityisesti tieteenalan valtavirtateorioiden tulisi purkaa aikuiskeskeisiä lähtökohtiaan. Toisaalta analyysini huomiot haastavat joitakin tähänastisen lasten ja nuorten toimijuuksia tarkastelleen kansainvälisen politiikan kirjallisuuden argumentteja. Hallinnan analyttisestä tutkimusotteesta ammentamalla olen osoittanut, että nuorten 'positiivisten' toimijuuksien vaaliminen ei ole viatonta. Yksi tutkielmani keskeisistä argumenteista on, että nuorten osallistuminen toimii itsessään hallinnallisena tekniikkana eri aikoina vaihtelevien YK:n asettamien globaalien kehityspäämäärien saavuttamiseksi. Genealogista otetta soveltamalla olen laajentanut myös viimeaikaista nuorten osallistumisesta käytyä tutkimuskeskustelua. Analyysini perusteella nuorten osallistumista ei tulisi tarkastella historiattomasti 'uutena' kysymyksenä, vaan esimerkiksi YK:n kontekstissa voidaan havaita siihen liittyviä hallinnallisia katkoksia ja jatkuvuuksia jo 1960-luvulta lähtien YK:n alettua institutionalisoida nuorisopolitiikkaansa. Huomioni kuitenkin resonoivat useiden tutkijoiden esittämien argumenttien kanssa siitä, että nuorten osallistumista tulisi tarkastella vahvemmin osana laajempia (globaaleja) poliittisia ja taloudellisia käytäntöjä. Näin ajateltuna nuorten osallistumista on syytä tarkastella nojaamalla tutkimuskirjallisuuden, joka purkaa laajempia globaalista hallinnasta ja kehityksestä käytäviä kamppailuja.

Tutkielmassa olen ottanut kantaa globaalin hallinnan analyttisen sekä queer- ja transfeministiseen tutkimukseen nojaavan otteen puolesta. Globaali hallinnan analytiikka mahdollistaa moninaisen

valtasuhteiden analyysin. Sen avulla nuorten osallistumista ja toimijuuksia voidaan tarkastella kompleksisesti. Analyysini puhuu sellaisen globaalien hallinnan analytiikan puolesta, joka ei ota 'kansainvälistä' tai 'globaalia' annettuna vaan tarkastelee hallintakäytänteiden tapoja kuvitella ja tuottaa niitä. Tällainen tutkimus ei myöskään ota Foucault'n teoretisointia annettuna vaan ammentaa siitä parhaaksi katsomallaan tavalla. Luentani perusteella hallintaa ei voida pelkistää ainoastaan kaikenkattavaksi globaaliksi (uus)liberaaliksi rationaliteetiksi. YK:n kontekstissa nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvässä hallinnassa voidaan huomata samanaikaisesti useiden Foucault'n teoretisoimien vallan muotojen toimintaa sekä hallinnallisia rationalisointeja. Toisaalta hallinta nojaa rationalisoinneissaan myös muunlaisiin vallankäytön muotoihin kuten affektiiviseen hallintaan. Hallintakäytännöt avaavat vastarinnan mahdollisuuksia, sillä analyysini perusteella lapset ja nuoret ovat hyödyntäneet heidän osallistamiseksi luotuja institutionaalisia kanavia YK:n hallitsevien rationaliteettien vastustamiseksi. Tutkielmassani soveltama queer- ja transfeministinen tutkimusote mahdollistaa kompleksisemmän ymmärtämisen globaalien politiikan valtasuhteista sekä tekee näkyväksi normeista käytäviä kamppailuja myös nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvässä hallinnassa.

Toivon, että tutkielmassa tekemäni interventio on avannut tilaa nuorten osallistumisen ja globaalien kehityksen toisin tarkastelemiselle tulevassa tutkimuksessa. Tässä tutkielmassa tehdyn asiakirja-aineiston analyysin lisäksi hallintakäytäntöjä olisi syytä tarkastella moninaisempien aineistojen avulla. Asiakirjojen luenta ei mahdollista yksityiskohtaisempaa analyysia esimerkiksi kansainvälisten instituutioiden osallistamisaloitteisiin osallistuvien nuorten näkemyksistä. Tutkimuksessa olisi kiinnostava purkaa tarkemmin instituutioiden tuottamia nuorten osallistumista käsittelevien koulutusmateriaalien, visuaalisten kuvastojen ja sosiaalisen median päivitysten oletuksia. Tutkielmani osoittaa myös, että enemmän kriittisiä kohtaamisia tarvitaan myös YK:n arkistolähteiden kanssa. Tulevassa tutkimuksessa tulisi nähdäkseni kiinnittää lisää huomiota eri toimijoiden harjoittamaan vastarintaan nuorten osallistumiseen ja kehitykseen liittyvissä käytänteissä. Aineistolähtöisen tarkastelun lisäksi olisi syytä pohtia teoreettisemmin kansainvälisen politiikan tutkimuskirjallisuuden ikään liittyviä käsitteellistämisiä. Analyysini perusteella ikänormatiivisuuden kytköksiä sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja muihin erontekoihin liittyviin normatiivisuuksiin on syytä purkaa jatkossakin queer- ja transfeministisen tutkimuskirjallisuuden avulla. Se voi avata uudenlaisia tarkastelutapoja hahmottaa niin nuorten keskinäisiä valtasuhteita kuin normatiivisuuksien kietoutumista institutionaaliin käytänteisiin. Jatkossa on syytä tutkia syvemmin sitä, ketkä mahtuvat nuorten normiin eri toimijoiden sisänrakennetuissa oletuksissa sekä millaisia normatiivisuuksiin kytkeytyviä nuoruuksia osallistumisen kautta pyritään tuottamaan.

Tutkielmani osoittaa, että nuorten osallistumista on mielekästä tarkastella myös kansainvälisen politiikan tutkimuskirjallisuuteen nojaten. Se mahdollistaa osaltaan laajempien globaalien hallinnan ja kehityksen rationaliteettien analyttisen purkamisen. Työskentelyäni on ohjannut utelias ote nuorten osallistumiseen ja globaaliin kehitykseen liittyvän hallinnan jatkuvuuksien ja katkosten osoittamiseksi. Sen avulla en ole pyrkinyt suoraviivaisesti 'kehittämään' nuorten osallistumiseen liittyviä toimintarakenteita tai osallistumiskäytäntöjä kansainvälisessä politiikassa. Pikemminkin olen aineiston ja tutkimuskirjallisuuden kohtaamisen avulla purkanut nuorten osallistumiseen liitettyjä itsestäänselvyyksiä ja vallitsevia oletuksia. Tutkielma ei näin pyri muuttamaan valtasuhteita 'paremmiksi', vaan se tekee näkyväksi vallan moninaista toimintaa. En ymmärrä tällaisen kriittisen ajattelun johtavan pessimismiin tai toivottomuuteen. Pikemminkin se tekee tilaa käytäntöjen toisin ymmärtämiselle sekä huomioida, että kaikki hallintakäytännöt voivat muovata nuorten tilanteita moninaisin tavoin riippumatta niiden suunnitelluista vaikutuksista. Foucault'ta ja feministisiä teoretikoita mukailien ajattelen, että epäluuloisuus asioita kohtaan on merkki toivosta. Juuri se avaa mahdollisuuden yhteiskunnalliselle muutokselle (ks. McLaren 2002, 43–44).

LÄHDELUETTELO

PRIMÄÄRIAINEISTO

Kansalaisjärjestöt

- Restless Development & YK (2011a). *Private Sector Toolkit for Working with Youth*. <<https://social.un.org/youthyear/docs/PrivateSectorKit.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- Restless Development & YK (2011b). *Youth Participation in Development: Summary Guidelines for Development Partners*. <<https://social.un.org/youthyear/docs/policy%20guide.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- UNMGCY (2017). *Principles and Barriers for Meaningful Youth Engagement*. <<https://static1.squarespace.com/static/5b2586e41aef1d89f00c60a9/t/5e839729bc3acb6a268ecf47/1585682218331/Principles+and+Barriers+for+Meaningful+Youth+Engagement.pdf>>, luettu 1.9.2022.

Kansainvälisten järjestöjen tuottamat dokumentit

- UNDP (2014). *UNDP Youth Strategy 2014–2017: Empowered Youth, Sustainable Future*. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/UNDP_Youth-Strategy-2014-17_Web.pdf>, luettu 1.9.2022.
- UNFPA (2021). *Step Up! A Pocket Guide to Social Change for Young Leaders*. <https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Step_Up_A_Pocket_Guide_to_Social_Change_for_Young_Leaders.pdf>, luettu 1.9.2022.
- UNICEF (1992). *Children's Participation: From Tokenism to Citizenship*. Innocenti Essays No. 4 by Roger A. Hart. E/ICEF/ICDC(05)/15/No.4. <https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf>, luettu 1.9.2022.
- UNICEF (2019). *Youth Advocacy Guide*. <<https://www.voicesofyouth.org/media/10211/download>>, luettu 1.9.2022.
- YK (1960). *Yleiskokouksen päätöslauselma: Measures Designed to Promote among Youth the Ideals of Peace, Mutual Respect and Understanding Between Peoples*. A/RES/1572 (XV).
- YK (1965). *Yleiskokouksen päätöslauselma: Declaration on the Promotion among Youth of the Ideals of Peace, Mutual Respect and Understanding between Peoples*. A/RES/2037 (XX).
- YK (1968a). *Talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauselma: Youth Participation in International Cooperation*. E/RES/1353 (XLV).
- YK (1968b). *Talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauselma: Programmes of International Action Relating to Youth*. E/RES/1354 (XLV).
- YK (1968c). *Yleiskokouksen päätöslauselma: Teaching in Schools of the Purposes and Principles of the Charter of the United Nations and the Structure and Activities of the United Nations and the Specialized Agencies, with Particular Reference to Human Rights*. A/RES/2445 (XXIII).
- YK (1968d). *Yleiskokouksen päätöslauselma: Education of Youth in the Respect for Human Rights and Fundamental Freedoms*. A/RES/2447 (XXIII).
- YK (1969). *Yleiskokouksen päätöslauselma: Youth, Its Education in the Respect for Human Rights and Fundamental Freedoms, Its Problems and Its Needs, and Its Participation in National Development*. A/RES/2497 (XXIV).
- YK (1970a). *Long-Term Policies and Programmes for Youth in National Development*. ST/SOA/103.
- YK (1970b). *Yleiskokouksen päätöslauselma: Youth, Its Education in the Respect for Human Rights and Fundamental Freedoms, Its Problems and Needs, and Its Participation in National Development*. A/RES/2633 (XXV).
- YK (1978). *Yleiskokouksen päätöslauselma: International Youth Year*. A/RES/33/7.

- YK (1979). *Yleiskokouksen päätöslauselma: International Youth Year: Participation, Development, Peace*. A/RES/34/151.
- YK (1981). *Pääsihteerin raportti: International Youth Year: Participation, Development, Peace*. A/36/215.
- YK (1985a). *Yleiskokouksen päätöslauselma: International Youth Year: Participation, Development, Peace*. A/RES/40/14.
- YK (1985b). *Pääsihteerin raportti: International Youth Year: Participation, Development, Peace*. A/40/256.
- YK (1986). *The Situation of Youth in the 1980s and Prospects and Challenges for the Year 2000*. Department of International Economic and Social Affairs. ST/ESA/186. <<https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/124818NCJRS.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2004). *World Youth Report 2003: The Global Situation of Young People*. ST/ESA/287. <<https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/worldyouthreport.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2005a). *Making Commitments Matter: A Toolkit for Young People to Evaluate National Youth Policy*. ST/DESA(02)/T671. <<https://digitallibrary.un.org/record/617952/files/toolkit.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2005b). *World Youth Report 2005: Young People Today, and in 2015*. ST/ESA/301. <<https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wyr05book.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2006). *Guide to the Implementation of the World Programme of Action for Youth: Recommendations and Ideas for Concrete Action for Policies and Programmes That Address the Everyday Realities and Challenges of Youth*. ST/ESA/309. <https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wpay_guide.pdf>, luettu 1.9.2022.
- YK (2007). *World Youth Report 2007: Young People's Transition to Adulthood: Progress and Challenges*. ST/DESA(02)/Y82/2007. <https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wyr07_complete.pdf>, luettu 1.9.2022.
- YK (2010a). *World Programme of Action for Youth*. ST/DESA(09)/W927. <<https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wpay2010.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2010b). *World Youth Report: Youth and Climate Change*. ST/DESA(02)/Y82/2010. <<https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wyr10/YouthReport-FINAL-web-single.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2014). *United Nations System-Wide Action Plan on Youth: Report*. <<https://www.un.org/development/desa/youth/wp-content/uploads/sites/21/2018/02/Youth-SWAP.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2016). *World Youth Report: Youth Civic Engagement*. <<http://www.un.org/esa/socdev/unyin/wyr/2015/report.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2018a). *United Nations Youth Strategy: Youth2030: Working with and for Young People*. <https://www.un.org/youthenvoy/wp-content/uploads/2018/09/18-00080_UN-Youth-Strategy_Web.pdf>, luettu 1.9.2022.
- YK (2018b). *World Youth Report: Youth and the 2030 Agenda for Sustainable Development*. <<https://www.un.org/development/desa/youth/wp-content/uploads/sites/21/2018/12/WorldYouthReport-2030Agenda.pdf>>, luettu 1.9.2022.
- YK (2020). *World Youth Report: Youth Social Entrepreneurship and the 2030 Agenda*. <<http://www.un.org/development/desa/youth/wp-content/uploads/sites/21/2020/07/2020-World-Youth-Report-FULL-FINAL.pdf>>, luettu 1.9.2022.

KIRJALLISUUS

- Ackerly, Brooke & Jacqui True (2008). "Reflexivity in Practice: Power and Ethics in Feminist Research on International Relations". *International Studies Review* 10 (4): 693–707.
- Ackerly, Brooke A. & Jacqui True (2020). *Doing Feminist Research in Political and Social Science*. Lontoo: Red Globe Press.
- Ahmed, Sara (1998). *Differences That Matter: Feminist Theory and Postmodernism*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Alanko, Anu (2010). ”Osallisuuden paikat koulussa”. Teoksessa Kallio, Kirsi Pauliina, Aino Ritala-Koskinen & Niina Rutanen (toim.) *Missä lapsuutta tehdään?*, 55–72. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Alhanen, Kai (2007). *Käytännöt ja ajattelu Michel Foucault’n filosofiassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Anderson, Anna (2015). ”What Is Critique? The Critical Potential of Foucault’s Genealogy”. Teoksessa Kelly, Peter & Annelies Kamp (toim.) *A Critical Youth Studies for the 21st Century*, 567–580. Leiden ja Boston: Brill.
- Anderson, Anna (2018). ”Toward a Genealogy of the Liberal Government of Youth”. *Journal of Youth Studies* 21 (4): 459–475.
- Ansell, Nicola (2009) ”Childhood and the Politics of Scale: Descaling Children’s Geographies?”. *Progress in Human Geography* 33 (2): 190–209.
- Ansell, Nicola (2016a) ”From Objects to Subjects? Children and Youth in Development”. Teoksessa Grugel, Jean & Daniel Hammett (toim.) *The Palgrave Handbook of International Development*, 487–501. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Ansell, Nicola (2016b). *Children, Youth and Development*. Basingstoke ja New York: Routledge.
- Bacchi, Carol & Susan Goodwin (2016). *Poststructural Policy Analysis: A Guide to Practice*. New York: Palgrave Macmillan.
- Banjac, Marinko (2017). ”Youth, Risk and the Structured Dialogue: Governing Young EU Citizens”. *Journal of Youth Studies* 20 (4): 471–486.
- Barnett, Michael & Raymond Duvall (2005). ”Power in International Politics”. *International Organization* 59 (1): 39–75.
- Bartelson, Jens (1995). *A Genealogy of Sovereignty*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Beier, J. Marshall (2015). ”Children, Childhoods, and Security Studies: An Introduction”. *Critical Studies on Security* 3 (1): 1–13.
- Beier, J. Marshall (2020). ”Introduction: Making Sense of Childhood in International Relations”. Teoksessa Beier, J. Marshall (toim.) *Discovering Childhood in International Relations*, 1–19. Cham: Springer.
- Berlant, Laurent (1995). ”Live Sex Acts (Parental Advisory: Explicit Material)”. *Feminist Studies* 21 (2): 379–404.
- Bernard, Maria (2016) ”Affirmative Governmentality and the Politics of Youth Inclusion: A Critical Analysis of Youth Voice and Engagement in Dominant Political Discourse in Ontario”. *Canadian Review of Social Policy / Revue Canadienne de Politique Sociale* 75: 113–137.
- Bersaglio, Brock, Charis Enns & Themabela Kepe (2015). ”Youth under Construction: The United Nations’ Representations of Youth in the Global Conversation on the Post-2015 Development Agenda. *Canadian Journal of Development Studies / Revue Canadienne D’études du Développement* 36 (1): 57–71.
- Besley, Tina (A.C.) (2009). ”Governmentality of Youth: Beyond Cultural Studies”. *Contemporary Readings in Law and Social Justice* 1 (2): 36–83.
- Besley, Tina (A.C.) (2010). ”Governmentality of Youth: Managing Risky Subjects”. *Policy Futures in Education* 8 (5): 528–547.
- Bessant, Judith (2003). ”Youth Participation: A New Mode of Government”. *Policy Studies* 24 (2–3): 87–100.
- Bomert, Christiane (2015). ”Intersectionality Theory and Governmentality: Bringing Together What Belongs Together?”. *Work Organisation, Labour & Globalisation* 9 (2): 79–93.
- Bonacker, Thorsten (2022). ”Reporting Security: Postcolonial Governmentality in the United Nations’ Trusteeship System”. *International Political Sociology* 16 (1): 1–19.
- Bonditti, Philippe, Didier Bigo & Frédéric Gros (toim.) (2017). *Foucault and Modern International: Silences and Legacies for the Study of World Politics*. New York: Palgrave Macmillan.
- Borg, Stefan (2018). ”Genealogy as Critique in International Relations: Beyond the Hermeneutics of Baseless Suspicion”. *Journal of International Political Theory* 14 (1): 41–59.
- Bowman, Benjamin (2019). ”Imagining Future Worlds alongside Young Climate Activists: A New Framework for Research”. *Fennia* 197 (2): 295–305.

- Brocklehurst, Helen (2006). *Who's Afraid of Children? Children, Conflict and International Relations*. Aldershot: Ashgate.
- Brown, Wendy (2015). *Undoing the Demos: Neoliberalism's Stealth Revolution*. New York: Zone Books.
- Brown, Wendy (2019). *In the Ruins of Neoliberalism: The Rise of Antidemocratic Politics in the West*. New York: Columbia University Press.
- Brunila, Kristiina, Katariina Mertanen, Katariina Tiainen, Tuuli Kurki, Ameera Masoud, Kalle Mäkelä & Elina Ikävalko (2019). "Vulnerabilizing Young People: Interrupting the Ethos of Vulnerability, the Neoliberal Rationality, and the Precision Education Governance". *Suomen Antropologi* 43 (3): 113–120.
- Bröckling, Ulrich, Susanne Krasmann & Thomas Lemke (2011). "From Foucault's Lectures at the Collège de France to Studies of Governmentality: An Introduction". Teoksessa Bröckling, Ulrich, Susanne Krasmann & Thomas Lemke (toim.) *Governmentality: Current Issues and Future Challenges*, 1–33. Lontoo: Routledge.
- Busse, Jan & Scott Hamilton (2021). "Introduction: The Globality of Governmentality". Teoksessa Busse, Jan (toim.) *The Globality of Governmentality: Governing an Entangled World*, 1–25. Lontoo ja New York: Routledge.
- Butler, Judith (2006). *Hankala sukupuoli: Feminismi ja identiteetin kumous*. Helsinki: Gaudeamus.
- Caglar, Gülay, Elisabeth Prügl & Susanne Zwingel (2013a). "Introducing Feminist Strategies in International Governance". Teoksessa Caglar, Gülay, Elisabeth Prügl & Susanne Zwingel (toim.) *Feminist Strategies in International Governance*, 1–18. Abingdon ja New York: Routledge.
- Caglar, Gülay, Elisabeth Prügl & Susanne Zwingel (2013b). "Conclusion: Advancing Feminist Strategies in International Governance". Teoksessa Caglar, Gülay, Elisabeth Prügl & Susanne Zwingel (toim.) *Feminist Strategies in International Governance*, 283–294. Abingdon ja New York: Routledge.
- Campbell, David (1992). *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Minnesota: University of Minnesota Press.
- Clark-Kazak, Christina Rose (2009). "Towards a Working Definition and Application of Social Age in International Development Studies". *Journal of Development Studies* 45 (8): 1307–1324.
- Clark-Kazak, Christina (2016). "Mainstreaming Social Age in the Sustainable Development Goals: Progress, Pitfalls, and Prospects". Teoksessa Huijsmans, Roy (toim.) *Generationing Development: A Relational Approach to Children, Youth and Development*, 103–124. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Cornwall, Andrea (2006). "Historical Perspectives on Participation in Development". *Commonwealth & Comparative Politics* 44 (1): 62–83.
- Cornwall, Andrea & Althea-Maria Rivas (2015). "From 'Gender Equality' and 'Women's Empowerment' to Global Justice: Reclaiming a Transformative Agenda for Gender and Development". *Third World Quarterly* 36 (2): 396–415.
- Cornwall, Andrea & Karen Brock (2005). "What Do Buzzwords Do for Development Policy? A Critical Look at 'Participation', 'Empowerment' and 'Poverty Reduction'". *Third World Quarterly* 26 (7): 1043–1060.
- Corry, Olaf (2013). *Constructing a Global Polity: Theory, Discourse and Governance*. Basingstoke ja New York: Palgrave Macmillan.
- Crenshaw, Kimberlé (1991). "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color". *Stanford Law Review* 43 (6): 1241–1299.
- Crenshaw, Kimberlé (1994). "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics". Teoksessa Jaggar, Alison M. (toim.) *Living with Contradictions: Controversies in Feminist Social Ethics*, 39–52. New York: Routledge.
- Çalışkan, Koray & Michel Callon (2009). "Economization, Part 1: Shifting Attention from the Economy towards Processes of Economization". *Economy and Society* 38 (3), 369–398.

- D'Costa, Bina (2006). "Marginalized Identity: New Frontiers of Research for IR?". Teoksessa Ackerly, Brooke A., Maria Stern & Jacqui True (toim.) *Feminist Methodologies for International Relations*, 129–152. Cambridge: Cambridge University Press.
- Daly, Aoife (2022). "Climate Competence: Youth Climate Activism and Its Impact on International Human Rights Law". *Human Rights Law Review* 22 (2): 1–24.
- Davies, Imogen & Caroline Sweetman (2018). "Introduction: Development and Young Feminisms". *Gender & Development* 26 (3): 387–401.
- Davis, Kathy (2008). "Intersectionality as Buzzword: A Sociology of Science Perspective on What Makes a Feminist Theory Successful". *Feminist Theory* 9 (1): 67–85.
- Dean, Mitchell (2010). *Governmentality: Power and Rule in Modern Society*. 2. painos. Lontoo, Thousand Oaks, New Delhi ja Singapore: SAGE.
- Death, Carl (2013). "Governmentality at the Limits of the International: African Politics and Foucauldian Theory". *Review of International Studies* 39 (3): 763–787.
- Der Derian, James (1987). *On Diplomacy: A Genealogy of Western Estrangement*. Oxford: Blackwell.
- Dillon, Michael (1996). *Politics of Security: Towards a Political Philosophy of Continental Thought*. Lontoo ja New York: Routledge.
- Duffield, Mark (2007). *Development, Security and Unending War: Governing the World of Peoples*. Cambridge: Polity.
- Edelman, Lee (2004). *No Future: Queer Theory and the Death Drive*. Durham ja Lontoo: Duke University Press.
- Egbo, Rina (2012). "Technologies of Governance: An Examination of Youth Participation in Development Discourses". *Canadian Journal of Development Studies / Revue Canadienne D'études du Développement* 33 (1): 77–89.
- Enloe, Cynthia (2004). *The Curious Feminist: Searching for Women in a New Age of Empire*. Berkeley: University of California Press.
- Eranti, Veikko & Georg Boldt (2021). "Arkinen, paikallinen, julkinen: Nuorten demokratiakäsitystä etsimässä". Teoksessa Paakkunainen Kari & Juri Mykkänen (toim.) *Nuorisopolitiikka ja poliittinen nuoriso: Objekteista subjekteiksi?*, 64–92. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Escobar, Arturo (1995). *Encountering Development: The Making and Unmaking of the Third World*. Princeton: Princeton University Press.
- Eskelinen, Niko & Samuli Neuvonen (2017). "Nuorten osallistuminen Euroopassa". Teoksessa Puuronen, Vesa & Kari Saari (toim.), *Nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen ja oikeistopopulismi*, 79–104. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Fischer, Frank (2003). *Reframing Public Policy: Discursive Politics and Deliberative Practices*. Oxford: Oxford University Press.
- Foucault, Michel (1980). *Tarkkailla ja rangaista*. Helsinki: Otava.
- Foucault, Michel (1990). *Politics, Philosophy, Culture: Interviews and Other Writings 1977–1984*. New York ja Lontoo: Routledge.
- Foucault, Michel (1991a). "Politics and the Study of Discourse". Teoksessa Burchell, Graham, Colin Gordon & Peter Miller (toim.), *The Foucault Effect: Studies in Governmentality: With Two Lectures by and an Interview with Michel Foucault*, 53–72. Chicago: The University of Chicago Press.
- Foucault, Michel (1991b). "Questions of Method". Teoksessa Burchell, Graham, Colin Gordon & Peter Miller (toim.), *The Foucault Effect: Studies in Governmentality: With Two Lectures by and an Interview with Michel Foucault*, 73–86. Chicago: The University of Chicago Press.
- Foucault, Michel (1991c). "Governmentality". Teoksessa Burchell, Graham, Colin Gordon & Peter Miller (toim.), *The Foucault Effect: Studies in Governmentality: With Two Lectures by and an Interview with Michel Foucault*, 87–104. Chicago: The University of Chicago Press.
- Foucault, Michel (1997). *Ethics: Subjectivity and Truth*. New York: New Press.
- Foucault, Michel (1998). *Seksuaalisuuden historia: Tiedontahto, Nautintojen käyttö, Huoli itsestä*. Helsinki: Gaudeamus.

- Foucault, Michel (2003). *“Society Must Be Defended”*: Lectures at Collège de France 1975–1976. New York: Picador.
- Foucault, Michel (2010). *Turvallisuus, alue, väestö*. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Fransberg, Malin, Päivi Honkatukia, Arla Selin & Mari Pienimäki (2021). ”Tytöt ja pojat ympäristötoimijoina – Ekofeministisiä ja intersektionaalisia tulkintoja”. Teoksessa Kiilakoski, Tomi (toim.) (2021). *Kestävää tekoa: Nuorisobarometri 2021*, 137–154. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto ja Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Griffin, Penny (2009). *Gendering the World Bank: Neoliberalism and the Gendered Foundations of Global Governance*. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Hagen, Jamie J. (2016). “Queering Women, Peace and Security”. *International Affairs* 92 (2): 313–332.
- Halberstam, J. Jack (2005). *In a Queer Time & Place: Transgender Bodies, Subcultural Lives*. New York ja Lontoo: New York University Press.
- Han, Heejin & Sang Wuk Ahn (2020). ”Youth Mobilization to Stop Climate Change: Narratives and Impact”. *Sustainability* 12 (10): 4127.
- Hansen, Allan Dreyer & Sørensen Eva (2005). “Polity as Politics: Studying the Shaping and Effects of Discursive Politics”. Teoksessa Howarth, David & Jacob Torfing (toim.) *Discourse Theory in European Politics: Identity, Policy and Governance*, 93–116. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Harrington, Carol (2013). “Governmentality and the Power of Transnational Women’s Movements”. *Studies in Social Justice* 7 (1): 47–63.
- Hart, Jason (2014). “Locating Young Refugees Historically: Attending to Age Position in Humanitarianism”. *European Journal of Development Research* 26 (2): 219–232.
- Haugevik, Kristin (2019). “Kith, Kin and Inter-State Relations: International Politics as Family Life”. Teoksessa Haugevik, Kristin & Iver B. Neumann (toim.) *Kinship in International Relations*, 43–61. Lontoo: Routledge.
- Herrera, Linda (2006). “What’s New about Youth?”. *Development and Change* 37 (6): 1425–1434.
- Hirst, Paul (2005). *Space and Power: Politics, War and Architecture*. Cambridge: Polity.
- Hirvilammi, Tuuli, Sofia Laine & Satu Ojala (2021). ”Ekososiaaliset, talousmyönteiset ja vastustajat: Nuorten jakolinjat suhteessa kestävän kehityksen tavoitteisiin”. Teoksessa Kiilakoski, Tomi (toim.) (2021). *Kestävää tekoa: Nuorisobarometri 2021*, 169–188. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto ja Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Hjort, Mattias (2020). ”Who Should Be Governed to Reduce Deforestation and How? Multiple Governmentalities at the REDD+ Negotiations”. *Environment and Planning C: Politics and Space* 38 (1): 134–152.
- Holzscheiter, Anna (2020). “Children as Agents in International Relations? Transnational Activism, International Norms, and the Politics of Age”. Teoksessa Beier, J. Marshall (toim.) *Discovering Childhood in International Relations*, 65–87. Cham: Springer.
- Hopkins, Peter & Rachel Pain (2007). “Geographies of Age: Thinking Relationally”. *Area* 39 (3): 287–294.
- Hoppe, Robert (2011). *The Governance of Problems: Puzzling, Power and Participation*. Bristol: Polity Press.
- Howell, Alison & Melanie Richter-Montpetit (2019). “Racism in Foucauldian Security Studies: Biopolitics, Liberal War, and the Whitewashing of Colonial and Racial Violence”. *International Political Sociology* 13 (1): 2–10.
- Huijsmans, Roy (2016). “Generationing Development: An Introduction”. Teoksessa Huijsmans, Roy (toim.) *Generationing Development: A Relational Approach to Children, Youth and Development*, 1–31. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Huijsmans, Roy, Shanti George, Roy Gigengack & Sandra J.T.M. Evers (2014). “Theorising Age and Generation in Development: A Relational Approach”. *European Journal of Development Research* 26 (2): 163–174.

- Huynh, Kim (2015). "Children and Agency: Caretakers, Free-Rangers and Everyday Life". Teoksessa Huynh, Kim, Bina D'Costa & Katrina Lee-Koo (toim.) *Children and Global Conflict*, 35–64. Cambridge: Cambridge University Press.
- Icaza, Rosalba & Rolando Vázquez (2016). "The Coloniality of Gender as a Radical Critique of Developmentalism". Teoksessa Harcourt, Wendy (toim.) *The Palgrave Handbook of Gender and Development*, 62–73. Basingstoke ja New York: Palgrave Macmillan.
- Ilmonen, Kaisa (2011). "Intersektionaalisen queer-tutkimuksen kytkentöjä: Pohdintoja postkoloniaalisen ja intersektionaalisen seksuaalisuudentutkimuksen lähtökohdista ja keskeisistä kysymyksistä". *SQS-lehti* 5 (2): 1–16.
- Irni, Kuura (2020). "Queer-visioita lajirajat ylittävistä perheistä ja läheissuhteista". Teoksessa Lahti, Annukka, Kia Aarnio, Anna Moring & Jenni Kerppola (toim.) *Perhe- ja läheissuhteet saateenkaaren alla*, 214–230. Helsinki: Gaudeamus.
- İşleyen, Beste & Nadine Kreitmeyr (2021). "'Authoritarian Neoliberalism' and Youth Empowerment in Jordan". *Journal of Intervention and Statebuilding* 15 (2), 244–263.
- Jabri, Vivienne (2010). "War, Government, Politics: A Critical Response to the Hegemony of the Liberal Peace". Teoksessa Richmond, Oliver P. (toim.) *Palgrave Advances in Peacebuilding: Critical Developments and Approaches*, 41–57. New York: Palgrave Macmillan.
- Jaeger, Hans-Martin (2007). "'Global Civil Society' and the Political Depoliticization of Global Governance". *International Political Sociology* 1 (3): 257–277.
- Jaeger, Hans-Martin (2008). "'World Opinion' and the Founding of the UN: Governmentalizing International Politics". *European Journal of International Relations* 14 (4): 589–618.
- Jaeger, Hans-Martin (2010). "UN Reform, Biopolitics, and Global Governmentality". *International Theory* 2 (1): 50–86.
- Jagose, Annamarie (1996). *Queer Theory: An Introduction*. New York: New York University Press.
- Jauhola, Marjaana (2011). "'The Girl Child of Today Is the Woman of Tomorrow': Fantasizing the Adolescent Girl as the Future Hope in Post-Tsunami Reconstruction Efforts in Aceh, Indonesia". *Rhizomes* 22.
- Jauhola, Marjaana (2013). *Post-Tsunami Reconstruction in Indonesia: Negotiating Normativity through Gender Mainstreaming Initiatives in Aceh*. Interventions. Abingdon ja New York: Routledge.
- Jauhola, Marjaana (2020). *Scraps of Hope in Banda Aceh: Gendered Urban Politics in the Aceh Peace Process*. Helsinki: Helsinki University Press.
- Jauhola, Marjaana & Saara Särämä (2017). "Reflecting Realities and Creating Utopias: Early Career Feminist (Un)Doing International Relations in Finland". Teoksessa Thwaites, Rachel (toim.) *Being an Early Career Feminist Academic: Global Perspectives, Experiences and Challenges*, 141–165. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Jolly, Susan (2000). "'Queering Development': Exploring the Links between Same-Sex Sexualities, Gender, and Development". *Gender & Development* 8 (1): 78–88.
- Joseph, Jonathan (2010). "The Limits of Governmentality: Social Theory and the International". *European Journal of International Relations* 16 (2): 223–246.
- Kangas, Anni (2015). "Governmentality, the Global and Russia". *Journal of International Relations and Development* 18 (4): 482–504.
- Kangas, Anni, Daria Krivonos, Inna Perheentupa & Saara Särämä (2018). "Smashing Containers, Queering the International through Collaging". *International Feminist Journal of Politics* 21 (3): 355–382.
- Kantola, Johanna (2007). "The Gendered Reproduction of the State in International Relations". *British Journal of Politics & International Relations* 9 (2): 270–283.
- Karkulehto, Sanna, Tuija Saresma, Hannele Harjunen & Johanna Kantola (2012). "Intersektionaalisuus metodologiana ja performatiivisen intersektionaalisuuden haaste". *Sukupuolentutkimus-Genusforskning* 25 (4): 17–28.
- Katz, Cindi (2001). "Vagabond Capitalism and the Necessity of Social Reproduction". *Antipode* 33 (4): 709–728.

- Katz, Cindi (2004). *Growing up Global: Economic Restructuring and Children's Everyday Lives*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- khanna, akshay (2016). *Sexualness*. New Delhi: New Text.
- Kiilakoski, Tomi (toim.) (2021). *Kestävää tekoa: Nuorisobarometri 2021*. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto ja Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Kiilakoski, Tomi & Riku Laine (2021). ”Tilasto-osio”. Teoksessa Kiilakoski, Tomi (toim.) (2021). *Kestävää tekoa: Nuorisobarometri 2021*, 9–91. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto ja Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Klotz, Audie & Cecelia Lynch (2007). *Strategies for Research in Constructivist International Relations. International Relations in a Constructed World*. Abingdon ja New York: Routledge.
- Koens, Celeste & Samantha J. Gunawardana (2021). “A Continuum of Participation: Rethinking Tamil Women's Political Participation and Agency in Post-War Sri Lanka”. *International Feminist Journal of Politics* 23 (3): 463–484.
- Koffman, Ofra & Rosalind Gill (2013). “The Revolution Will Be Led by a 12-Year-Old Girl’: Girl Power and Global Biopolitics. *Feminist Review* 105 (1): 83–102.
- Koponen, Juhani, Lauri Siitonen & Tiina Kontinen (2016). ”Globaali hallinta, kehitys ja valta”. Teoksessa Koponen, Juhani, Jari Lanki, Mariko Sato & Anna Kervinen (toim.) *Kehityksen tutkimus: Johdatus perusteisiin*, 385–434. Helsinki: Gaudeamus.
- Koskiahho, Brita (2002). “Onko osallisuus vahvaa demokratiaa? Maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisesta”. Teoksessa Bäcklund, Pia, Jouni Häkli & Harry Schulman (toim.) *Osalliset ja osajat: Kansalaiset kaupungin suunnittelussa*, 36–57. Helsinki: Gaudeamus.
- Kronsell, Annika (2006). “Methods for Studying Silences: Gender Analysis in Institutions of Hegemonic Masculinities”. Teoksessa Ackerly, Brooke A., Maria Stern & Jacqui True (toim.) *Feminist Methodologies for International Relations*, 108–128. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kunz, Rahel (2011). *The Political Economy of Global Remittances: Gender, Governmentality and Neoliberalism*. New York: Routledge.
- Kuusimäki, Aino (2017). “Moderaattorit ja verkosto-osallisuus yhdyskuntasuunnittelussa – tapaukset Berliinissä ja Helsingissä”. Teoksessa Bäcklund, Pia, Jouni Häkli & Harry Schulman (toim.) *Kansalaiset kaupunkia kehittämässä*, 80–98. Tampere: Tampere University Press.
- Kwon, Soo Ah (2013). *Uncivil Youth: Race, Activism, and Affirmative Governmentality*. Durham: Duke University Press.
- Kwon, Soo Ah (2019). “The Politics of Global Youth Participation”. *Journal of Youth Studies* 22 (7): 926–940.
- Laine, Sofia (2012) *Young Actors in Transnational Agoras: Multi-Sited Ethnography of Cosmopolitan Micropolitical Orientations*. Helsinki: Finnish Youth Research Network.
- Larner, Wendy (2006). “Neoliberalism: Policy, Ideology, Governmentality”. Teoksessa de Goede, Marieke (toim.) *International Political Economy and Poststructural Politics*, 199–218. Basingstoke ja New York: Palgrave Macmillan.
- Larner, Wendy & William Walters (2004). “Introduction: Global Governmentality”. Teoksessa Larner, Wendy & William Walters (2004) *Global Governmentality: Governing International Spaces*, 1–20. Abingdon ja New York: Routledge.
- Laz, Cheryl (1998). “Act Your Age”. *Sociological Forum* 13 (1): 85–113.
- Lee-Koo, Katrina (2020). “Decolonizing Childhood in International Relations”. Teoksessa Beier, J. Marshall (toim.) *Discovering Childhood in International Relations*, 21–40. Cham: Springer.
- Legg, Stephen (2007). *Spaces of Colonialism: Delhi's Urban Governmentalities*. Somerset: Wiley-Blackwell.
- Leisma, Inka (toim.) (2009). *Yhdistyneet kansakunnat – järjestelmä ja toiminta yksissä kansissa*. Helsinki: Suomen YK-liitto.
- Lemke, Thomas (2011). “Critique and Experience in Foucault”. *Theory, Culture & Society* 28 (4): 26–48.

- Li, Tania Murray (2007). *The Will to Improve: Governmentality, Development, and the Practice of Politics*. Durham ja Lontoo: Duke University Press.
- Lindroth, Marjo (2015). *Governing Indigeneity Globally: Indigenous Peoples in the United Nations*. Rovaniemi: Lapland University Press.
- Lötjönen, Katja (2017). "Nuorten poliittinen ja yhteiskunnallinen osallistuminen". Teoksessa Puuronen, Vesa & Kari Saari (toim.), *Nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen ja oikeistopopulismi*, 105–134. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Macleod, Catriona & Kevin Durrheim (2002). "Foucauldian Feminism: The Implications of Governmentality". *Journal for the Theory of Social Behaviour* 32 (1), 41–60.
- Manicom, Linzi (2001). "Globalising 'Gender' in – or as – Governance? Questioning the Terms of Local Translations". *Agenda* 16 (48): 6–21.
- Mattila, Kaari, Mariko Sato, Maaria Seppänen, Arja Vainio-Mattila & Elina Vuola (2016). "Kehityksen sukupuoli, sukupuolen kehitys". Teoksessa Koponen, Juhani, Jari Lanki, Mariko Sato & Anna Kervinen (toim.) *Kehityksen tutkimus: Johdatus perusteisiin*, 257–281. Helsinki: Gaudemus.
- McLaren, Margaret A. (2002). *Feminism, Foucault, and Embodied Subjectivity*. New York: State University of New York Press.
- Melchiorre, Angela & Ed Atkins (2011). *At What Age? ...Are School-Children Employed, Married and Taken to Court? – Trends over Time*. Lontoo: Right to Education Initiative.
- Merlingen, Michael (2003). "Governmentality: Towards a Foucauldian Framework for the Study of IGOs". *Cooperation and Conflict* 38 (4): 361–384.
- Mertanen, Katariina (2020) *Not a Single One Left Behind: Governing the 'Youth Problem' in Youth Policies and Youth Policy Implementations*. Helsinki: University of Helsinki.
- Miller, Peter & Nikolas Rose (2010). *Miten meitä hallitaan*. Tampere: Vastapaino.
- Mohanty, Ranjita (2010). "Contesting Development, Reinventing Democracy: Grassroots Social Movements in India". Teoksessa Thompson, Lisa & Chris Tapscott (toim.) *Citizenship and Social Movements: Perspectives from the Global South*, 239–259. Lontoo: Zed Books.
- Motta, Sara & Alf Gunvald Nilsen (2011). "Social Movements and/in the Postcolonial: Dispossession, Development and Resistance in the Global South". Teoksessa Motta, Sara & Alf Gunvald Nilsen (toim.) *Social Movements in the Global South: Dispossession, Development and Resistance in the Global South*, 1–31. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Mukherjee, Suroopa, Eurig Scandrett, Tarunima Sen & Dharmesh Shah (2011). "Generating Theory in the Bhopal Survivors' Movement". Teoksessa Motta, Sara & Alf Gunvald Nilsen (toim.) *Social Movements in the Global South: Dispossession, Development and Resistance in the Global South*, 150–177. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Myllyniemi, Sami (toim.) (2013) *Vaikuttava osa: Nuorisobarometri 2013*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Neumann, Iver B. & Ole Jacob Sending (2010). *Governing the Global Polity: Practice, Mentality, Rationality*. Michigan: The University of Michigan Press.
- Neumann, Iver B., Kristin Haugevik & Jon Harald Sande Lie (2019). "Kinship in International Relations: Introduction and Framework". Teoksessa Haugevik, Kristin & Iver B. Neumann (toim.) *Kinship in International Relations*, 1–20. Lontoo: Routledge.
- Nilsen, Alf Gunvald (2011). "'Not Suspended in Mid-Air': Critical Reflections on Subaltern Encounters with the Indian State". Teoksessa Motta, Sara & Alf Gunvald Nilsen (toim.) *Social Movements in the Global South: Dispossession, Development and Resistance in the Global South*, 104–127. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- O'Malley, Pat, Lorna Weir & Clifford Shearing (1997). "Governmentality, Criticism, Politics". *Economy and Society* 26 (4): 501–517.
- Oksala, Johanna (2007). *How to Read Foucault*. Lontoo: Granta Books.
- Oksala, Johanna (2013). "Feminism and Neoliberal Governmentality". *Foucault Studies* 16: 32–53.
- Pekkarinen, Elina & Sami Myllyniemi (toim.) (2018) *Vaikutusvalta Euroopan laidalla: Nuorisobarometri 2018*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

- Peterson, V. Spike (2020). "Family Matters in Racial Logics: Tracing Intimacies, Inequalities, and Ideologies". *Review of International Studies* 46 (2): 177–196.
- Picq, Manuela Lavinias & Markus Thiel (2015). *Sexualities in World Politics: How LGBTQ Claims Shape International Relations*. Lontoo: Routledge.
- Pihlajamaa, Matti (2021). "Tehkää heistä sankareita ja sankarittaria – sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvät subjektipositiot YK:n 2250-agendan muodostamisessa". *Nuorisotutkimus* 39 (2): 62–78.
- Potvin, Jacqueline (2019). "Governing Adolescent Reproduction in the 'Developing World': Biopolitics and Governmentality in Plan's 'Because I'm a Girl' Campaign". *Feminist Review* 122 (1): 118–133.
- Prügl, Elisabeth (2011). "Diversity Management and Gender Mainstreaming as Technologies of Government". *Politics & Gender* 7 (1): 71–89.
- Puar, Jasbir K (2007). *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*. Next Wave: New Directions in Women's Studies. Durham ja Lontoo: Duke University Press.
- Pulkkinen, Tuija (1998). *Postmoderni politiikan filosofia*. Helsinki: Gaudeamus.
- Pupavac, Vanessa (2001). "Misanthropy without Borders: The International Children's Rights Regime". *Disasters* 25 (2): 95–112.
- Pyry, Noora (2012). "Nuorten osallisuus tutkimuksessa: Menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyrittäjä". *Nuorisotutkimus* 30 (1): 35–53.
- Rao, Rahul (2020). *Out of Time: The Queer Politics of Postcoloniality*. Oxford: Oxford University Press.
- Raby, Rebecca (2014). "Children's Participation as Neo-Liberal Governance?". *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* 35 (1): 77–89.
- Rasmussen, Kim Su (2011). "Foucault's Genealogy of Racism". *Theory, Culture & Society* 28 (5): 34–51.
- Reeves, Audrey (2012). "Feminist Knowledge and Emerging Governmentality in UN Peacekeeping". *International Feminist Journal of Politics* 14 (3): 348–369.
- Reid, Julian (2006). *The Biopolitics of the War on Terror: Life Struggles, Liberal Modernity and the Defence of Logistical Societies*. Manchester: Manchester University Press.
- Repo, Jemima (2016). "Gender Equality as Biopolitical Governmentality in a Neoliberal European Union". *Social Politics* 23 (2): 307–328.
- Richter-Montpetit, Melanie (2018). "Everything You Always Wanted to Know about Sex (in IR) But Were Afraid to Ask: The 'Queer Turn' in International Relations". *Millennium: Journal of International Studies* 46 (2): 220–240.
- Ronkainen, Suvi (2004). "Kvantitatiivisuus, tulkinnallisuus ja feministinen tutkimus". Teoksessa Liljeström, Marianne (toim.) *Feministinen tietäminen: Keskustelua metodologiasta*, 44–69. Tampere: Vastapaino.
- Rose, Nikolas, Pat O'Malley & Mariana Valverde (2006). "Governmentality". *Annual Review of Law and Social Science* 2 (1): 83–104.
- Rye, Ståle Angen & Silje Vold (2019). "International Development Aid and Young People's Participation in Societal Development of the Global South". *Children's Geographies* 17 (3): 321–333.
- Rättilä, Tiina & Päivi Honkatukia (toim.) (2021). Nuoret toimijoina ilmastonmuutoksen ja kestävä kehityksen politiikoissa -teemalehti. *Nuorisotutkimus* 39 (2).
- Sassi, Sinikka (2002). "Kulttuurinen identiteetti ja osallisuus". Teoksessa Bäcklund, Pia, Jouni Häkli & Harry Schulman (toim.) *Osalliset ja osajat: Kansalaiset kaupungin suunnittelussa*, 58–74. Helsinki: Gaudeamus.
- Sauer, Birgit & Otto Penz (2017). "Affective Governmentality: A Feminist Perspective". Teoksessa Hudson, Christine, Malin Rönnblom & Katherine Teghtsoonian (toim.) *Gender, Governance and Feminist Analysis: Missing in Action?*, 39–58. Abingdon ja New York: Routledge.
- Sawicki, Jana (1991). *Disciplining Foucault: Feminism, Power, and the Body*. New York ja Lontoo: Routledge.

- Scott, James (1998). *Seeing Like a State: How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed*. New Haven: Yale University Press.
- Selby, Jan (2007). "Engaging Foucault: Discourse, Liberal Governance and the Limits of Foucauldian IR". *International Relations* 21 (3): 324–345.
- Seppälä, Tiina (2014). "Biopolitics, Resistance and the Neoliberal Development Paradigm". *Journal für Entwicklungspolitik* 30 (1): 88–103.
- Sercombe, Howard (2016). "Youth in a Global/Historical Context: What It Means for Youth Work". Teoksessa Heathfield, Michael & Dana Fusco (toim.) *Youth and Inequality in Education: Global Actions in Youth Work*, 19–35. New York ja Abingdon: Routledge.
- Shepherd, Laura J. (2008). *Gender, Violence and Security: Discourse as Practice*. Lontoo: Zed Books.
- Shepherd, Laura (2017). *Gender, UN Peacebuilding, and the Politics of Space: Locating Legitimacy*. New York: Oxford University Press.
- Shepherd, Laura J. & Laura Sjoberg (2012). "trans-bodies in/of war(s): cisprivilege and contemporary security strategy". *Feminist Review* 101: 5–23.
- Sjoberg, Laura (2012). "Toward Trans-Gendering International Relations?". *International Political Sociology* 6 (4): 337–354.
- Skumsrud Andersen, Morten & Benjamin de Carvalho (2019). "The Family of Nations: Kinship as an International Ordering Principle in the Nineteenth Century". Teoksessa Haugevik, Kristin & Iver B. Neumann (toim.) *Kinship in International Relations*, 21–42. Lontoo: Routledge.
- Smith, Sara H (2013). "'In the Heart, There's Nothing': Unruly Youth, Generational Vertigo and Territory". *Transactions – Institute of British Geographers* 38 (4): 572–585.
- Soper, Kate (1993). "Productive Contradictions". Teoksessa Ramazanoglu, Caroline (toim.) *Up against Foucault: Explorations of Some Tensions between Foucault and Feminism*, 29–50. Lontoo ja New York: Routledge.
- Sukarieh, Mayssoun & Stuart Tannock (2011). "The New Positivity Imperative: A Critical Look at the 'New' Youth Development Movement". *Journal of Youth Studies* 14 (6): 675–691.
- Sukarieh, Mayssoun & Stuart Tannock (2015). *Youth Rising? The Politics of Youth in the Global Economy*. New York ja Abingdon: Routledge.
- Sukarieh, Mayssoun & Stuart Tannock (2018). "The Global Securitisation of Youth". *Third World Quarterly* 39 (5): 854–870.
- Suomen YK-liitto (2022). *Kestävän kehityksen tavoitteet*. Saatavissa <<https://www.ykliitto.fi/yk-temat/kestavan-kehityksen-tavoitteet>>, luettu 1.9.2022.
- Taft, Jessica K. (2020). "Hopeful, Harmless, and Heroic: Figuring the Girl Activist as Global Savior". *Girlhood Studies* 13 (2): 1–17.
- Tait, Gordon (1995). "Shaping the 'At-Risk Youth': Risk, Governmentality and the Finn Report". *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* 16 (1), 123–134.
- Teittinen, Antti (2000). *Miten tutkia vammaisuutta yhteiskunnallisena kysymyksenä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
- Uusitalo, Niina (2015). *Hallinnan tekemiset: Mediakasvatuspolitiikan diskursiivinen tuottaminen*. Tampere: Tampere University Press.
- Vaittinen, Tiina (2017). *The Global Biopolitical Economy of Needs: Transnational Entanglements between Ageing Finland and the Global Nurse Reserve of the Philippines*. Tampere: Tampere University Press / Tampere Peace Research Institute TAPRI.
- Valentin, Karen & Lotte Meinert (2009). "The Adult North and the Young South: Reflections on the Civilizing Mission of Children's Rights". *Anthropology Today* 25 (3): 23–28.
- Vucetic, Srdjan (2011). "Genealogy as a Research Tool in International Relations". *Review of International Studies* 37 (3): 1295–1312.
- Walker, R. B. J. (1993). *Inside/Outside: International Relations as Political Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Walters, William (2012). *Governmentality: Critical Encounters*. Abingdon ja New York: Routledge.
- Weber, Cynthia (2016). *Queer International Relations: Sovereignty, Sexuality and the Will to Knowledge*. Oxford: Oxford University Press.
- Weerawardhana, Chamindra (2018). "Profoundly Decolonizing? Reflections on a Transfeminist Perspective of International Relations". *Meridians: Feminism, Race, Transnationalism* 16 (1): 184–213.
- Winter, Bjarke Zinck & Laura Bang Lindegaard (2021). "In the Name of Democracy: UNSC Reform at the Intersection of Discourse and Governmentality". *Discourse & Society* 32 (2): 231–253.
- Woehl, Stefanie (2008). "Global Governance as Neo-Liberal Governmentality: Gender Mainstreaming in the European Employment Strategy". Teoksessa Rai, Shirin M. & Georgina Waylen (toim.) *Global Governance: Feminist Perspectives*, 64–83. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Yunita, Sekar A.W., Emma Soraya & Ahmad Maryudi (2018). "We Are Just Cheerleaders": Youth's Views on Their Participation in International Forest-Related Decision-Making Fora". *Forest Policy and Economics* 88: 52–58.
- Ziai, Aram (2017.) *Development Discourse and Global History: From Colonialism to the Sustainable Development Goals*. Abingdon ja New York: Routledge.
- Åhäll, Linda (2018). "Affect as Methodology: Feminism and the Politics of Emotion". *International Political Sociology* 12 (1): 36–52.

LIITE: AINEISTOTAULUKOT

Liitetaulukko 1. Ensimmäisen genealogisen momentin asiakirjat aikajärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan.

Asiakirjan tekijä/julkaisija ja julkaisuvuosi	Asiakirjan nimi	Sivumäärä	Asiakirjan aihe ja tarkoitus
YK:n yleiskokous (1960)	Päätöslauselma 1572 (XV)	1	Päätöslauselma, joka kuvaa toimenpiteitä rauhan, keskinäisen kunnioituksen ja kansojen välisen yhteisymmärryksen ideaalien edistämiseksi nuorten keskuudessa
YK:n yleiskokous (1965)	Päätöslauselma 2037 (XX)	2	Julistus rauhan, keskinäisen kunnioituksen ja kansojen välisen yhteisymmärryksen ideaalien edistämiseksi nuorten keskuudessa
YK:n talous- ja sosiaalineuvosto (1968)	Päätöslauselma 1353 (XLV)	2	Päätöslauselma, joka käsittelee nuorten osallistumista kansainväliseen yhteistyöhön
YK:n talous- ja sosiaalineuvosto (1968)	Päätöslauselma 1354 (XLV)	1	Kansainvälisiä nuoriin liittyviä ohjelmia tarkasteleva päätöslauselma
YK:n yleiskokous (1968)	Päätöslauselma 2445 (XXIII)	1	Päätöslauselma, joka tarkastelee YK:n periaatteita ja tavoitteita käsittelevää kouluopetusta
YK:n yleiskokous (1968)	Päätöslauselma 2447 (XXIII)	1	Päätöslauselma, joka tarkastelee ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamiseen tähtäävää koulutusta
YK:n yleiskokous (1969)	Päätöslauselma 2497 (XXIV)	2	Päätöslauselma, joka tarkastelee nuoria, heidän koulutustaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamiseen, heidän ongelmiaan ja tarpeitaan sekä nuorten osallistumista kansalliseen kehitykseen

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko on jatkoa edeltävältä sivulta.

Asiakirjan tekijä/julkaisija ja julkaisuvuosi	Asiakirjan nimi	Sivumäärä	Asiakirjan aihe ja tarkoitus
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (1970)	Long-Term Policies and Programmes for Youth in National Development	15 / yht. 56 ³⁶	Nuorten oikeuksia, rooleja ja vastuita maidensa kansallisessa kehityksessä tarkasteleva raportti
YK:n yleiskokous (1970)	Päätöslauselma 2633 (XXV)	3	Seurantapäätöslauselma, joka tarkastelee nuoria, heidän koulutustaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamiseen, heidän ongelmiaan ja tarpeitaan sekä nuorten osallistumista kansalliseen kehitykseen
YK:n yleiskokous (1978)	Päätöslauselma 33/7	2	Kansainvälistä nuorten vuotta (1985) valmisteleva päätöslauselma
YK:n yleiskokous (1979)	Päätöslauselma 34/151	2	Kansainvälistä nuorten vuotta (1985) valmisteleva jatkopäätöslauselma
YK:n yleiskokous (1985)	Päätöslauselma 40/14	2	Kansainvälistä nuorten vuotta (1985) yhteen vetävä päätöslauselma
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (1986)	The Situation of Youth in the 1980s and Prospects and Challenges for the Year 2000	35 / yht. 109 ³⁷	Nuorten tilanteita 1980-luvulla tarkasteleva tutkimusraportti, joka käsittelee myös 2000-luvulle liittyviä tulevaisuudennäkymiä
YK:n lastenrahasto / Roger A. Hart (1992)	Children's Participation: From Tokenism to Citizenship	41	Roger A. Hartin kirjoittama essee, joka tarkastelee lasten osallistumista kehitykseen

³⁶ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Introduction (s. 1-4), The Situation of Youth / Population Trends & Participation (s. 5-6, 15-17), National Youth Policies / The Programmes / Unconventional and Experimental Methods of Dealing with the Requirements of Youth & Political and Civic Education (s. 32-33), Guiding Principles for the Development of National Youth Policies (s. 52-56).

³⁷ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: The Concept of Youth: General Conditions (s. 7-13), Demographic Profile (s. 14-24), General Trends in the First Half of the 1980s (s. 25-34), General Problems in the First Half of the 1980s / Participation (s. 35 & 27-40), Conclusion (s. 105-106).

Liitetaulukko 2. Toisen genealogisen momentin asiakirjat aikajärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan.

Asiakirjan tekijä/julkaisija ja julkaisuvuosi	Asiakirjan nimi	Sivumäärä	Asiakirjan aihe ja tarkoitus
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2004)	World Youth Report 2003: The Global Situation of Young People	45 / yht. 429 ³⁸	Globaalisti nuorten tilanteita ja eri kehityskysymyksiä tarkasteleva raportti
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2005)	Making Commitments Matter: A Toolkit for Young People to Evaluate National Youth Policy	48 / yht. 114 ³⁹	Nuorisojärjestöille ja nuorten kanssa toimiville taholle suunnattu työkalu Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpanon arvioimiseksi ja vahvistamiseksi
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2005)	World Youth Report 2005: Young People Today, and in 2015	31 / yht. 207 ⁴⁰	Raportti, joka tarkastelee nuorten tilanteita vuonna 2005 ja tulevaisuudennäkymiä vuoteen 2015
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2006)	Guide to the Implementation of the World Programme of Action for Youth: Recommendations and Ideas for Concrete Action for Policies and Programmes That Address the Everyday Realities and Challenges of Youth	29 / yht. 137 ⁴¹	Hallituksille suunnattu opas Maailman nuoriso-ohjelman toimeenpanemiseksi
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2007)	World Youth Report 2007: Young People's Transition to Adulthood: Progress and Challenges	17 / yht. 349 ⁴²	Raportti, joka tarkastelee edistystä ja haasteita nuorten siirtymissä aikuisuuteen eri maanosissa

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

³⁸ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Preface (s. v-vi), Overview: Priorities for Global Youth Policy (s. 1-24), Youth Participation in Decision-Making (s. 270-288).

³⁹ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Introduction (s. iv & 1-11), Monitoring WPAY (s. 12-23), Implementing WPAY: Actions Taken and Lessons Learned / Area 10 Full and Effective Participation (s. 65-67), Getting Involved! (s. 88-106), Next Steps (s. 107-108).

⁴⁰ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Foreword (s. iv-v), Introduction (s. 1-6), Global Trends / Participation in Decision-Making (s. 72-74), Global Media Culture and Young People's Active Role in Society (s. 110-129).

⁴¹ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Foreword (s. iv-v), Overview and Key Messages (s. vi-vii), Introduction (s. 1-12), The Need for Partnerships (s. 13-20), Youth in Civil Society / Youth Participation in Decision-Making (s. 79-83).

⁴² Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Preface (s. iii), Overview (s. xv-xvi & xxxiii-xxxiv), Introduction (s. xxxv-xxxviii), Latin American Youth in an Era of Socio-economic and Political Change / Weak Political Participation: Apathy or the Absence of an Enabling Environment? (s. 65-72), Latin American Youth in an Era of Socio-economic and Political Change / Summary and Conclusions (s. 73-74), Opportunities for Youth Development in Developed Market Economies: An Unequal Playing Field / Implications for Social Integration and Youth Participation (s. 223-224).

Taulukko on jatkoa edeltävältä sivulta.

Asiakirjan tekijä/julkaisija ja julkaisuvuosi	Asiakirjan nimi	Sivumäärä	Asiakirjan aihe ja tarkoitus
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto / YK:n yleiskokous (2010)	World Programme of Action for Youth	23 / yht. 88 ⁴³	Julkaisu YK-järjestelmän ensimmäisestä nuorisotoimintaohjelmasta vuodelta 1995 ja siihen liittyvistä lisäyksistä vuodelta 2007
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2010)	World Youth Report 2010: Youth and Climate Change	30 / yht. 192 ⁴⁴	Nuoria ja ilmastonmuutosta tarkasteleva raportti
Restless Development & YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2011)	Private Sector Toolkit for Working with Youth	53	Yksityissektorin toimijoille suunnattu opas nuorten kanssa tehtävästä yhteistyöstä
Restless Development & YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2011)	Youth Participation in Development: Summary Guidelines for Development Partners	27	Tiivistelmä kehitystoimijoille ja päättäjille suunnatuista ohjeistuksista nuorten osallistumisen edistämiseksi
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2014)	United Nations System-Wide Action Plan on Youth: Report	20 / yht. 42 ⁴⁵	YK-järjestelmän nuorten toimintaohjelman toimeenpanoa ensimmäisen vuoden aikana tarkasteleva raportti

⁴³ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Preamble (s. 1), United Nations Declaration of Intent on Youth: Problems and Potentials (s. 5-9), Development Setting (s. 10), Strategies and Policy Specifics (s. 11-12), Priority Areas / Full and Effective Participation of Youth in the Life of Society and in Decision-Making (s. 42-43), Means of Implementation (s. 62-73).

⁴⁴ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Introduction (s. xvi-xvii), Moving Forward: Youth Taking Action and Making a Difference (s. 48-71), Calling All Youth (s. 72-75).

⁴⁵ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Introduction (s. 4), What Is the Youth-SWAP? (s. 5), The Need for a Youth-SWAP (s. 6), Developing, Implementing and Reporting the Youth-SWAP (s. 7-8), Partnering with Youth (s. 9), Progress under Youth-SWAP Thematic Areas / Protection of Rights and Civic Engagement (s. 17-21), Progress under Youth-SWAP Thematic Areas / Political Inclusion (s. 22-25), Challenges, Lessons Learned and Moving Forward (s. 34), Annex 1: UN System-Wide Action Plan on Youth / Overall Goals (s. 35), Annex 1: UN System-Wide Action Plan on Youth / Protection of Rights (s. 38), Annex 1: UN System-Wide Action Plan on Youth / Civic Engagement (s. 38-39), Annex 1: UN System-Wide Action Plan on Youth / Political Inclusion (s. 39-40).

Liitetaulukko 3. Kolmannen genealogisen momentin asiakirjat aikajärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan.

Asiakirjan tekijä/julkaisija ja julkaisuvuosi	Asiakirjan nimi	Sivumäärä	Asiakirjan aihe ja tarkoitus
YK:n kehitysohjelma (2014)	UNDP Youth Strategy 2014-2017: Empowered Youth, Sustainable Future	47 / yht. 56 ⁴⁶	YK:n kehitysohjelman ensimmäinen nuorisostrategia, joka tarkastelee nuorten huomioimista ohjelman toiminnassa
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2016)	World Youth Report 2015: Youth Civic Engagement	41 / yht. 164 ⁴⁷	Raportti, joka käsittelee nuorten kansalaisosallistumista ja pyrkii muovamaan pohjaa tätä koskeville tuleville politiikkatoimille
YK:n lasten ja nuorten päätoimijaryhmä (2017)	Principles and Barriers for Meaningful Youth Engagement	9	YK:n lapsia ja nuoria edustavan ryhmän kooste lasten ja nuorten osallistumiseen liittyviä toimintaperiaatteista YK-järjestelmässä
YK:n pääsihteeri (2018)	United Nations Youth Strategy: Youth2030: Working with and for Young People	16	YK-järjestelmän toimia ohjaava nuorisostrategia, joka määrittelee järjestön keskeisimpiä toimia vuoteen 2030 asti
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2018)	World Youth Report 2018: Youth and the 2030 Agenda for Sustainable Development	34 / yht. 252 ⁴⁸	Raportti, joka käsittelee nuorten roolia Agenda 2030:n toimeenpanemisessa
YK:n lastenrahaisto / Youth@SAIIA (2019)	Youth Advocacy Guide	60	Nuorille suunnattu yhteiskunnallisen vaikuttamisen opas, joka perustuu erityisesti afrikkalaisten nuorten vaikuttajien kokemuksiin

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

⁴⁶ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Foreword (s. 1), Introduction (s. 5-8), Defining Youth (s. 9), Situational Analysis: The Development Challenges (s. 10-22), Youth Strategy Outcomes / Outcome 2. Enhanced Youth Civic Engagement and Participation in Decision-Making and Political Processes and Institutions (s. 29-32), A Four-Pronged Approach to Achieving Results (s. 35-40), Monitoring and Evaluation (s. 41), Forging Sustainable and Innovative Partnerships to Deliver (s. 42-45), Organizational Capacity of UNDP to Deliver (s. 46), Annex 1: Defining 'youth' (s. 47-48).

⁴⁷ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Introduction (s. 10-15), Economic Engagement / Introduction (s. 26-35), Political Engagement / Introduction (s. 62-67), Community Engagement / Introduction (s. 108-112), Conclusion and Recommendations (s. 144-157).

⁴⁸ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Introduction (s. 4-9), Youth and the 2030 Agenda for Sustainable Development (s. 10-19), Youth Implementing the 2030 Agenda for Sustainable Development (s. 94-111).

Taulukko on jatkoa edeltävältä sivulta.

Asiakirjan tekijä/julkaisija ja julkaisu vuosi	Asiakirjan nimi	Sivumäärä	Asiakirjan aihe ja tarkoitus
YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliosasto (2020)	World Youth Report 2020: Youth Social Entrepreneurship and the 2030 Agenda	40 / yht. 148 ⁴⁹	Raportti, joka käsittelee nuorten yhteiskunnallista yrittäjyyttä keinona Agenda 2030:n toimeenpanemisessa
YK:n väestörahassto / Lead for Impact & Prezi (2021)	Step Up! A Pocket Guide to Social Change for Young Leaders	192	Nuorille suunnattu johtajuusopas, joka sisältää harjoituksia kestävään yhteiskunnalliseen muutokseen tähtäävästä johtajuudesta

⁴⁹ Aineistoon sisältyvät seuraavat osiot asiakirjasta: Introduction (s. 4-7), Youth Development and Participation (s. 38-63), Recommendations for an Enabling Youth Social Entrepreneurship Ecosystem (s. 102-111).